

דברי הכנסת

כנס מיוחד

הישיבה המאה-ועשרים-ותשע של הכנסת השלוש-עשרה
יום שלישי, ו' בתשרי התשנ"ד (21 בספטמבר 1993)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:02

תוכן העניינים

הצעה לסדר

הודעת הממשלה בנושא הצהרת העקרונות בדבר הסדרי ביניים
של ממשל עצמי וחילופי האגרות עם אש"ף

כנס א'

הצעה לסדר

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, נא לשבת. מכובדי, אני פותח את ישיבת הכנסת – כנס מיוחד של הכנסת, יום שלישי, ו' בתשרי התשנ"ד, 21 בספטמבר 1993.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

כבוד הנשיא!

(חברי הכנסת מקבלים בקימה את פני נשיא המדינה.)

היו"ר ש' וייס:

כבוד הנשיא, חברי הכנסת, אנחנו פותחים בהצעה קצרה לסדר. חבר הכנסת עובדיה עלי.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אף שאנחנו מצויים בעיצומם של ימים סוערים בארצנו הטובה וההתרחשויות המתרגשות כאן הינן הרות גורל, חובה מוטלת עלינו, על כנסת ישראל, להתייחס לאשר התרחש בלונדון, שעניינו התגברות הפאשיזם והתעצמות הגזענות שם, שכן הדברים קשורים באורח עקיף למה שקורה לנו כאן ונוגע לעם ישראל באורח ישיר יותר בכל מקום ומקום, כי לונדון עלולה להיות משל.

אדוני היושב-ראש, בבחירות בלונדון זכתה להישג מרשים מפלגה הקרויה "המפלגה הלאומית הבריטית", שהיא מפלגה ימנית קיצונית ופאשיסטית במצעה ובמעשיה. הניצחון נזקף לפאשיסט בשם ביקון, שזכה ב-34% מקולות הבוחרים. אגב, ביקון זה נוהג להצדיע במועל יד, בנוסח הנאצי הידוע.

אני נדרש לעניין – – –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מבקש שקט.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני נדרש לעניין שרק נדמה כי הוא זניח ושולי, אך לא כך הדבר משום שלניצחון מעין זה עלולות להיות השפעות והשלכות במקומות אחרים, הן באנגליה והן בארצות אחרות באירופה, השלכות שיביאו להתרחבות המפלגות הפאשיסטיות, הנאציות והגזעניות למיניהן.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש לא להפריע.

עובדיה עלי (הליכוד):

חומרת העניין ניכרת גם בהתבטאויותיהם של הפוליטיקאים הבריטים, ובין אלה גם ראש הממשלה מייג'ור, שהביע דאגה מהניצחון ותקווה שזו הפעם האחרונה שתופעה זו מתרחשת.

אדוני היושב-ראש, חובה מוטלת על כנסת ישראל להרעיש עולמות כל אימת שדבר מעין זה קורה, ומן הראוי שהכנסת תדון בכך. כיושב-ראש הוועדה הפרלמנטרית למלחמה באנטישמיות ובגזענות, בכוונתי להתריע על ההתרחשות בפני הבריטים ובפני מוסדות אחרים העומדים יחד עמנו על המשמר. הדיון בכנסת ייתן גיבוי מוסרי וגיבוי תקשורתי לפנייתי זו.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת עובדיה עלי. אני מקווה שאתה תסכים שאני אעביר את הדברים ליושבת-ראש הפרלמנט הבריטי.

הודעת הממשלה בנושא הצהרת העקרונות בדבר הסדרי ביניים

של ממשל עצמי וחילופי האיגרות עם אש"ף

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו מתחילים בדיון.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש לי שאלה אם יש משמעות לכל הישיבה היום.

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן היושב-ראש, אתה היית יושב-ראש הכנסת, תכבד אותנו ואותי בניסיוןך הרב. אנחנו מתחילים בדיון. שאלות אחר כך.

דב שילנסקי (הליכוד):

שאלתי היא, לשם מה אנחנו יושבים היום בדיון. אני רוצה לשאול את היושב-ראש, נניח, תיאורטית, שבסיכום תקבל הכנסת הצעה של הליכוד שההסכם הוא נורא ואיום, כל הדברים האיומים שאני רואה אותם, מה קורה להסכם?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני אסביר.

דב שילנסקי (הליכוד):

אולי אנחנו סתם מדברים.

היו"ר ש' וייס:

שמעתי. חברי הכנסת, נניח לדבר. היה דיון בסוגיה זו בוועדת הכנסת לפני שעה קלה, בהשתתפותו האינטנסיבית של חבר הכנסת שילנסקי, והוא בוודאי שמע שם תשובות מגוונות בנושא זה. תודה רבה.

דב שילנסקי (הליכוד):

מה קורה עם ההסכם?

היו"ר ש' וייס:

במשך היום נלבן את השאלה.

חברי הכנסת, הודעת הממשלה בנושא הצהרת העקרונות בדבר הסדרי ביניים של ממשל עצמי וחילופי האיגרות עם אש"ף ודיון. ימסור את ההודעה ראש הממשלה. אדוני ראש הממשלה, בבקשה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

כבוד נשיא המדינה, אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, על שולחן הכנסת הניחה היום הממשלה את הצהרת העקרונות על הסדרי הביניים של ממשל עצמי לפלשתינים בשטחים, וכן את המכתבים שהוחלפו בין ישראל לאש"ף, וסדר-היום למשא-ומתן בין ישראל לבין ירדן.

בפני חברי הבית הונחו כל המסמכים הנוגעים לעניין, ואין כל הסכם סודי נוסף. הכול גלוי ועל השולחן.

הממשלה תבקש את אישורה של הכנסת, ותראה בהחלטת הכנסת משום הבעת אמון בממשלה ובהחלטותיה.

כנסת נכבדה, בעוד שלושה ימים יתעטף כל יהודי בכל אתר בקדושת יום הכיפורים, בבוא יום חשבון הנפש הלאומי והאישי. לעת ערב, בשעת נעילה, יאמרו מיליוני יהודים בכל פינה, מקזבלנקה ובואנוס-איירס ועד מלבורן וקריית-שמונה: "פתח לנו שער בעת נעילת שער, כי פנה יום".

ממשלת ישראל מאמינה היום, כי בשנה הבאה עלינו לטובה נפתח שער, שער של שלום, שער של ברכה. וכבר נאמר: "שים שלום, טובה וברכה, חיים, חן וחסד, צדקה ורחמים עלינו ועל כל ישראל עמך". ערב יום הכיפורים התשנ"ד מגישה ממשלת ישראל לעם ישראל סיכוי לשלום, ואולי לסופם של המלחמות, האלימות והטרור.

בתפילות הימים הנוראים אומרים גם: "מי יחיה ומי ימות, מי בקצו ומי לא בקצו, מי במים, מי באש, מי בחרב".

ביום מר זה, לפני 20 שנה, חשנו על עצמנו ועל בשרנו "מי באש, מי בחרב". כולנו, דתיים וחילונים, שמאל וימין, יהודים ולא-יהודים אזרחי ישראל, חוונו את אחת השעות הקשות ביותר בקורותינו כמדינה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

מי אחראי – – –

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

בחולות החווה-הסינית בסיני – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

מי אחראי לכך?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

– – במצוקי החרמון ברמת-הגולן בלמו בגופם חיילי צה"ל, בסדיר ובמילואים, מהטובים שבבנינו, את נחשולי הטנקים וטורי החיילים שאיימו על קיומנו.

רון נחמן (הליכוד):

זה יהיה גם מחר.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

בקרב נגד הצבא המצרי, נגד הצבא הסורי, בהגנה על חייו ובתינו, נפלו 2,569 מחיילי צה"ל וממפקדיו.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

מי אחראי לזה?

רון נחמן (הליכוד):

זה יהיה גם מחר.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

גם היום, 20 שנה אחרי, אנו כואבים את מותם של היקרים לנו – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

זה מזיז לך?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, ברכות לבחירתך, אבל תן לנו לקיים את הדיון.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

– – ואנו שותפים לצערן של המשפחות השכולות, שהשנים שחולפות אינן מקהות את כאבן ואינן מרפאות את שברי אסונן.

קריאה:

אתה מחזיר אותנו לשואה הזאת.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

בפרוס יום הכיפורים, לבנו אתן, וכך יהיה תמיד.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא הבנתם אז, ואינכם מבינים היום.

חגי מירום (העבודה):

— — —

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

כנסת נכבדה, מלחמת יום הכיפורים לימדה אותנו, ולהבדיל, גם את אויבינו, את מגבלות הכוח הצבאי – וגם את האפשרויות הגלומות בפתרון המדיני.

אחרי חתימת הסכמי הפרדת הכוחות עם מצרים וסוריה, אחרי חתימת הסדר הביניים עם מצרים, אחרי פינוי כוחות צה"ל מתוככי מצרים ומלבה של סוריה, ידענו, ואנו יודעים עד היום הזה, שנים ארוכות של שלום, שקט ושלווה בשני מוקדים אלה של אש ומלחמה.

הודות לנחישותו וליזמתו של ראש הממשלה מנחם בגין, זיכרוננו לברכה – ויושב כאן כבוד נשיא המדינה, שהיה שותף מלא – חתמה ממשלת ישראל על חוזה שלום ראשון וחשוב מאין כמוהו עם מצרים, ואילו בגבול המשותף לסוריה ולישראל שוררים כבר כ-20 שנים שקט וביטחון, שמהם נהנית אוכלוסיית רמת-הגולן.

עוזי לבדאו (הליכוד):

למה אתה משנה זאת?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבר מאה שנים ויותר אנו מבקשים לבנות לנו בית במקום היחיד עלי אדמות שהיה ויהיה ביתנו, כאן בארץ-ישראל. כבר מאה שנים ויותר אנו מבקשים לחיות כאן בשלום ובשלווה, לטעת עץ, לסלול דרך. כבר מאה שנים ויותר אנו רוצים בשכנות טובה עם הסובבים אותנו, בחיים ללא פחד ומורא. כבר מאה שנים ויותר אנו חולמים ולוחמים.

במאה שנות התיישבות ידעה האדמה הזאת סבל רב, ודם. אנו, שחזרנו הביתה אחרי גלות שנות אלפיים, אחרי שואה ששלחה אל הכבשנים את מיטב העם היהודי, אנו, שחיפשנו מרגוע אחרי הסערה, מקום להניח בו את ראשינו, אנו הושטנו יד לשכנים, וזו נדחתה פעם אחר פעם, פעם אחר פעם. ונפשנו לא עייפה מלבקש את השלום.

את דרך חיינו בארץ המיוסרת הזו ליוו מטחי ירי, מוקשים ורימונים. אנו נטענו והם עקרו, אנו בנינו והם הרסו, אנו הגנו – הם תקפו. כמעט יום יום קברנו את מתינו. מאה שנות מלחמה וטרור פגעו בנו, אך לא פגעו בחלום. מאה שנים חלמנו שלום.

כנסת נכבדה, ממשלה זו, שנכנסה לתפקידה לפני שנה ומעלה, החליטה לנסות לשים קץ למעגל המלחמות והטרור, לנסות לבנות עולם חדש במדינה, בבית, במשפחה, שלא ידעו אפילו שנה אחת, חודש אחד בחייהם שבו לא בכו אמהות על בניהן. ממשלה זו החליטה לנסות לשים קץ לשנאה, כדי שילדינו ונכדינו לא יחוו עוד את המחיר הכואב של המלחמות, הטרור והאלימות. ממשלה זו החליטה לדאוג לחייהם ולביטחונם, להקהות את הכאב והזיכרונות הקשים, להתפלל ולקוות לשלום.

אמרנו ביום הצגת הממשלה בכנסת, לפני כשנה: "ממשלה זו נחושה בדעתה לאמץ כל כוח, להבקיע כל דרך, לעשות את כל הדרוש, האפשרי ומעבר לכך – למען הביטחון הלאומי והאישי, למען שלום ומניעת מלחמה". אמרנו אז: – –

מיכאל איתן (הליכוד):

שתלחם נגד אש"ף. הלכת לאספות בחירות ואמרת: אני אלחם באש"ף.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, מספיק.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

– – "בדרך שבה אנו הולכים ייערמו מכשולים, יפרצו משברים, תהיינה אכזבות, דמעות וכאב. אולם אחרי כל אלה – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אמרת: אני אנהל משא-ומתן רק עם משלחת של ערביי יהודה, שומרון ועזה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, היתה איזו הסכמה פה. אתם מפירים אותה לגמרי.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

– – "אחרי שנעבור בדרך הזאת, תהיה לנו מדינה חזקה, מדינה טובה, מדינה שבה כולנו שותפים למאמץ הגדול וגאים להיות אזרחיה".

אמרנו אז: "מאחדת את הממשלה החדשה תחושה הנטועה בימים אלה בתוך העם, שזוהי שעת רצון – –

רון נחמן (הליכוד):

איזו הסכמה, אדוני היושב-ראש?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

— שעה של אפשרויות והזדמנויות גדולות, ונעשה הכול כדי שלא להחמיץ אותן".

אמרנו אז: "חובתנו לעצמנו ולבנינו היא לראות את העולם החדש כפי שהוא עכשיו, לבחון את הסכנות, לבדוק את הסיכויים ולעשות הכול כדי שמדינת ישראל תשתלב בעולם המשנה פניו. עלינו להיחלץ מתחושת הבידוד שאחזה בנו כמעט יובל שנים. עלינו להצטרף למסע השלום, הפיוס ושיתוף הפעולה הבין-לאומי הדוהר בימים אלה על פני הגלובוס כולו — —

רון נחמן (הליכוד):

גם בארץ, בין יהודים. בין היהודים היושבים בארץ.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רון נחמן, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

— "שאם לא כן נישאר אחרונים ובודדים בתחנה". אמרנו אז — —

שאול יהלום (מפד"ל):

אמרת: אני אנווט.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אמרנו אז: "הממשלה החדשה שמה לה כמטרה מרכזית לקדם את עשיית השלום ולפתוח בצעדים נמרצים כדי להוליך לסיומו של הסכסוך הערבי-הישראלי. נעשה זאת על בסיס של הכרת מדינות ערב

והפלשתינים בישראל כמדינה ריבונית ובזכותה לחיות בשלום ובביטחון. אנו מאמינים בכל לב שהדבר הוא אפשרי, שהוא הכרחי, שהוא יבוא".

אמרנו אז, חברי הכנסת, את הדברים הבאים: "הממשלה תציע למדינות ערב ולפלשתינים להמשיך בדיונים על השלום על-פי המתכונת שגובשה בוועידת-מדריד. כצעד ראשון – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

תגיד: זכות השיבה.

קריאות:

– – – לא לאש"ף.

רון נחמן (הליכוד):

על ערביי יהודה ושומרון דיברת; לא על אש"ף-תוניס. אתה אמרת.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

– – – "כצעד ראשון בדרך לפתרון הקבע – – –

רון נחמן (הליכוד):

על ערביי יהודה ושומרון דיברת.

קריאות:

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת נחמן רון. חבר הכנסת בני בגין.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

— — "נדון בהחלת האוטונומיה על יהודה, שומרון וחבל-עזה — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

רגע, תן להם.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

— — — "אין כוונתנו לאבד זמן יקר. בתוך זמן קצר נפתח ונמשיך בשיחות כדי להקטין — — —

מיכאל איתן (הליכוד):

לא לאש"ף.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן. חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת דראושה היה עד עכשיו כל-כך מרוכז וקשוב.
חבר הכנסת מיכאל איתן, מספיק.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

— — — "נפתח ונמשיך בשיחות כדי להקטין את להבת האיבה בין הפלשתינים לבין מדינת ישראל".

ועוד אמרנו ביום הצגת הממשלה: "קיומם של דיונים אלה בנושא זה מעוררים דאגה בלבם של אלה מתוכנו אשר בחרו להתיישב ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה. הריני להודיעכם כי הממשלה, באמצעות צה"ל וכוחות הביטחון האחרים, תהיה אחראית לביטחונם ולרווחתם של התושבים באזורים אלה".

רון נחמן (הליכוד):

לא אמת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זה לא נכון. זה שקר.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

ולעניין ירושלים אמרנו: "ממשלה זו, כמו כל קודמותיה, מאמינה כי אין חילוקי דעות בבית הזה – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

– – – ילכו, כך אמרת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, כל פעם אותו סיפור. באמת. תירגע קצת.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

– – "בדבר נצחיותה של ירושלים כבירת ישראל".

אברהם הירשזון (הליכוד):

מדובר בחיי יהודים, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

כן, לכן צריך להקשיב. לכן כדאי להקשיב.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

"ירושלים השלמה והמאוחדת אינה עומדת למיקוח, היתה ותהיה לעולמי עד בירתנו של עם ישראל בריבונות ישראל – –

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יהלום, אני קורא לך לסדר בפעם הראשונה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

— — "מוקד לגעגועיו וחלומותיו של כל יהודי".

עובדיה עלי (הליכוד):

— — —

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

חברי הכנסת, לפני 14 חודשים הצגנו שטר לפירעון בפני חברי הכנסת, בפני ציבור הבוחרים, בפני עם ישראל: הבטחנו לנסות ולהביא שלום לארץ. בתקופה שחלפה מאז לא סגרנו שום דלת, לא החמצנו שום הזדמנות, חיפשנו כל סדק ורמז, לא מנענו שום סיכוי להגיע לשלום, להסדרי ביניים, שיאפשרו חיים נורמליים לשני העמים בארץ הזו.

רון נחמן (הליכוד):

איזה חיים נורמליים יהיו ביהודה ובשומרון? איך אתה מבטיח?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

ניהלנו משא-ומתן עם משלחות סוריה, לבנון, ירדן והפלשתינים. במהלך המשא-ומתן – למען האמת, מתחילתו – התברר כי הכתובת האחת והיחידה להחלטות המשלחת היא מטה אש"ף בתוניסיה.

קריאות:

— — —

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אפשר היה לנהוג כבת-יענה, אפשר היה לעשות שקר בנפשנו, אפשר היה לטמון ראשנו בחול, אפשר היה לרמות את עצמנו ולטעון שפייצל חסייני וחנאן עשראווי – —

רון נחמן (הליכוד):

READ MY LIPS, אמר בוש.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

— — ואחרים מייצגים את תושבי השטחים ואין אנו יודעים ואין אנו רוצים לדעת מי עומד מאחוריהם.

שאול יהלום (מפד"ל):

אם טעית – לך לבחירות.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

החלטנו שלא לנהוג כך. ידענו היטב מי עמד מאחוריהם. יודעים זאת היטב גם תושבי מדינת ישראל. ואין לנו שום עניין ורצון לכחד: זה ארגון טרור וחבלה אשר לא ידע רחמים, ארגון ששילח בנו את רוצחי הילדים באביבים, במעלות, את היורים באורחי מלון "סבוי" בתל-אביב, את הפוגעים בחפים מפשע באוטובוס הדמים בכביש החוף, במאות פעולות טרור, רצח וחבלה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

מה מטרתו?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

ידי הארגון הזה שפכו דם מאות יקרים לנו, את דמם של בני משפחתה של סמדר הרן בנהרייה, את דמם של עפרה וטל, בני משפחתו של אייבי מוזס מאלפי-מנשה, את דמם של נקיים שכל אשמתם היתה שהם היו יהודים.

חברי הכנסת – –

רחבעם זאבי (מולדת):

ואת ידו של הרוצח אתה לוחץ. את ידו של הרוצח אתה לוחץ.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

– – אין אנו יכולים לבחור את שכנינו – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

סטלין לא לחץ את ידו של היטלר. אתה לוחץ את ידו של ערפאת.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

– – ולא את אויבינו – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה, בצער רב.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

— גם לא האכזריים ביותר שבהם.

רחבעם זאבי (מולדת):

בנים של רוצחים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, היתה לי בקשה אישית. חבר הכנסת דראושה, מספיק.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אין לנו אלא מה שיש.

היו"ר ש' וייס:

אל תפריע. אתה מעוניין במהומה הזאת? תירגע, תירגע, תירגע.

קריאות:

— — —

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מה זה מטונף? אולי תסביר לי? מה זה מטונף?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אנחנו ממשיכים. מספיק.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אין לנו אלא מה שיש – אש"ף שנלחם בנו ואנו נלחמנו נגדו. היום, אתו אנו מחפשים דרך לשלום.

משה קצב (הליכוד):

אנחנו מרימים ידיים והוא ניצח.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אנו יכולים לנעול כל דלת, לקטוע כל ניסיון לשלום. אנו רשאים, מוסרית, שלא לשבת ליד שולחן דיונים עם אש"ף, שלא ללחוץ יד למי שידו החזיקה סכין, שלא ללחוץ יד למי שידו לחצה על ההדק. כוחנו היה עמנו לדחות בשאט-נפש הצעות מאש"ף ואז להיות שותפים מאונס להמשך המעגל אשר בו נאלצנו להיות עד עכשיו – מלחמה, טרור ואלימות.

יהושע מצא (הליכוד):

נשברת פסיכולוגית. כך אמר קיסינג'ר הבוקר.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אבל בחרנו בדרך האחרת, זו הנותנת סיכוי, הנותנת תקווה. החלטנו להכיר באש"ף כנציג העם הפלשתיני למשא-ומתן במסגרת שיחות השלום. ידענו ואנו יודעים גם היום כמה כבדים מטעני העבר. עשינו זאת רק לאחר שבמכתבים אל ראש הממשלה נטל אש"ף על עצמו את ההתחייבויות הבאות: הכרה בזכות קיומה של ישראל לחיות בשלום ובביטחון; ליישב כל מחלוקת בעתיד בדרכי שלום ובמשא-ומתן; הוא התחייב לגנות ולהפסיק את הטרור והאלימות בישראל, בשטחים ובכל מקום אחר.

רון נחמן (הליכוד):

מה אמרו הבוקר?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני רוצה לדווח: מאז חתימת ההסכמים, אש"ף לא ביצע אף לא פיגוע טרור אחד.

יהושע מצא (הליכוד):

באמת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מי מאמין לך?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

הוא התחייב לאכוף על חבריו את הפסקת הטרור והאלימות ולהעמיד לדין את מפירי ההתחייבויות.

רון נחמן (הליכוד):

תבוא אלינו לחוצה-שומרון ותראה את הדברים. תראה כמה מכוניות נפלו מהכביש, כמה בקבוקי תבערה, כמה יריות. לשקר לעם ישראל?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת נחמן רון, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

יהושע מצא (הליכוד):

את הדגלים שלהם על חומות ירושלים ראית?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא. אני קורא – – –

יהושע מצא (הליכוד):

את הדגלים על חומות ירושלים ראית?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

הוא התחייב לראות כבטלים את סעיפי האמנה הפלשתינית – –

תופיק זיאד (חד"ש):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת תופיק זיאד, מספיק.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

— שסותרים את זכות קיומה של ישראל ואת תהליך השלום.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, אני קורא אותך לסדר. רק שנייה, אדוני ראש הממשלה. בבקשה, נא להמשיך.

תופיק זיאד (חד"ש):

היו"ר ש' וייס:

מספיק. חבר הכנסת תופיק זיאד, אני קורא אותך לסדר. מספיק.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

--- התחייב לראות כבטלים --

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, מספיק.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

-- את סעיפי האמנה הפלשתינית שסותרים את זכות קיומה של ישראל ואת תהליך השלום, ולהביא לביטולם הפורמלי במשרד המתאים.

מיכאל איתן (הליכוד):

מתי זה יהיה?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

בוושינגטון חתם שר החוץ, שמעון פרס, בשם ממשלת ישראל, על הסכם הצהרת העקרונות לתקופת הביניים בלבד. בהסכם זה, שבו יאופשר לפלשתינים לנהל את חייהם, הובטחו מבחינתה של ישראל הנושאים הבאים: – –

היו"ר ש' וייס:

אולי תפסיק לדבר כל הזמן, חבר הכנסת שגב.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

– – ירושלים המאוחדת נשארת בשלטון ישראל, ואין לגוף שינהל את חיי הפלשתינים בשטחים כל סמכות לגביה.

היישובים הישראליים ביש"ע יישארו תחת שלטון ישראל ללא כל שינוי במעמדם.

סמכות המועצה הפלשתינית לא תחול על שום ישראלי בשטחי יהודה, שומרון ועזה.

צה"ל ימשיך לשאת באחריות הכוללת לביטחון היישובים הישראליים בשטחים, לביטחונם של כל ישראלי בעת הימצאו בשטחים – –

רון נחמן (הליכוד):

לא אמת.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

– – ולביטחון חוץ, כלומר: הגנה על קווי העימות הנוכחיים לאורך הירדן וגבול מצרים.

צה"ל יתפרס בהתאם למשימות אלה בכל שטחי יהודה, שומרון וחבל-עזה.

כל הנושאים הקשורים לפתרון הקבע יושארו למשא-ומתן שיחל שנתיים לאחר המועד שנקבע בהסכם, תוך שמירת חופש לממשלת ישראל לקבוע עמדותיה באשר לדמות פתרון הקבע. כלומר, הצהרת העקרונות משאירה לנו את כל האופציות פתוחות בתחום זה.

יוקדם מימוש ההסכם לתקופת הביניים בעזה וביריחו לכינון המועצה הפלשתינית הנבחרת שתנהל את חיי הפלשתינים בשטחי יש"ע. כינון המועצה ייעשה רק לאחר שיוסכם בינינו לבין הפלשתינים על מבנה, הרכבה ותפקידיה. היעד לקיום הבחירות הוא תשעה חודשים מכניסת הסכם הצהרת העקרונות לתוקף. ישראל תראה בשלב של עזה ויריחו תחילה מעין מבחן ליכולת הפלשתינים למימוש הסכם הצהרת העקרונות.

בוושינגטון, בשבוע שעבר, אמרתי, ואני מבקש לחזור גם כאן על הדברים האלה: "נגזר עלינו ועל הפלשתינים לחיות במשותף על אותה כבדת אדמה, באותה ארץ. אנו החיילים שחזרנו משדות הקרב חמוצי בגדים מדם, אנו שראינו את בני משפחותינו וחברינו הטובים ביותר מתים לפנינו, אנו שהולכים אל ההלוויות ומתקשים להישיר מבט אל עיני ההורים והיתומים, אנו שבאנו מארץ שבה הורים קוברים את ילדיהם, אנו שלחמנו בכם, הפלשתינים, אומרים לכם היום בקול צלול: די לדמעות ולדם. די. אין בנו שנאה כלפיכם, אין אנו תאבי נקמה. אנו, כמוכם, אנשים שרוצים לבנות בית, לטעת עץ, לאהוב, ולחיות לצדכם, בכבוד, באהדה, כבני אדם, כבני חורין. אנו נותנים היום סיכוי לשלום ואומרים לכם בקול צלול: עד כאן, לא עוד".

יהושע מצא (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, אל תפריע. אני קורא אותך לסדר.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אין לנו שום כוונה או רצון להסתיר את האמת מפני חברי הכנסת והעם בישראל: בצד היתרונות הגדולים, השלום הצפוי, טמונים לנו גם סיכונים. עינינו לא טחו מראות את הסיכונים, ואנו נעשה את כל הדרוש להפחית אותם למינימום.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה הם הסיכונים?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

עם זאת, אנו סבורים כי הסיכונים מחושבים ואין בהם – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

בוא תסביר מה הם הסיכונים.

היו"ר ש' וייס:

ראש הממשלה מסביר, אז אל תפריע.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

עם זאת, אנו סבורים כי הסיכונים מחושבים ואין בהם כדי לפגוע בביטחונה ובקיומה של מדינת ישראל, פחות מכל תחום אחר.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה הם הסיכונים, אני רוצה לשמוע.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

בכל מקרה, כוחו של צה"ל, הטוב שבצבאות העולם – – –

שאול גוטמן (מולדת):

שקר, הוא לא הטוב שבצבאות העולם.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

בכל מקרה, כוחו של צה"ל, הטוב שבצבאות העולם, עומד לרשותנו אם וכאשר נגיע, חלילה, לשעת מבחן.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שאול גוטמן, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

פנינו היום אל הסיכויים הטובים, אל ימים ללא דאגה ולילות ללא חרדה, אל כלכלה צומחת וחברה שאינה יודעת מחסור. אם וכאשר יגיע לכאן השלום, שאנו כה רוצים בו, ישתנו חיינו מן הקצה אל הקצה. לא נחיה עוד רק על חרבנו.

על סיפה של שנה חדשה, אחרי מאה שנות אלימות וטרור, אחרי מלחמות וסבל, יש סיכוי גדול היום לפרק חדש בתולדות מדינת ישראל, יש תקווה לחדול מן הדמעות. נפתחים בפנינו אופקים חדשים בכלכלה, בחברה, אך מעל לכול אני רוצה לומר לכם: זהו ניצחונה של הציונות, זו שזוכה להכרה גם מאויביה המושבעים והמרים ביותר.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת נעמי בלומנטל, אני קורא אותך לסדר.

שאול גוטמן (מולדת):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שאול גוטמן, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

יש סיכוי שנזכה ליחסי שכנות טובה, לסופו של השכול אשר פקד את בתינו, לקצן של המלחמות.

אני קורא לכל חברי הבית לתת לנו הזדמנות למצות את הסיכוי הגדול הזה.

חברי הכנסת, תנו לשמש לעלות.

שנה טובה וגמר חתימה טובה לכם ולכל בית ישראל.

יהושע מצא (הליכוד):

השמש של יום כיפור.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. חבר הכנסת משה נסים, אותך אני ממש מתבייש לקרוא לסדר.

חברי הכנסת, הודעה בשם הממשלה.

חיים דיין (צומת):

אדוני היושב-ראש, הגענו למצב שדגל אש"ף מונף ביציע של הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

איפה? אני לא רואה.

חיים דיין (צומת):

ואני רואה את זה בחומרה רבה, כאשר אין עדיין חוק שמאפשר הנפת דגל אש"ף.

היו"ר ש' וייס:

נא לשבת, אנחנו נטפל בזה. יש סדרנים בשביל זה.

אני מודיע על הפסקה של חצי דקה תוך ישיבה באולם, עד שחבר הכנסת חיים דיין יירגע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, נרגעת? חבר הכנסת דראושה, קודם כול תן לי לברך אותך, אתה משיא מחר את בתך. ביקשת ממני לזרז את הדיונים כדי שנגיע לחתונה של בתך, ואתה מפריע לנו לזרז את הדיונים. תחליט האם אתה רוצה להיות בחתונה של הבת שלך אם לאו.

חבר הכנסת דראושה, בזמן נאומו של ראש הממשלה, אני לא שמעתי כאשר היתה התגוששות ריטואלית בסביבה שלך. אמרו לי שאמרת כמה מלים קשות בכיוון של חבר הכנסת זאבי. אם אמרת – אני מקווה שחזרת בך. גמרנו עם זה. תודה רבה.

חבר הכנסת בא-גד – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

– – – הוא אמר לי רוצח – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שנעשה הפסקה.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

אני מברר מי התחיל.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רחבעם זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רחבעם זאבי, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. מספיק אתך.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

סליחה, לא, לא, לא. לא צריך עזרה עכשיו. נא לשבת.

קריאות:

דוד צוקר (מרצ):

כבוד היושב-ראש, יש לי שאלה.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו נמצאים בהפסקה של הידברות. נא לשבת. לא, גמרנו. אין בירורים עכשיו. חברי הכנסת, נא לשבת. שב, אל תצביע. מספיק היה לי אתך. חבר הכנסת אלי דיין, אנא. חברי הכנסת, תקשיבו לי. חבר הכנסת חנן פורת. חבר הכנסת חנן פורת, שב. כאשר מתלהטות הרוחות, אינני מסוגל לשמוע מה שנאמר.

אני מודיע, שכל שימוש בביטויים שאני לא רוצה לחזור עליהם, פסול, אסור במליאה הזאת, ואם אני אשמע או מישהו מהיושבים-ראש שיבואו אחרי – תהיה להם עילה גם להגיש תלונה נגד חבר הכנסת לוועדה המתאימה, וגם להוציא אותו מן האולם. מספיק. הנושא רציני דיו.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. הרי בעקבות הפתק שלך ביררתי זאת, חבר הכנסת עובדיה עלי.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. אל תצביעו עכשיו. מספיק. יש לנו נושא מדיני כל-כך חשוב, במעמד מיוחד. חבר הכנסת רן כהן, אתה ראש סיעה, ואתה צריך לעזור לי.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

כן, בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

כתבתי לך פתק. שמעתי את הביטויים האלה, ואני חושב שקריאה כזאת – – – לא תיתכן.

קריאה:

לא שומעים.

עובדיה עלי (הליכוד):

אתה צריך לקרוא אותו לסדר ולבקש ממנו לחזור בו מדבריו.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת. חבר הכנסת עובדיה עלי, תקשיב לי. הרי אני מבין שכתבת לי. אינני יכול כרגע, מול פני העולם והאומה לעשות בירורים. אני מודיע שאם הדברים הושמעו – אני מגנה אותם, ונגמור בזה. זהו. נגמור עם זה. בלי הצבעות עכשיו. זה זמן לבירורים? אני רוצה לקרוא – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — אילו אני הייתי אומר את זה — — —

היו"ר ש' וייס:

הייתי מגנה בכל תוקף.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה פוליטי ואתה — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

שמענו את זה. חבר הכנסת זאבי, הרי שמעת שאני מגנה זאת.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

שמעת שאני מגנה את זה. נא לשבת.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

אני מגנה. מספיק. שב.

קריאות:

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

חיים דיין (צומת):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חיים דיין, אני קורא אותך לסדר.

חיים דיין (צומת):

היו"ר ש' וייס:

אני קורא אותך לסדר פעם שנייה. שב. שב.

קריאות:

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אני ציפיתי וייחלתי שתהיה ישיבת כנסת אחת, שאני לא אצטרך לקרוא את השמות האלה. ציפיתי, דווקא בישיבה כל-כך חשובה. באמת.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אבל לא האמנת בזה.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

אני רוצה למסור הודעה חשובה.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

אני מודיע לכם. שב. אני רוצה להודיע שכל הנפת דגלים – חבר הכנסת בא-גד, הרי אני עונה לך. חבר הכנסת גונן שגב. חבר הכנסת גונן שגב, מספיק. כל פעם אותם שמות; שמונה-עשרה חברים. כל הזמן אותם שמות. חבר הכנסת צוקר.

חברי הכנסת, הרי זה ברור מאליו שביציע האורחים, ביציע הציבור ובכל מקום, אסור להציג שום מיצג ולא דגלים; על כן יש סדרנים. כאשר יש מישהו שעושה דבר שלא יעשה, והיו דברים מעולם בכנסת, הסדרנים מוציאים אותו. שום דבר אסור.

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

שום דבר אסור פה במליאה. תודה.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

הודעה בשם הממשלה — — —

קריאות:

— — —

נעמי בלומנטל (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

מכתב שכתב לי השר המתאם חיים רמון חשוב מאוד להמשך הדיון, חברי הכנסת.

"לפי סעיף 47(6) לתקנון הכנסת" – אם ירשה לי חבר הכנסת דן תיכון – "הממשלה מודיעה שהצבעת הכנסת על הודעת הממשלה בנושא הצהרת העקרונות בדבר הסדרי ביניים של ממשל עצמי וחילופי האיגרות עם אש"ף" – שימו לב, חברי הכנסת – "הינה עניין של הבעת אמון או אי-אמון בממשלה."

דוד מנע (הליכוד):

אין מושג כזה בתקנון הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

קודם היא מודיעה, ואחר כך נברר את המושג.

קריאות:

דוד מנע (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

טוב. חבר הכנסת מנע.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

למה בירור? הרי הוא יודע שיש. הוא רצה להשמיע את קולו, זה הכול.

דוד מנע (הליכוד):

זה לא נכון.

היו"ר ש' וייס:

תודה.

דוד מנע (הליכוד):

זה לא נכון.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני רוצה להזמין עכשיו את חבר הכנסת בנימין נתניהו, ואני לא אעשה זאת כל זמן שלא יהיה שקט באולם. חבר הכנסת שילנסקי, שמעתי מה שביקשת. הבנתי, תאמין לי. אתה, כיושב-ראש לשעבר, צריך להבין מדוע אינני רוצה לפתוח בסימפוזיון. אינני רוצה לגזול את זמנכם כיושב-ראש, ואני לא רוצה אפילו לקרוא בשמות של חברי הכנסת.

אני פונה לחברי הכנסת לאפשר לדובר הבא לנאום, גם לאלה שאחריו, ולשמור על אותה מידת ריסון ואיפוק שהיתה בדרך כלל בנאומו של ראש הממשלה; בדרך כלל.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בנימין נתניהו, בבקשה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

כבוד נשיא המדינה, אדוני יושב-ראש הכנסת, חברי כנסת נכבדים, אדוני ראש הממשלה, הקשבתי בקשב רב לדבריו – – –

קריאה:

הגיע הזמן.

בנימין נתניהו (הליכוד):

ציירת תמונה ורודה בדרך כלל, לא כולה, אבל צבועה באופן כללי בצבעי פסטל ורודים. אמרת שאנחנו בעידן חדש, מציאות חדשה במזרח התיכון, התפייסות עם אויבים בנפש, שער לשלום, שער לברכה, ואני מוכרח להגיד שדברך היו מותאמים לנטייה הטבעית ששלטת בעם הזה. אני לא אומר בכל העמים, אבל ברוב העמים, בוודאי בעם היהודי – השאיפה, הכמיהה, הייחול העמוק לשלום. אין אחד מאתנו, אף לא אחד, שלא מקווה שהשלום הזה הוא בר-השגה.

אתה אמרת אתמול, אדוני ראש הממשלה, ביחס להפגנה של 40,000 אנשים שמתנגדים להסכם הזה, שדמעה אחת של אם שכולה אינה שקולה ל-40,000 – – –

משה נסים (הליכוד):

שקולה כנגד.

בנימין נתניהו (הליכוד):

שקולה, סליחה.

קריאות:

— — —

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

תדייק בציטוט דברי.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אבל הכוונה היתה ברורה – – –

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

צריכה להיות טלוויזיה – – –

היו"ר ש' וייס:

למה לך לעשות זאת? למה?

בנימין נתניהו (הליכוד):

אבל הכוונה היתה ברורה, והכוונה בוודאי – – –

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

כאן לא טלוויזיה – – –

היו"ר ש' וייס:

למה אתה צריך לעשות את זה? למה?

בנימין נתניהו (הליכוד):

– – – והכוונה היתה בוודאי לומר, שמטרתך הכנה היא להרחיק מעם ישראל את הדמעות הללו, את השכול, את הכאב שפוקד כל בית, וגם ובמיוחד את המפגינים הללו, שם יש הרבה אמהות שכולות, הרבה לוחמים שאיבדו את חבריהם – – –

דוד צוקר (מרצ):

בעיקר אצל הלוטביצ'רים.

בנימין נתניהו (הליכוד):

– – – והרבה דאגה שההסכם הזה לא יביא לים של דמעות.

שאל גוטמן (מולדת):

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צוקר, מספיק.

בנימין נתניהו (הליכוד):

ולכן התקווה, אדוני ראש הממשלה, התקווה לאותה תפנית יסודית, חיובית, שמובילה לשלום, התקווה הזאת משותפת לכולם.

אבל, אדוני ראש הממשלה, מדיניות לא בונים רק על תקווה, מדיניות לא בונים רק על אמונה. בונים אותה גם על תקווה וגם על אמונה, אבל בראש ובראשונה, לפני כל דבר אחר, מדיניות בונים על מציאות, על יסודות המציאות. ומה שמבדיל בינינו, אדוני ראש הממשלה, זה בוחן המציאות. כי לפי הכרת המציאות כל מנהיגות תנווט את דרכנו לשלום. אגב, לא רק לשלום. יש יעד שקודם לשלום. החיים קודמים לשלום. אנחנו רוצים לתת סיכוי לשלום, אבל קודם כול סיכוי לחיים.

שלמה בוחבוט (העבודה):

בשלום יש חיים.

בנימין נתניהו (הליכוד):

ואם נתיב אחד של מישור שאיננו מזהה נכון, מישור שמוביל אותנו בנפתולים מתוך אי-הכרת המציאות, אי-הכרת קרקע העובדות, מוביל אותנו לקצה המצוק, אנחנו מתרסקים. ואם מישור מוביל אותנו בצורה זהירה ושקולה ואחראית, תוך הכרת המציאות, הרי נוכל להגיע למחוז חפצנו.

בנימין טמקין (מרצ):

שלום עם עצמנו.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

למה אתם עושים את זה? אתה צריך להתחיל להפריע?

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני לא מתרשם, אדוני ראש הממשלה, מן הצהלה הציבורית שהקימותם. אתם הקימותם צהלה ציבורית עצומה, אתם גייסתם רבים מאמצעי התקשורת הממלכתיים לדבר הזה.

חגי מירום (העבודה):

לא בצהלה. גם צה"ל.

בנימין נתניהו (הליכוד):

צהלה עצומה, חגיגה עצומה, כאילו אנחנו עומדים בפני אותו עידן חדש.

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צוקר, אני קורא אותך לסדר.

דוד צוקר (מרצ):

על מה?

היו"ר ש' וייס:

אתה בעצמך מבין.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני ראש הממשלה, אני אינני מתרשם מזה, משום שהיו כבר צהלות כאלה. לפני 21 שנים היתה צהלה דומה. היה הסכם וייטנאם, ארצות-הברית הביאה להסכם שלום היסטורי בינה לבין צפון-וייטנאם, היו חגיגות, היו מדשאות, אפילו הספיקו לחלק פרסי נובל. אני אומר "הספיקו", כי זה לא לקח זמן רב לאחר חתימת ההסכם, לאחר קבלת הפרסים, עד שצפון-וייטנאם דרסה ברגל גאוה את דרום-וייטנאם, הפרה את החוזה.

קריאה:

כבשה את וושינגטון.

היו"ר ש' וייס:

יופי, יופי.

בנימין נתניהו (הליכוד):

וכל הצעדות וכל המצהלות לא מנעו טבח עם של 3 מיליוני קמבודים. איש לא מנע את זה. אז היו צהלות – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

— — —

חגי מירום (העבודה):

— — —

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צוקר, קראתי אותך לסדר.

בנימין טמקין (מרצ):

בנימין קיסינג'ר.

חגי מירום (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חגי מירום, יושב-ראש ועדת הכנסת, תסייע לי בניהול הישיבה. חבר הכנסת אבי יחזקאל.

בנימין נתניהו (הליכוד):

הם יכולים לצעוק, שיצעקו, הם לא מפריעים לי.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. הם לא יצעקו. הם לא יכולים לצעוק. אני לא ארשה להם לצעוק.

בנימין נתניהו (הליכוד):

שיצעקו כמה שהם רוצים.

היו"ר ש' וייס:

לא.

בנימין נתניהו (הליכוד):

קשה להם, קשה להם.

דוד צוקר (מרצ):

הזכות לצחוק שמורה לי?

היו"ר ש' וייס:

בשקט, בתוכך, פנימה.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

ההשוואה בין צה"ל – – –

היו"ר ש' וייס:

מספיק. גם השרים לא כל כך צריכים להפריע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, את המנה שלך היום מיצית, לפחות לשעה קלה זו.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

החוכמה הגדולה.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, באמת.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבין שקשה להם, קשה להם.

אברהם יחזקאל (העבודה):

חגי מירום (העבודה):

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

אלי דיין (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלי דיין, יש לי בקשה אליך, תעזור לי. כי אחרת אין טעם לכל הסידורים שאנחנו עושים לפני הישיבה. אין לזה טעם.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רן כהן.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש ממך לנהוג לפחות באותה יד רמה שנהגת ביחס לקואליציה, או יותר נכון – לאופוזיציה, בזמן נאומו של ראש הממשלה. בבקשה תפעל.

היו"ר ש' וייס:

אני עושה את זה ביד רמה יותר, כפי שאתה מרגיש.

יהושע מצא (הליכוד):

לא, אתה לא עושה את זה.

היו"ר ש' וייס:

אל תפריע. איך אני אסתדר אתם כשאתה מפריע לי מפה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

כמה חברים קראת לסדר?

היו"ר ש' וייס:

אני לא חייב לך דיווח, חבר הכנסת לנדאו. אבל, במקרה, כבר קראתי שני חברים לסדר. זהו. תירגעו. אתם מחפשים עילות מתחת לאדמה.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שאול יהלום, מספיק.

חגי מירום (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חגי מירום, אני מבקש.

בנימין נתניהו (הליכוד):

לכן, אדוני ראש הממשלה, בצהלה הזאת שאתם מקימים אין שום אינדיקציה. אין בה שום אינדיקציה אם מדובר בדבר שיביא לתוצאות חיוביות או לתוצאות שליליות, אם זה יביא לשלום או זה יביא לאסון. כבר ראינו, ולא רק את המקרה שאמרתי; היו עוד מקרים במאה הזאת, הם מוכרים לך.

אלי גולדשמידט (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

אני קורא אותך לסדר, חבר הכנסת אלי גולדשמידט.

אלי גולדשמידט (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

כן, אתה התחלת, היית הראשון שקרא קריאות ביניים. תירגע.

בנימין נתניהו (הליכוד):

רק הבדיקה של הנתיב עצמו, לאן הוא מוביל, על מה חתמתם, מה ההשלכות של מה שחתמתם, רק הבדיקה הזאת תבהיר לעם ישראל אם אתם עומדים על קרקע המציאות או שאתם מרחפים; אם אתם מדינאים ריאליסטיים, מפוכחים, או שאתם הוזי הזיות. ואני מתחיל בהתחלה, במבוא. המבוא אומר הכול, כמעט הכול. אני מצטט — — —

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — — הקלטת.

קריאות:

או, או.

היו"ר ש' וייס:

אני קורא אותך לסדר, אדוני סגן השר. אני קורא אותך לסדר בהדגשה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני מצטט: "ממשלת ישראל והצוות הפלשתיני המייצג את העם הפלשתיני מסכימים להכיר בזכויות הלגיטימיות והפוליטיות ההדדיות". אדוני ראש הממשלה, מה זה זכויות פוליטיות ולגיטימיות של כל עם? מה זה? מדינה.

דוד צוקר (מרצ):

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

בנימין נתניהו (הליכוד):

מה זה זכויות פוליטיות לגיטימיות של עם ישראל? מדינה. מה זה זכויות פוליטיות לגיטימיות הדדיות בינינו לבין הפלשתינים? גם להם מדינה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מה רע בזה?

בנימין נתניהו (הליכוד):

ואת זה נתתם לא רק בהתחלת ההסכם. את זה נתתם עוד לפני התחלת הדיונים בהסדרי קבע. אבל לא נתתם רק הבטחה להקמת מדינה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מבקש להירגע. נשמע את חבר הכנסת נתניהו. בבקשה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מוכרח לציין תופעה.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, האם מותר לשאול שאלה?

בנימין נתניהו (הליכוד):

לא, אני מבקש. אני מוכרח לציין תופעה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, נהוג רק בהסכמת הדובר. הדובר לא מסכים. אולי אחר כך.

בנימין נתניהו (הליכוד):

תשאל אחר כך, אדוני. אני מוכרח לציין תופעה. אנחנו עדים למה שמתרחש בתקשורת בשבועות האחרונים. זו תופעה שאין דומה לה. אנחנו רואים את המונופול הכמעט מוחלט של עמדה אחת. אנחנו מכירים ורואים – – –

דליה איציק (העבודה):

— — —

אברהם יחזקאל (העבודה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, בלאו הכי לא שומעים את ה"תזמורת". אני מבקש. חברי הכנסת, בלאו הכי אי-אפשר לשמוע כשכולם צועקים יחד. בבקשה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אנחנו מכירים ורואים את התופעה הזאת, ולכן שמחתי אתמול כשקיבלתי שיחת טלפון מכבוד נשיא המדינה, והוא אמר לי שהוא יהיה נוכח פה בשעות הראשונות של הדיון הזה. הוא לא אמר, הוא לא היה צריך לומר, כי הוא דיפלומט מצוין, שכוונת נוכחותו באולם הזה היא לאפשר, לפחות בפתיחת הדיון, לראש הממשלה ולראש האופוזיציה להתבטא בצורה קצת שונה ממה שמקובל פה.

וראש הממשלה יודע, שהיחס שהוא קיבל פה מספסלי האופוזיציה שונה לחלוטין, במידה משמעותית, מהדרך שבה אתם מתנהגים עכשיו, ומה שאתם עושים הוא ניסיון למנוע מהעם הזה לשמוע מעל במה חופשית עמדה שונה משלכם.

רן כהן (מרצ):

אברהם יחזקאל (העבודה):

בנימין נתניהו (הליכוד):

תאפשרו את זה על אפכם ועל חמתכם.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני חוזר ומפנה את תשומת לבכם לכך, שכאשר צועקים כולם ביחד, בלאו הכי אף אחד לא שומע. זה רק רעש. בבקשה, אדוני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה מזמין את זה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

לא רק שהממשלה אפשרה במבוא הבטחה להקמת מדינה על-ידי הניסוח, בתוכן ההסכם עצמו היא נותנת מבנה של מדינה. מדינה מורכבת, וכל ממשלה מורכבת משלוש זרועות: הזרוע השופטת, הזרוע המבצעת, וכמובן מעל הכול הזרוע המחוקקת, שהיא הסממן המובהק ביותר של הריבונות. כל אלה נמסרים בהסכם, והסמכות של הזרוע המחוקקת, הסמכות של הזרוע המבצעת, היא על השטח כולו, לרבות קרקעות המדינה. כאשר אתה מוסר למישהו את השטח, את סמכויות החקיקה על השטח, ואני מוסיף: בתוך ההסכם גם את סמכויות הביטחון בתוך השטח – אתה יוצר לו את המבנה של מדינה.

אתם כמובן מכחישים, אתם אומרים: לא הסכמנו, נתנגד להקמת מדינה, אם כי שמתי לב, אדוני ראש הממשלה, שבנאום שלך – בנאום הזה – לא אמרת, לא חזרת על ההתנגדות למדינה פלשתינית, אך אתם מכחישים זאת בפורומים שונים. אני חושב שכל אחד כאן ביקר בספארי ברמת-גן. כאשר אתה הולך בספארי ורואה מולך חיה בדמות סוס, עם פסים לבנים ושחורים המכסים אותה, אתה לא צריך שלט שיאמר לך: זו זברה. זו זברה. כאשר אתה הולך וקורא את ההסכם הזה, גם אם לא כתוב בו מדינה פלשתינית, אתה לא צריך שלט. זו מדינה פלשתינית. לזה אתם מובילים. בספארי ברמת-גן –

נחמן רון (הליכוד):

זו מדינה אש"פיסטית.

אברהם יחזקאל (העבודה):

זה חמור.

בנימין נתניהו (הליכוד):

הזכירו כאן את קיסנינג'ר. אני לא דיברתי עם קיסנינג'ר, אבל קיסנינג'ר אומר שזו מדינה פלשתינית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

לא דיברתי עם פרשנים בכירים ברחבי העולם, הם פשוט קראו את ההסכם, והם אומרים שזו מדינה פלשתינית.

אדוני ראש הממשלה, אני לא דיברתי עם הוועד האולימפי, שהזמין שלשום את מדינת פלשתיין למשחקים הבאים. הם לא שבויים בתעמולה של הליכוד, תאמין לי, אבל הם קראו את ההסכם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יש להם 130 שגרירים בעולם.

בנימין נתניהו (הליכוד):

הם קראו את ההסכם, כל העולם קרא את ההסכם וכל העולם יודע. האמריקנים יודעים, האירופים יודעים, הערבים יודעים וגם אתם יודעים. אתם יודעים, אתם יודעים ולכן אתם מכחישים. אתם מכחישים, כי אתם מכשירים את הדרך להקמתה של אותה מדינה, וזה מה שההסכם הזה עושה.

אדוני ראש הממשלה, מוכר לך מסמך יסוד המוכר לכולנו, אשר פרץ את הדרך להקמתה של מדינת היהודים. אני מתכוון להצהרת בלפור. אגב, זה לא היה אפילו הסכם, זו היתה הצהרת כוונות: בריטניה תומכת ברעיון הקמת בית לאומי – זה הכול – לעם היהודי. ואני שואל אותך: תאר לך, אם בהצהרת בלפור היה כתוב שבריטניה מעבירה, מעניקה לעם היהודי רשות שופטת, רשות מבצעת, רשות מחוקקת, שליטה על השטח, שליטה על הביטחון בשטח – – –

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

בקמפ-דייוויד מנחם בגין נתן להם שלטון עצמי.

בנימין נתניהו (הליכוד):

ותאר לך שבריטניה היתה מוסיפה הסכם על זכויות פוליטיות הדדיות בין הבריטים לעם היהודי. האם יש ספק, האם למישהו היה ספק, שזו הכרה במדינה?

רן כהן (מרצ):

חבל שלא נתנו.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני ראש הממשלה, ההסכם הזה הולך הרבה יותר רחוק. אתה יכול להתכחש ולנענע בראשך, זה לא ישנה את האמת שכל העולם יודע: מה שההסכם הזה עושה הוא הנחה של היסודות להקמת המדינה הפלשתינית. העובדה שאתה מתעלם מזה, העובדה שאתה מנסה לטשטש את זה, העובדה שאתה וחבריך כאן, שיודעים את האמת, מנסים להסתיר את הדבר שכל העולם יודע – היא כשלעצמה היתה יכולה להיות סיבה מספקת עבור הכנסת לדחות את ההסכם הזה על הסף.

אבל יש עוד סיבות: באיזה שטח מדובר כאן? על מה מדובר? שמעתי אותך עכשיו, אמרת: טוב, זה ניסיון, נעשה ניסיון בעזה, וכפי שאתה אומר: "בצ'ופצ'יק של יריחו"; בעזה ובצ'ופצ'יק של יריחו. למה אתה אומר את זה? הרי קראת את ההסכם, אישרת את ההסכם, חתמת עליו, אין פה תהליך של: נעשה ניסיון, נעצור, נראה הלאה. מה ששר החוץ שמעון פרס אמר בהזדמנות אחת היה: "חוות ניסיון". אין פה ניסיון ואחר כך נעצור. יש פה שלושה שלבים מהירים שאין בהם שום בלם, שום מעצור, שבהם אנו מפנים את כל השטח זולת ההתנחלויות בתוך שנתיים. בתוך ארבעה חודשים עזה ויריחו, זה נכון. בתוך תשעה חודשים עזה, יריחו, קלקיליה, רמאללה, בית-לחם, חברון, ג'נין.

רון נחמן (הליכוד):

וכל השאר.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אעמוד ואספור את כל האזורים המאוכלסים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

למה לא העזתם לספח את כל השטחים האלה? ידעתם שתיסוגו בסופו של דבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלת את השאלה, תאפשר להמשיך ואולי תקבל תשובה.

יהושע מצא (הליכוד):

על כך ייתן לו רבין תשובה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

קודם כול העובדות. אל תדברו אתנו על עזה ויריחו, תדברו על העובדות. אתם מפנים את כל השטח, לרבות קרקעות מדינה שעוברות לאש"ף, למועצה הפלשתינית של אש"ף. הדבר היחיד שנשאר למיקוח – לא נשאר בידנו, אלא למיקוח בהסדר הקבע – הוא ההתנחלויות, מחנות הצבא, ירושלים, ויש גם שאלת הפליטים, שתיכף נדון עליה. כלומר, מה שאתם עושים בפועל, בתוך שנתיים, הוא להעביר לידי אש"ף את כל השטח עד קווי 1967.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

בנימין נתניהו (הליכוד):

המשמעות לגבי אזרחי ישראל שבאו לבקר, או לצפות מרחבי הארץ היא קודם כול לצאת למרפסת פה. המשמעות היא להסתכל מהמרפסת. אני מזמין אתכם לעשות זאת, תצאו דרך המזנון. בקו אווירי אתם רואים את תחומו של ערפאת לפי ההסכם הזה, את מנזר מאר-אליאס. אני לא יודע כמה נוצרים יישארו בו, כי יש בריחה של נוצרים עכשיו מבית-לחם, אבל מנזר מאר-אליאס, כאן על קו הרכס במבואות בית-לחם, הוא בתחומו של ערפאת.

המשמעות לגבי אלה שבאו הנה בכביש ירושלים-תל-אביב היא, שהכביש משיק לתחומו של ערפאת. סליחה, במקום אחד הוא חוצה את תחומו של ערפאת, בצ'ופצ'יק של לטרון, אם להשתמש בשפה שלך, אדוני ראש הממשלה. על זה נצטרך להתווכח, ובמקום אחר, במרחק של 2-3 קילומטרים, הוא נוגע או כמעט נוגע בשדה התעופה הבין-לאומי. אני מניח שכולכם ממריאים ונוחתים שם. ובמקום אחר, מקום שלא כולם מבקרים בו אבל אני מבקר בו, במקום שבו היינו פעם נוהגים לומר "חמש דקות מכפר-סבא" ביחס לדבר אחר, היום זה דקה מכפר-סבא, כי הבית האחרון בכפר-סבא הוא במרחק של 200 מטר, מדדתי, 200 מטר מתחילת תחומו של ערפאת לפי ההסכם הזה, לפי ההסכם שחתמתם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

בשכנות טובה, בשלום, בהבנה. למה אתה מפקפק בשלום?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה, אתה הצגת שאלה ועדיין מחכה לתשובה. אם תאפשר להמשיך, תקבל תשובה.

יהושע מצא (הליכוד):

ההערות של דראושה חשובות מאוד.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני מעריך לפחות את העובדה, שיש פה חברי כנסת שאינם מטייחים את העובדות היסודיות. אפשר להתווכח על פרשנות.

מה המשמעות הביטחונית של ההסדר הזה שחתמתם עליו? המשמעות הראשונה היא, שלאורך קו של 361 ק"מ, 361 ק"מ מתפתלים, נמצא עכשיו תחום של ערפאת צמוד לכפרינו וליישובינו. אגב, לא הגבול הנוכחי של כ-100 ק"מ לאורך הירדן, שבו אנחנו צריכים למנוע חדירה של מחבלים, של טרוריסטים, אלא הגבול עכשיו של 361 ק"מ, שהוא נוגע, נושק, ובמקומות מסוימים חוצה את תחומי יישובינו. ובתוך התחום הזה, מי שולט בביטחון?

יורם לס (העבודה):

צה"ל.

בנימין נתניהו (הליכוד):

לא.

יורם לס (העבודה):

צה"ל נמצא שם, זה ההבדל.

בנימין נתניהו (הליכוד):

צה"ל אחראי, לפי הניסוח החדש שהכנסתם פה, לביטחון החוץ. צה"ל יכול להגיע להתנחלויות, אבל הביטחון בשטח, ב-95% מן השטח שעבר לאש"ף, ביטחון הפנים הזה הוא בידי אש"ף.

שאלו יהלום (מפד"ל):

זה גדל.

בנימין נתניהו (הליכוד):

מה קורה אם צריך לעצור מחבלים? מה קורה אם יש פיגוע פה או בכביש או בכפר-סבא או ברעננה או בתל-אביב, הרי זה לא רחוק, והם בורחים פנימה? זה"ל לא יכול להיכנס לשטח.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

יש לו זכות.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אסור לו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הוא יכול להיכנס. זה קשקוש.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אתה צריך להתווכח עם האדון ערפאת, אולי הוא יאתר את המבוקשים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה רק מפחיד, אתה לא יודע.

קריאה:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

לא. כל אחד כבר הביע את דעתו. עכשיו נשמע את הנואם.

בנימין נתניהו (הליכוד):

מדהים אותי שהסכם כזה – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, כל הזמן אתה קורא קריאות ביניים.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש שתאפשר לי לדבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש שנחזור לסדר הטוב. חבר הכנסת המר, אודה לך אם תראה דוגמה כדי שכולם ילכו בעקבותיך. אני מבקש מכולם לשבת. אדוני יכול להמשיך, בבקשה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני ראש הממשלה, אני נדהם שחתמת על הסכם כזה. אני לא רק נדהם מזה שלא הראית את זה לקציני צה"ל ולא נעשתה עבודת מטה לפני שחתמו על דבר כזה. אני נדהם משום שכבר יש לנו תקדים. אנחנו יודעים מה אנחנו עושים בלבנון. אני נדהם שהסכמת להסכם כזה כשלגבי לבנון איש מאתנו לא מוכן לקבל אותו. לבנון זה לא ישראל, לבנון זה לא אוטונומיה, בלבנון אנחנו נכנסים, יש לנו רצועת ביטחון שם, אנחנו עוברים את רצועת הביטחון, פועלים, יורים, תוקפים, מסכלים, וכפי שאמר כאן חברי, חבר הכנסת בגין, לפעמים גם מסכלים מראש, כי טרור זה לא רק מרדף חם, זה פעולות מנע, לא הגבלנו את עצמנו בשום דבר בלבנון. אבל מה אתה עשית פה? לקחת ובנית לבנון פה ליד

ערינו, בלב הארץ, וכבלת את ידיו של צה"ל, כבלת את ידיהם של שירותי הביטחון. ההסכם הזה מפקיר את ביטחון אזרחי ישראל והוא מעביר את האחריות לידינו ולכוונותינו הטובות של יאסר ערפאת.

אבל, אדוני, הדבר הציני, המגונה ביותר, אני רוצה להגיד אפילו הבזוי ביותר שעושה ההסכם הזה הוא הפקרה מדעת של אותם 130,000 תושבי יהודה, שומרון ועזה, אזרחי ישראל. אתם בהסכם מבטיחים להגן עליהם. איך תגנו עליהם? אתם אומרים: צה"ל יכול להיכנס ליישובים – בסדר. צה"ל יכול לנוע על הכבישים – בסדר. אבל הפיגוע בבית-אל לא בא מהמתנ"ס בבית-אל. הפיגוע יבוא מרמאללה. ומה יעשה צה"ל? הוא ייסע כמו שוטרי תנועה על הצירים, יגיע למתנ"ס בבית-אל, יבדוק את השטח ויגיד: כן היה פיגוע? אבל כשצריך לרדוף אחרי החוליה הוא יאמר: אני לא יכול, נפנה לערפאת. זה סידור של הגנה? אתה חושב שאתה מרמה מישהו? אתה חושב שאתה מרמה אותם? אלה אנשים שמשרתים בצה"ל. הם מפקדים בכירים ביחידות המעולות ביותר שלנו. הם יודעים את האמת. אם אינכם יכולים להיכנס לשטח, אינכם יכולים להגן על יהודים לא בצד הזה של "הקו הירוק" שאתם רוצים להקים ולא בצד הזה.

רן כהן (מרצ):

אתה מודה שזו צרה צרורה, ההתנחלויות.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם גן-שמואל צרה צרורה.

רן כהן (מרצ):

גונן שגב (צומת):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת זאבי ורן כהן. חברי הכנסת זאבי ורן כהן, עכשיו אני חוזר בקול רם, אתם גמרתם את הוויכוח ביניכם. חבר הכנסת כהן, כמה פעמים צריך לבקש ממך שלא תתווכח?

רן כהן (מרצ):

30 מתנפלים עלי, שלא אגיב?

היו"ר ד' שילנסקי:

אל תענה. כולם כנראה רוצים לדבר אתך.

שאול יהלום (מפד"ל):

אף אחד לא רוצה לדבר אתו, שלא תהיה לו אשליה. בזים לדברים שלו.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהלום, שמענו גם אותך ועכשיו נשמע את חבר הכנסת נתניהו.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אתם אומרים: אנחנו לא הורדנו יישובים; אנחנו לא כמו מנחם בגין, לא הורדנו יישובים. נכון, בקמפ-דייוויד היה לו העוז לעשות דבר קשה מאוד, והוא אמר להם: 3,000-4,000 איש ירדו. היה לו העוז, אבל לכם אין העוז, כי מדובר ב-130,000 איש, מדובר בדבר אחר לגמרי. מה אתם רוצים? אתם רוצים שהם יצאו, אתם רוצים שהם יתייבשו, אתם רוצים שהם יברחו. זה הדבר הנורא ביותר. אתם מפקירים אותם בביטחון בצורה צינית, ואחר כך אתם אומרים: הם לא מספיק ציונים, הם לא נאחזים בקרקע.

אדוני ראש הממשלה, יש אלפי ילדים שם, אלפי תינוקות, ואתם אומרים: אכפת לנו מכל האומה, כל האומה אחת. אבל אתם עשיתם הסכם עם אש"ף להפקיר את החלק הזה של העם, ומי שמפקיר חלק מן העם סופו להפקיר את העם כולו. אלפי ילדים – אתה מנענע בראש – זה פרט זניח. 130,000 איש, פרט זניח. טובי מפקדינו שם, פרט זניח. הדמעות שלהם, פרט זניח. בתהליך בלתי פוסק מאז הקמת הממשלה הזאת אתם עושים דה-לגיטימציה מתמשכת, דה-הומניזציה אפילו של אותו ציבור פטריוטי, שהוא בשר מבשרנו.

אני רוצה לומר כאן לחברי הכנסת דבר שאני לא רוצה לשייך לראש הממשלה אבל אני כן רוצה לשייך לכל מי שעסוק בוויכוח הזה וגם לתקשורת. יש גבול, יש גבולות להשתלחות, וכשכמה מתומכי ההסכם הזה בעיתונות מפרסמים בעיתון "העיר" בתל-אביב תמונת שער, שמראה יהודי, מתנחל עם כיפה, חיית טרף, אדוני ראש הממשלה – – –

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

באיזה עיתון?

בנימין נתניהו (הליכוד):

בעיתון "העיר" בתל-אביב פרסמו את הדבר הזה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

— — —

רון נחמן (הליכוד):

— — —

דוד צוקר (מרצ):

— — —

בנימין נתניהו (הליכוד):

אבל, אדוני ראש הממשלה — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מבקש.

קריאה:

"פרופלורים" קראת להם.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני ראש הממשלה, לא אתה פרסמת את זה, לא אתה עשית את זה – –

רון נחמן (הליכוד):

הוא ראש המסיתים, ולא אחר.

בנימין נתניהו (הליכוד):

– – אבל דבר אחד לא עשית, לא גינית את זה.

יורם לס (העבודה):

– – –

בנימין נתניהו (הליכוד):

ואני קורא לך ואני קורא לכל חברי ממשלתך, ולאלה הצועקים כאן: תפסיקו לצעוק, את הצעקות תפנו לעיתונות הזאת, את הצעקות תפנו לתומכיכם שעוסקים במעשים שפלים כאלה, שבושה שיופיעו במדינה יהודית, דברים כאלה שיוליוס שטרייכר לא עשה. לולא היתה הפרדה צבאית כזאת.

קריאה:

זה חופש הדיבור שלהם.

אלי גולדשמידט (העבודה):

– – –

רון נחמן (הליכוד):

— — — תתבייש לך, אין לך אומץ לעשות את זה, פחדן.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רון נחמן, אני מבקש להפסיק.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהלום, אני מבקש. תודה רבה. בבקשה, אפשר להמשיך.

בנימין נתניהו (הליכוד):

ועכשיו, אדוני היושב-ראש, אני רוצה — — —

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני ראש הממשלה, אני רוצה לגעת בעניין נוסף, לא בלתי חשוב – ירושלים. אתה אמרת שלא תוותר בעניין ירושלים, אז אמרת. טוב, אמרת שלא תדבר עם אש"ף, דיברת. אמרת שלא תכיר באש"ף, הכרת. אמרת שלא תוותר על בקעת-הירדן – לא, לא ויתרת? תאמר לי, אדוני ראש הממשלה, איפה נמצאת יריחו, על גב ההר? אמרת שלא תוותר על רמת-הגולן, זולת כמה סנטימטרים. אתה מוכן לחזור על ההצהרה הזאת עכשיו, במקום הזה? לא. אתה מוכן, תגיד לי, בבקשה, אני אפנה את הבמה מייד, אבל אינך מוכן. אז אמרת. אמרת שלא תוותר.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

לא עקרתי אף יישוב ולא ויתרתי על אף סנטימטר.

בנימין נתניהו (הליכוד):

ויתרת גם ויתרת.

רון נחמן (הליכוד):

אני כבר לא יודע מי פודל.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

בנימין נתניהו (הליכוד):

עכשיו, אדוני ראש הממשלה, בוא נראה כיצד אתה מקיים את ההבטחה הזאת. בהסכם – כבר בהסכם – שגורלה של ירושלים יעלה בו לדיון בעוד שנתיים, כבר בהסכם הזה, אתה אומר שערביי ירושלים ישתתפו בבחירת המוסדות, ישתתפו במוסדות האוטונומיה, כלומר, במוסדות של אש"ף.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

לא במוסדות, תדייק.

משה נסים (הליכוד):

יש התחייבות — — —

בנימין נתניהו (הליכוד):

ואתם מבהירים ש"ישתתפו", פירוש הדבר לבחור וגם להיבחר.

משה קצב (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת קצב, אני מציע שתצא עם השר שחל החוצה ותלבנו את הנושא, אבל לא פה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

והרי נאבקת בתחילת כהונת הממשלה למנוע את זכות ההשתתפות הזאת, אפילו אמרת: למנוע את השתתפותו של פייצל אל-חוסייני במשלחת. מה קרה לזה? נשטף בזרם.

ואני שומע בימים האחרונים את סגן שר החוץ, מר יוסי ביילין – –

רון נחמן (הליכוד):

פודל.

קריאה:

מי פודל?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

כולם פודלים.

בנימין נתניהו (הליכוד):

– – סגן השר של מר פרס – אדוני ראש הממשלה, אל תיקח את זה באופן אישי, אבל אני בזמן האחרון למדתי קודם כול להקשיב לביילין, כי מה שאומר ביילין עושה אחר כך רבין. ומה אומר ביילין? ביילין אומר: נחלק את ירושלים לרבעים. יהיה רובע פלשתיני, כלומר, רובע של אש"ף בירושלים.

גונן שגב (צומת):

בנימין נתניהו (הליכוד):

אתה נזפת בו? אתה הרחקת אותו מהממשלה? אתה אמרת לו: לא ולא? הוצאת מלה אחת בעניין הזה? אתה לא, אבל אחד משריך – כן. אחד משריך נזף בו, וזה השר עוזי ברעם. וכיצד נזף בו? הוא אמר: אני מתנגד לאמירה הזאת של יוסי ביילין; אני מתנגד לה משום שהיא נותנת ארגומנט למתנגדי ההסכם בימין. שמעת, אדוני ראש הממשלה? ארגומנט. השר ברעם לא מתנגד למהות של רבעים פלשתיניים. הוא מתנגד לעיתוי, משום שצריך לעשות את זה בשלבים, בשיטת הסלאמי, כמו שעושים בגולן בשיטת הסלאמי.

והחלוקה הזאת, החלוקה של העיר, מתבצעת לנגד עינינו. אני מזמין את חברי הכנסת אחר הצהריים, בערב או מחר בבוקר לנסוע פה, לרמות-אשכול, או לנסוע, כפי שקרה שלשום ולפני ימים אחדים, פה בתלפיות ולראות את השיירות, שיירות-שיירות של מכוניות נושאות דגלי אש"ף ואת האנשים שבאים וצוהלים, הערבים שמנפנפים בדגל וצועקים לא רק "תחי מדינת פלשתיין", הם אומרים: נשחרר את פלשתיין, בדם ואש נשחרר את פלשתיין. איזו פלשתיין? שם? לא, פה. אתם עשיתם משהו בעניין הזה? הורדת איזה דגל? לא דגל בתלפיות, דגל בחומות ירושלים, הורדת? פעלת, משהו עשית? שום דבר.

אברהם הירשזון (הליכוד):

ביפו עד היום תלוי דגל פלשתיני.

בנימין נתניהו (הליכוד):

ובשיטה שלכם לא ירחק היום – ואני אומר פה משהו שצריך להחריד את הבית הזה, אבל בשיטת הסלאמי שלכם גם לזה אתם רוצים שיתרגלו – לא ירחק היום שיבוא לכאן ערפאת במכונית פתוחה, יעלה מיריחו, או כבר קרוב יותר מיריחו, ובקול תרועה רמה יעלה על ההר ויניף את דגל הדמים של אש"ף ויגיד – ידידי מוטה גור, שאיננו פה: הר-הבית בידינו. ומה תגיד אתה, אדוני ראש הממשלה? מה תגיד אתה? תעשה כך ביד, תנפנף, תבטל בידך, בהינף יד.

אלי גולדשמידט (העבודה):

סע להוליווד, שם אתה צריך להיות.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

בנימין נתניהו (הליכוד):

עליכם, אדוני ראש הממשלה, אי-אפשר לסמוך שתגנו על שלמותה של ירושלים, כפי שלא היה אפשר לסמוך שתעשו שום דבר, שתעמדו על שום עיקרון שלכם, כי אין לכם שום ערכי קדושה, אין לכם שום יחס לזכותו ההיסטורית של העם היהודי על ארצו, ומה שאתם עושים עכשיו, מה שאתם מחוללים עכשיו ביחס לירושלים וביחס לארץ-ישראל, לא הדור הזה בלבד ישפוט אתכם על כך, לא רק הדור שלנו, אלא כל הדורות הבאים של יהודים, שימצו עמכם את הדין ההיסטורי.

חגי מירום (העבודה):

אתה אומר את זה למי? לאנשים האלה אתה אומר את זה?

אלי גולדשמידט (העבודה):

תאמין לי, אותך לא יזכרו, אותם יזכרו, ולטובה.

חגי מירום (העבודה):

אורי אור (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני רוצה להפנות את תשומת לבכם לכך שלא כותבים היסטוריה עכשיו ולא יודעים את מי יזכרו, אלא שומעים את חבר הכנסת נתניהו. בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

משחרר לוס-אנג'לס מדבר כך על משחררי ירושלים? מכרת שם רהיטים.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לא צריך להיות נביא – – –

חגי מירום (העבודה):

זה מה שעשית. לפני 15 שנים מכרת רהיטים, ואתה מדבר על – – –

דוד מנע (הליכוד):

אל תתייחס אליו.

בנימין נתניהו (הליכוד):

כל הגידופים וההשמצות. הרי אין לכם תשובות. גידופים, תמשיך.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

— — —

אברהם יחזקאל (העבודה):

זה נאום היסטורי או היסטרי?

היו"ר ד' שילנסקי:

אולי תאפשרו לנואם להמשיך? אם תאפשר לו לדבר, תקבל תשובה. אולי אפשר להירגע. תודה רבה. בבקשה, נא להמשיך.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש שתשליט סדר באולם.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני משתדל עד כמה שאפשר. חבר הכנסת רענן כהן, אודה לך אם תשב.

אברהם יחזקאל (העבודה):

הוא לא יכול, הוא מתוח מהנאום.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני רוצה שהוא ישב, שיוכל להאזין במצב רוח סביר. אבקש מחברי הכנסת אולמרט והמר שגם שניהם ישבו. בבקשה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לא צריך להיות נביא כדי לראות מראש מה יקרה באזור הזה לאחר שתקום המדינה הפלשתינית. אתם אומרים בתוך תוכם: זו תהיה מדינה קטנה. אבל היא לא תישאר קטנה, היא תמוטט את ירדן. אתם מדברים, שמעתי את שר החוץ מדבר על קונפדרציה עם ירדן. הממשל הירדני יודע יפה מאוד שהוא לא יחזיק מעמד. הרחוב הירדני הוא רחוב פלשתיני, ראינו את זה במלחמת המפרץ, וערפאת יבלע את ירדן ויעכל את צבאה. כשתהיה לו מדינה, הוא יחמש את צבאו. כשתהיה לו מדינה הוא יוכל להביא לצבאו מה שהוא רוצה, והוא יוכל לכרות בריתות עם מי שהוא רוצה – בריתות עם עירק, עם סדאם חוסיין בעל בריתו, בריתות עם בעלי בריתו הנוספים באירן. ואתם מייצרים במו ידיכם רצף טריטוריאלי, מפרברי תל-אביב בואך ירדן, בואך עירק, עד טהרן. ואתם חושבים ואתם אומרים – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אבקש מכולם רגע שקט. אני רוצה להפנות תשומת לב חברי הכנסת. חבר הכנסת ד"ר, אודה לך. אני מקבל ים פתקאות של חברי הכנסת מהאגף הזה; כל אחד חושב שהוא צריך לשלוח לי פתק ביחס לאורך הזמן.

אברהם יחזקאל (העבודה):

הוא מדבר שעה.

היו"ר ד' שילנסקי:

כשחבר הכנסת נתניהו מדבר אני בכלל לא מגיב, היות – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

שידבר, אבל הוא לא אומר כלום.

היו"ר ד' שילנסקי:

אבל אתה לא נותן לי לדבר. אל תתווכח אתי. אני רוצה להפנות את תשומת לבכם. אודה לכם רגע אם תאזינו לי. גם שולחי הפתקאות זכאים לקבל ממני תשובה.

אני, גם כיושב-ראש הכנסת נהגתי, כשדיבר מי שמקובל כראש האופוזיציה, לא לעמוד עם הסטופר ביד. כך נהגתי גם אז, וכך אני נוהג גם כיום.

רון נחמן (הליכוד):

זו הדיקטטורה של הפרולטריון.

היו"ר ד' שילנסקי:

אומנם בוועדת הכנסת התקבלה החלטה היום – לדבר במשך זמן מקביל לזמנו של ראש הממשלה. גם פה לא עמדתי עם סטופר ביד, לא לכאן ולא לכאן, וקשה להעריך אצל מי היו יותר קריאות ביניים, וצריכים להיות גמישים. אבל מאחר שגם יושב-ראש הכנסת הפנה את תשומת לבי לכך שחבר הכנסת מדבר חמש דקות יותר מאשר ראש הממשלה, אני מוצא לנכון להגיד, כנראה יושב-ראש הכנסת בדק את זה באופן מדויק יותר ממני. אין בכך כל כוונה להפלות את האחד מול השני. לכן אני מפנה את

תשומת לבך, חבר הכנסת בנימין נתניהו, למה שהיושב-ראש הפנה את תשומת לבי אליו, כי זו חובתי. אודה לך אם תשתדל לקצר ולסיים. בואו לא נקרא קריאות ביניים לא מצד זה ולא מצד זה, וקבלו את זה בהבנה. אני מודה ומתוודה, במקרה זה לא הפעלתי את השעון. אינני יכול כל כך לבדוק, ונעזוב את הדברים הקטנים. בבקשה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

עם כל הכבוד להערתו של היושב-ראש, היא לא קשורה לעניין.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר משהו. אני לא מקבל את הפנייה. אינני מקבל אותה, משום שהנאום הזה מופרע כל הזמן, והקואליציה אינה נוהגת כפי שנהגה באחריות האופוזיציה – – –

חגי מירום (העבודה):

איזו אחריות?

בנימין נתניהו (הליכוד):

ראש הממשלה דיבר ללא הפרעות, אבל האופוזיציה איננה מוכנה, היא מפסיקה אחרי כל משפט, היא קוטעת באמצע משפט. אם הם רוצים, שיקומו וילכו. אם רוצים לכבד הדר פרלמנטרי, ישבו ויפסיקו להפריע. אבל אני את הנאום הזה אסיים, בזמני הטוב.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת נתניהו, אני מודיע לך שאני מאפשר לך להמשיך לדבר – – –

חגי מירום (העבודה):

לאט לאט, אל תיכנס ללחץ.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני רק מצאתי לנכון להביא לתשומת לבך את ההערות שקיבלתי ולהבהיר לכנסת את גישתי.

חברי הכנסת, אני מבקש מכולם להפסיק, אני מציע לא לשלוח לי פתקאות. יש לי שיקול דעת להחליט. לפי שיקול הדעת, אני מחליט לאפשר לחבר הכנסת נתניהו להמשיך את דבריו. אני אודה לו אם יקצר; הכול לפי שיקול דעתו. בבקשה. אבקש לא להפריע.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני ראש הממשלה, שאלתי אותך באחת ההזדמנויות, על מי אתה בונה? אני חוזר על זה עכשיו. על מי אתה סומך? על ההבטחות של ערפאת? ציטטת פה את ההבטחות של ערפאת, כאן, מעל הבמה הזאת, לפני כמה דקות. הוא כבר הפר את ההבטחות הללו. ציטטת מסמכים שקשורים בהסכם. במכתב הלוואי לשר החוץ הנורבגי ערפאת מתחייב לגנות את הטרור מעל כל במה פומבית. היתה לו במה פומבית, ועוד איזו במה פומבית, עוד לא היתה במה פומבית כזאת לערפאת – בבית הלבן. שום מלה על הטרור. אחר כך היו לו במות אין-ספור בארצות-הברית. שום מלה על הטרור. גם לא שמעתי מלה אחת ממך על ההפרה הבוטה הזאת של התחייבות מפורשת. אחר כך הוא הבטיח שהאינתיפאדה תיפסק, וחבריו, סגניו, מודיעים שלשום שהאינתיפאדה תימשך, בניגוד גמור להבטחה שלו. כל עוד הכיבוש נמשך, האינתיפאדה תימשך. אמר זאת גם ערפאת. על ההפרה הזאת לא אמרתם כלום. דרשתם ממנו לשנות את סעיפי האמנה הקוראים להשמדת ישראל? – הוא לא ביטל. אתם לא עומדים על הדרישה. בינתיים לא ביטל, צריך להבין אותו, לא ללחוץ עליו, אף לא מלה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

זה לא עניינם, זה עניינם של הנורבגים.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני שואל, אדוני ראש הממשלה, מה הבהלה שלך? מה אתה רץ? רצת בלי להתייעץ עם הצבא. הבאת את זה בבולמוס לממשלה. הבאת את זה לבית הלבן עוד לפני שהבאת לכנסת. רץ. אמר קיסניגר לגבי עמיתך שמעון פרס: הוא נמצא בבולמוס רגשי.

חגי מירום (העבודה):

מנחם בגין בא קודם לכנסת?

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת חגי מירום, שאלת שאלה את חבר הכנסת נתניהו, חזקה שהוא יענה לך.

חגי מירום (העבודה):

שיענה לי.

יהושע מצא (הליכוד):

— — — אמר שרבין עייף.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא, השאלה הופנתה לחבר הכנסת נתניהו. חבר הכנסת נתניהו ודאי יענה לו.

יהושע מצא (הליכוד):

גם בששת הימים הוא היה עייף.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה לא נותן קרדיט לחבר הכנסת נתניהו?

שלמה בוחבוט (העבודה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בוחבוט, שלום לך, התעוררת עכשיו? שנה טובה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני ער, שמעתי אותך כל הזמן, ואני מבקש שתחזור בך מהדברים שלך; מה זה "התעוררת עכשיו"?

היו"ר ד' שילנסקי:

אני, ברוח טובה רציתי להעיר לך שעד עכשיו אתה היית רגוע, ועכשיו אתה מתחיל קצת להפריע. אל תעשה מזה עניין. לא התכוונתי לפגוע בך. להיפך, אמרתי לך שנה טובה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני ראש הממשלה, אני חוזר על השאלה: מה הבהלה הזאת? אני רוצה לתת עליה תשובה. יש עליה שתי תשובות. אצל המובילים, הם רצים ודוהרים כדי שלא לתת לעם הזה אפשרות להבין מה קורה; לקבוע עובדות לפני שהעם מבין, לפני שהציבור מבין מה מתרחש.

חיים אורון (מרצ):

בנימין נתניהו (הליכוד):

והמובילים, ויש מובילים, הם אומרים לעצמם: אם לא נמשיך קדימה אולי נצטרך להסתכל אחורה, לשאול, לבחון, וחס וחלילה אם נסתכל אחורה אולי נראה שכל הנתיב מוטעה.

עם כל מה שהלכתם, עם כל מה שעשיתם פה, עם הנחת היסודות למדינה הזאת, עם הנחת היסודות לצבא שלה, עם הנחת היסודות לבירה שלה, עם הנחת היסודות לזכות השיבה שלה, שאת זה גם כן התניתם בתוך ההסכם – קודם כול יש זכות שיבה לעקורי 1967, זה בזמן האוטונומיה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

זה כתוב בקמפ-דייוויד.

בנימין נתניהו (הליכוד):

— — — אחר כך יש זכות — — —

רענן כהן (העבודה):

אתם חתמתם על זה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

— — — בתוך האוטונומיה. אחרי האוטונומיה, בהסדר הקבע. איך תמנעו את זה? אתם אומרים: טוב, יהיה ויכוח. אבל אם יהיה ויכוח, הם יתבעו בוררות. אתם תוכלו להגיד אין בוררות? ואיזה בורר בין-לאומי לא יפסוק לטובת העקורים המסכנים שהוגלו כביכול בכוח מביתם? כל בורר ייתן להם כל מה שהם רוצים.

בהסכם הזה אתם פותחים פתח להצפת השטח במאות אלפי פליטים, ואם ערפאת יחליט, יותר מזה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

— — — מה כתוב שם — — —

בנימין נתניהו (הליכוד):

זוהי דרישה של כל ילד פלשתיני.

עכשיו אתם יכולים, אדוני ראש הממשלה, לטמון את הראש בחול. אתם יכולים לטשטש — — —

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

— — —

משה נסים (הליכוד):

שם כתוב אותו דבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בן-אלישר. אני אכה עם הפטיש על יד המיקרופון וממילא לא ישמעו אתכם, אז למה קריאות הביניים?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בני בגין, תודה. אפשר להמשיך.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני ראש הממשלה, אתה יכול לטמון את הראש בחול, אתה יכול לגייס את המקהלה שלך, אתה יכול לעשות מה שאתה רוצה, אבל דבר אחד אתה לא יכול לעשות.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

דבר גם אתה בנימוס.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אתה צריך לדעת עם מי יש לך עסק. אתה יכול גם לעזוב, אבל צריך להכיר עם מי יש פה עסק.

אברהם יחזקאל (העבודה):

בנימין נתניהו (הליכוד):

אם הממשלה מוכנה להכיר ולקבל כל שקר, כל עורמה, כל מעשה הונאה של אש"ף – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גולדשמידט, דחילק.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אתה חוזר על עצמך כל הזמן.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני אודה לשני הצדדים אם יפסיקו להפריע. בבקשה.

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מודה לך על ההערה. תודה רבה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, נשיא המדינה יושב כאן וראש הממשלה מבזה את הכנסת. שיבוא לכאן.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, לא ידעתי על מה הסערה. עכשיו אני יודע.

רון נחמן (הליכוד):

נשיא המדינה יושב כאן וראש הממשלה מבזה אותנו.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רון נחמן, אודה לך אם תשב. נשיא המדינה יודע להגן על כבודו לבד, ואם הוא ירצה הוא יגן על עצמו בזמן הנכון. אני מודה לך בשמו על שאתה שומר על כבודו.

רון נחמן (הליכוד):

זה מה שקרה ב-1967.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רון נחמן, נא לשבת. בבקשה, נא להמשיך.

בנימין נתניהו (הליכוד):

כשחברי הקואליציה וחברי הממשלה מרימים רגע את עיניהם ומסתכלים על המציאות ומפסיקים את מחול השדים בכנסת, ובמסדרונות אני שומע אתכם, חלק מכם אומר את האמת. אתם אומרים: אם טעינו, אז ניכנס בהם, נכסח אותם, נבטל את העניין הזה בכל הכוח.

אני רוצה להזכיר לכם שמדינות, לאחר שהן קמות, לא מתבטלות כל-כך בקלות. סדאם חוסיין ניסה לבטל את כוויית, הוא לא ביטל אותה. יש לנו בעיה עם מדינה שהזכרתי, לבנון, ושום פעולה שלנו, שום פעולה צבאית שלנו, אלף פעולות צבאיות שלנו לא יביאו לביטול המדינה הזאת. ברגע שהמדינה הזאת קמה, זאת עובדה בלתי הפיכה.

לכן כשאתם באים לקבל החלטה כזאת פה בכנסת, ואני מדבר לא רק אל חברי האופוזיציה, אני מדבר גם אל אותם חברי הקואליציה, אין פה אדם הגון ואמיץ, לפחות לא ברגע זה – –

אליהו בן-מנחם (העבודה):

שם יש? שם אף אחד לא הגון.

בנימין נתניהו (הליכוד):

כמו שלמה הלל, שאמר את הדברים אתמול: זה גרעין שמוביל למדינה פלשתינית, זו התחלה של מדינה פלשתינית. דיבר בזהירות, אבל אמר את האמת.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא היה ולא נברא.

בנימין נתניהו (הליכוד):

זה לא עניין של קואליציה ואופוזיציה, זה עניין של אחריות היסטורית למנוע תפנית היסטורית שעלולה להמיט אסון על עם ישראל ולהירשם לדיראון עולם.

אדוני היושב-ראש, יש הבדל יסודי בינינו. אתם אומרים שהביטחון האמיתי מבוסס על השלום, ואילו אנחנו יודעים שהביטחון האפשרי באזור זה הוא שלום שמבוסס על ביטחון, ועל כן אנחנו פועלים כל הזמן כדי לחזק את ביטחוננו, להגביר את עוצמתנו, להרחיב ולא לצמצם את מרחב פעולתנו של צה"ל, לחזק ולא להחליש את אחיזתנו בקרקע, להגדיל את העלייה לארץ, את העלייה ולא את הירידה של יהודים, ולהפנות משאבים לעלייה הזאת ולא להתרוצץ בעולם להשיג משאבים לשיבת פליטי אש"ף. כי אנחנו יודעים שהעוצמה שלנו, עוצמתו של צה"ל, עוצמתה של המדינה היהודית, עוצמתה הכלכלית-הדמוגרפית-הביטחונית היא הערובה האמיתית לשלום.

אנחנו יודעים שהתחילה התפייסות עם העולם הערבי. אנחנו הובלנו את ההתפייסות הזאת, ואנחנו יודעים שאתם בצעד הזה מסבים אותה לאחור. אתם מחזקים את אויבינו ומחלישים אותנו, אתם מרחיבים את תחומם ומצמצמים את תחומנו, אתם מביאים להתקפלות, להצטמקות, להסתלקות. ואני שואל את עצמי: למה אתם עושים זאת? כי אתם חדורים באמונה.

התחלתי באמונה, ואני מגיע כאן לאמונה. אתם חדורים באמונה, אתם חדורים באמונה של שלום, שיבוא בכל מקרה. אתם חדורים באמונה בהבטחות של ערפאת, שהוא לא קיים מעולם ולא מתכוון לקיים לעולם. אבל גם אנחנו חדורים באמונה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

בנימין נתניהו (הליכוד):

אנחנו חדורי אמונה בעם ישראל, אנחנו חדורי אמונה בכוחות הכבירים שטמונים בו, אנחנו חדורי אמונה ברצון שלו להיגאל ולהקים פה מדינה שבה יוכלו להתקבץ מיליוני יהודים ושתהווה מקום מבטחים לא רק לדורנו אלא גם לדורות הבאים.

מכיוון שאנחנו מאמינים בעם ישראל ובשיקול דעתו, ובזכותו לקבוע את גורלו, ומכיוון שאתם הפרתם את כל ההבטחות שנתתם לעם הזה בבחירות האחרונות, אני קורא לראש הממשלה, שיצא מן האולם

שלמה בוחבוט (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

נא לאפשר לחבר הכנסת נתניהו לסיים. הוא עומד לסיים, אני רואה זאת לפי הדפים. אני מבקש לאפשר לו לסיים את דבריו בשקט.

אברהם יחזקאל (העבודה):

--- ידוע. בחירות חדשות.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני קורא לראש הממשלה למסור את ההכרעה בעניין הזה --

שאול יהלום (מפד"ל):

הרי אין לכם רוב.

בנימין נתניהו (הליכוד):

— לא לחברי הכנסת, אלא לעם עצמו. בבחירות חדשות יוכל העם להחליט לא רק ביחס להסכם הזה —

אברהם יחזקאל (העבודה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, אתה צועק היום ללא הפסק.

בנימין נתניהו (הליכוד):

— אלא גם בכל הנתיב, ולגבי עצם מנהיגותכם וסגולתכם לעמוד על הדברים שהם גורליים לעם הזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

רגע, מה קרה פה? רק רגע.

משה נסים (הליכוד):

זו לא הפרעה. אני מבקש. הואיל ויש כאן לא הפרעה אלא בולמוס של קריאות ביניים, אני מבקש מחבר הכנסת נתניהו לחזור על דבריו. לא שמענו את הדברים כי היה רעש והמולה.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר. אני מבקש מכולם שקט. הצעקות היו קצת מעל המקובל.

שלמה בוחבוט (העבודה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה רוצה לשמוע את דברי הסיכום? תאזין ותשמע. בבקשה.

שר הבריאות ח' רמון:

— — —

בנימין נתניהו (הליכוד):

שמעתי את ראש הממשלה אומר, שהוא בא הנה כדי לקבל את אמון הכנסת. לא לאמון הכנסת הוא זקוק, הוא זקוק לאמון העם.

אפרים סנה (העבודה):

— — —

אברהם יחזקאל (העבודה):

יש רוב — — —

בנימין נתניהו (הליכוד):

ואת אמון העם — — —

אברהם יחזקאל (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, אתה צועק ללא הפסקה. אבי יחזקאל, אני מבקש ממך.

אברהם יחזקאל (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, יש גבול לכמה שאפשר לצעוק. חבר הכנסת מצא, אולי תפסיקו את השיחה ביניכם? תודה רבה.

יעקב שמאי (הליכוד):

זאת הבעיה? שם יש מהומה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שמאי, היית שקט כל היום, מה קרה לך?

אליהו בן-מנחם (העבודה):

שאלה. משאל עם — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

לא. אולי תאפשרו לנואם לסיים? אם אתה תשאל שאלה, אני ארשה לו לענות, אבל זה עוד עשר דקות.

שר הבריאות ח' רמון:

לתשובה הזאת נהיה מוכנים לתת עשר דקות.

היו"ר ד' שילנסקי:

הנואם שמע את השאלה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

האחריות הזאת היא לפנות אל העם. במה לפנות אל העם? השאלה העומדת על הפרק היא קודם כול ההסכם הזה וההסכמים הבאים, שיבואו בעקבותיו, והדרך לנווט את השאלות העומדות בפתח ושאלות אחרות שאנחנו יודעים שבאות עלינו, כמו שאלת הגולן, ומעל לכול השאלה: מי יעשה את הדברים הללו? ועל מי אפשר לסמוך שיעשה את הדברים הללו – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

בטח לא עליך.

בנימין נתניהו (הליכוד):

ועל מי אפשר לסמוך שיקיים את הבטחותיו?

אברהם יחזקאל (העבודה):

— — —

יורם לס (העבודה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אבי יחזקאל. חבר הכנסת יורם לס.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

בנימין נתניהו (הליכוד):

ואם רוצים לענות על השאלות הללו, צריך ללכת למשאל עם אמיתי. משאל עם אמיתי הוא בחירות חדשות.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני סגן השר בן-מנחם, מה אתך היום? התחלת להפריע. הירגע.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אם יש לכם אחריות לאומית אמיתית — — —

קריאות:

— — —

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש שקט באולם.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מצטרף לבקשה. זו בעצם בקשתי: שקט באולם.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

שיענה על השאלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אלי בן-מנחם, אתה קצת נרגעת, והתעוררת מחדש.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, במסגרת הערעור שאנחנו רואים – – –

רן כהן (מרצ):

אמרו שהוא ידבר אותו זמן שדיבר ראש הממשלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רן כהן, תפסיקו כולכם להיות שומרי הזמן.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, זה מתחיל להיות לא מכובד. מי שרוצה לכבד את המעמד, שלא יקרא עכשיו קריאות ביניים. בבקשה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

— — — אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, חצי משפט אתם לא נותנים לנואם לגמור. מה אתכם?

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

צחי הנגבי (הליכוד):

תקרא אותם לסדר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, מספיק שמצד זה מפריעים, גם אתם מפריעים?

צחי הנגבי (הליכוד):

למה אתה מתחנן? מה ההתרפסות הזאת?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת צחי הנגבי, אני מבקש ממך לחזור מהביטוי "התרפסות".

צחי הנגבי (הליכוד):

אני חוזר בי ומתנצל.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני אבקש אחר כך לבדוק את מספר ההפרעות ומשך ההפרעות בנאום זה, להשוות את זה לנאומו יצחק רבין, להשוות את הנאום של ראש האופוזיציה לנאום של ראש הממשלה – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

אין מה להשוות.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש גבול.

בנימין נתניהו (הליכוד):

– – ולהשוות דבר נוסף, את צורת ההתנהגות של האופוזיציה כשהיתה היא הקואליציה. אני לא מתכוון רק במשכן הכנסת, אני מתכוון לדרך שבה הקואליציה והממשלה מנסות לרמוס ברגל גאה כל קול שמתנגד להם, כל דעה אחרת, להשתיק, לצמצם, להחניק ולא לאפשר דיון פתוח, והדרך שבה אתם מתפרצים לכל משפט, לכל מלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

הם למדו מהטרור של אש"ף.

בנימין נתניהו (הליכוד):

זה מצביע, יותר מכל דבר אחר, על הפחד שלכם שהציבור ישמע את הדברים וישפוט.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

תגיד שאתה בעד משאל עם.

בנימין נתניהו (הליכוד):

תן לי לסיים את דברי. אל תפריע לי.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אלי בן-מנחם, הרי הפרעות מאריכות את זמן הנאום. אתם לא מבינים את זה?

קריאות:

משה נסים (הליכוד):

אדוני היושב-ראש ---

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מודיע לכם, לכולם, בכל צדי הבית, אם לא יאפשרו לחבר הכנסת נתניהו לסיים את דבריו, אכריז על הפסקה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, אודה לך אם תשב.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אם חבר הכנסת נתניהו לא ידבר, איש מהם לא ידבר. זאת חוצפה.

שר הבריאות ח' רמון:

היו"ר ד' שילנסקי:

השר רמון. חבר הכנסת עוזי לנדאו. אני מודיע שאכריז על הפסקה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, כל המושב הזה לא נתת לדבר. פתאום נעשית רגיש...

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת לנדאו, אתה רוצה שאקרא אותך לסדר?

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת לנדאו, אתה היית ראש הפורעים בכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מודיע עכשיו לכולם, שאם לא יאפשרו לחבר הכנסת נתניהו לסיים את דבריו, אני אכריז על הפסקה. אם תיתנו לו כמה דקות, יהיה סיום שקט ומכובד. בבקשה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני ראש הממשלה, הפנייה האחרונה שלי היא אליך. אתה אינך פה כי אינך רוצה לשמוע. אבל אני מקווה שתשמע את הדברים הללו. אם יש לך אחריות ציבורית יסודית, אם יש בך הגינות ציבורית אמיתית, אם יש בך, ובכם – חבריו, אם יש לכם הכרה במשמעות החמורה של ההימור שאתם עושים בחיי אומה, עשה אתה ועשו אתם את הדבר המינימלי הנדרש מכם.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

משאל עם.

בנימין נתניהו (הליכוד):

לכו אל העם ובקשו את אמונו בבחירות חדשות. אם תעשו זאת, העם ידע להחליט. משום שהעם הזה יודע מה טוב ומה חשוב ומה בטוח, והוא ידע להבדיל בין הבטחותיו של ערפאת לבין שלום שמבוסס על עוצמתו, על אמונו ועל עתידו.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

זה היה נאום היסטורי של חבר הכנסת נתניהו...

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

כבוד הנשיא!

היו"ר ד' שילנסקי:

אבקש מכולם לקום.

(חברי הכנסת קמים בצאת נשיא המדינה מאולם המליאה.)

היו"ר ד' שילנסקי:

נא לשבת.

חברי הכנסת, אני מבקש לחזור לסדר הטוב. אני מבקש מכולם לשמוע בסבלנות איש את רעהו.

השר חיים רמון, אני מבקש את תשומת לבך לרגע. למען הרוח הטובה בישיבה זו, אני רוצה להפנות את תשומת לבכם, שכאשר הייתי עדיין יושב-ראש כנסת טרי וקראתי את רשימת הדוברים, ציינתי גם את הזמן שהקציבה הסיעה לחבר הכנסת שמעון פרס. מייד קמת ואמרת, שאתה מקציב לו כמה זמן שהוא רוצה, מתוך זמן הסיעה. מייד תיקנתי את עצמי ואמרתי לך: אתה לא צריך להוריד מזמן הסיעה, לא אביא בחשבון את הזמן שהוא ידבר. כי הנוהג הוא שאין מגבילים את זמנו של ראש האופוזיציה. אני חוזר ואומר לכולם כאן, שהכיסים שלי מלאים פתקאות של חברי הקואליציה שכתבו לי בעניין הזמן. אני רוצה להגיד, שכך נהגתי כלפי חבר הכנסת פרס כאשר היה ראש האופוזיציה, והעדתי את השר רמון על כך שאני דובר אמת – – –

שר הבריאות ח' רמון:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

לקחתי אותך רק בתור עד.

שר הבריאות ח' רמון:

בתור עד אני מאשר שיש יסוד לעניין הזה. אני מקווה שהעדות שלי לא תזיק לך – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת אלי דיין. לפני שיתחיל בדבריו, אני רוצה להפנות את תשומת לבו של חבר הכנסת מנע, שמפנה אותי לסעיף 47 בתקנון, ביחס לנושא הצבעת אי-אמון. אני מודיע לחבר הכנסת מנע, שהנושא הזה כבר הועלה על-ידי חבר הכנסת מיכאל איתן, על-ידי ועל-ידי עוד כמה חברי כנסת. הנושא נשאר עדיין פתוח לדיון – – –

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אתה לא יכול להפוך את הדיון הזה פה להצבעת אמון של ראש הממשלה, כי סעיף 47 אומר שהשר המתאם מדבר על דיון סיעתי, ולא אישי.

היו"ר ד' שילנסקי:

כתבת לי זאת, חבר הכנסת מנע, אבל עד להצבעה יש עוד די זמן ונלבן את הנושא ברוח טובה.

עכשיו אני מבקש מכולם לשבת, ויהיה לנו הכבוד לשמוע את חבר הכנסת אלי דיין.

אני רוצה להבהיר לכל חברי הכנסת, שהזמן המוקצב לכל חבר כנסת הוא עשר דקות, פרט לשינוי קטן שאני רואה כי נעשה לגבי סיעת המפד"ל, שיחלקו ביניהם את הזמן. אבל זה כבר עניינם. בבקשה, חבר הכנסת אלי דיין.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הנני סבור, בראש ובראשונה, שהליכוד שוגה שגיאה יסודית בהתייחסותו לאחד ההישגים הגדולים ביותר שהיו בעשרות השנים האחרונות. זכותו של הליכוד לעמוד על המשמר ולציין אותן נקודות שיש להמשיך ולעמוד עליהן כדי למנוע את הסיכונים – וצריך לומר זאת – שקיימים בהסכם הזה, במידה שלא נעמוד על המשמר ולא נבצע אותו כפי שאנחנו רוצים לבצע אותו.

דוברי הימין מעלים ארבע נקודות מרכזיות, שיש להתייחס אליהן בכובד ראש, ללא זלזול, חס ושלום, כי בעת שנפתח שער, שער לשלום, שער לחיים חדשים, שער לפיוס עם הפלשתינים, יש גם לעשות מאמץ ולפייס את כל חלקי העם, ולא לזלזל בטיעונים כבדי המשקל שמעלים הדוברים האלה.

הנושא הראשון שהם מעלים הוא נושא הביטחון. צר לי לומר, שהחברים האלה מתעלמים ממה שכתוב בהסכם והם מדברים מהרהורי לבם. בהסכם כתוב במפורש, שנושא הביטחון, הן בגבולות, הן לגבי הישראלים – הן לגבי הישראלים הגרים בשטחים, המתיישבים או המתנחלים, והן לגבי ישראלים המבקרים שם – הוא בידי כוחות צה"ל. בעניין זה אין שינוי. אז לבוא ולומר שאנחנו הפקרנו את הביטחון – זו טענה לא רצינית, והעם לא מקבל אותה ברצינות.

דבר שני, לבוא ולומר שהיה ויתור בנושא ירושלים – זה דבר שאין לו יסוד בהסכם. ההיפך. בשונה מקמפ-דייוויד, לא היו כאן חילופי מכתבים בנושא ירושלים. זו הפעם הראשונה שאין הסכמים סודיים, אין חילופי מכתבים שלא מוסכמים על הצדדים וכל צד אומר את עמדתו, אלא זו הפעם הראשונה שכל מה שהוסכם מונח בפני הכנסת. אין הסכמים חשאיים, אין הסכמים סודיים. ושם עמדנו על כך שבנושא ירושלים לא רק שלא נאמר מאומה, אלא אנו ממשיכים להחזיק בעמדתנו שירושלים תמשיך להיות מאוחדת בריבונות – – –

אסעד אסעד (הליכוד):

יש לך טעות. זה כתוב בהסכם. נושא ירושלים, בסיסים צבאיים ושטח – – –

אלי דיין (העבודה):

לא נכון. תקרא.

אסעד אסעד (הליכוד):

זה כתוב בהסכם.

אלי דיין (העבודה):

אין לזה יסוד בהסכם, אלא ההיפך מזה. זו הפעם הראשונה שנאמר בצורה מפורשת, שירושלים בכלל אפילו לא בהסכם האוטונומיה. אגב, אין זכר לנושא של הקמת מדינה פלשתינית.

רון נחמן (הליכוד):

אש"ף.

אלי דיין (העבודה):

אין לזה זכר. למה להלך אימים על הציבור? אתם עושים טעות. דוברי הימין מהלכים אימים על הציבור, מפחידים אותו, מדברים במושגים שלא יעלו על הדעת – – –

רון נחמן (הליכוד):

על מה אתה מדבר בכלל? תבוא לשטח, תראה את השמן על הכביש, תראה את הבקבוקים, על מה אתה מדבר?

אלי דיין (העבודה):

רגע אחד, היום אין בעיות ביטחון?

רון נחמן (הליכוד):

היום, אחרי שחתמתם עם ערפאת. תבוא לשם ותראה. על מה אתה בכלל מדבר? אין לכם מושג על מה שאתם מדברים.

אלי דיין (העבודה):

אתם עושים שגיאה יסודית, מהלכים אימים – – –

רון נחמן (הליכוד):

מה אתה מספר סיפורים. אתה לא יודע בכלל. תבוא לבקר, ואז תראה את השמן על הכביש, תשמע את היריות, תשאל את אריק שרון – – –

אפרים גור (הליכוד):

והשוטרים עם הבגדים המנומרים – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת נחמן, השמעת את קריאת הביניים שלך, אפשר לו עכשיו לענות.

רון נחמן (הליכוד):

החברים שלו לא נמצאים שם. הוא לא יודע, אז אני אומר לו.

אלי דיין (העבודה):

אני מודה לך על העזרה, אבל אני רוצה שתקשיב לדברי. אחת הבעיות שלנו היא, שאיננו מקשיבים זה לזה.

אנחנו מתייחסים בכובד ראש לבעיות הביטחון שמועלות ואין להתעלם מהן. הבעיות האלה קיימות, אבל נתמודד אתן. צה"ל יתמודד אתן.

רון נחמן (הליכוד):

צה"ל יצא משם, איך נתמודד? הוא יוצא משם.

אלי דיין (העבודה):

סגן שר הביטחון מוטה גור יפרט גם בפני המתיישבים, ולא רק בפני חברי הכנסת. בפגישות עם המתיישבים הוא יפרט – ואין לזלזל בטיעונים שלהם – כדי שלמתיישבים יהיו ביטחון ורווחה. נציגים מוסמכים של הממשלה יושבים אתם – – –

רון נחמן (הליכוד):

מי יושב עם המתיישבים? מי יושב אתם, ראש הממשלה? אף אחד לא יושב אתם.

אלי דיין (העבודה):

סגן שר הביטחון הוסמך לשבת אתם, והוא יושב אתם.

רון נחמן (הליכוד):

אף אחד לא יושב אתם, לא ראש הממשלה, לא שר הביטחון ולא סגן שר הביטחון.

אלי דיין (העבודה):

יושבים אתם. אין יסוד לטיעון הזה, ועם ישראל צריך לדעת זאת. לשמחתנו, עם ישראל תומך בהסכם הזה. רואים את סקרי דעת הקהל.

רון נחמן (הליכוד):

הוא לא יודע מה הוא ההסכם.

אלי דיין (העבודה):

בקרב מצביעי הליכוד ובקרב מצביעי המפלגות הדתיות יש תומכים בהסכם, ורוצים לתת סיכוי לשלום. לנושא של הקמת מדינה פלשתינית אין שום יסוד.

רון נחמן (הליכוד):

שלא ישקרו לעם ישראל.

שלמה בוחבוט (העבודה):

תפסיק להפריע.

אלי דיין (העבודה):

מדובר בהסכם ביניים של רשות לממשל עצמי, ואנו צריכים לדעת, כי מאז הזימון למדריד כבר לא מדברים על אוטונומיה. מדברים על ממשל עצמי.

דב שילנסקי (הליכוד):

איך אתה משווה את האחד לאחר?

אלי דיין (העבודה):

באים ואומרים: זכות השיבה. אני מפנה אתכם להסכם קמפ-דיוויד כדי שתראו את הנוסח ומה שכתוב בהסכם המסגרת עם הפלשתינים, ידידי חבר הכנסת דב שילנסקי. כתוב במפורש בסעיף 3 –

– –

דב שילנסקי (הליכוד):

אבל הבסיס הרי הוא לגמרי שונה. פה יש לך מדינה פלשתינית, והם יביאו את מי שהם רוצים.

אלי דיין (העבודה):

זה לא נכון.

דב שילנסקי (הליכוד):

מה לא נכון?

אלי דיין (העבודה):

כתוב, חבר הכנסת שילנסקי, ואני מצטט לך מה כתוב בהסכמי קמפ-דייוויד. קרא את הנוסח של ההסכם. אני קורא: תחליט להחליט מתוך הסכמה על העקרונות להכנסתם של בני אדם שעזבו את יהודה ושומרון וחבל-עזה ב-1967. זה הסכם קמפ-דייוויד? אז אותו נוסח, מלה במלה, מופיע בהסכם העקרונות עם הפלשתינים. אני לא מבין. האם אתם לא הצבעתם בעד הסכמי קמפ-דייוויד?

דב שילנסקי (הליכוד):

ההסכם ההוא לא קובע מדינה פלשתינית, וכל אדם עם קצת תבונה רואה שבהסכם הזה יש הקמה של מדינה נוספת.

אלי דיין (העבודה):

אין לזה יסוד.

דב שילנסקי (הליכוד):

אין לזה יסוד? כל העולם רואה את זה כך. רק "העבודה" רואה זאת אחרת.

אלי דיין (העבודה):

זו אחת הטעויות שאתם עושים, כשאתם אומרים דברים שאינם בהסכם.

אפרים גור (הליכוד):

האם אתה נגד הקמת מדינה פלשתינית?

אלי דיין (העבודה):

כן. העמדה שלנו – – –

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש.

משה פלד (צומת):

אנחנו לא מאמינים לכם. כל מה שאתם אומרים לא נכון.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש. זה כבר עובר את גבול הטעם הטוב. נתתי לכם לקרוא כמה קריאות ביניים. אני מבקש לאפשר לנואם להמשיך. תודה רבה לכם.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ראשית כול, למעלה משעה סבלתי את קריאות הביניים של כולם. אני צריך להוציא קצת אוויר.

היו"ר ר' אדרי:

הבנתי, נתתי לך. נתתי לך.

דב שילנסקי (הליכוד):

אנחנו רוצים לתת לחבר הכנסת אלי דיין הרגשה שאנחנו מתייחסים אליו.

היו"ר ר' אדרי:

אני מאוד מודה לך, אדוני סגן יושב-ראש הכנסת.

אלי דיין (העבודה):

אודה לכם אם באמת תאפשרו לי לומר את הדברים בצורה סדורה, כי עם ישראל צריך לדעת. אנחנו בעד הידברות. אנחנו בעד שמיעת הטענות כדי להביא לאווירה של פיוס, כי אין לנו עניין במשהו אחר. מדובר פה במעמד היסטורי מיוחד. לדעתנו, כמו שתנועת העבודה וסיעת העבודה התעלתה בזמנה על כל השיקולים ותמכה בהישג הגדול של הסכמי קמפ-דיוויד, כך אנחנו מצפים לפחות שהאופוזיציה לא תדבר מהרהורי לבה, תהלך אימים על העם ותשתמש במושגים חמורים, גלותיים, של שואה, של סכנה קיומית. אין סכנה קיומית למדינת ישראל מהפלשתינים, ומעולם לא היתה קיימת סכנה קיומית. יש בעיה של ביטחון, של ביטחון אישי, של ביטחון שוטף, ובזה מטפלים בהסכם הזה בצורה הטובה ביותר. לכן, לבוא ולומר: אין ביטחון, יש מדינה פלשתינית, יש זכות שיבה, יש ויתור בנושא ירושלים – אלה דברים חסרי יסוד.

לכן, רבותי, אני רוצה לפנות לחברינו מש"ס ולחברינו מהמפלגות הדתיות: עת לעשות. עם ישראל נמצא בשעה גורלית, ואני חושב שהאחריות המוטלת על כל אחד ואחד מאתנו – בוודאי על החברים הדתיים – היא גדולה. הם יכולים להתעלות ולראות את גודל השעה ולתת סיכוי, סיכוי למניעת שפיכות דמים, סיכוי לחיים חדשים במדינה הזאת, סיכוי לשיתוף פעולה עם כל הגורמים בעם, על-ידי הצבעתם ותמיכתם בהסכם הזה. הם צריכים להמשיך להיות שותפים להמשך המשא-ומתן, והרי המשא-ומתן רק מתחיל, כדי לקבוע את כל הסדרי הביטחון. לכן אני קורא להם לראות את גודל השעה, להמשיך להזדהות, לתמוך ולהוכיח זאת הלכה למעשה, עם אותה פסיקה של מרן הרב עובדיה יוסף, שאמר: כדי למנוע שפיכות דמים יש לתת סיכוי לשלום. זוהי העת לממש את הפסיקה הזאת הלכה למעשה.

נותר לי רק לסיים בתפילה שאנחנו מתפללים ביום הכיפורים, כפי שפתח ראש הממשלה ואמר: "פתח לנו שער בעת נעילת שער כי פנה יום". מספיק מהמלחמות. פנה יום של מלחמות. צריך לפתוח יום אחר, יום שיהיה למען ישראל כולו, שמאס במלחמות, למען יתומים ואלמנות וכדי למנוע יתומים ואלמנות, למען מחר אחר, למען תינוקות של בית-רבן, שלא חטאו ושלא ידעו עוד מלחמות, למען משפחות שלא ידעו עוד שכול, למען הפסקת האיבה והטרור, למען אחדותו של עם ישראל. אני חושב שיש להתעלות, לראות את גודל השעה ולתת סיכוי לשלום. וכולנו נקום מחר בבוקר, לאחר שניתן אמון וניתן סיכוי, ונשיר שיר חדש אחר בלב, שיר השלום. אמן.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת דיין. אני מזמין את חבר הכנסת רן כהן; אחריו – חבר הכנסת דוד לוי.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, שנה טובה וגמר חתימה טובה לכם ולכל עם ישראל.

אני רוצה לומר, בלא כל תחושה של הגזמה, שהיום הזה אנחנו ממש, כמו בימים האחרונים, נוגעים במשק כנפי ההיסטוריה. לעתים, ההיסטוריה נוגעת בכנפיה במלחמות, בניצחונות או בכישלונות. כך היתה מנת חלקנו לפני 20 שנה. ולעתים, ולשמחתי זה מה שקורה היום ובימים אלה, ההיסטוריה משיקה בכנפיה במעשי השלום, במעשים של קיום, במעשים של שלום בין עמים ושלום לעמים החיים זה על יד זה. אלה הימים שבהם אנחנו חיים.

אני רוצה לומר באופן הברור והחד ביותר: בעיני, השינוי האדיר שמביא ההסכם הזה של ההכרה בין ישראל לאש"ף הוא בעובדה, שבפעם הראשונה לאחר 110 או 111 שנים עם ישראל ומדינת ישראל יחיו במזרח התיכון לא רק על חרבם. לא רק על החרב נחיה, אלא בפעם הראשונה נחיה עם סביבתנו הקרובה, במולדתנו ההיסטורית, בארץ-ישראל, מתוך הסכמה עם שכנינו, כאשר לא רק אנחנו נגן על עצמנו אלא גם העם השכן לנו, העם הפלשתיני, ישמור על ביטחונו הוא פנימה וימנע ככל יכולתו ובסיוענו פגיעה בנו. זה יהיה שינוי אדיר מהבחינה ההיסטורית ומהבחינה הציונית.

אדוני היושב-ראש, אולי אפשר להבין את המתנגדים. אי-אפשר להסכים אתם, אבל אפשר אולי להבין אותם, משום שההסכם הזה מוביל אולי לאובדן הטיעון המרכזי שלהם. כל תמצית הווייתו של הימין הישראלי היא המשך הטרור, המשך הרצח, המשך הדם, המשך המוות ששורר ברחובות. הסיכוי לחדול מן הדם, מן הרצח ומן הפגיעות מרעיד את עולמם. הם בתחושה של אובדן עולמם.

לא העם מבוהל. אני מסתובב בקרב העם הזה. כל המחצית היונית הברורה, שאמרה ממילא שאנחנו רוצים ללכת לשלום, אין לה בעיה עם ההסכם הזה. אבל אתה פוגש את אנשי הליכוד ואת מצביעי צומת ומולדת, ואתה שומע את תגובותיהם; מאלה שאומרים: זהו הסכם טוב, זהו הסכם שמוציא אותנו מעזה, מוציא אותנו מיריחו, מקדם אפשרות של שלום, ועד לתחושה של "תנו צ'אנס". גם בארץ הזאת הססמה "תנו צ'אנס לשלום" הפכה להיות בימים אלה לססמה אמיתית, שיוצאת מהלב ומהקרביים ומהראש, כתחושת אמת של ציבור רחב מאוד.

מה שכן, יש בקרבנו אנשים שמודאגים מן השלום. הם חרדים מן השלום. הם לא מודאגים מהתחושה של תמות נפשי עם ה"חמאס" וה"ג'יהאד". הם רצו ועדיין רוצים – ושמענו כאן את ביבי נתניהו ועוד נשמע את האחרים – להמשיך ולהתמיד במעשי הכיבוש, ללא כל שינוי. ובטבעיות, כמובן, הם מתנגדים להסכם הזה, שהולך לסיים את הכיבוש.

אבל, רבותי, אם משהו נכשל בימים אלה בבירור, בחדות, בהחלטיות, זהו הכיבוש. הכיבוש נכשל כאופציה. הכיבוש נכשל כאופציה, משום שהוא הוכיח שהוא הוליד בקרבנו במהלך 26 שנים תנועות יותר ויותר קיצוניות, יותר ויותר פנאטיות, יותר ויותר רצחניות, יותר ויותר מנסות להקיא את מדינת ישראל מקרב העמים במזרח התיכון.

אבל הכיבוש הזה אולי גרם גם לתמורה החיובית הגדולה ביותר. זה חמש-שש שנים אש"ף כבר איננו אותו אש"ף שהיה קודם, השתנה אש"ף ונוצר אש"ף אחר. אש"ף, שעבר תמורה מסרבנות מוחלטת

לקיומה של ישראל להכרה בקיומה, לרצות לחיות ולהתקיים על-ידה. תראו, כאן היום מניפים את דגלי פלשתין על יד מדינת ישראל בחגיגות, כמעט הייתי אומר בהטפה שלא לפגוע ביהודים, והם מקיימים את זה יום יום.

ראיתי כאן היום את תגובת הימין הישראלי על הודעת ראש הממשלה, כאשר מאז ההסכם הזה לא היתה אף לא פעולת אש"ף אחת של טרור ואלימות נגד יהודים ונגד ישראל. איזו בהלה אחזה בספסלים האלה של הימין, חלילה שאש"ף יפסיק לרצוח.

משה פלד (צומת):

אש"ף היה מעורב בפעולת הטרור האחרונה. אתה לא יודע את זה?

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת מוסה פלד, אני יודע את זה מצוין. אבל גם אתה יודע מצוין, שזה היה הטיעון המרכזי שלך בוועדת החוץ והביטחון, זה היה הטיעון המרכזי של חבר הכנסת בני בגין בוועדת החוץ והביטחון, זה היה הטיעון המרכזי של ביבי נתניהו בוועדת החוץ והביטחון, זה היה הטיעון המרכזי של רפול כאן, במליאת הכנסת. מה טענתם? שאש"ף הוא האחראי לכל הפיגועים בשטחים.

משה פלד (צומת):

נכון.

רן כהן (מרצ):

מה קרה מאז חתימת ההסכם? אש"ף – – –

משה פלד (צומת):

— — —

רן כהן (מרצ):

תרשה לי, זה לא הוגן.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת פלד, אפשרתי לך שתי קריאות ביניים. אני מבקש. בדיון הזה מותר שתי קריאות ביניים.

רן כהן (מרצ):

מנין המקורות, חבר הכנסת פלד, לאי-ברכה שלך ושל חבריך לעובדה, שבהסכם אחד, במעשה אדיר אחד, אש"ף החליט והפסיק לבצע פיגועים נגד מדינת ישראל ונגד יהודים? האם זאת לא הבקשה, האם זאת לא הציפייה, שזה מה שיקרה? מה כל תכליתו של המדינאי אם לא להוביל לכך, שהאויב יפסיק לבצע פיגועים בבני עמך? וכאשר זה קורה, אתם נתפסים עם המכנסיים למטה, כמי שחוששים וחרדים מהפסקת הטרור. אבל כל מטרתה של המלחמה המדינית והצבאית שלנו כאן היא להפסיק את הטרור, ואם בזה הצלחנו בהסכם הזה, כבר על זה צריך היה לברך.

אבל אין לכם גדלות הנפש כדי לעשות את זה, ואני אומר לך גם למה: משום שאתם היום מרגישים, שהימין חרד מהתחסלותו הפוליטית בעקבות התחסלות הטרור. כל תשתית בניינכם, כל הרצון להסתער על הציבור ולהביא אותו לתמיכה בכם, היו בנויים על שנאת האויב, על אופיו הרצחני של האויב, ואתם פוחדים פחד נורא ואיום מכך, שהאויב הזה חדל בימים אלה להיות אויב, והוא מבקש להיות שכן, ומבקש להיות קרוב, מבקש לפתוח שגרירויות, מבקש להקים פרויקטים כלכליים משותפים, מבקש לחיות ולתת לחיות. זאת אולי החרדה הגדולה ביותר של הימין.

לכן אני אומר, אדוני היושב-ראש, שהיום הזה מביא בפנינו את הסיכוי האדיר של ההשלמה לבעיה הנוראה ביותר שנוצרה במזרח התיכון, של שני עמים המרגישים שייכות לכברת ארץ אחת – בלשוננו ארץ-ישראל, ואנחנו קשורים אתה היסטורית, ובלשונם פלשתינ, והם קשורים אתה קיומית. והפשרה הזאת היא פשרה כואבת. והפשרה הזאת היא פשרה, שיש שלא מסכימים אתה גם בצד ההוא וגם בצד הזה. אבל הפשרה הזאת היא פשרה של חלוקה, ואין פשרה אחרת לשני עמים שטוענים: כולה שלי, אלא פשרת החלוקה, פשרת החלוקה שנעשית על-ידי השלמה זה עם זה. ואם יש היום ממשלה בישראל שהולכת עם פשרת החלוקה, ואם יש היום שלטון בעם הפלשתיני שמוביל לפשרה ולחלוקה, זה ההישג הגדול של ההסכם הזה.

אדוני היושב-ראש, לא היתה אולי לטענה זו שלי הוכחה גדולה יותר, בוטה יותר, אגרסיבית יותר כלפי החרדה והבהלה של הימין מאשר המודעה של סיעת צומת שהופיעה בעיתונים. לקחו את קיבוצי הקיבוץ הארצי ובאו להוכיח איך כולם קיימים במקום כפרים ערביים. ואתה אומר: אלוהים אדירים, מה הם רוצים בעצם לומר, שמה שהיה הוא שיהיה? שתמיד נעקור כפרים ערביים ונקים במקומם יישובים יהודיים?

משה פלד (צומת):

רן כהן (מרצ):

מה הם בעצם רוצים לומר, שאם היתה מלחמה כי אז לעולם תהיה מלחמה, ולא יהיה לעולם בעקבות המלחמה האחרונה השלום הראשון? מה בעצם הם רוצים לומר, שעל כל עקירה שהיתה צריך שתהיה עקירה נוספת? מה הם בעצם רוצים לומר, שאם היה טרור לעולם יהיה טרור? מה בעצם התבונה, אני שואל, מלבד ההיסטריה של אנשי צומת, שהיום רוצים לתת נשק בידי המחבלים הרוצחים, "הג'יהאד" וה"חמאס", כדי להתנגד להסכם ההשלמה הזה עם מדינת ישראל?

אני רוצה לסיים, אדוני היושב-ראש, בשני משפטים. האחד – נכון, בהסכם הזה אין סגירת אופציה למדינה פלשתינית, אבל בהסכם זה גם אין עדיין התחייבות להקמת מדינה פלשתינית.

אפרים גור (הליכוד):

עדיין.

רן כהן (מרצ):

עדיין. אני מדגיש: עדיין. ואני רוצה לגלות לך, חבר הכנסת מהליכוד: שום הסכם לא היה אפשר להשיג, בשום הרכב של משתתפים ובשום סצנריו ובשום דיאלוג עם העם הפלשתיני ללא, לפחות, אופציה של מדינה פלשתינית. ובמקום שתברכו על כך, שנמצא גורם בקרב העם הפלשתיני שבא להסכים אתנו היום לחיות זה על-יד זה, באפשרות של רק אופציה למדינה פלשתינית, במקום שתברכו – נמצאתם מקללים.

משה פלד (צומת):

אתה אומר דברים שאתה לא מאמין בהם בעצמך.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת פלד, יש גבול. אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת רן כהן לסיים את דבריו.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני רוצה לברך את חבר הכנסת רן כהן על שהוא אומר את האמת, מה שאחרים לא אומרים.

רן כהן (מרצ):

אני אומר את האמת. אמרתי שהפתרון יהיה עם מדינה פלשתינית. וגם היום אני אומר, שבסופו של דבר לא יהיה פתרון ללא מדינה פלשתינית. ובכל זאת אני רוצה שיהיה לכם הכוח לברך – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

אני מברך אותך על הכנות, שאתה מודה ביחס למדינה פלשתינית. אני מתנגד לכך.

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת שילנסקי, אני מעולם לא הסתרתי את דעתי. תמיד אמרתי, אני אומר את זה גם היום. 26 שנה אני אומר, שללא זכות ההגדרה העצמית של העם הפלשתיני על-ידינו וללא האופציה להקמת מדינה פלשתינית על-ידנו, לא יהיה פתרון. הרבה מאוד שנים אני נלחם על העניין הזה, ואתה יודע שאני הקרבתי על העניין הזה קורבנות גדולים גם באופן אישי. כך האמנתי, כך אני מאמין היום.

אני חושב, שהעובדה שנמצאה הנוסחה, שבשלב הביניים, עדיין לא מוקמת מדינה פלשתינית, אלא מגשימים את התהליך הזה בשלבים, כדי שהם יתרגלו ואנחנו נתרגל, צריך לברך עליה, כיוון שהאלטרנטיבה לאופציה הזאת היא המשך המצב הנוכחי, שמשמעותו שפך דם ללא סוף. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני. רשות הדיבור לחבר הכנסת רפאל איתן. בבקשה, אדוני.

קריאה:

מי אחריו?

היו"ר ר' אדרי:

אחריו – חבר הכנסת נסים זוילי.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הסכם עקרונות עם ארגון טרור, שאין כל ביטחון שהוא אומנם המייצג הבלעדי את האויב, יחייב הסכמים דומים – –

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

רפאל איתן (צומת):

— עם כל ארגון טרור קיים או שיקום בחסות — — —

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש שתבקש שנציג הממשלה — — —

רפאל איתן (צומת):

עזוב אותם.

היו"ר ר' אדרי:

אני מסכים אתך, אדוני, חבר הכנסת. אני חושב שנציגי הממשלה צריכים להיות כאן, ואני אבקש שנדאג שהממשלה — —

רפאל איתן (צומת):

שלא יהיו כאן.

היו"ר ר' אדרי:

— שאיננה מיוצגת באולם תהיה, ואני מודה לך על ההערה.

רפאל איתן (צומת):

שלא יהיו כאן. חבל על הזמן שלנו אתם פה.

רחבעם זאבי (מולדת):

שיהיו פה, אז הם לא יזיקו במקום אחר.

רפאל איתן (צומת):

עזוב, אתה מפריע לי.

רחבעם זאבי (מולדת):

כשהם יהיו במקום אחר – – –

היו"ר ר' אדרי:

הצדק אתך, אדוני.

רפאל איתן (צומת):

אני מתחיל מההתחלה, ואתה – – –

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, וגם אני מתחיל מההתחלה. בבקשה, אדוני.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

— — —

רפאל איתן (צומת):

גם אתה מפריע?

דב שילנסקי (הליכוד):

לא.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש.

דב שילנסקי (הליכוד):

אתה ממילא אף פעם לא מנצל את כל הזמן — — —

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת איתן — — —

רפאל איתן (צומת):

פעם שלישית, אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ר' אדרי:

— — — שיתחיל. אני מתחיל מחדש, אדוני.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הסכם עקרונות עם ארגון טרור, שאין כל ביטחון שהוא אומנם המייצג הבלעדי את האויב, יחייב הסכמים דומים עם כל ארגון טרור קיים או שיקום בחסות מדינה ערבית או בלעדית. הרי ייתכן שלאחר הבחירות בקרב ערביי ארץ-ישראל לא אש"ף יהיה המייצג אלא ה"חמאס" דווקא, ואז? מכאן שכל משא-ומתן על עתיד היחסים בין ישראל לבין הערבים חייב להתנהל עם מדינות ולא עם ארגוני טרור, אפילו יאריך משא-ומתן כזה שנים.

כאשר מדובר באיבה ובמלחמות במשך למעלה מ-100 שנים, משא-ומתן – חשוב להתחיל בו ולא להיחפז, כי מי שייראה להוט יצטרך לוותר ולהתפשר על נושאים חיוניים הנוגעים לעצם הקיום, תוך לקיחת סיכונים בלתי מוצדקים ומיותרים.

בימים אלה תמלאנה 20 שנה למלחמת יום הכיפורים. גם אז, לפני אותה מלחמה, נשמעו דברי רהב על צה"ל אדיר וחזק, וגם היום נשמעים קולות כהללו, כביכול, דיבורים מרגיעים: אל דאגה, הן יש לנו צבא אדיר. נכון שיש לנו צבא אדיר וחזק, אין לנו ביטחון כלל וכלל באלה שיצטרכו להפעיל את הצבא האדיר הזה, וכוונתי לדרג המדיני, בדיוק כפי שהיה לפני 20 שנה. אין כל ביטחון שלדברי הרהב של מדינאים ברמות השונות יש כיסוי של הבנה, יכולת ניתוח, אומץ וראייה מפוקחת, וההוכחה הטובה ביותר, אותו דרג מדיני כשל בלחימה בטרור, ולא הצבא.

בהסכם העקרונות נהרס נדבך חיוני בקו ההגנה, בגבול הביטחון, בתוכנית אלון, יריחו על צירי התנועה החוצים את שטחה, גשרי הירדן שבתחומה, והמרחק הקצר לירושלים. אם אין הסכם עם מדינות ערב, הרי מה שעלול להתרחש ממזרח לנו – יצרנו לו במו ידינו ראש גשר חיוני. מי מבטיח ששיקול הדעת של הדרג המדיני הזה יהיה נכון ובזמן, כדי שצה"ל האדיר יהווה פיצוי על משגה שכזה?

קשה להעריך מראש תוצאות של משא-ומתן עם מדינה ערבית, אבל אם מגיעים להסכמה כלשהי, יש לה תוקף שונה לחלוטין מהסכמה על עקרונות עם ארגון טרור, שלא שינה במאומה את מטרותיו ויעדיו.

בהסכם העקרונות נאמר, בסעיף 3 סעיף-משנה 3, שהבחירות תהווה צעד ביניים חשוב להגשמת זכויותיו הלגיטימיות ודרישותיו הצודקות של העם הפלשתיני. מי יקבע מה הן הדרישות הצודקות? בורר? האו"ם? או זה נושא למשא-ומתן? ואם דרישה צודקת כזאת תכלול את זכות השיבה, מי יאמר שאינה צודקת? קיבוץ זיקים שיושב על אדמתם? בית-ניר? גן-שמואל, שלקח אדמות מכפר צ'רקס?

רון נחמן (הליכוד):

שיח'-מוניס.

רפאל איתן (צומת):

יש לי רשימה ארוכה, אל תדאג. גם יפעת יושב במדינה הערבית, על מעלול.

האם יהיה לכם כוח לדחות דרישה כזאת? זכות השיבה? ואם יוסכם שזו אכן דרישה צודקת, היכן תמומש זכות השיבה? מי יהיה זכאי לשוב? הלהיטות לחתום על מסמך העקרונות שיבשה את השכל הישר, וכאן אפשר להיווכח בשכל, בעורמה ובתחכום של אש"ף, איך מנהלים משא-ומתן, איך מנסחים מסמכים ואיך דוחקים לפינה מדינאים חסרי ניסיון.

אבל זה רק חלק מהדברים. בסעיף 5 סעיף-משנה 3 נאמר, כי בהסדר הקבע ידובר על: ירושלים, פליטים, התנחלויות, הסדרי ביטחון, גבולות, ונושאים אחרים בעלי עניין משותף. ומה אלה? לא מדינה פלשתינית? לא פליטים ליפו, לעכו, לבית-שאן ולעשרות קיבוצים של "השומר הצעיר", של מחנה השלום?

בסעיף 12 נאמר, שפליטי 1967 יחזרו בהסכמה. לאן? כמה הם? מי יספור? מי יוודא שירדן אינה מגרשת את כל שוכני מחנות הפליטים שבתחומה מערבה, למימוש זכות השיבה?

והערבים לא מפסיקים לרגע את התייחסותם למדינה פלשתינית, זכות השיבה וירושלים. האם מישהו מכם מעלה על דעתו ויתור כלשהו באחד הנושאים הללו? איזה שליט ערבי ייתן הסכמתו לכך? או ארגוני הטרור האחרים? ואירן, ולוב, ועירק?

אומרים שאי-אפשר לומר לא כל הזמן. מה כן? ראשית, מותר לומר לא על כל דבר הנוגד את האינטרס הלאומי; ושנית, אולי הערבים יאמרו בפירוש ובגלוי מה כן? על זה יתנהל משא-ומתן שנים או חודשים רק עם מדינות ערביות רלבנטיות.

הערבים, ברוב חוכמתם, אילצו אותנו להשתמש במסמך העקרונות במלה: נסיגה. תאמרו שאין לזה חשיבות? יש ויש. יש הבדל גדול בין נסיגה לבין פינוי, לדוגמה. נסיגה היא תוצאה של תבוסה, וזה מה שהערבים השיגו – תבוסה. והם, הציונים הכובשים – נסוגים.

בסעיף 15 סעיף-משנה 3 מדובר על בוררות במקרה שלא מגיעים לפישור. מי מכם הפתי חושב או מקווה שבוררות דוגמת טאבה תפסוק לטובתנו? על ירושלים, על זכות השיבה, על החזרת עין-הוד, כפר אמנים שרובם שמאלנים והערבים בעלי הבתים גרים על-ידם?

הסכם העקרונות משאיר בניסוחיו פתחים למשא-ומתן, ואם את הנעשה אין להשיב, חייבים, בהמשך, לנהל משא-ומתן עיקש וסבלני על כל קוצו של יו"ד, כאשר האינטרס הלאומי הוא הקובע, ולא בעיות אישיות, ולא משנה כרגע למי. נאמר בתקשורת שזה כבר הפך לבעיה אישית של ראש הממשלה.

העולם, ארצות-הברית וכל יתר האומות שואפות למימוש ולהגשמה של החלטות האו"ם מאז 1947 ועד היום, שפירושן מדינה פלשתינית, ירושלים בין-לאומית ופתרון בעיית הפליטים.

בימים ובשעות שלפני המושב הזה של הכנסת מתרחשים דברים מעניינים. דוברים מטעם מפלגת העבודה – זה נושא קצת צדדי אבל מעניין – חבר הכנסת בורג וחבר הכנסת מירום מאיימים על ש"ס ועל יהדות התורה, שאם יצביעו נגד, יזמו הצעות חוק – – –

משה פלד (צומת):

גם חבר הכנסת זוילי.

רפאל איתן (צומת):

גם. טוב, בסדר. אותו לא שמעתי, במקרה. מכל מקום, הם יזמו הצעות חוק, שהוקפאו עד היום מסיבות קואליציוניות. אם חוקים אלה אינם חשובים, אל תשתמשו בהם כשוט, ואם אומנם חיוניים הם מנקודת מבט לאומית – מה חשוב יותר? החוק או הכיסאות? יצר השלטון? הקואליציה? הסחר-מכר המגעיל הזה? שימו אל לבכם, המאוימים, מי הם המאיימים והמוסר הפוליטי שלהם מה הוא.

הכבוד מהווה מרכיב חיוני ביותר גם בהתנהגותם של הערבים וגם ביחסם אל יריביהם. איך סידר ערפאת את ראש הממשלה בתרגיל המדים? אז מה? על דבר כזה לפוצץ טקס? כן, ושהאשמה תיפול על מי שמפר את דברו, או שכל הסיפור הזה על הלבוש מצוץ מן האצבע.

ראש הממשלה ירד מצרימה לדווח לנשיא מצרים. האם יעלה מישהו אי-פעם על דעתו שמצרים תתמוך בעמדה ישראלית? נשיא מצרים נשבע בקוראן, בפני סטודנטים מצרים, שכף רגלו לא תדרוך בישראל כל זמן שירושלים בשלטון ישראלי. מדוע להתרפס בפניו? רוצים לדווח? שישלחו את השגריר.

השאלה המרכזית היתה ונשארת: אש"ף – מיהו? האם הוא מייצג את הערבים? או שהאלימות קובעת? האם חשבתם על אפשרות שערפאת, שכבר היה מובס ואתם רוממתם אותו, יינגף בבחירות? תנהלו משא-ומתן עם ה"חמאס" של איהן? עם ג'בריל? עם מי? אולי אתם מקווים להתפתחות כזאת בסתר לבכם?

אל תפחידו את העם במלחמה. הטרור יימשך, כי לא הצלחתם במלחמתכם בו. מלחמה כוללת? כאשר רוסיה אינה מעניקה גיבוי, אין מלחמה. ולאפשרות שהרעה תיפתח ממזרח, מאירן, אין לכם תשובה. ושום הסכם עקרונות לא מציג פתרון לאפשרות הזאת.

בשלב הזה של הדברים אני חוזר להתחלה. מי שקובע את יכולתו של הצבא לענות לכל מצב הוא אתם, הדרג המדיני. ושיקול דעתכם מוטל בספק, ולאיש מכם אין היכולת וההצדקה לומר: סמכו עלינו. זכרו את יום הכיפורים. בממשלה הזאת שר החוץ הוא היחיד שהיה חבר בממשלה ההיא, שותף למה שהיה, אם היה בעניינים ואם לא. איך יבטיח שביום פקודה יפגין יכולת ותושייה להחליט נכון ובזמן? וראש הממשלה, שהיה שגריר בווינגטון, ידע או לא ידע? מה חלקו? האם המליץ אז על משהו בפני מישהו?

במצב שנקלענו אליו, נכון, צודק והוגן להכריז על בחירות בטרם מועדן, כדי שהעם יחליט, כדי שלעם תינתן הזדמנות לשאול שאלות בדבר הבטחות, הצהרות והתחייבויות שניתנו והופרו.

לא אפסה תקוותנו להתגבר גם על המשבר הזה. הכוח בידי הציבור שיתעשת, יתחזק, ויבין לאן גוררת אותנו הממשלה הזאת.

אני שואל את מנהלי המשא-ומתן, האם יש אמת בדבר, שיש סעיפים סודיים וחסיים בדבר הסדר בירושלים? ממקור מידע שאמינותו אינה מוטלת בספק הובא לידיעתי, שקיים נספח סודי להסכם ישראל-אש"ף בעניין ירושלים. ההסכמה הסודית ישראל-אש"ף מדברת על הקפאת הבנייה בירושלים מיום חתימת המסמך ועד סיום המשא-ומתן על מעמד הקבע של העיר. אם יש מסמך כזה, מדוע אתם מסתירים אותו? ואם אין, האם תכחישו? הציבור זכאי וחייב לדעת. ואתם אל תמשיכו בהונאה וברמייה. העם לא טיפש ולא מובל באפסר. אמינות של מנהיגות היא מצרך יקר בימים האלה, ואצלכם – נדיר.

תהיה השנה הקרובה שנה של הכרה במציאות, של היכרות עם המציאות, של היכרות עם המנהיגות שהביאה אותנו אל עברי פי פחת. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת איתן. אני מזמין את חבר הכנסת נסים זוללי. בבקשה, אדוני. אחריו השר משה שחל, אני רואה שהוא איננו. אם לא יגיע, יאבד את תורו.

רחבעם זאבי (מולדת):

השר המקשר בין הממשלה לכנסת הבטיח היום בוועדת הכנסת, שתשובת השרים תהיה רק אחרי שכל המפלגות יאמרו את דברן.

היו"ר ר' אדרי:

אני חושב שיותר הוגן ויותר נכון, מפני שבסוף ידברו כל השרים – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

לא בסוף, אלא אחרי עשר מפלגות, אחרי הסיבוב הראשון, יעלה שר ראשון להשיב. השר רמון הבטיח את זה, וקיבל את זה על עצמו.

היו"ר ר' אדרי:

מה שאתה אומר כנראה יתקיים. הוא איננו כאן, אז ניתן את רשות הדיבור – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אפשר לקרוא לו להיכנס.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לך על ההערה, אדוני. בבקשה, אדוני, חבר הכנסת זוילי.

נסים זוילי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברים, קיוויתי שהדיון שמתקיים היום בכנסת בנושא כל כך משמעותי וכל כך מהותי לעתידה של מדינת ישראל יתנהל מתוך ראייה מפוכחת של ההווה ושל העתיד. מנסים לצייר מצב של אופוריה, שמובילי המהלך הזה ותומכיו נמצאים בו לכאורה. אני רוצה לומר בצורה חד-משמעית, שלא כך הוא. כל אחד מאתנו, גם התומכים הנלהבים בהסכם השלום, נקרעים בין תחושה אמיתית של גישה עם סיכויים לעתיד לבין חששות כבדים. חששות אלה נמצאים עמוק בתוכנו, כעם יהודי שעבר את כל התלאות שעבר בהיסטוריה. מי שמנסה לצייר את הגישה שלנו להסכם, או את התמיכה שלנו בהסכם כהתעלמות מהסיכונים שיש בו, מציג תמונה מעוותת של המציאות.

עם זאת, חברות וחברים, אני רוצה לומר שמהעבר לומדים, את העבר לא שוכחים, מהעבר מנסים להפיק לקחים לעתיד, אבל לא הופכים את העבר לגבנון שהולכים אתו כל החיים. אנחנו חייבים ללמוד להפיק לקחים, אבל לדעת גם להשתחרר מהגבנון של העבר, ללכת זקופים ולתת סיכוי למציאות פוליטית חדשה שיכולה להיווצר במזרח התיכון.

רחבעם זאבי (מולדת):

חבר הכנסת זוילי, גיבנת זו אשה שיש לה גבנון.

נסים זוילי (העבודה):

תתקן אותי בעברית, אבל אני מתאר לי שהבנת את הכוונה.

דן תיכון (הליכוד):

האם יכול מישו מהממשלה לשבת כאן? ראש הממשלה ביקש לקיים הצבעת אמון בממשלה. בשלב הזה אין כאן איש מן הממשלה. לכן אני מבקש ממך להפסיק את הדיון.

היו"ר ר' אדרי:

אני רוצה להודות גם לך, אדוני חבר הכנסת תיכון. גם חבר הכנסת זאבי העיר על כך. ביקשתי שיודעו לראש הממשלה שזה לא נאה, לא מכובד, שבדיון כה חשוב הממשלה לא תהיה מיוצגת. אני אומר את זה קבל עם ועדה. אתם צודקים.

רון נחמן (הליכוד):

אולי נעשה הפסקה עד שיואיל מישו מהשרים להופיע?

היו"ר ר' אדרי:

לא, אינני יכול. אם בתוך רבע שעה לא יהיה כאן נציג של הממשלה, כנראה איאלץ להיענות לבקשתכם, ואני אודיע על כך. כבר לפני רבע שעה הודעתי שזה לא מכובד לא לכנסת ולא למעמד של הדיון הזה, שלא תהיה כאן נציגות של הממשלה. אני חוזר על כך.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש הערת ביניים. אני חושב שבדיון כזה, כל כך נוקב, כל כך קובע לא רק את עתידו של העם, אלא את עתידם של מאות אלפים של אנשים, נשים וטף, כאשר יש כאלה שיושבים עכשיו ושואלים אותנו, חברי הכנסת, מה יהיה גורלנו – מן הראוי שמישהו מהממשלה הזאת

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אני חוסך לך. אם בתוך רבע שעה לא תהיה כאן נציגות ממשלתית, אני אנעל את הישיבה.

אפרים גור (הליכוד):

טוב מאוד.

נסים זילי (העבודה):

אני חוזר ואומר, שאנחנו לומדים ומפיקים לקחים מהעבר, אבל בכל אופן מנסים להתרומם ממנו ולהביט קדימה למציאות פוליטית חדשה, שאנחנו רוצים ואנחנו יכולים ליצור במזרח התיכון. כל מי שמנסה להתייחס להסכם שהגיעו אליו כאל הסכם מצומצם, קטן, שמדבר על עזה ויריחו, ולא מסוגל לראות את המשמעויות הכלל-אזוריות, לא מסוגל לראות את המשמעויות הכלל-עולמיות שיש לפריצת הדרך הזאת, מנסה להתעלם מההיבטים האמיתיים ונשאר בבועה של עצמו, נשאר שקוע ומדשדש בבועה שאנחנו מנסים לצאת ממנו שנה אחרי שנה.

מדברים על המחיר, יום אחרי יום. והמחיר יכול להיות כבד. מדברים על המחיר, אבל אף אחד מהימין או המתנגדי ההסכם אינו מוכן להתמודד עם העתיד ועם הציפיות שיש בהסדר הזה, ועם הסיכויים שהוא טומן בחובו. וכשאתה מתעלם, אתה ממשיך לדבר בדיוק כמו לפני שנים.

דן תיכון (הליכוד):

נסים זילי (העבודה):

חבל על הערות ביניים. הנקודות רשומות אצלי, אני רוצה להתייחס אליהן. אשמח לענות על שאלות.

אנחנו מתייחסים להסכם הזה על כל המרכיבים שלו. אם אני עובר רק על ארבעה אירועים שהיו מאוד משמעותיים לעתידה של מדינת ישראל ומנסה ללמוד את העמדה של הימין מתוך אותם אירועים היסטוריים, אנחנו רואים מה זה היה ולאן זה הוביל. כשדוד בן-גוריון הכריז על הקמת מדינת ישראל, הימין הישראלי התנגד. כמה זמן לקח לימין הישראלי להבין שזה היה מהלך היסטורי שבלעדיו לא היינו קיימים בכלל היום כמדינה? אחרי זה היו הסכמי ביניים. מי התנגד להסכמי הביניים, שבעצם סללו את הדרך לשלום גם עם מצרים וגם עם מדינות ערב? – הימין הישראלי. לקח לו זמן. עשרות אלפים הפגינו נגד. כשהגיעו לשלום עם מצרים, היה מנהיג בימין שהעז לבוא ולומר: טעינו, אמרתי ששום גרגיר של חול לא נעביר חזרה למצרים, אבל תמורת השלום אני מוכן להחזיר את כל סיני. מי הצביע נגד ההסכם? הימין, אותם אנשים.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם יגאל אלון הצביע נגד.

נסים זילי (העבודה):

אדוני היקר, 80% ממפלגת העבודה תמכו בהסכם. בלי תמיכה של מפלגת העבודה, מנחם בגין היה נשאר במיעוט במפלגה שלו. אנחנו לא עשינו חשבון.

מיכאל איתן (הליכוד):

מנין אתה מסיק שמנחם בגין היה במיעוט בליכוד?

נסים זוילי (העבודה):

לא עשינו חשבון שאנחנו באופוזיציה, עשינו חשבון שאנו מצביעים בעד האינטרסים של מדינת ישראל. לא נהגנו כפי שהאופוזיציה נוהגת היום. אני מכיר את דעותיהם של כמה חברים, את המהלך הזה הם היו עושים בעצמם אלמלא הובל על-ידי מפלגת העבודה, אבל לא נותנים להם. הם מחויבים היום להקצנה. איפה נמצא היום הסמן הימני?

רחבעם זאבי (מולדת):

ברשימה שלכם יש כאלה שאינם מסכימים להסכם.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

מנין אתם מסיקים שבגין היה במיעוט בליכוד? אתם מספרים מעשיות כל הזמן.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת איתן, אפשרתי לך קריאת ביניים.

נסים זוילי (העבודה):

לא היה למנחם בגין רוב בכנסת בלי מפלגת העבודה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אמרת שבגין היה במיעוט בליכוד, מהיכן הסיפור הזה?

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת איתן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הוא היה במיעוט בכנסת.

נסים זויילי (העבודה):

היה לו רוב, אבל לא היה לו רוב להעביר את ההחלטה אילו היתה מפלגת העבודה מצביעה נגד.

מיכאל איתן (הליכוד):

אמרת שמנחם בגין היה במיעוט בליכוד.

נסים זויילי (העבודה):

לא היה לו רוב להעביר את ההסכם בכנסת, בלי תמיכת מפלגת העבודה.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת איתן, אני מבקש ממך לשבת.

חיים אורון (מרצ):

בגין היה במיעוט בכנסת, בלי תמיכת מפלגת העבודה.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה דבר אחר.

נסים זוילי (העבודה):

אותו דבר כאשר היתה החלטה לפנות את כל לבנון ולעבור לאזור הביטחון.

מיכאל איתן (הליכוד):

אילו היתה מפלגת העבודה מתנגדת, לא היה לו רוב, אך אילו היתה נמנעת היה לו רוב.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זה מה שהוא אמר.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש, חברי הכנסת, די.

נסים זוילי (העבודה):

למנחם בגין היה רוב בליכוד, אבל לא היה לו רוב בכנסת בלי תמיכה של מפלגת העבודה.

מיכאל איתן (הליכוד):

תגיד כי אילו היתה מצביעה נגד, לא היה רוב.

נסים זוילי (העבודה):

בדיוק.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת איתן, אני חושב שזה מספיק. אפשרתי לך שלוש פעמים להעיר הערות ביניים. תן להמשיך בדיון. חבר הכנסת נחמן, אפשרתי לך לומר את דבריך בצורה מכובדת. אנא ממך, עזור לי לנהל את הישיבה. תודה רבה לך.

רון נחמן (הליכוד):

הגיע השר, אז זה בסדר.

נסים זילי (העבודה):

אותו דבר כאשר הגיעה ממשלת האחדות הלאומית להצבעה או להחלטה שצריך לפנות את צה"ל מלבנון ולהתרכז באזור הביטחון. מה לא אמרו באותן הזדמנויות? הפחידו, זרעו היסטריה בקרב הציבור, יצרו אווירה של אנטי מהלכים מדיניים. היום – בדיוק אותו דבר.

ביבי נתניהו מספר לנו על הבית האחרון בקלקיליה ועל הבית הראשון בכפר-סבא. אני רוצה להגיד לביבי נתניהו, שאני גר על "הקו הירוק", קילומטר מטול-כרם, כבר 45 שנים. אני יודע מה זה לגור על הגבול, ואני יודע מה זה להיות בקו הראשון.

הוא מאיים על בית ראשון ועל בית שני, כאילו כלום לא קורה, כאילו אנו מדברים על הסכם שלום של טרור, על הסכם שלום של מלחמה, כאילו אנו לא מנסים כלל ליצור מציאות חדשה. מה שאנו מנסים לצקת זו מציאות פוליטית חדשה במזרח התיכון. מי מחברי הכנסת לא ידע, שאבן הנגף לכל אפשרות של התפתחות לקראת מציאות חדשה במזרח התיכון היתה הבעיה הפלשתינית? כולם הכירו בכך, אך לאיש לא היה האומץ להודות בכך. גם למפלגת העבודה לקח למעלה מ-25 שנה כדי להגיע להחלטה נחושה ולמחשבה בהירה, שצריך להתמודד עם אבן הנגף הזו, וכאשר נתמודד עם אבן הנגף הזו, האופקים יהיו פתוחים להרבה מאוד כיוונים חדשים, שישרתו קודם כול את האינטרסים של מדינת ישראל.

חברי הכנסת, לא צריך לשכוח כי בכל מקרה, גם אם יעלו כל היהודים למדינת ישראל, היא תמנה 11 מיליון יהודים שיחיו בלב-לבם של 150 מיליון ערבים. איש מאתנו לא מנסה ליצור אשליה, שאנו לוקחים את מדינת ישראל ומעבירים אותה כמו בונבוניירה לאירופה. אנחנו נשארים לחיות באזור הזה, וכדי להמשיך לחיות באזור הזה צריך ליצור מציאות פוליטית חדשה של סוף לעימות הזה, ואין דרך להגיע לסוף העימות הזה בלי לפתור קודם כול את הבעיה הפלשתינית.

אלה שרוצים להתמודד עם הבעיה הפלשתינית – ואני בכללם – הגיעו למסקנה, שאין פרטנר אחר שאפשר לפתור אתו את הבעיה. הגענו לפרטנר האמיתי שאפשר לשוחח אתו.

אני רוצה להזכיר עוד שתי עובדות לימין הישראלי. כאשר יצחק שמיר ועוד חברים בממשלת האחדות הלאומית פוצצו את האופציה הירדנית, הבהרנו להם, שאם האופציה הזו לא תצא לפועל, האופציה היחידה שתישאר היא המשא-ומתן עם אש"ף. הם לא האמינו, הם פוצצו את ההסכם והתגאו בכך שהסכם לונדון, שאפשר היה להתקדם על-פיו ולהגיע לפריצת דרך משמעותית באמצעותו, פוצץ על-ידם. הבהרנו שזה יביא למשא-ומתן עם אש"ף, והם אמרו: תפסיקו, אתם מפחידים את העם.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה היה בהסכם לונדון?

נסים זוילי (העבודה):

היום אנו מדברים על משא-ומתן עם אש"ף, ומנסים לפוצץ גם את האופציה הזו. זה עלול להביא למשא-ומתן עם ה"חמאס".

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת העומדים, אני מבקש לכבד את הכנסת וגם את הנואם.

נסים זוילי (העבודה):

היום כולם יודעים, שאם לא היו מגיעים להסכם עם הגורם שעדיין יש לו שליטה בשטח, בעוד שנה כל משא-ומתן או כל עימות היה בינינו לבין ה"חמאס".

אנשי הימין מתעלמים מן העובדות ההיסטוריות, הם ממשיכים לשקוע בהווה ובעבר שלהם ואינם מוכנים להרים את הראש ולהסתכל קדימה. כאשר אנשים לא מסתכלים קדימה, הם שוקעים במקום שבו הם נמצאים.

לכן, כל הפניות שלנו היום אינן לרגש אלא לראש. אנו אומרים: אנו יודעים שאנו לוקחים על עצמנו סיכונים מסוימים, אבל אנו יודעים שבתוך המהלך הזה יש סיכויים אדירים, שחובתנו כממשלה לקחת אותם על עצמנו כדי לפתוח אופקים חדשים לעם הזה ולאזור הזה. לא צריך להסתכל על הערבים ועל הפלשתינים רק כאויבים, צריך להסתכל עליהם גם כבני אדם. צריך לשוחח אתם וצריך לפתור יחד אתם את הבעיות. שנינו, גם אנחנו וגם הם, החלטנו לאמץ גישה פרגמטית לנושאים. גישה פרגמטית היא להבין את הבעיות שלך ואת האינטרסים שלך, אך גם לא להתעלם מאינטרסים של הצד השני, תוך הבנת הקווים האדומים.

מנסים להסביר לעם מה יקרה יום אחרי ההסכם. מה יקרה באמת: יום אחרי ההסכם תתחיל מציאות פוליטית חדשה שיש בכוחו לטפח אותה, כדי שתצליח, כמו שיש בכוחם של קיצונים משני הצדדים

להרוס אותה. נילחם נגד הקיצונים גם מקרב היהודים וגם מקרב הפלשתינים, כי זו חובתנו כאנשים שפויים.

רון נחמן (הליכוד):

מי הם הקיצונים בקרב היהודים, אם אפשר לדעת, חבר הכנסת זוילי?

מיכאל איתן (הליכוד):

ולמה צריך להילחם נגדם?

רון נחמן (הליכוד):

האם מישהו מקרב היהודים אינו רוצה שלום?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש מכם להפסיק.

מיכאל איתן (הליכוד):

נגד מי תילחם?

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת איתן. חבר הכנסת איתן, אני מבקש ממך — — —

מיכאל איתן (הליכוד):

איך אתה מעז? אתה מכריז מלחמה מעל במת הכנסת. נגד מי תילחם?

רון נחמן (הליכוד):

לחבר הכנסת זוילי ולערפאת יש מכנה משותף.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת רון נחמן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

באמת – – –

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, גברתי, אני מבקש ממך. חברי הכנסת, למה אנו רוצים להוביל? חבר הכנסת איתן, אין זו הפעם הראשונה או השנייה שאתה עומד ומנפנף בידיים. זה לא מכובד לבית הזה ולא לך, כאדם שאני מכבד ומעריך מאוד, גם לא לדיון החשוב הזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה במקום להרים ידיים.

היו"ר ר' אדרי:

אתה יכול להעיר הערות, אבל בצורה מכובדת. מספיק פעם אחת או פעמיים, אך לא לעמוד ולנפנף בידיים. אני מודה לך ומבקש ממך.

נסים זוילי (העבודה):

כל מי שבקרר הציבור היהודי יקום ויאמר, ואמרו, שהם לא יכבדו החלטות דמוקרטיות של הבית הזה, וכל מי שיאמר שהם ימשיכו להילחם בכל דרך ואמצעי כדי להכשיל את המשא-ומתן – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

כשיעל דיין נסעה לתוניס אתה נתת לה גיבוי.

נסים זוילי (העבודה):

לא, אני מצטער מאוד, אתה תשמע עד הסוף.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת איתן, אני עוד לא קראתי שום חבר כנסת לסדר. אל תאלץ אותי לקרוא אותך לסדר, וזה לא נאה לאיש.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסדר.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך.

נסים זוילי (העבודה):

כל מי שמאיים במהלכים לא-דמוקרטיים – – –

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

לא, לא. אני חושב שיש דרכים אחרות כדי לנהל ישיבה. אני מודה לך על ההערה. אדוני, בבקשה.

נסים זיילי (העבודה):

כל מי שיטיף לשימוש באמצעים לא-דמוקרטיים ויודיע מעל הבמה כאן או מעל במות אחרות שהוא לא יכבד ולא יבצע החלטות של הממשלה הזאת, הוא מערער ערך חיוני בקיומם של העם והמדינה הזאת.

רון נחמן (הליכוד):

כמו שאתם עשיתם.

נסים זיילי (העבודה):

כל מי שהוא שפוי צריך להילחם נגד אלה שמאיימים על הדמוקרטיה הישראלית; גם אתה, חבר הכנסת רון נחמן, צריך להילחם נגדם.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם אתה צריך.

נסים זיילי (העבודה):

אנחנו נכבד את כל החוקים.

רון נחמן (הליכוד):

אתה מוכן להיות אתי באותה מלחמה?

רחבעם זאבי (מולדת):

אתם תכבדו את חוק הגולן?

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת זוילי לסיים את דבריו. בבקשה, אדוני.

נסים זוילי (העבודה):

אני רוצה לומר עוד משפט אחד למתיישבים שלנו, היכן שהם נמצאים. אני יודע שהם עוברים את התקופה הכי קשה. סיירתי בקרבם, שוחחתי אתם, ואני מכיר את התחושות שלהם. תקופת האי-ודאות שעוברת על המתיישבים היא תקופת אי-ודאות לא קלה. אני חושב שהממשלה הזאת צריכה להבהיר שיימשך הפיתוח של האנשים, של אותם מתיישבים, של היישובים, כדי לאפשר להם להמשיך ולחיות בכבוד בתקופת המעבר עד שנגיע לפתרונות המדיניים כפי שאנחנו מקווים שנגיע אליהם בטווח הנראה לעין. היישובים והמתיישבים האלה חייבים להמשיך להתפתח, לקלוט, להיות קיימים, להיות חיים, משום שאסור לנו להפקיר אנשים. זו אחת מהמחויבויות החד-משמעיות שהממשלה הזאת קיבלה, והיא כתובה גם בתוך ההסכם. האנשים האלה הלכו למקום שהם נמצאים בו בשליחות המדינה. הם נמצאים שם, ועלינו מוטלת האחריות לדאוג לקיומם.

לסיכום, אני רוצה לפנות לחברים שלנו, שנראה על פניהם שהם מתכוונים להצביע נגד ההסכם הזה. חברות וחברים, בואו נעשה פסק זמן בוויכוחים שבין קואליציה לאופוזיציה ונעשה ניתוח אמיתי של הסיכויים והסיכונים. תשתחררו מתפיסות שאין להן אולי מקום עוד ב-1993. תנסו לחשוב אחרת לטובת המדינה הזאת והעם שחי בתוכה. תחשבו אולי אחרת לטובת השכנים הערבים, היכן שהם נמצאים. תנסו יחד אתנו לתת יד לא להצביע אוטומטית מפני שמנהיגים חסרי אחריות מובילים אתכם. תשמעו גם לעם, בכלל זה מצביעי הליכוד. אתם רוצים את הרשימה? שישה חברי מרכז הליכוד התקשרו אלי אתמול ואמרו לי: אתה כמזכ"ל מפלגת העבודה, אנחנו חברי מרכז הליכוד, אנחנו תומכים במהלכי השלום האלה.

רון נחמן (הליכוד):

בוא נלך לבחירות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גם אתם לא הלכתם לבחירות.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, ביקשתי לאפשר לחבר הכנסת זוילי לסיים את דבריו.

נסים זוילי (העבודה):

אחיו של חבר הכנסת עובדיה עלי, חבר מרכז הליכוד, ראש המועצה האזורית מבואות חרמון, מודיע מעל כל במה: תנו סיכוי למהלך הזה. וכן חברים נוספים ממרכז הליכוד, אנשי צבא שתמכו בליכוד. חברים, אתם לא מקשיבים לציבור שלכם. ההפגנות שהיו נגד החלטות הממשלה לא היו הפגנות של הליכוד.

מיכאל איתן (הליכוד):

למה אתה מפחד מבחירות?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

הוא לא מפחד.

נסים זוילי (העבודה):

אני לא מפחד מכלום. אנחנו מנהיגים את המדינה הזאת, חבר הכנסת איתן, אנחנו ננהיג אותה, וכשנחליט ללכת לבחירות ניגש לבחירות. אנחנו לא נשחק את המשחק שלכם.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה מפחד. אם יש לך רוב גדול כזה – – –

נסים זוילי (העבודה):

לכם יש רק יעד אחד, לטרפד את התהליך, ואנחנו לא נשחק לידיכם. אנחנו התחייבנו בפני העולם כולו ובהסכם הזה נעמוד בתמיכה של הכנסת. אנחנו מבקשים מכם לשקול מחדש ולתת יד ליצירת מציאות פוליטית חדשה באזור הזה.

רון נחמן (הליכוד):

גם אנחנו מבקשים מכם אותו דבר.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת זוילי.

חבר הכנסת זאבי, אני מצטער. אומנם מסרת שהיה הסכם בין השר רמון לבין הסיעות. צר לי שהתקנון לא מאפשר לי לכבד הסכם מסוג זה. אם היה הסכם כזה לשר רמון, הוא היה צריך להודיע לממשלה ולשרי הממשלה. אבל מאחר שהתקנון מאפשר לשרים להופיע, לצערי אני נאלץ לפעול על-פי התקנון.

רחבעם זאבי (מולדת):

בפעם הקודמת, בדיון כאן, הסתמך יושב-ראש הישיבה על מה שאמר לו השר המקשר, זה היה אורים ותומים. היום, בישיבת ועדת הכנסת, התחייב השר המקשר, השר רמון, שתשובת הממשלה הראשונה, או שר מהממשלה, תהיה רק לאחר שכל הסיעות תשמענה את קולן בפעם הראשונה. עכשיו אתם מפירים את זה מפני שהשר רמון מיהר לאן שמיהר. הדעת איננה סובלת, שהסכמים שמתקבלים ברוח טובה בוועדת הכנסת, מפירים אותם במחי יד.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבין ללבך. אני אשיב גם על זה. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

נדמה לי שהיה מקום אחד של הליכוד שדילגו עליו. אני מוכן שבמסגרת המכסה הזאת חבר הכנסת זאבי ידבר, ואנחנו נדחה את הליכוד צעד אחד אחורה.

היו"ר ר' אדרי:

ברשותכם, הבסיס לכל דבר הוא כיבוד הסכמים. אבל אני לא יושב כאן כדי לכבד הסכמים שנעשו במקום אחר. כאן יש תקנון ואני מצווה לכבד את התקנון של הכנסת, זה מה שאני יכול לעשות. לא קיבלתי שום הודעה אחרת מהשר רמון, הוא כנראה גם לא הודיע לשרים שביקשו את רשות הדיבור. אני יכול לשאול את השר שחל, מפני שהוא רשום עכשיו לרשות הדיבור, אם הוא מוכן לאפשר לחבר הכנסת זאבי לדבר והוא יהיה אחריו. אדוני השר, האם אתה מסכים?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אין לי בעיה, בתנאי שהוא יישאר אחר כך לשמוע אותי.

היו"ר ר' אדרי:

אני מאוד מודה לך, אדוני השר שחל. אני מזמין את חבר הכנסת זאבי, על-פי הצעתו של חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה. גם את זה לא הייתי צריך לעשות, אבל אני עושה את זה משום שהיה הסכם. אני לא יכול להתערב בהסכם, ואני מבין ללב של חבר הכנסת זאבי.

אני מודה לשר שחל, שמצא לנכון להיענות לבקשה.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

היו"ר ר' אדרי:

תודה. אני מבקש לשמור על הרוח הטובה וההבנה הזאת.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, ראשית, אני מבקש להודות לשר שחל ולכבוד היושב-ראש על המחווה הזאת ועל כיבוד ההסכם.

ביום שבת קודש, לפני כ-10 ימים, קיבל ראש הממשלה רבין צו תנועה מושינגטון לבוא בבהילות לשם, עוד לפני שיתפקח ויתפכח, שיבוא מהר וילחץ את ידיו של הארכי-רוצח ערפאת בהצגה מבוימת על-ידי הנשיא קלינטון.

רבין השיב מייד בחיוב, אפילו לא נועץ בשר החוץ שלו וגם לא דיווח לו על כך, ויצא בהול להשתתף במחזה האבסורד על מדשאת הבית הלבן, שבו ראש מדינה חזקה ומנצחת נכנע לראש כנופיה גוססת.

הכול נעשה במהירות, בחיפזון, מחטף של "שלום" בכל מחיר, ועל הפזיזות והמהירות בעשיית שלום ועל מה שיוצא מזה אמר כבר הנביא ירמיהו לאמור: "וירפאו את שבר בת-עמי על נקלה, לאמר שלום שלום ואין שלום".

רבין ופרס לא מביאים שלום למדינת ישראל, אלא אומרים שלום למדינת היהודים. ה"שלום" שלכם יביא לנו מלחמה, אולי מלחמות, שבהן נהיה נחותים כבר בשלב הפתיחה. זהו שקר השלום, ואשליית השלום. מי מאתנו אינו רוצה שלום? אבל לא שלום באמתחתכם, אלא כתב כניעה לטרור. זהו שלום של פושטי רגל, שלום של כחש ותעתועים. אתם עייפים מהגשמת הציונות, מהמלחמה על הקמת

מדינת היהודים, לא עמד לכם הכוח להמשיך במאבק. עמים אחרים לחמו לעצמאותם ולמען מולדתם במשך דורות ולא עייפו ולא נרתעו מהסבל ומהקורבנות. אבל אתם, חלשים ורפים ומבולבלים וקצרי רוח, חתמתם על כתב כניעה לאויב עלוב וזדוני. חתמתם על חוזה לחיסול מדינת היהודים.

אתם קבעתם נורמה חדשה, ולפיה נכנעים לטרור, ואנחנו, שהטפנו לכל העמים החופשיים שאין להיכנע לטרור, זנחנו את התורה הזאת ונכנענו לטרור. והערבים, שהגיעו להישגים בדרך הטרור, לא ירפו ממנה גם בעתיד.

מתפקידי בצה"ל ובממשלה אני יודע על הרבה פיגועים ופעולות טרור שיאסר ערפאת נושא באחריות להם. הוא פיקד על הפעולות, ציווה על הרצח, עמד על הדם. גם אתה, ראש הממשלה, שאיננו פה, מר רבין, יודע זאת, וזה לא הזיז לך ללחוץ את ידו, אומנם תוך הצגה של הסתייגות ובחילה, של "פרפרים בבטן". לחיפושיות הזבל, לג'וקים שנכנסו אליך אתה קורא "פרפרים". וממתי עם ישראל ומדינת ישראל זקוקים להכרה של אש"ף?

ערפאת לחץ את ידו של רבין לשלום, אבל זה לא מפריע לו להמשיך בשלו: הוא בא לבית הלבן לבוש במדים, הוא ממשיך לדבר על "ירושלים הערבית שלנו", הוא לא התנער מהטרור ולו במלה אחת, הוא מצהיר בכל הזדמנות שימשיך במאבק לשחרור פלשתינה. אתם לא שומעים את זה, אינכם רוצים לשמוע זאת, ומחר תסביר לנו שאין זה חשוב מה הוא אומר, וכי הוא זקוק לזה במאבקים הפנימיים שלו כנגד "אויבי השלום".

דגלי אש"ף הונפו אפילו מעל חומות ירושלים, והממשלה לא מנעה זאת. מחר יהיו שם "שוטרי" אש"ף. תחילה ביריחו, אחר כך בשכם, ובסוף – ביפו.

הוויתור הבא שלכם יהיה מן הסתם בעניין זכות השיבה. היום תכחישו זאת ותאמרו: לא בא בחשבון – וזה יהיה אמין ותקף, כמו דברי רבין בעבר, שאסור לדבר עם אש"ף.

אתם מפקירים את המתיישבים היהודים ביש"ע לחסדי ה"שוטרים" של ערפאת ולפרחחי הפלשתינים. היום אתם מצהירים על התחייבות לביטחונם, אבל אם הפקרתם אותם במשך 69 חודשי האינתיפאדה, מדוע נאמין כי תיתנו להם ביטחון כעת, בתנאים הקשים והאומללים שיצרתם? האם דמם של ילדי יצהר ובית-חג'י יהיה הפקר? האם הם שונים מילדי רחביה ונווה-אביבים? רבין לא יוריד את היישובים ביש"ע. הוא ייבש אותם כדי שירדו מרצונם – טרנספר מרצון.

רבין שיקר לבוחר, הוא שיקר לעם. אחד מעורכי "דבר" מברך על כך בגלוי – דניאל בלוך, ב"דבר השבוע", 15 בספטמבר 1993 – ואומר: "טוב שרבין שמר, בדיבורים ובמעשים, על הופעה נצית. היא שאפשרה לו להעביר את השינוי הדרמטי בקלות יחסית בציבור הכללי ובמפלגתו שלו". כלומר, מותר להעמיד פנים ולהצטייר בהשקפות שאולות למען המטרה האחרת. ביטאון השמאל, "דבר", נותן הכשר לשיקר, ורבין לא חיכה להכשר הזו. הוא שיקר לעם, שיקר למתיישבים בגולן, שיקר לחיילים ולאזרחים.

רבין חתם על ההכרה באש"ף בעט מתכלה וזול. האם אין בכך סמליות לשוויו של ההסכם?

מסע השלום הסוחף של רבין ופרס, התאומים הסיאמים, שאינם נפרדים מחשש לחתרנות הדדית, מסע שחובק יבשות, מאמריקה לצפון-אפריקה. חנייה במרוקו מביאה כותרות, וגם כאן אין אמת. רבין ופרס לא המציאו את הקשר עם מרוקו. הם קצרו את פירות עמלם של הרבה אנשים במשך 30 שנה. רבין יודע שהייתי במרוקו לפני מלחמת ששת הימים ואחריה, בשליחותה של מדינת ישראל, עוד לפני שאתה, חבר הכנסת אדרי, נתת את שירותיך הטובים לפרס, וקדמו לי אחרים, ובאו בעקבותי אחרים. האם התקשט מי מאתנו בנוצות האלה לצרכים פוליטיים?

מזהיר אותנו ערבי ישראלי, אנטון שמאס, שאם נמשיך לראות במדינת ישראל מדינה יהודית, צפויות לנו מצד ערביי ישראל האופציות הבאות: "אינתיפאדה מקומית בעוד חמש עד עשר שנים, 'עידוד' עקירתם של הפלשתינים אזרחי ישראל אל המדינה הפלשתינית לכשתקום, ונא לא לשכוח" – הוא מוסיף – "הם יבקשו לעקור יחד עם אדמתם, מתן אוטונומיה לגליל ולמשולש". בעברית פשוטה, הוא מציע לנו שישראל תחדל להיות מדינת היהודים, ואם לא נשעה להצעתו הנדיבה, הוא מאיים באינתיפאדה בתוככי ישראל ובסיפוח הגליל והמשולש למדינת פלשתיין. זהו הלקח של הערבים הישראלים מהכניעה שלכם לאחיהם הפלשתינים. גם זה לא מזיז לך, מר רבין?

נציג של מפלגת העבודה הציע אתמול את צירופה של ישראל לליגה הערבית. ההצעה הבאה שלו או שלכם אולי תהיה שנתאסלם.

דן תיכון (הליכוד):

מי זה, מי החכם הזה?

רחבעם זאבי (מולדת):

ראש צעירי מפלגת העבודה הציע שנצטרף לליגה הערבית, ויש להם גם סימוכין: פעם הציע את זה, כביכול, בן-גוריון. אני בטוח שההצעה הבאה בלוגיקה הזאת, בהיגיון הזה, תהיה שאנחנו אולי גם נתאסלם, ואז באמת לא יהיו מלחמות ולא יישפך דם.

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

רחבעם זאבי (מולדת):

הממשלה הזאת איננה מביאה לנו שלום. ההסכם עם הרוצחים לא יביא לנו שלום.

עוצו עצה ותופר. השם עוז לעמו ייתן, השם יברך את עמו בשלום. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה, חבר הכנסת זאבי. אני מזמין כעת את אדוני, השר שחל. בבקשה.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראש ובראשונה אני רוצה לשלוח ברכה לראש הממשלה ולשר החוץ – –

דן תיכון (הליכוד):

לא מאמין.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

– – שהביאו לתוצאה שהיא במרכז הדיון שלנו היום.

אברהם הירשזון (הליכוד):

בוא נתאחד על זה שנאחל להם בריאות טובה.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני רוצה לומר לחברי הבית, אלה שהם ותיקים בבית הזה ואלה שהם ותיקים פחות, כי יש איזה נתק מוחלט באולם המליאה הזה מהתחושות בציבור, והפער ההולך וגדל בין הפוליטיקה לבין המציאות הוא דבר מדאיג ביותר.

אברהם הירשזון (הליכוד):

לכו לבחירות.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

הוא מדאיג, מפני שהפולמוס שמתקיים כאן אינו רלבנטי לא למציאות וגם לא לתחושות של הציבור עצמו.

אני רוצה לומר מראש, הייתי ונשארתי אדם המאמין כי כל יושבי הבית הזה, על מפלגותיהם – ואני מדבר כרגע על המפלגות הציוניות – רוצים כולם להגיע לשלום. יש בינינו ויכוח, הוא ויכוח בעל היסטוריה ארוכה מאוד, מאז קיומו של היישוב היהודי בארץ-ישראל, בין שני זרמים בציונות: ציונות של ססמאות, שהיתה מנותקת מהמציאות, ובה המחנה הרביזיוניסטי האמין, טען, הטיפ כי במחי יד אפשר להגיע להישגים, ניתק את עצמו מכל רלבנטיות למה שקרה ביישוב היהודי בארץ-ישראל; וציונות אחרת, שהביאה להקמתה של המדינה. היא הביאה להחלטה קשה מאין כמוה, על קבלת החלוקה כפתרון מדיני ריאלי ומציאותי.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתה כבר משכתב את ההיסטוריה?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

לולא היה בן-גוריון – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה יודע מי אימץ את זה היום?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

לא, לא, אני מבקש, חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

ערפאת נהיה מפא"ניק.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת זאבי, אני הסכמתי שתדבר במקומי, אל תפריעו לי. אני רוצה רצף דיבור, הדיון הזה הוא דיון רציני, ותאמין לי, אני בדרך כלל לא עולה לדבר לפני שאני עושה שיעורי בית, ותיכף אגיע לכמה דברים מאוד רלבנטיים, במסגרת הזמן שיש לי.

כאשר עלה הליכוד לשלטון קרו שני דברים חמורים: במסגרת הסמאות, כאשר המציאות פשוט לא התאימה לא לתפיסה וגם לא לפתרונות, הם ציירו מפות ופתרונות שלא היתה להם כל אחיזה במציאות. כך נולדה תוכנית האוטונומיה. רבותי, האוטונומיה של מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, היתה תפיסת עולם מנותקת מהמציאות של המחצית השנייה של המאה ה-20. היא כל כולה היתה מעוגנת בניסיון אישי של הוויית אירופה אחרי מלחמת העולם הראשונה. היא לא הצליחה שם, היא לא יכולה גם להצליח כאן.

מה עוד, שלא מדובר באוטונומיה של חבל הבסקים או של איזה מקום אחר בטולדו או במקומות אחרים, שם יש אוטונומיות כאלה שפניהן פנימה. האוכלוסייה המקומית רוצה יותר שלטון עצמי לעצמה, אבל היא מעולם לא חלקה ואיננה חולקת על כך שהיא רוצה להישאר באותה מדינה. זאת עובדה. האוטונומיה שהושאלה או הוכנסה לקמפ-דייוויד, פניה היא החוצה. היא היתה שלב מעבר, כאשר מראש היה ברור שהתושבים הפלשתינים לעולם לא יסכימו לפחות ממנה. הם רוצים יותר.

בוויכוח הזה אשר חלק מכם היה אמור לפחות לשאול את עצמו, ללכת לעיין בספרים, בכתובים, בעיתונות, במה שנאמר כאן בכנסת, לצערי, בראש ובראשונה אתם, אנשי הליכוד, גם בעניין הזה אינכם מציאותיים, ואתם מניחים הנחה שהציבור יש לו זיכרון קצר, ולכן הוא ישכח.

אני הלכתי, אדוני היושב-ראש, בימים אלה, לראות מה נאמר. אומר לכם, רבותי, אין כל שוני, אגב, בטיעונים. אני מצטער על מלים, ולדעתי כולנו צריכים לגנות אותן, על זה שמישו, ראש ממשלה בישראל, ממשלה בישראל, מייד זורקים את המלים מבין ספסלים אלה, על בגידה, על בוגדים. אני רוצה להזכיר לכם שהדברים האלה נאמרו; נאמרו, אגב, על-ידי אותם אנשים שביבי נתניהו מתחבר אליהם היום, אותם אנשים שלא קיבלו את הסכמי קמפ-דייוויד. מה הם אמרו אז על בגין בעת שהוא הביא את הסכמי קמפ-דייוויד: "בגין בגד בנו, אומרים מתיישרי אלקנה בשומרון" – ב-16 בפברואר 1979. "לדבריהם, תמכו בו בבחירות, וכשהבטיח הרבה אלונים-מורה היו אחוזי שיכרון. אך הצהרותיו נתגלו כחסרות כיסוי. ההסכמים שהשיג יפקירו אותנו לשליטת המשטרה המקומית שתאויש על-ידי אנשי אש"ף". אלה דברי אלוהים חיים, כאילו נאמרו אתמול.

אלה הדברים שנאמרו אז, ואל תבואו כאן ותטילו אימה עלינו. מפני שאני רוצה לומר לכם, אני מעולם לא הסתרתי את דעתי, מעולם לא הייתי חסיד אוטונומיה, כי אני אוהב לדעת דבר אחד – מה אני קונה ועל מה אנחנו משלמים מחיר. וכשהאוטונומיה נולדה שיבחתם אותה כמוצר יוצא מן הכלל. למה? כדי להסתיר את הסתירה הפנימית, שידעתם שאיננה ריאלית, שאין אפשרות לספח את השטחים על 2 מיליוני הפלשתינים שבתוכם, אבל את האשליה הזאת לא הייתם מוכנים לקום ולומר לציבור, כי את האמת לא יכולתם לומר, ואתם פחדתם ממנה, ותעתעתם בכל הציבור הזה במשך הרבה שנים.

מאז המקרה הזה נולדו טעות אחרי טעות. בחלק ממנה הייתי שותף כחבר בממשלת האחדות הלאומית – הראשונה והשנייה. אני יכול לומר באמת בכל הענווה והצניעות, שמאז 1981 אין כמעט מסמך מדיני שלא היה לי איזה חלק בניסוחו.

אז הגענו לתקופה שבה אמרתם: נדבר רק עם הפלשתינים המקומיים; אנחנו לא נדבר עם החיצוניים.

שני דברים אני קובע: האחד – הסכמי קמפ-דיוויד קבעו בצורה מפורשת, שמדברים עם המקומיים, מה שכינה אז מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, תושבי יהודה, שומרון ועזה, ובאנגלית: "THE INHABITANTS OF THE WEST BANK AND GAZA", אבל נאמר שם דבר מאוד חשוב: "AND OTHER PALESTINIANS AS MUTUALLY AGREED"; ופלשתינים אחרים כפי שיוסכם בין הצדדים. תהיתי למה היתה הכוונה ושאלתי את מר בגין בעצמו. ב"דברי הכנסת" כתוב ששאלתי אותו, שב"ניוזוויק" ראינו אותו ואמרו לו, מה יהיה אם זה יהיה PLO? ומר בגין, זיכרוננו לברכה, נהג לא להגיד אש"ף אלא PLO. הוא אמר: "יבחר, ייבחר. לא נבדוק תעודות זהות. אבל נאמר לו תתנהג יפה". כלומר, אז הליכוד ידע שמדובר על פלשתינים חיצוניים.

דן תיכון (הליכוד):

מאיפה לקחת את זה?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת דן תיכון, אני לא רואה לך, אלא אתן לך את העמוד ואת מראה המקום.

דן תיכון (הליכוד):

אני אבדוק.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אתה תטרח, תלך ל"דברי הכנסת" ותראה שם את הדברים בתשובה על שאלה שלי, עמ' 4065, כ"ג באלול התשל"ח, 25 בספטמבר 1978. חבר הכנסת דן תיכון, תרשום לך את מראה המקום.

דן תיכון (הליכוד):

אתה תיתן לי ואני אבדוק לאחר מכן אם אתה אומר אמת.

יורם לס (העבודה):

איזה דיבור זה?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת דן תיכון, מה אתך?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אתה לא היית אז בכנסת. מה שאז היה בכנסת, היתה מהומה. אנחנו ישבנו ושמענו.

רפאל אלול (העבודה):

היו"ר י' עזרון:

חבר הכנסת אלול, נא לשבת.

דן תיכון (הליכוד):

כבר שמענו ציטטות כאלה ואחר כך בדקנו מה נאמר לפני ומה אחרי – – –

רפאל אלול (העבודה):

היו"ר י' עזרון:

חבר הכנסת אלול, מחית בכל התוקף, ואני חושב שיצאת ידי חובה, לא רק מחאה אלא כמעט תוכחה. אם כן, אני מבקש להפסיק.

גונן שגב (צומת):

זה גם לא דומה.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת גונן שגב, אני מבקש. על מה מתווכחים כאן? על דברים טכניים?

חבר הכנסת גונן שגב, אני פונה אליך, ידידי. אני מבקש, אני פונה אליך. אין לי דף ואין לי עמוד ואין לי מה לצטט. אבל אני פונה אליך ומבקש שתפסיק.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אם כבודו ירצה, אני מוכן לתת לו שהוא יצטט מהקטע המסומן, ואז נחסוך את הבעיה, כמו אצל שופט בבית-משפט.

היו"ר י' עזרן:

האם אדוני מסתפק בכך שאני אקרא, או אין צורך? אדוני רוצה שאני אצטט?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

כן, אני מבקש.

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה לצטט. היה לי ניסיון עם שחל לפני חצי שנה, שהוא הביא מובאה מדברים של בגין, ולאחר שבדקנו את הדבר במקורות, זה פשוט היה הפוך.

היו"ר י' עזרן:

אבל פה אפשר לצטט ולראות אם זה הפוך או לא.

ובכן, אדוני חבר הכנסת הנכבד, תקבל את החומר הזה, הוא לפני, ואני מבקש לשמור על רמה מסוימת בדיון הזה. תודה. אמרתי רמה מסוימת, לא באתי בטענות.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אבל לא יועיל, חבר הכנסת דן תיכון, הרי אתה המוהיקני האחרון שעוד מגן בכלל על הסיעה שלך. תאמין לי, חבריך כבר לא מגינים עליה, כי אין מה להגן. תיכף אני אגיע לכך. אתם עשיתם את כל השגיאות, אתה עוד נאמן, מתוך נאמנות ואינרציה אתה עוד מוצא לנכון. אלה דברי ההיסטוריה, ולא יועיל כלום.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתם משכתבים את ההיסטוריה.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

כאשר הגענו להצעה של 1989 לגבי הבחירות של תושבי יהודה, שומרון ועזה, למה הגענו לזה? כי שמיר טרפד אז את הסכם-לונדון. אחרי הסכם-לונדון באנו ואמרנו, מאחר שהסיבה היחידה, דן תיכון, שהלכנו לבחירות, אחת ויחידה – כי לגבי פלשתינים אחרים נאמר "MUTUALLY AGREED", בהסכמה הדדית – ואמרנו, על התושבים אין זכות וטו לישראל. ייבחר אוהד אש"ף, אין מה לעשות. זאת האמת, כל האמת. שום סיבה אחרת.

בשיחה שהיתה אצל שמיר כשהיה ראש ממשלה, בהשתתפות משה ארנס, יצחק רבין, שמעון פרס, יחד אתי, הדברים האלה נאמרו, וזה היה המוצא לקידום תהליך השלום.

חברי הכנסת, חברי הליכוד מעלים טענות נוספות. הם אומרים, לא ייתכן לא להביא הסכם כזה לבחירות, פוחדים ממשאל עם. חבר הכנסת זבולון המר, אני מדבר בדברך כלל על ממשלות שהייתם שותפים בהן כמעט כל הזמן.

זבולון המר (מפד"ל):

בגלל זה באתי.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

רבתי, לא ייתכן, ואני אומר את זה עוד הפעם, זה פשוט לא מכובד שהאופוזיציה תטריח חדשות לבקרים את כל העם, בכל פעם שהאמצעים הפרלמנטריים שבידה אינם עוזרים לה להתגבר על חולשתה, באמירה "בחירות מייד". ביבי נתניהו התחיל לטבוע את המטבע של "בחירות, תפנו אל העם", לא בעניין ההסכם הזה. הוא התחיל כשהיו הפיגועים. הוא התחיל כשהיתה בעיה של אבטלה. הבעיה האמיתית של ביבי נתניהו, הוא חייב שיהיו מהר בחירות, כי מצבו בתוך הליכוד בעייתי.

כי ביבי נתניהו, המסביר הלאומי שהיה במדריד, אמר אז דברים אחרים, שונים, וכנראה זה לא הפריע לו לחלוטין. הוא אמר באותה תקופה, ואני עקבתי, זה עניין אותי, הוא אמר, לא פחות ולא יותר, דבר שהוא מדהים מבחינת הראייה שלו, ההתייחסות שלו. הוא אמר כך: העולם הערבי משתנה, ואפשר לפעול לקידום תהליך השלום. זה נאמר ב-6 בנובמבר 1991.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אבל עם תבונה, לא בצורה כזאת.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

ונתניהו אומר: הערבים מתחילים להבין ששלום עושים אתנו ולא עם ארצות-הברית.

עומד לו כאן ביבי נתניהו, בתפקידו החדש, והוא אומר בדיוק מה ששמיר אמר: הים הוא אותו ים, הערבים אותם ערבים, שום דבר לא השתנה.

אני רוצה לומר לכם דבר אחד, אנחנו היינו נגד משא-ומתן עם אש"ף.

זבולון המר (מפד"ל):

אברהם הירשזון (הליכוד):

מה זה משנה?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אנחנו היינו נגד משא-ומתן עם אש"ף, בטענות שהיו לנו כלפי ארגון שהיו לו הצהרות, בתוך האמנה שלו, ששללו את קיומה של ישראל, חרתו על דגלו את דרך האלימות כאמצעי, לא קיבלו את החלטות 242 ו-338. אש"ף טען תמיד שיש קולקציה של החלטות של האו"ם.

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת זבולון המר, אחד מבכירי חבריך במפלגה, ותיקי השרים, ד"ר יוסף בורג, ראש האוטונומיה, אמר: אם אש"ף ישנה את האמנה ואם הוא יוותר על הטרור כאמצעי, ואם הוא יכיר בקיומה של ישראל, אני אנהל אתו משא-ומתן. הוא לא אמר את זה כאדם פרטי, הוא אמר את זה כשר בממשלה של מנחם בגין.

אתה אומר שתקפתם אותו. זבולון המר, בזמנו, כשהיינו צעירים, גם אתה וגם יהודה בן-מאיר תקפתם כל מי שהיה מבוגר במפד"ל, כדי להחליף את ההנהגה, לאו דווקא בגלל דעות.

זבולון המר (מפד"ל):

באיזו שנה זה היה?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

מה שאמר בורג? אין לי הציטטה, אבל אני חושב שזה היה באמצע שנות ה-80.

זבולון המר (מפד"ל):

אז הייתי קטן? כבר היינו שרים.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

הייתם שרים, אני יודע. אני רק אומר לך, שאצלכם לתקוף את בורג לא היה דבר חדש, לא רק בעניין הזה אלא בדרך כלל תקפתם אותו.

היו"ר י' עזרני:

לפני עשר שנים אדוני לא היה צעיר?

זבולון המר (מפד"ל):

גם היום אני צעיר.

היו"ר י' עזרן:

גם היום אתה צעיר.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

גם היום הוא צעיר.

רבתי, המנדט שנתן לנו הציבור שריר וקיים. לא שינינו כהוא-זה את המדיניות שהצהרנו עליה בפני בוחרינו, ואין בהסכם כל סעיף הסותר את המדיניות שעליה הכריזה הממשלה הזאת.

טענו, קודם כול, שיש הסכמים חשאי – להד"ם. להפסיק עם הסיפורים האלה. טענו שמחזירים פליטים.

זבולון המר, עשה לי טובה, אנחנו מכירים הרבה שנים. כשאנשי האופוזיציה הרגילו פעם את אריק שרון, הוא אמר: תלכו לספרייה, תקראו חומר. תעשה לי טובה, תלך לספרייה ותקרא חומר. מלה במלה מה שכתוב בקמפ-דייוויד, אין דבר חדש. והאם אנחנו כפופים להסכם הזה? אבל אמרו גם את זה.

אמרו גם דברים אחרים, שהנה אנחנו מפקירים את הביטחון.

אדוני היושב-ראש, בתור שר אני רשאי, אם אני לא טועה, יבדוק אדוני בתקנון. אני רוצה להשאיר כאן השוואה שעשיתי בקשר לטענות הליכוד מול תגובת הממשלה ביחס להסכמי קמפ-דייוויד, ומה שאנחנו הצענו, אחד לאחד. אומר רק בקצרה. בעניין כוחות צה"ל, שהוא הדבר החשוב ביותר, לפי הסכם קמפ-דייוויד כוחות צה"ל צריכים לסגת מיו"ש, ויתרת הכוחות תיערך מחדש באתרים מסוימים. בעוד אשר הצהרת העקרונות המובאת כאן לאישור איננה מחייבת נסיגת כוחות צה"ל מיו"ש אלא רק היערכות מחדש של הכוחות בשטח. המלה WITHDRAWAL לא קיימת.

נקודה שנייה, מתוך כ-20 נקודות שאני מצביע עליהן, היא שאלה של מקור הסמכות. בפעם הראשונה, ואני מדגיש, הליכוד טוען, עמדתנו הינה שמקור הסמכות השלטונית ביש"ע יישאר בידי ישראל, כדי להבטיח את האינטרסים. הליכוד, אגב, עשה איזה דבר להטעיית הציבור. הוא הציג את העמדות שלו כאילו הן היו הסכמים בין-לאומיים. לעומת זאת, במסגרת הסכם העקרונות אנחנו קובעים בצורה חד-משמעית, שמקור הסמכות והן הסמכויות השירותיות ימצאו בידי ישראל.

אני מפנה אתכם לסעיף 7(5) של ההסכם. אגב, אני חייב לומר לכם כמשפטן, שבמשך שנים העסיקה אותי השאלה, איך יפתרו את הבעיה. הפתרון היה אלגנטי בצורה בלתי רגילה. כלומר, הממשל

הצבאי ממשיך להתקיים, הוא מעביר סמכויות. כל מה שהוא לא מעביר, נשאר בידו. דבר שאיננו, לא רק מוכחש, איננו בשום פנים ואופן במסגרת הסכמי קמפ-דיוויד.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה, ברשותך, לסיים בדברי תורה. קיים ויכוח, ואני מפנה אותו לחברי הכנסת הדתיים. חברינו היקרים, אני משוכנע שלא רק פיקוח נפש, דבר שהוא מחייב כמעט דחיית כל מצווה מן המצוות, אלא אחד הדברים שאותם טוענים בלהט רב, ויש לי הערכה בעיקר לנוער, אבל לצערי הרב אני חושב שבלהט הזה יש פרשנות שאיננה נכונה, לא על אופיה של היהדות ולא על-פי דאגתה של היהדות לשלום, שהיא דבר המאפיין אותה כמעט בכל מקום כצורך וכעניין עליון.

מדברים על פשרה. זה סוד? מפלגת העבודה אומרת: עדיפה לנו פשרה, אנחנו רוצים גבולות ביטחון, איננו רוצים 2 מיליוני פלשתינים בתוכנו, כי מדינת ישראל צריכה להישאר עם רוב יהודי מוצק, על מנת שהיא תהיה מדינה דמוקרטית. האמנתי בזה ואני מאמין בזה גם היום. אני צריך ביטחון, אני צריך להבטיח את קיומה של המדינה על-ידי נכונות להתפשר. בלי פשרה לא תהיה אפשרות של קיום יחדיו. ואז באים ואומרים: ארץ הקודש, אין אפשרות להתפשר, חלילה לוותר אפילו על גרגיר אחד. לא מיניה ולא מקצתיה.

בספר מלכים א' מתואר המשא-ומתן לשלום בין שלמה המלך ובין חירם מלך צור ותוצאותיו: "אז יתן המלך שלמה לחירם עשרים עיר בארץ הגליל. ויצא חירם מצר לראות את הערים אשר נתן לו שלמה ולא ישרו בעיניו. ויאמר, מה הערים האלה אשר נתתה לי אחי, ויקרא להם ארץ כבול עד היום הזה"; מלכים א', פרק ט', פסוקים י"א-י"ג. כלומר, במסגרת ברית שלום עם מלך צור הסכים מלך ישראל, שלמה החכם באדם, להעביר חלק מארץ-ישראל שניתנה לנו על-ידי אלוהים כירושה לעולמי עד; הסכים לתת אותה לעם שכן, ומן המעשה מתקבלת הכרעה לטובת השלום, אפילו על חשבון פשרה טריטוריאלית. ומה אני מצפה מרבנים ומאנשי דת? שהם יאמרו בעיקר לדור הצעיר את האמת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

ומה כתוב בקוראן?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דראושה, אני אראה לך גם מה כתוב בקוראן בקשר לארץ-ישראל.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

היהדות העדיפה שלום, כאוב, עם פשרה, על אי-שלום, כשהיא ידעה שהאי-שלום יביא רק לסכסוכים ולמלחמות.

אנחנו נמצאים בתקופה של שנה חדשה וציפייה לחתימה טובה, אני מקווה, לכל עם ישראל ולכל העולם. אני מאמין באמונה שלמה שההסכם הזה יביא אותנו לשלום. ההסכם הזה נתן לישראל בפעם

הראשונה, ורק הפלשתינים יכלו לתת אותו, נרמול בתוך המזרח התיכון, כמדינה נורמלית שהיא חלק מהמזרח התיכון. הוא נתן לה את הניצחון של הציונות, שבמשך 100 שנים התווכחה עם הערבים שייתנו לה הכרה, וההכרה הזאת ניתנה, והיא לא ניתנה רק כהכרה, היא ניתנה כזכות של ישראל.

יושבים פה חברי כנסת ערבים, והם יודעים את ההבדל. היה ויכוח רטורי בינינו לבין הערבים במשך שנים. אמרו: הכרה בעובדה – אנחנו מוכנים; הכרה בזכות – לעולם לא. יש הכרה בזכות.

ישראל יכולה להיות חלק ממזרח תיכון משגשג, שונה לגמרי. היא תהיה מדינה חזקה, אולי קטנה יותר בשטח, אבל חזקה באנשים, חזקה באיכות, חזקה במה שהיא מסוגלת לתת לעולם ולסביבה. היא תהיה חזקה גם בדבר העיקרי, שנוגע, לדעתי, לעצם היותנו יהודים: בצד המוסרי שלה. אנחנו נוכל לשמור על הרמוניה בין המוסר שלנו ובין המציאות שנחיה בה.

על כן, מה שאני מצפה מאופוזיציה הוגנת הוא, שהיא תנהג כפי שאנחנו נהגנו. לבנו לא היה עם הסכמי קמפ-דייוויד. אני לא נמיתי עם אלה שהתלהבו מההסכמים. אבל אנחנו אמרנו, שאם השיגה הממשלה שלום, אומנם לא בדיוק כזה שאנחנו היינו חותמים עליו, אבל ניתן לה יד, ניתן סיכוי. והנה השלום הזה, עם כל הבעיות שלו, הצדיק את עצמו במשך 15 שנה.

אני מאמין שהשלום שלנו עם הפלשתינים ייתן אפשרות להגיע לתנופה שתביא אכן להכרה של מדינות ערביות בנו בקרוב, ושנוכל להגיע לשלום אמיתי עם גבולות פתוחים ובטוחים, ושתהיה אפשרות אכן לדבר על הישג שהממשלה הזאת, ואולי רק הממשלה הזאת, היתה מסוגלת להביא אותו לעם ישראל. תודה רבה.

דן תיכון (הליכוד):

רק הממשלה הזאת.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני השר. בבקשה, חבר הכנסת זבולון המר, במסגרת 15 דקות. אני לא יודע למה רשמו כאן במיוחד 15 דקות.

זבולון המר (מפד"ל):

קיבלתי מהסיעה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני. עיני יפה בכך, שיהיה לך לבריאות.

זבולון המר (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יש לנו ויכוח אידיאולוגי עם הממשלה הזאת על הקו השמאלני שלה, על הגישה שלה למדינת ישראל כמדינה יהודית ועל עמדתה באשר לארץ-ישראל. מההכרה ההדדית עם אש"ף משתמע, שלשני העמים יש זכות שווה בארץ הזאת. אני אומר שיש בכך כפירה במה שמדינת ישראל אמרה עד עכשיו. הוזכר כאן התנ"ך, אני אזכיר 4,000 שנות היסטוריה שלנו, ואני רוצה להזכיר גם את התנועה הציונית. גם כאשר מטעמים פרגמטיים אולצנו לוותר, לא עשינו את זה במישור האידיאלי ההכרתי. כשהממשלה מכירה באש"ף, משתמעת בהכרח הזכות שלו למדינה ריבונית, שהרי זה עצם מהותו וזאת כל תורתו של אש"ף, שזכותו עדיפה על שלנו בארץ הזאת.

עכשיו כשהממשלה עשתה את זה, לא יישאר גם המינימום ההכרחי, ואנחנו חולקים על הממשלה כיוון שאנחנו רוצים בהסכם שלום שאין בו כזב. שלום אמת הוא חיוני, ושלום שולל הוא מסוכן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שלום עם כיבוש? שלום עם שליטה על עם אחר?

משה פלד (צומת):

זבולון המר (מפד"ל):

לא, לא. טועים אלה שטוענים מימין ומשמאל שההסכם הנוכחי הוא המשך מתרחב והכרחי של ההסכמות הקודמות שהיו בקמפ-דייוויד ובמדריד. אין פה רצף והמשכיות, יש פה סיפור אחר לגמרי. יש אוטונומיה לתושבים ויש לקרקע, יש עם רצף קרקעי ויש בקנטונים נפרדים, יש עם סמכות חקיקה גורפת ויש עם תקנות מוניציפליות מוגבלות, יש עם אדמות מדינה ויש בלעדיות, יש עם דאגה כנה למתיישבים היהודים ויש עם ייבוש שלהם והפקרה שלהם וחנק שלהם, ויש הסדרי ביטחון שונים. החתול והנמר הם מאותה משפחה ולשניהם יש ציפורניים, ובכל זאת זה חתול וזה נמר. אוטונומיה כפי שאתם מציעים מביאה בהכרח למדינה פלשתינית שירושלים בירתה וזכות השיבה מתממשת בה. כל מי שכאן בכנסת תומך או תמך, יודע את זה.

חברי הכנסת, מה לעשות, נוכחנו להפתעתנו ששני אנשים, שרובנו לא הכרנו אותם, גם לא מינה אותם אף אחד שידענו, הירשפלד ופונדק וביילין אתם, הם בישלו הסכם, הם האכילו בו את רבין. לכן אני מאמין להם שהם אומרים שבסוף התהליך, בהסדר הקבע, תקום מדינה פלשתינית שירושלים תהיה בירתה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לא כל ירושלים.

זבולון המר (מפד"ל):

ירושלים המזרחית.

אברהם הירשזון (הליכוד):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

160,000 פלשתינים. מה תעשה בהם?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת הירשזון, לפי עניות דעתי אין לך סיבה להירגע. על-פי ההלכה ירושלים המזרחית היא הרבה יותר מקודשת ומקורית מירושלים המערבית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גם למוסלמים וגם לנוצרים.

היו"ר י' עזרן:

אני רק מסביר לו שאין לו סיבה להירגע. אני לא מתווכח אתך.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אני יודע. אני מאוד לא רגוע.

זבולון המר (מפד"ל):

אם הם אומרים את זה במשוב, זה פידבק של מה שהם אמרו באותן שיחות חשאיות לערפאת ולמרעיו. אין סיבה שלא. אם הממשלה מאמינה לערפאת שהוא שינה את טעמו והוא בעל בריתנו, לטעמם, מדוע שאני לא אאמין לו? היא מאמינה לו, למה אני לא אאמין כשהוא חוזר ואומר בכל מקום, שיש לו יסוד מוסד לדעת, שבתוך זמן קצר הוא מקבל מדינה, שירושלים בירתה, שהפליטים ישובו אליה, הוא ישלוט על גשרי הירדן, על נמל עזה, על מעבר רפיח? הוא מכריז על ממשלה תחילה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר י' עזרן:

בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

ראית ששורפים את התמונה של ערפאת ומאשימים אותו כבוגד כיוון שהוא הגיע להסכם הזה עם מדינת ישראל והכיר בזכות קיומה של מדינת ישראל, בניגוד לאידיאולוגיה ולעקרונות של אש"ף ושל רבין בעם הפלשתיני. ראית שיש התנגדות מסיבית, איך אתה מסביר את זה? תבוא – – – לא קל לו.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דראושה, שאלה, לא נאום.

זבולון המר (מפד"ל):

אתה שואל ואני אענה לך. אבל אתה שואל אותי שאלה שונה ממה שאני אומר פה. אתה אומר כך: נכון שהבטיחו לו וייתנו לו, והאוטונומיה הזאת כפי שניתנת בעוד תשעה חודשים משקפת את זה, הוא יקבל מדינה. אלא מה, הוא אומר: אני מוכן להיות במדינה וגם אתה תתקיים. ואתה אומר שיש אחרים שאומרים: זה לא מספיק, אנחנו רוצים שאתה לא תתקיים. אני כאן טוען מול תפיסה ממשלתית שראש הממשלה מצהיר ואומר: אין מדינה פלשתינית, אין ירושלים כבירה של מישהו אחר, אין זכות סיבה. ואני שומע את ערפאת אומר: כן. ואני אומר שאני מאמין שכן. זה מה שאמרתי. ברור שיש כאלה שרוצים מעבר לזה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

שאלה – – –

הי"ר י' עזרן:

אי-אפשר. חבר הכנסת אלסאנע, לא ביקשת את רשותי.

זבולון המר (מפד"ל):

אני אשאל אותך שאלה יותר טובה. אם ההסכם כל כך רע, לדעתי, למה בממשלה יש תומכים בו? יש דברים כאלה. לכל אחד יש מטרות אחרות וראיות אחרות. אתה אמרת לי קודם: בוא אתי ליריחו, בוא למקום אחר ותראה את השמחה. זאת אומרת שהרוב שמח. למה הוא שמח? כיוון שהוא רואה את המדינה שלו לנגד עיניו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני רוצה שתראה איך מרגישים כלפי הישראלים.

הי"ר י' עזרן:

אל תענה לו. זה יהיה על חשבונך.

זבולון המר (מפד"ל):

זה לא על חשבוני.

הי"ר י' עזרן:

חבר הכנסת זבולון המר, השאלה הראשונה באמת לא על חשבונך. לשאלה השנייה הוא לא ביקש את רשותי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

חבר הכנסת המר, לך לקסבה בשכם, לך ליריחו – – –

משה פלד (צומת):

ירצחו אותו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לא ירצחו אותו.

זבולון המר (מפד"ל):

אני אומר שהאוטונומיה כפי שהיא ניתנת וההבטחות כפי שניתנו אינן נותנות למדינת ישראל את הביטחון שזה לא פרק זמן חפוז, שלפיו פתאום תקום בבוקר ותראה את חברת התעופה טסה, כפי שאמר היום ערפאת, ותראה ואת השגרירים. זאת מדינה. לך, חבר הכנסת דראושה, לא אכפת, ועוד לפני שהממשלה הזאת החליטה שהיא תומכת באש"ף אתה כבר תמכת בו. כלומר, שמחת לראות אותו כנציג שיש לו מדינה שירושלים המזרחית בירתו וכו'. אני מדבר על הממשלה, שלא חשבה כך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שדה התעופה בן-גוריון – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דראושה, פעם אחת אתה מבקש רשות ועשר פעמים לא.

זבולון המר (מפד"ל):

אתה שואל אותי למה, ואני מסביר. אמרתי קודם לכן מדוע בארץ מקבלים את זה, אף-על-פי שבעיני חלק גדול מהציבור יש בזה המון בעיות; מפני שבאמת שוטפים את המוח, נכנסים לאופוריה, אנשים עייפים, והם רואים לנגד עיניהם את הבורסה, רואים לנגד עיניהם כספי עולם ומדברי עולם, ואירופה הרי תמיד רצתה שתהיה מדינה פלשתינית, וכך משלים את עצמם לפעמים בשלום בטוח.

אני אומר כדי שתבינו, שלפי דעתי אין פה ויכוח בין קיצונים למתונים במדינת ישראל; אין פה ויכוח בין רודפי שלום לבין הבורחים ממנו. אני אומר שהמודאגים והחולקים הם אנשים מתונים מאוד, והקיצונים הם באופוריה והם זורעים אשליה.

כולם הזכירו כאן את התנ"ך, וגם אני אקרא מהנביא יחזקאל, האומר: "הלוא מחזה שוא חזיתם ומקסם כזב אמרתם – – – יען וביען הטעו את עמי לאמר שלום ואין שלום, והוא בנה חיץ והנם טחים אתו תפל", החוזים לירושלים שלום – ואין שלום.

לא ניתן בכמה דקות לכסות את כל מה שמכוסה בהסכם. לא ניתן גם לדעת מה סוכם בהסתר במשך שנה. אבל מותר לחשוד בשמאל שניהל את המסלול של אוסלו, זה ששר היום את המנון פלשתין וזה שמתעטף בדגל אש"ף, ומותר לחשוד בהודעות הבטוחות של ערפאת על הסדר קבע כמו שהוא יודע עליו.

יש נושאים קריטיים בהסדר. איך אפשר לאשר אותם בלי לדעת אל נכון במה דברים אמורים? הזכירו כאן המון פעמים את השאלה, והיא נשארת שאלה: מה הגודל של "יריחו תחילה"? האם כמו שערפאת אומר, ממעלה-אדומים ועד פצאל ועד הירדן, שקיבוצי התק"ם אלמוג, קלי"ה ובית-הערבה לא מאמינים לנו אלא מאמינים לו לגבי הירדן כגבול ביטחון; או כדברי דוברנו, שרק השטח המוניציפלי של העיר? אם כן, האם הירדן הוא עדיין גבול ביטחון שלנו?

האם אין בזה הפקרה של ביטחון ישראל, שההגנה שלה מבוססת גם על מדבר יהודה ומדבר שומרון, מורדותיהם וצוקיהם?

אני חוזר על שאלה שנשאלה כאן המון פעמים, וגם אני חייב לשאול אותה. 30,000-20,000 שוטרים הם שבע או עשר חטיבות. האם חשבתם כמה זה לעומת כל החי"ר הלוחם הסדיר של מדינת ישראל? אני לא יודע אם מותר לי לנקוב פה במספרים, אז לא אגיד מספרים. אגיד רק שזה מספר ענק. זה צבא ענקי, וזו חטיבה מתוך הצבא הירדני של צבא השחרור הפלשתיני, חטיבה ממושמעת ומאומנת; אלה הם מבוקשים, אלה הם מחבלים.

עכשיו, לאחר שכבר רואים סימנים של הסכמה בין ה"חמאס" לאש"ף, אין עוד טענת הסרק שהיתה קודם, כאילו אנחנו מקימים להם צבא והם יטפלו בבעיות שיש להם. שתגיד הממשלה שהיא לא תיתן צבא חזק כזה כשאין להם צורך בו, כאשר יש הסכם בין אש"ף ל"חמאס", או שהסכם כזה הולך ומתגבש.

האם טענת ערפאת, החוזרת ונשנית, שהוא מקבל מדינה ולכן הוא בונה ממשלה ויש לו רצף מלא, זה דבר שהובטח לו באוסלו, או לא הובטח? אם זה לא כך, צריך להכחיש את זה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

זה הובטח, אל תדאג. זה הובטח.

זבולון המר (מפד"ל):

זו היתה שאלה רטורית. תודה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הפרוטוקול לא יודע שזו שאלה רטורית.

זבולון המר (מפד"ל):

טוב, אז הבהרנו את זה.

הכינוי העממי "עזה ויריחו תחילה" – – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

השרה שנכנסה כרגע למליאה תגיב על זה מייד.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

יש לה שם, לשרה.

זבולון המר (מפד"ל):

אצלה זה בכלל כ"ט בנובמבר.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

מבחינתנו, לא מבחינתך. אנחנו התגייסנו עוד לפני שהיתה מדינה.

היו"ר י' עזרן:

רבתי, מה קורה פה, זה סימפוזיון? סליחה, אני מצטער מאוד.

יוסף בא-גד (מולדת):

רק אתם התגייסתם?

היו"ר י' עזרן:

הרב בא-גד, אדוני חבר הכנסת, מה אדוני רוצה כעת?

זבולון המר (מפד"ל):

הכינוי העממי "עזה ויריחו תחילה" הוא הסכם לנסיגת צה"ל מכל אזורי יהודה ושומרון, כאשר ההבדל בין הנסיגה מעזה ומיריחו הוא חמישה חודשים בלבד. בעבר היו מחלוקות עצומות, ולכן אולי נעצרו ההסדרים, בין המשלחות שלנו לאלו של הפלשתינים, כאשר אנחנו סירבנו להחיל את שיפוט המועצה באופן גורף על כל השטח, וכשהגבלנו את סמכויות החקיקה של המועצה. כאן התקבלה הדרישה האש"פית, ששטח השיפוט של המועצה יכסה את כל שטחי יש"ע עד הסדר הקבע, להוציא את ההתנחלויות ואת ירושלים.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

אולי תסביר – – –

זבולון המר (מפד"ל):

אהיה מוכן לעשות זאת אם זה לא יהיה על חשבוני. אולי בסוף, אם היושב-ראש יסכים. היושב-ראש אומר לי שהכול על חשבוני, לכן – – –

היו"ר י' עזרן:

אם השרה תבקש רשות, אפשר לה זאת.

דן תיכון (הליכוד):

השר שחל דיבר 25-30 דקות.

זבולון המר (מפד"ל):

היושב-ראש נותן גם לי 30 דקות, אבל – – –

היו"ר י' עזרן:

הוא קיבל 15 דקות מינוס השאלה של השרה, מינוס השאלה ברשות של חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

דן תיכון (הליכוד):

אני מציע שתיתן לו יותר, שהרי נתת לשר שחל 25 דקות.

היו"ר י' עזרן:

אדוני, אני מקבל את המלצתך ואשקול אותה בחיוב. בבקשה.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

חבר הכנסת זבולון המר, קיבלתי רשות לשאול אותך, בהסכמת היושב-ראש – – –

זבולון המר (מפד"ל):

גם בהסכמתי.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

נכון, גם בהסכמתך. מה היא התשובה שלך, לא שמעתי זאת מקודמיו באופוזיציה – – –

זבולון המר (מפד"ל):

את הגעת רק עכשיו.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

הייתי פה.

זבולון המר (מפד"ל):

בזמן שאני מדבר – הגעת רק עכשיו.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

מה תשובתך למעמד של הפלשתינים? אם אנחנו חברה דמוקרטית ואנחנו מאמינים בריבונות האדם ובזכויותיו, מה התשובה שלכם ב-15 השנים שהייתם בשלטון לזכויותיהם הפוליטיות הלגיטימיות כבני אדם – – –

זבולון המר (מפד"ל):

אמרתי זאת. לממשלה הקודמת היתה הצעה, שהממשלה הזאת בעצם התחילה בה, לא במחשכים הממשלה הזאת הלכה בדרך הזאת, מה שנקרא קמפ-דייוויד ואחר כך מדריד. שם היה מדובר על אוטונומיה – ואני אמרתי שגם החתול וגם הנמר הם מאותה משפחה. שם היה יוצא דבר שלא מזיק לנו, ואילו כאן יכול לצאת דבר שמזיק לנו. היתה אוטונומיה לאנשים. את שאלת אותי על זכויות. אז היו דגמים, ואת מכירה אותם.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

תודה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

– – – היו נותנים אוטונומיה ליהודים.

היו"ר י' עזרן:

עד כאן תחום יריחו. מספיק.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

היושב-ראש כמעט צודק.

זבולון המר (מפד"ל):

השרה אלוני וחברי הכנסת, אני אומר שהסמכויות שאנחנו נותנים בהסדר הזה של האוטונומיה לא מאפשרות בעצם הליכה חזרה. הן סוגרות אופציות של כל דבר, מלבד מדינה, בעוד, אני מודה, באוטונומיה שהליכוד הציע, עם הוויכוחים שהיו בתוכו סביב עניין זה, היתה אופציה שיכולה היתה להביא למדינה, אבל לא בהכרח. ואילו כאן זה מביא בהכרח מדינה. ועל זה היה הוויכוח.

יש הרבה דוגמאות מסוכנות בסמכויות של אש"ף בהסכם, שלא מופיעות בהסכם כלא-מותרות. הם יוכלו להפקיע קרקעות מערבים ומיהודים, להקים שם יישובים לפליטים; להעמיד בלעדית לדין מחבלים ופושעים שיפגעו ביהודים. אחרי שהצבא ייסוג, אני לא יודע בכלל איך יהיה חופש לישראלים להגיע אפילו למערת המכפלה ולקבר רחל, שלא לדבר על אנדרטאות, מצבות וכדומה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

חבר הכנסת ואדוני היושב-ראש, תושבי אריאל לא יכלו בערב ראש השנה להגיע הביתה. כך זה היום.

זבולון המר (מפד"ל):

אז תאר לך איך זה יהיה אז?

אין הסדר לגבי השליטה בנמל עזה, סידורי הכניסה והיציאה דרך הים, על כל המשתמע מכך, בנושאים של אמל"ח – אמצעי לחימה – ושל פליטים. אין בהסכם סעיף שמונע את זכות השיבה לפליטי 1948 ו-1967. אין בהחזרתם הפרת הסכם שמצדיקה מצדנו איזה תיקון, איזו רפואה.

חברי הכנסת, ללא קשר לעצם ההסכם היה ראוי להבהיר עניינים כמו הגדרה ברורה של חופש הפעולה הביטחונית בתחומי האוטונומיה, הגדרת התחום שמסביב להתנחלויות, הסדרי התשתית והביטחון להם, אפשרויות להחזיר את הגלגל אחורנית במקרה של הפרת ההסכם, מתן שליטה אפקטיבית לצה"ל על אי-חריגה בנושאי אזרחות וכניסת פליטים.

לסיום, אדוני היושב-ראש, ההסכם מעניק למועצה הפלשתינית מעמד כמעט מוחלט של מדינה, וזאת תהיה נקודת הפתיחה של המשא-ומתן על הסדר הקבע. ועוד: נקבע כי המשא-ומתן על הסדר הקבע

יכלול גם את סוגיית הגבולות – ונדמה לי שראש הממשלה אמר זאת היום, ואפילו בקריאת ביניים – וגבולות הם סימן מובהק למדינה. דווקא מי שמגדיר את ההסכם כסיכון מחושב חייב להבטיח הסדרים שיגדירו ניסוח מאוד מדויק, כדי להבטיח שהוא יפעל ויבטח מבחינה ביטחונית. ההסכם הזה אינו כזה. הוא לא נותן מענה על סוגיות הביטחון. הוא יוצר סיכונים להתיישבות היהודית ולדרכים והוא סוגר את מרבית האופציות לקראת הסדר קבע.

יש לישראל צ'אנס לשלום. יש לה סיכוי לשלום אמת. באמת הערבים השלימו, בגלל כוחנו, עם קיומה של מדינת ישראל; אולי טקטית, אינני יודע. אבל לא בדרך הזאת. חשוב מאוד שהממשלה לא תנהג בדרך של מיליטנטיות מבית ותבוסות מבחוץ.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני, עמדת בזמן. אני מודה לך. חבר הכנסת אורי אור, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת דן תיכון. אני מקווה שיתאפשר לו לסיים בזמן. אחריו – השרה שולמית אלוני.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הקשבתי קשב רב לחבר הכנסת נתניהו, ולא שמעתי ממנו שום פתרון אחד. נכון שאין זה תפקידה של האופוזיציה לתת פתרונות, אבל לא שמענו, ולו גם ברמז, מה הוא מתכוון לעשות.

אין ויכוח, רבותי, שאנחנו חלוקים על העיקרון. אנחנו חושבים שמיליון ערבים בעזה, עוד מעט, ועוד מעט 2 מיליון ערבים ביהודה ובשומרון הם סיכון אמיתי לעתידה של מדינת ישראל. אנחנו מחפשים דרך – – –

דן תיכון (הליכוד):

מה?

אורי אור (העבודה):

אני חוזר ואומר, חבר הכנסת דן תיכון – אנחנו אומרים שהאוכלוסייה מונה קרוב ל-800,000 בעזה ועוד מעט מיליון ו-750,000 ביהודה, בשומרון ובעזה. אנחנו אומרים שלטווח ארוך צריך להפריד בין מרבית הערבים למרבית היהודים.

דן תיכון (הליכוד):

מה תעשה אם ייתווספו עוד 2 מיליוני פליטים? זה יהווה סכנה?

אורי אור (העבודה):

אתה מדבר אחרי.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת תיכון, אתה הבא אחריו בתור.

אורי אור (העבודה):

ודאי שזה יהווה סכנה. היות שהכול מהווה סכנה, אנחנו רוצים להפריד, ויש ויכוח בינינו לביניכם. לכן אל תזרו חול בעיניים ותגידו לי שאתם רוצים יותר ביטחון. לא שמעתי מחבר הכנסת נתניהו בכל נאומו הארוך איך הוא פותר את השאלה של אוכלוסיית עזה, לדוגמה. לא שמעתי ממנו אף פתרון אחד.

אינני רוצה להיכנס היום לוויכוח בשאלה, מה עשיתם בשנתיים שהייתם בשלטון ומה אתם חושבים שצריך לעשות. היום לא שמענו דבר. אני אומר בפירוש: אין בהסכם הזה שום סכנה לביטחונה של מדינת ישראל לטווח ארוך, אם נהיה ערים – ואנחנו ערים – לסיכונים שיש בו. אבל פה לא שמענו שום אלטרנטיבה.

אני רוצה לומר עוד דבר.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

האם אפשר לשאול אותך שאלה?

אורי אור (העבודה):

אדוני, זה על חשבונך.

היו"ר י' עזרן:

אדוני, אותי צריך לשאול.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

סליחה, אני שואל את היושב-ראש.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה, אם אדוני מסכים.

אורי אור (העבודה):

אני מסכים.

היו"ר י' עזרן:

אבל על חשבונך.

אורי אור (העבודה):

אהה, על חשבוני?

היו"ר י' עזרן:

מה לעשות?

אורי אור (העבודה):

טוב, תשאל, בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

האם אינך סבור שההסכם כפי שהוא אכן יוביל בסופו של דבר למדינה פלשתינית, גם בלי שאין זו הכוונה המוצהרת?

אורי אור (העבודה):

אילו חिकית עוד שתי דקות, היית מקבל תשובה. אענה על זה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

האם זה לא בא – – –

אורי אור (העבודה):

המשפט הזה שאני רוצה להגיד לך הוא, שלדעתי זה חוסר אחריות שלכם, של האופוזיציה. ודאי שיש סכנות רבות. לא נתתם אלטרנטיבה, ואתם יוצאים בצעקות רבות נגד.

דן תיכון (הליכוד):

תגיד את הסכנות האלה.

אורי אור (העבודה):

לדעתי, ההסכם, בבסיס שלו – ותקראו היטב את הסכם קמפ-דיוויד, ואינני רוצה לעסוק כרגע בהיסטוריה – דומה למה שמנחם בגין חתם עליו. אם אתם טוענים שרבין הוא האבא – אזי בגין הוא הסבא של ההסכם הזה. לכן אני טוען שוודאי שיש בו סיכונים, ואנחנו כולנו צריכים להיות ערים לסיכונים, ויש לבנות את הדברים צעד אחר צעד.

דן תיכון (הליכוד):

אולי תפרט מה הסיכונים?

אורי אור (העבודה):

ודאי שאפרט את הסיכונים, אבל גם את הסיכויים, אדוני. היות שאני עומד פה, אפרט גם את הסיכונים וגם את הסיכויים, ואהיה יותר אחראי מאשר כולכם היום פה.

שאל יהלום (מפד"ל):

אל תחלק ציונים לאחריות. כרגע אתה משתייך לממשלה שהביאה אסון. האחריות לא נתונה בצד אחד.

אורי אור (העבודה):

מאה אחוז, האחריות לא נתונה בצד אחד, אבל כמו שמסתמן ממה שאנחנו רואים, גם העם לא צריך משאל. תקראו את הסקרים. גם הוא לא בטוח שאתה צודק.

שאל יהלום (מפד"ל):

אז למה אתם פוחדים ורועדים ממשאל? תלכו למשאל.

אורי אור (העבודה):

אדוני, אם יישאר לי זמן אגיד לך את דעתי על המשאל. אענה לך, אדוני, גם על המושג הזה רוב יהודי. מה זה רוב יהודי? מה זו הססמה הזאת רוב יהודי? איך יצביעו חברי הכנסת הדרוזים תחת הססמה הזאת של רוב יהודי? משום הססמה שלכם – רוב יהודי – אני לא רוצה 2 מיליוני ערבים בתוך אזרחי מדינת ישראל, ועל זה אף אחד מכם לא נותן פתרון. אז תיזהר, תיזהר מאוד.

דן תיכון (הליכוד):

זו לא ססמה שלנו. זו ססמה של מפא"י.

אורי אור (העבודה):

לא, אתם צעקתם: רוב יהודי.

דוד מגן (הליכוד):

זה היה רבין שאמר שהוא רוצה רוב יהודי. ראש הממשלה ביקש זאת.

אורי אור (העבודה):

שמעתי.

דוד מגן (הליכוד):

אף אחד לא המציא זאת.

אורי אור (העבודה):

תראה את 800 הבחירות שלך פה, היום בכנס: רוב יהודי.

דוד מגן (הליכוד):

ראש הממשלה ביקש זאת. היום אין לו רוב והוא חוזר בו — — —

קריאות:

— — —

אורי אור (העבודה):

אפשר להמשיך, אדוני היושב-ראש?

היו"ר י' עזרני:

רבותי. חבר הכנסת שאול יהלום, אנא ממך, תאפשר לחבר הכנסת לסיים.

אורי אור (העבודה):

עכשיו לגבי הסיכונים. ודאי שיש סיכונים.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אתם מוכרים את המדינה לערבים. תקרא את המשפט הראשון של מגילת העצמאות.

אורי אור (העבודה):

יש סיכונים בזה שאנחנו נותנים לערבים הפלשתינים בפעם הראשונה בהיסטוריה לנהל את ענייניהם. אנחנו לא יודעים אם הם ישכילו לבנות את המכניזם שקוראים לו משטרה, את המכניזם של שמירה על חוק, את בית-המשפט שיטפל בעניינים שלהם. בהחלט יש פה סיכון. מצד שני, רבותי, פעם ראשונה בהיסטוריה, אחרי מאה שנה, שברצועת-עזה יהיו שני צדדים שיהיו מעוניינים שיהיה שקט, גם אנחנו וגם הם. זו פעם ראשונה בהיסטוריה, וזאת משום שהם מבינים, כמו שאתה מבין, ובצדק, שאם בעזה הם לא יצליחו לבנות מערכת שתשמור על הסדר, תפתח את הכלכלה ותפתח את החינוך, לא יהיה הסכם; לא יהיה הסכם.

שאלו יהלום (מפד"ל):

מי יפר אותו?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אש"ף, "חמאס" – – –

אורי אור (העבודה):

הם יפרו אותו. סליחה, אדוני היושב-ראש, אתה נותן לי לדבר?

היו"ר י' עזרן:

אדוני לא חייב להיגרר אחרי כל שאלה, עם כל הכבוד. זכותם לשאול וזכותך הכפולה והמכופלת לא לענות.

אורי אור (העבודה):

לכן הסיכוי הוא בזה שנוצר צד נוסף, שלא היה מעולם. אני מאמין שבשיתוף פעולה בינינו לבינם ובהפחתת השנאה שלב אחר שלב נוצר פה סיכוי. אתה יכול להגיד לי: מי זה אש"ף? כולם ניסו לבנות, אף אחד לא הצליח. אני זוכר את אגודות הכפרים. אם מישהו חשב שהוא יבנה מנהיגות ציונית ביהודה, בשומרון ובעזה, ואתה הוא ינהל משא-ומתן – הוא נכשל. היום הכוח היחיד, כנראה – יש לו קשיים, ואמרתי, וזה הסיכון הגדול – שיכול לבנות מערכת שתשלט ותוביל קדימה, זה אש"ף.

לכן מי שרוצה הסכם צריך באמת לסייע ולראות איך נבנה הכלי הזה, שמפחית את הסיכונים שדיברנו עליהם.

שאלו יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת אור, נשאלת השאלה, האם זה יביא למדינה פלשתינית? על זה אתה לא משיב תשובה, כן או לא.

אורי אור (העבודה):

אמרתי ואני ממשיך: ממשלת ישראל – ואתם לא אמרתם זאת נכון – נשארת אחראית לביטחון של הגבולות, נשארת אחראית לביטחון של היישובים ונשארת אחראית לביטחון של הישראלים. העניין הוא, איך למלא זאת עכשיו תוכן. ודאי שיש פה בעיות. יעלה פה לאחר מכן סגן שר הביטחון ויאמר מה כבר נעשה, ויש עוד הרבה שצריך להיעשות. השאלה היא, איך ממלאים את ההסכם הזה תוכן בדאגה לגוש-קטיף, בדאגה לישראלים ובדאגה ליישובים שמקומם מנותק יותר מאשר גוש-קטיף. אלה בהחלט שאלות שיוצרות סיכון וצריך לתת להן פתרון.

אנחנו לא מדברים פה על מדינה פלשתינית – אני עונה לך. אנחנו מדברים על שלטון עצמי, שלטון עצמי שאיננו מגדיר את הגבולות שלו, ואתה יודע בדיוק שכתוב שצה"ל יישאר בשטחים. איזה שטחים? – היום זה הבסיס לדבר על כך. זה הבסיס עכשיו. גם בהסכם קמפ-דיוויד נאמר, שצה"ל ייסוג משטחים אחרים ויצא בזמן ניהול מערכת הבחירות. לכן, ודאי שיש סיכון. יש הרבה סיכונים. אבל הסיכוי פה הוא גדול. היות שלא שמענו שום אלטרנטיבה, אני אומר: בואו ניתן את הצ'אנס למהלך הזה. דרך אגב, אני מאמין שהסיכוי שלו להצליח גדול הרבה יותר מהסיכוי שאתם נותנים לו פה. אבל יש סיכונים גדולים.

הדבר החשוב הוא, שאנחנו כמנהיגות נוכל להתייצב בפני הדור הבא ולומר לו: רבותי, ניסינו, ניסינו, ואני מאמין שהצלחנו.

אני חושב, שאופוזיציה אחראית, אם היא תקרא בעיון את ההסכמים, יכולה להבין שזה הסיכוי היחיד, שיכול להוביל אותנו פעם אחת, פעם אחת אחרי מאה שנה, להינתקות אטית ממרבית הערבים, ממרבית הפלשתינים, לבנייה של עולם עם פחות שנאה ויותר אמון הדדי.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אורי אור (העבודה):

אני מציע לך שתקרא עוד הפעם מה הועתק בפירוש מהסכמי קמפ-דייוויד.

שאול יהלום (מפד"ל):

והפליטים מ-1948 – – –

אורי אור (העבודה):

חבר הכנסת יהלום, לא כל הצועק צודק. תקרא עוד הפעם מה נאמר בפירוש על הוועדה שתקום ותדבר על הנושא של 1967 ולא לפני זה, אחד לאחד, אחד לאחד, כאשר אני חוזר ואומר: שמענו היום את מנהיג האופוזיציה, שמענו עוד הפעם את האיומים על שדה התעופה לוד, כאילו צה"ל לא נשאר על הירדן. והוא יודע שהוא נשאר על הירדן. הוא יודע שאנחנו נשארים על הירדן, והוא יודע שאנחנו אחראים לגבולות.

לכן אני מציע לאופוזיציה לשנס מותניים, לחפש דרך שנוצרה לעזור, כי אנחנו נוביל אותו, את ההסכם, ונוביל אותו קדימה, כי רוב המנהיגות שלכם מנותקת מדעת הקהל ברחוב, ואני מציע לכם לצאת אתה יחד. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את חבר הכנסת דן תיכון, אחריו – את השרה שולמית אלוני, ואחריה – את חבר הכנסת בנימין בגין.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני שייך לגוש המרכז-ימין במפה הפוליטית של ישראל, ואני מגדיר עצמי כפוליטיקאי פרגמטי וריאלי, ובתור שכזה, אני בעצם מנסה לבחון את מה שקורה כאן.

ראש הממשלה הזכיר את הסכם קמפ-דייוויד, אותו הסכם שנחתם על-ידי מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, ועמד על מה שעשה, כביכול עולל, הליכוד לעם ישראל בעקבות אותו הסכם. ואני הייתי רוצה לבחון בקצרה את הסכם קמפ-דייוויד, והאם אנחנו יכולים ליטול על עצמנו אותו סיכון שנטלנו על עצמנו בהסכם זה, כאשר מדובר ביהודה ובשומרון.

אכן, היה הסכם עם מצרים, ואנחנו פינינו את שארם-א-שיח', הרסנו את ימית, ויש שלום, שלום שמנקודת ראותי הוא שלום טוב, על אף העובדה שיש מי שקורא לו "שלום קר". ואכן השלום הוא שלום קר במידת מה, שהרי מי שיבחן, למשל, את התפתחות היחסים הכלכליים בין ישראל למצרים ייווכח לדעת, שבעצם אנחנו קונים מן המצרים דלק, תיירים ישראלים מבקרים במצרים בהמוניהם, אבל שום תייר מצרי לא מגיע למדינת ישראל ומצרים כמעט שאינה קונה מאתנו. לא נערכה, למשל, תחרות כדורגל בין נבחרת ישראל ובין נבחרת מצרים, ולא נערכו תחרויות בענפי ספורט אחרים; כמעט שלא קיימים יחסי תרבות. ובכל זאת, כולנו מרוצים מאותו הסכם.

כשנחתם אותו הסכם נקבע, שיהיה אזור מפורז בין ישראל ובין מצרים. ואכן ישראל פינתה את סיני ועדיין קיים האזור המפורז, והצבא המצרי אינו נוכח בתוך אזור זה. לכן, על-פי תורת הסיכוי והסיכון, אנחנו באים ואומרים, שכאשר מדובר במצרים, טוב עשינו שלקחנו את הסיכון תמורת הסיכוי. ואכן יש סיכון. היפותטית נניח שהמצרים יפתחו במלחמה נגד מדינת ישראל, אז ישנו אותו אזור מפורז, אותו שטח שבאמצעותו אפשר יהיה להכין את הצבא. בוודאי נקבל התראה. ויש מי שאומר, שכדי לחצות את מדבר סיני נדרשות כ-48 שעות, וזה בדיוק אותו מרחב מחיה שמאפשר לנו לגייס את המילואים. ולכן, על אף הבעיות שהיו לנו עם מצרים, אנחנו מרוצים מהשלום ואומרים: בדרום, עם מצרים, לקחנו סיכון תמורת סיכוי ואנחנו מרוצים, כאשר הסיכוי גבר על הסיכון.

ואז אני מגיע ליהודה ולשומרון, ואני שואל את עצמי: על-פי תורת הסיכוי והסיכון, האם אנחנו יכולים ליטול על עצמנו אותו סיכוי תמורת אותו סיכון? ואני בא ואומר לעצמי: בואו נשמע מה אומרים הפלשתינים, האם אפשר להאמין לפלשתינים, האם אפשר לסמוך על דברי ערפאת? וזה מזכיר לי – ואני נזהר כאשר אני אומר את הדברים האלה – כי בין שתי מלחמות העולם כתב היטלר את "מין קאמפף", ובעצם מי שרצה לראות מה תעשה המדינה הנאצית צריך היה ללכת ולקרוא את "מין קאמפף" ואז הכול היה ברור; הוא לא היה מופתע כמו צ'מברליין, בסוף שנות ה-30.

ואני אומר: בוא נבחן, חבר הכנסת אורון, את הדברים. ואני רוצה להזכיר לך, חבר הכנסת אורון: אתה בין אלה האומרים שהסיכוי רב על הסיכון. אני ב-1955 נסעתי לערוך ביקור בקיבוץ להב. הייתי אז נער צעיר בן 18, אתה לא היית בקיבוץ. הגעתי לרחובות וברחובות אמרו לי: מצטערים, השיירה ללהב יצאה רבע שעה לפני שהגעת. ואז נאלצתי להמתין כ-24 שעות לשיירה שיצאה למחרת. זה קרה. ואני זוכר, ואני לא מתעלם מהעניין הזה, וזה יכול לקרות מחר, אם תקום מדינה פלשתינית ברצועת-עזה וביהודה ובשומרון.

ואני בא ואומר לך במלוא האחריות: לי אין ספקות, המדינה הפלשתינית קמה, אני אומר זאת בלשון עבר, בהסכם הזה, ואתה, בשמחתך הרבה שהופגנה בפני כל עם ישראל ובדברי שולמית אלוני באשר ל"כ"ט בנובמבר של הערבים" – אתם ואני מסכימים שהמדינה הפלשתינית קמה ביהודה, בשומרון ובעזה.

אני שואל את עצמי: קמה מדינה פלשתינית, יהיו כאן חוזים, ככל שיהיו מפורטים, שיגנו על מדינת ישראל. מהרגע שתקום מדינה פלשתינית, והיא כבר קמה, לנו לא יהיה דבר לומר בעניין הזה. נניח שיבואו הפלשתינים ויאמרו לנו בנושא הפליטים: אנחנו רוצים להחזיר את פליטי 1967 ואת פליטי 1948, והם יאמרו לך: תגיד לי, חבר הכנסת אורון – –

חיים אורון (מרצ):

לאן?

דן תיכון (הליכוד):

ליהודה, לשומרון ולעזה. אנחנו נגיע לאחר מכן לשאלה: לאן? נגיע גם לשאלה: לאן ולמה? והם יאמרו לך: תגיד לי מה זכותך על-פי חוק השבות לאפשר ליהודי רוסיה לעלות למדינת ישראל? מדוע לנו אסור להחזיר את פליטי 1967 ואת פליטי 1948? מה תאמר להם? שהם צודקים. ובצורה כזאת, ואני חוזר לרצועת-עזה, בשלב הראשון יחזרו כמיליון פליטים, 800,000 פליטי 1967, ולאחר מכן – – –

חיים אורון (מרצ):

המספרים לגמרי אחרים.

דן תיכון (הליכוד):

אני מצטער; זה מה שכתוב בהסכם. ולאחר מכן יתחילו לדבר אתנו על פליטי 1948 – – –

חיים אורון (מרצ):

בהסכם לא כתוב מספר – – –

דן תיכון (הליכוד):

בסדר. פליטי 1967 נאמדים ב-800,000, לא ב-800,000, ב-200,000, כפי שאומר פרס, ואני אומר לך – 800,000. אבל מאחר שתהיה כבר ישות פלשתינית, תהיה מדינה פלשתינית, בעצם לא יהיה לך גם כוח לבוא ולומר להם: זה מותר לכם וזה אסור לכם. זאת תהיה מדינה שתוכר על-ידי מרבית המדינות בעולם, היא תהיה חברה באו"ם, היא מוכרת על-ידי הוועד האולימפי כבר היום, ויש לה כל הסממנים של מדינה גם אם אתה תחזור ותאמר אלף פעמים מעל הדוכן הזה, אתה או פרס או רבין, שלא תקום מדינה פלשתינית. אני אומר לך, שההווה חזק מן ההצהרות שלכם ומן ההסכמים שלכם.

אני גר ברמות, אתה יודע, חבר הכנסת אורון, ואני אספר לך סוד. האם אתה יודע שהגבול של המדינה הפלשתינית עובר באמצע הסלון שלי? האם אתה יודע שהשר שטרית, שגר 100 מטר מערבה ממני, גר כבר במדינה הפלשתינית? הוא לא יודע, אבל מי שיעיין במפות, ואנחנו נחזור לקווי 1967 – אם אתה זוכר, ב-1967 צירפו אזורים, שטחים מסוימים לירושלים, אבל היות שלא ידעו היכן

בדיוק תיבנה שכונת רמות, סרטטו גבול, וכאשר בנו את השכונה, חלק ממנה נמצא במה שנקרא: יהודה ושומרון. האם אתה חושב שאני אצטרך לקבל ויזה כאשר אני ארצה לעבור מן הסלון למטבח?

גדעון שגיא (העבודה):

— — — על הטעות שהטעית כאן את הציבור.

דן תיכון (הליכוד):

כן, כן. הטעות שהטעיתי את הציבור? כן? אתה מומחה גם בזה?

גדעון שגיא (העבודה):

אני מומחה בזה לפחות כמוך.

דן תיכון (הליכוד):

טוב שאתה אומר. אני בא ושואל אותך, בעצם השאלה שעומדת כאן על סדר-היום, ובזה אני רוצה לסיים, היא אחת. יש לי נכד, כידוע לך, הוא נולד לפני 10 חודשים, שמו רועי, והוא יבוא וישאל אותי בעוד 15 שנה: תגיד לי, סבא, איך יכולת היום, באוגוסט 1993, לקבל החלטה שמשמעותה מלחמה ו־10 חיסול מדינת ישראל? אני שואל את עצמי בזה הרגע — — —

קריאות:

— — —

וליד חאג' יחיא (מרצ):

— — — ואתה לא רוצה שלום.

דן תיכון (הליכוד):

אני יכול לגמור? ברשותך.

היו"ר ע' מאור:

כן.

דן תיכון (הליכוד):

זאת בעצם הבעיה שמטרידה אותי. האם כשמדובר ביהודה, בשומרון ובעזה, האם אני יכול ליטול על עצמי סיכון שהוא רב מן הסיכוי? כולם מדברים כאן על הסיכונים, אבל איש, לרבות חבר הכנסת אורי אור, שהוא אלוף במילואים בצה"ל, שאמר שהוא יפרט את הסיכונים, ואיך נתגבר על הסיכונים – אבל בסופו של דבר גם הוא השמיט את הנושא הזה, לא התייחס אליו. לכן, על-פי אותו מבחן של סיכוי וסיכון, כשבדרום נטלנו את הסיכון תמורת הסיכוי והתברר שצדקנו, ועשתה זאת ממשלת הליכוד, אני שואל את עצמי, האם כאשר מדובר ביהודה, בשומרון ובעזה, כשיש שם 4-6 מיליוני אזרחים פלשתינים, האם אני יכול היום ליטול על עצמי אותו סיכון? אני אומר לך שבמצב הנוכחי, על-פי החוזה שאתם מציגים בפנינו, איננו יכולים להרשות לעצמנו ליטול אותו סיכוי תמורת אותו סיכון, כי מדובר כאן במדינה, לא מדובר בבית-הימורים – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

אני כבר מסיים. זה לא לאס-וגאס, שאנחנו הולכים להמר על עתידנו. על עתיד של עם לא מהמרים, רבותי; לא מהמרים, וזאת הטעות הגדולה ביותר שלכם. אנחנו לא רוצים לשחק במפעל הפיס על גורל ארץ-ישראל, מדינת ישראל.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אני מזמינה את השרה שולמית אלוני, אחריה – את חבר הכנסת בנימין בגין, ואחריו – את חבר הכנסת חיים אורון.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

גברתי היושבת-ראש, חברי כנסת נכבדים, חבר הכנסת דן תיכון – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת תיכון וחבר הכנסת אורון, בבקשה.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

חבר הכנסת דן תיכון, דווקא משום שאין מהמרים על מדינה, דווקא בשל כך, מה שאנחנו עושים היום הוא התקווה הגדולה ביותר לישיבתה של מדינת ישראל לבטח. גם לי יש נכדים, קצת בוגרים משלך. הבנים שלי כבר בצבא, והנכדים, אחד מהם כבר קיבל צו להתייצב. אני לא רוצה שהם ישאלו אותי: מדוע לא הפסקנו את המלחמות?

כאשר אני דיברתי על כ"ט בנובמבר – היינו 600,000 איש כאן, הבטיחו שתהיה לנו מדינה ולא קיבלו אותנו. בדצמבר 1947 כבר הייתי מגויסת, כמו רבים אחרים, חלקם גם חברים בבית הזה, לעיר העתיקה במצור, ונלחמנו בלי שהיו לנו ביטחונות. לא היינו אז 5 מיליונים, לא היה לנו צבא, לא היתה מדינה מאורגנת, אבל היתה תקווה שאנחנו בונים כאן מדינה, והתחילה ספירה לבניית מדינה.

היום אנחנו, כאן, מתחילים ספירה של מדינה שמוכרת באזור וחיה בשלום עם שכניה. אתה לא יכול לבנות שלום עם שכנים אם אין להם זכויות, אם אין אותה סימטריה בסיסית של עם הנהנה מזכויות, משום שבעזה יש היום יותר מ-600,000 ובגדה יש בוודאי יותר מ-600,000. שום צבא חזק לא יעמוד נגד תנועות מרי של אנשים הלוחמים על זכויות האדם ועל הזכויות האזרחיות שלהם ועל חירותם. תשאל את שמיר, הוא מוותיקי הלח"י, והוא יספר לך כיצד צבא גדול ומדינה חזקה לא יכולים לעמוד נגד מרי של אנשים שלוחמים על חירותם. היום אנחנו גדולים דיינו וחזקים דיינו, וההכרה הזאת הנועשית היום נותנת לנו את הספירה – שאנחנו שייכים כאן, מוכרים כאן, זה ביתנו, זה כוחנו, ואנחנו יכולים לבנות כאן שלום בינינו לבין שכנינו, לרבות פריחה חברתית-כלכלית גדולה.

אני רוצה לפנות לחברים מהליכוד, בייחוד לאלה שמפגינים, ולאלה שמטיפים היום לאיבה, למריבה, לשנאה, לחרמות, ומאיימים בריב-אחים, אין מי שלמד בארץ הזאת ולא הפנים את האסון הנורא שקרה לנו בתקופת בית שני ובאירועים היסטוריים אחרים שבהם היתה יד איש באחיו. אולי זה הביא את החורבן הגדול.

חובתו של הבית הזה, על כל חלקיו, על כל חבריו, להרגיע גם את התוססים, גם את המתנגדים וגם את הפוחדים. אנחנו כאן עם אחד במדינת ישראל, אזרחי מדינת ישראל – – –

דוד מגן (הליכוד):

למה את לא אומרת את זה לראש הממשלה, שאומר: תזיזו לי, פרופלורים? ראש הממשלה אחראי ליצור את האווירה הנאותה גם בוויכוח הזה.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

אני אחראית לדברי, אני לא רוצה לראות בך אויב ושונא, ולא רוצה – – –

דוד מגן (הליכוד):

חס וחלילה, אבל אני רוצה שתודיעי שמי שמקצין אמיתות, מי שמסית, אחד הגורמים האחראים ביותר הוא ראש הממשלה, ולא שום אדם אחר. יש בכוחו להרגיע את האווירה.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

אתה יודע שראש הממשלה הגיב כך, והוא ידע להגן על עצמו, הוא הגיב כך לאחר שקראו לו: בוגד. אני חושבת שלומר לראש ממשלת ישראל, שנבחר כדין, שהיה רמטכ"ל, שהוא ראש מפלגה וראש המדינה: בוגד, לאלה הקוראים לו: בוגד, כלפיהם הוא אמר שלא מזיז לו, וקיבלתי את ההסבר שלו.

אני חוששת ופוחדת מאותה הסתה, לרבות המודעות של חרמות וקללות ושתבוא מיתה על מי שתומך בשלום הזה. אנחנו חיים בחברה דמוקרטית, וחבל שלא נמצאים כאן אלה שאמרו שאנחנו קודם מדינה יהודית ואחר כך מדינה דמוקרטית. זה כאילו היית אומר, אתה או מישהו אחר: אני קודם גבר, ואחר כך אדם. או: אני קודם אשה, ואחר כך אדם. זוהי חלוקה מסוכנת מאוד, מפני שאם אתה קודם גבר ואחר כך אדם, אולי כגבר מותר לך לעשות כמה חטאים, אבל כאדם הייתי מציעה שלא לעשות אותם.

ואם אנחנו חברה דמוקרטית, יש בינינו חילוקי דעות. אבל אנחנו יחד אחראים לשלומם ולביטחונם של הציבור כולו. וחילוקי הדעות האלה הם עמוקים וקשים, ויש לדון עליהם. היתה בעבר מפלגה אחת בשלטון, אחר כך אתם הייתם 15 שנים בשלטון, ובתקופה הזאת היו עליות ומורדות, ושלוש עם מצרים, ומלחמת ברירה, וקשיים כאלה ואחרים. וחל שינוי. והיום דעתכם איננה דעת הרוב ואיננה דעת הממשלה.

דן תיכון (הליכוד):

איך את יודעת? על סמך מה את אומרת את זה?

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

מה שאני אומרת הוא, שתרגיעו את הרוחות ותעלו את הנקודות – – –

דן תיכון (הליכוד):

את מדברת על רוב ומיעוט. מאין לקחת את הדברים האלה?

בנימין טמקין (מרצ):

מחר תהיה הצבעה, תספור, ואז תדע למי יש רוב ולמי מיעוט.

דן תיכון (הליכוד):

היא מדברת על העם.

בנימין טמקין (מרצ):

דן תיכון (הליכוד):

בנימין טמקין (מרצ):

בוא נעשה בחירות כל שבוע.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת תיכון וטמקין, אני מבקשת להפסיק.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

הכנסת מייצגת את הציבור. אין לנו שיטה לא של רפרנדום ולא של איניציאטיבה מבחינת החוק.

דן תיכון (הליכוד):

למה? אפשר לעשות בחירות.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

תביא הצעת חוק לעריכת בחירות, ותראה שהכנסת תדחה את זה. לא הנחת על השולחן הצעה כזאת. תציע. מותר לך, זה לגיטימי, להביא הצעת חוק פרטית, ונראה מה יקרה. בינתיים יש רוב בכנסת, ויש ממשלה. ואותו ראש ממשלה – הנה נכנס חבר הכנסת בגין, אז מותר להזכיר, מצטטים הרבה את אביו, זיכרוננו לברכה, והוא אמר שרוב של קול אחד הוא רוב.

דן תיכון (הליכוד):

נכון.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

למלחמת לבנון הוא הלך אפילו כשלא היה רוב. היו 59 מנדטים כאשר יצאו למלחמת לבנון, מלחמת הברירה. אחר כך, רק התחיה – – –

דן תיכון (הליכוד):

היה רוב. לקואליציה היו 59, אבל היה רוב בבית.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

לקואליציה היו 59 – – –

חיים קופמן (הליכוד):

חבר הכנסת שריד יספר לך. היתה תמיכה של האופוזיציה.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת לאפשר לשרה להמשיך.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

חבר הכנסת דן תיכון, מה שאני מנסה לומר הוא, שחובתו של כל חבר בבית הזה להרגיע את הרוחות ולהעלות עניינית את הנושאים לדיון, ויש נושאים לדיון.

אמר הרמב"ם ב"מורה נבוכים", שאין דבר קשה יותר מאשר לעבור מדבר להיפוכו, מהיפוכו של דבר להיפוכו של דבר, ממצב הפוך אחד למצב הפוך שני. במשך שנים אנחנו חיינו כאן ועודדנו את הטראומות ואת הפחדים, גם מכוח ההיסטוריה שלנו וגם מכוח מציאות שנמשכה עד מלחמת ששת הימים ואחריה. והדברים האלה הופנמו. הם הופנמו עד כדי דמוניזציה של הצד האחר. ומותר לנו לפעמים גם לשאול, מדוע הפלשתינים נעשו יותר דמוניים, יותר תת-אדם, מאשר הסורים או המצרים, ששפכו במלחמות לאין-ערוך יותר דמים. מדוע? מפני שאנחנו רצינו את אדמתם.

סילבן שלום (הליכוד):

אף לא אחד מהם, לא הסורים ולא המצרים, לא אמר שמדינת ישראל שייכת להם. הפלשתינים אומרים את זה. זה ההבדל.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

חיים אורון (מרצ):

בנימין טמקין (מרצ):

וליד חאג' יחיא (מרצ):

אתם חושבים על השלום במונחים של מלחמה.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

אנחנו הפנמנו את זה, וגם הם הפנימו את השנאה כלפינו, מפני שאנחנו אמרנו: כולה שלי, והם אמרו: כולה שלי. ומשום שאנחנו החזקים, אנחנו גם ניסינו לבצע את כולה שלי, ולהתנחל במקומות שעד היום – – –

חיים קופמן (הליכוד):

אפשר לחשוב שמ-1948 אנחנו התחלנו במלחמות.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

אמרתי, ממלחמת 1967.

חיים קופמן (הליכוד):

מה היה ב-1948?

דן תיכון (הליכוד):

גם ב-1967 אנחנו התחלנו?

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

אני אומרת שהדמוניזציה הגדולה התחילה אחרי 1967. לפני זה היתה לנו התנגשות עם כל העולם הערבי שלא רצה בנו, ואנחנו היינו פה נרדפים ומוכים, והדבר הזה הופנם. אבל מ-1967 אנחנו התחלנו, אם כי לא סיפחנו את השטחים ולא החלנו עליהם את המשפט הישראלי, שהרי אפשר היה לעשות כך ולתת להם זכויות אזרח, אבל לא רצינו מדינה דו-לאומית. גם לא רצינו מדינה שהיא קונפדרציה של שתי יחידות עצמאיות. אנחנו גם לא רצינו להתייחס לאפשרות של סימטריה בין עמים. אף שמוסרית אנחנו מדברים על זכויות אדם ועל זכויות פוליטיות, על זכויות אזרחיות ועל זכות

להגדרה עצמית של כל עם ועם להיות עם חופשי בארצו, את זכויותיהם הכחשנו. וצריך היה, כדי להכחיש אותן, להגדיל את הדמוניזציה.

היום אנחנו יושבים פה, 5 מיליוני אזרחי מדינת ישראל, מדינה הנמצאת אולי במצב מהטובים ביותר בעולם. תראו מה קורה במדינות אירופה, אני כבר לא מדברת על אסיה או על המדינות שהיו קודם לכן תחת שלטון ברית-המועצות, מבחינה כלכלית, מבחינה ביטחונית. למעשה עכשיו אנחנו מקור של תקווה בעולם, ביחס לסכסוכים במקומות אחרים. קשה לשנות אותה הפנמה, לעבור מדבר להיפוכו, מהיפוכו של דבר להיפוכו של דבר. אבל אנחנו חייבים לעשות זאת.

אני רוצה לומר לכם בגילוי לב, קיוויתי והאמנתי שהנושא שיעלה כאן על-ידי החלק היותר-רציונלי או היותר-מרכזי של האופוזיציה יהיה הדיון על גורלם של היישובים, שבמשך 15 שנים נבנו והוקמו בשטחים המוחזקים על-ידי צה"ל. כי זו שאלה אמיתית, כאובה. לא כולם קנאים, לא כולם אנשי "גוש אמונים", לא כולם שומעים קולות, ולא כולם מתנבאים ברוח זו או אחרת. יש שם אזרחים שנשלחו על-ידי ממשלות, הם חיים שם. וההסכם הזה, בשלב הזה שבו הוא נמצא, מאפשר דיון רציני, נכון, אמיתי, על גורלם של היישובים האלה, ביטחונם והתפתחותם.

אנחנו צועדים היום, מתוך ההכרה ההדדית, להיות חלק כאן באזור, עם פתיחה גדולה לעולם. אני רוצה לספר לכם שאתמול ישבתי עם לא אחר מאשר פרופסור יובל נאמן, ואנחנו דנו כיצד לשלב את ירדן בתוכניות נאס"א, שאנחנו עובדים אתם. לא אכנס לפרטים המדעיים.

דן תיכון (הליכוד):

כיצד לשלב את ירדן?

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

כן. עם השלום, להעביר את הלייזר הבודק את רעידות האדמה שמקורן בשבר הסורי-אפריקני.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

יפה מאוד.

דן תיכון (הליכוד):

מה הוא אמר לך?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני משבח את השרה על המומחיות המדעית שאת מגלה בעניין זה.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

אני לא מגלה מומחיות. ישבו יובל נאמן, שהוא פרופסור, יחד עם חבריו. יש בעיה, זה נושא מעניין כשלעצמו, ואתה בקיא בו, על התזוזה של סנטימטר ורעידות וכו', וישבנו לבדוק את זה; "בזק", משרד התקשורת. היום יש אפשרות של פתיחה עצומה מבחינה כלכלית, יחד עם תשתיות חדשות.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

למה את מציינת את זה?

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

אגיד לך למה אני מציינת את זה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

חבר הכנסת אליהו בן-אלישר, אני רוצה לומר לך, אתם עשיתם היום את הדבר הקשה והרע ביותר שאפשר לעשות לעם הזה – הפחדתם אותו, ואין הצדקה להטיל פחדים, אימה ופחד. אין הצדקה לכך, אנחנו לא 600,000 אלא 5 מיליוני אזרחים במדינה מבוססת.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

את עצמך נפגשת עם האויב, ואפילו תדרכת אותו.

היו"ר ע' מאור:

אבקש להפסיק עם קריאות הביניים.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

עכשיו את אומרת שאנחנו עושים את הדבר הנורא ביותר.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

אני חושבת שהדבר – – –

חיים אורון (מרצ):

זוהי דמגוגיה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

יש לי הפרטים, גם התאריך, אם אתה רוצה לדעת. אל תטיף לי על דמגוגיה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת בן-אלישר, אני מבקשת להפסיק.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

נכון, תדרכתי שירושלים היא בירתה של ישראל ושיוציאו אותה מהראש. תדרכתי שהיישובים יישארו שם.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

גם ירושלים כלולה בהסכם.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

היא לא בהסכם, היא בדין הסופי, וזה היה בקמפ-דייוויד.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

עכשיו מדובר עליה בהסכם.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת בגין, אני מבקשת להפסיק את ההפרעות.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

אני רוצה לסיים, כי חבר הכנסת בגין צריך לדבר אחרי, ובשמחה אקשיב לו.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

כל הזמן עומד לרשותך. אני מאזין לך בקשב רב.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

אני חושבת שחובתנו היא: א. לאחד את העם; ב. להפיץ את התקווה הגדולה לפריחה גדולה שיכולה להיות פה. מותר לעם ישראל לא רק לפחד ולא רק להקריב. מותר לו גם לרצות חיים טובים. כן, איש תחת גפנו ותחת תאנתו, גם זה מאוד יהודי, לא רק הסבל והקורבן, לא רק הוועלט שמערצן, לא רק הפחדים. חדלנו להיות נרדפים, ויש היום תקווה לבנייה גדולה ולהשתלבות גדולה באזור. מה חשוב לנו יותר? ואת התקווה הזו צריך להפיץ וצריך לעורר.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

כאשר מדובר על אנשי אש"ף וערפאת המזהירים.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

אני מבקשת ממך, תן לי לגמור באופן מסודר מבחינה רטורית. חבר הכנסת בן-אלישר, יש בעיה אנושית ולאומית חשובה ממדרגה ראשונה, והיא כיצד להבטיח שהיישובים המצויים בשטחים המוחזקים על-ידי צה"ל ייהנו ממלוא הזכויות, ולא נצטרך לחזור למעשי חורבן ימית ומקומות אחרים. על כך היה צריך לתת את הדעת.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

מה פירוש זכויות?

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

להבטיח את צורכיהם ומעמדם בימים האלה, בשל אותן דרכים עקיפות שאתם מטילים עמן אימה. יש לנו בהסכם הזה הישג ממדרגה ראשונה, ומדינת ישראל הולכת לשלום. אני מקווה, דן, שנכדי ונכדיך ילכו בלוויות שלנו. תודה רבה.

דן תיכון (הליכוד):

עד מאה-ועשרים.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

הוא יודע מה אני אומרת.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת זאב בנימין בגין, ואחריו – לחבר הכנסת חיים אורון.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

את מעבירה את כל המחיר תמורת ההחלטות שלכם – לנכדים. זה מה שקורה כאשר מונהגים בעיוורון.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חברי הממשלה, באתי לבית הזה לפני חמש שנים על יסוד הידיעה, כי זכותו של העם היהודי על ארץ-ישראל היא זכות טבעית, נצחית ובלתי ניתנת לערעור. באתי לבית הזה ולשליחותי הציבורית על יסוד אהבת השלום. באתי לבית הזה בידיעה, שאין ולא יוכל להיות שלום לישראל ללא ביטחון למדינת ישראל. באתי על סמך ההכרה, שלא יוכל להיות ביטחון למדינת ישראל, ללא יישום זכות העם היהודי גם בשומרון, גם ביהודה וגם בחבל-עזה.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אתה מתכוון, אם כך, להתפטר?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא אשמח אותך עד כדי כך, כבוד השר.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

זה נשמע כאילו אתה עומד לפרוש.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא, אין לי שום סיבה, ויש לנו עוד דברים לעשות. אם תתעקש, נשוחח על כך במזנון ונברר את כל האפשרויות במשרד לאיכות הסביבה, או על יסוד ההבטחות המדעיות של השרה לאיכות הסביבה על רעידות האדמה.

חיים אורון (מרצ):

אפשר לעשות צירוף של השניים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

למה לא סיפחתם את הגדה המערבית ועזה?

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

חבל. לא העלינו על הדעת מה יקרה.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, בבקשה להפסיק עם חילופי הדברים ההומוריסטיים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אנחנו מצילים אתכם מעצמכם.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

תודה רבה. אנו מודים מקרב לב, בעיקר לך.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת בגין, בבקשה תמשיך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני מודה לך, גברתי היושבת-ראש.

וכשאלה יסודות העבודה הציבורית, עלו במוחי בשבועות האחרונים הדברים אשר נשמעו לפני שנים רבות על ישראל בגלות, בעוונותינו: יותר מששמרו ישראל על השבת, שמרה השבת על ישראל; וכך לעניין ארץ-ישראל: יותר משאנחנו שומרים על ארץ-ישראל, מוכח בימים אלה שארץ-ישראל שומרת עלינו. כאשר נשבר הכלל הזה, קודם-כול בנקודת תורפה, בנקודה שבה הטרף קל, בנקודה חלשה – בחבל-עזה, על יסוד הקושי האובייקטיבי, האמיתי והנכון להחזיק בו, עם הטרור ועם הרצח – קושי גדול, שלא נכחיש אותו – כאשר נשבר הרצון הלאומי בחוליה הקטנה הזו ונשמעה הססמה "עזה תחילה", הבה ננסה לשחזר את המשא-ומתן ונראה מה היה לא בסוף אלא בשלב הביניים שבו אנו עומדים בימים אלה.

מה אמרו דוברי הממשלה: קחו את עזה, מי צריך את עזה, שתלך עזה לעזאזל. אמרו הערבים: לא, זה לא כל כך פשוט, קודם-כול נשבור את הכלל שקבע, בין השאר, ראש הממשלה המכהן, יצחק רבין,

שלא מדברים עם אש"ף, ארגון טרור שמטרתו להשמיד את מדינת ישראל. אבל אם צריך למסור את עזה, ושם עומדים על כך שידברו אתם תוך כדי מעשי הרצח, ובעוד האמנה הפלשתינית, שמטרתה ידועה, שרירה וקיימת – אז מדברים עם אותו אש"ף, ובלבד שייקחו מאתנו את עזה.

ואז אמרו לאש"ף: אנחנו מבקשים שתיקחו מאתנו את עזה. אמרו אנשי אש"ף: עזה, מצוין, אבל לא כל כך בקלות. גם את יריחו תחילה. אמרו אנשי הממשלה: קחו מאתנו את עזה ואת יריחו תחילה, רק קחו. אמרו אנשי אש"ף: גם זה לא יספיק, פרזדור אנחנו רוצים ביניהן, והדרישה הזו הולידה את הסעיף בהסכם, שעל-פיו "היו הסדרים להבטחת מעבר בטוח לאנשים ולכלי תחבורה בין רצועת-עזה לאזור יריחו". רק קחו את עזה.

וגם זה לא הספיק. אמרו אנשי אש"ף: לא כל כך בקלות נקבל מכם את עזה, אנחנו רוצים לשבור את יסודות קמפ-דייוויד שמעולם לא קיבלנו, והיסוד הראשון שמעולם לא קיבלו הוא, שתנהל את העניינים של התושבים הערבים בחיי היום-יום בשומרון, ביהודה ובחבל-עזה מועצה מינהלית. הם דרשו פרלמנט – מועצה מחוקקת, והנה על-פי ההסכם תהיה למועצה הערבית הזו סמכות לחוקק באותם תחומים אשר יעברו אליה. רק קחו את עזה.

וגם זה לא הספיק. אמרו אנשי אש"ף: לא כל כך בקלות נקבל את עזה, אנחנו רוצים לשבור גם את העיקרון האחר של קמפ-דייוויד. בקמפ-דייוויד נאמר שלמועצה המינהלית תהיה סמכות על התושבים בלבד. לא, אמרו אנשי אש"ף, אנחנו רוצים שתהיה מועצה ערבית מחוקקת עם סמכות על השטח, והתקבל הסעיף הזה בהסכם, שעל-פיו למועצה תהיה סמכות על כל השטח כמעט, זולת התנחלויות, שטחים צבאיים וירושלים. רק קחו את עזה.

וגם זה לא הספיק. אמרו אנשי אש"ף: אנו דורשים שבחבל-עזה ובאזור יריחו תהיה לנו, לאש"ף, הסמכות לניהול של קרקעות המדינה ואוצרות המים. אמרו להם: הרי אי-אפשר, דיברנו על ניהול משותף. כתוצאה מהדרישה הזו והרצון למסור את עזה, נולד הסעיף שעל-פיו באזור יריחו ובחבל-עזה לרשות הערבית תהיה הסמכות בכל הנושאים, למעט ביטחון, יישובים ישראלים, יחסי חוץ ונושאים אחרים שלגביהם תהיה הסכמה הדדית. קרקעות ומים לא תמצא בין הנושאים האלה. זה כבר נמסר, אלא אם כן אש"ף יסכים בהסכמה הדדית שהם ינהלו אתנו את הקרקעות ואת אוצרות המים. על זאת כבר ויתרנו: רק עשו לנו טובה וקחו מאתנו את עזה.

ואומר אש"ף: גם זה לא יספיק, אנחנו רוצים עוד סממנים של ריבונות, סממנים של מדינה, וכתוצאה מכך נולד הסעיף בהסכם, שעל-פיו הוא יכלול "הסדרים לתיאום בין הצדדים בנוגע למעברים הבאים: עזה-מצרים, יריחו-ירדן", פיקוח על גבולות בין-לאומיים בתיאום ובשיתוף עם אש"ף, רק קחו את עזה.

וגם זה לא הספיק. ואז אמרו אנשי אש"ף: אנחנו דורשים שיהיה כתוב במפורש, שירושלים תהיה נושא למשא-ומתן, לא כל צד יוכל להעלות את עמדתו כפי ששמענו מן הליכוד, אלא נושא למשא ולמתן. ואכן היא נושא למשא-ומתן, על-פי ההסכם, בשלל נושאים שלגביהם ודאי תהיה נשיאה ונתינה: גבולות, פליטים, התנחלויות, בעיות ביטחון, וכפי שכתוב: "נושאים אחרים בעלי עניין משותף". כך הועלתה ירושלים אל המשא-ומתן – רק קחו מאתנו את עזה, וגם זה לא הספיק ואמרו: אנחנו לא רוצים לדחות את הסממנים לעוד שנתיים-שלוש שנים, עכשיו תנו לנו משהו בירושלים.

ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין מלמד אותנו כבר שלוש שנים, שאם תוענק זכות לערביי ירושלים לא רק לבחור למועצה הערבית אלא גם להיבחר אליה כנציגי העיר, זו תהיה פגיעה חמורה בריבונותנו על העיר; כך שמענו ממנו שלוש שנים. אבל "קחו מאתנו את עזה", ולכן נכלל בהסכם הסעיף המדבר על כך שלערביי ירושלים תהיה זכות השתתפות בבחירות על-פי הניסוח שהערבים דרשו, על-פי הסכם בין הצדדים, נכון. אבל שר הבריאות, הנעדר, גילה לנו לפני שבוע או עשרה ימים בריאיון לעיתון "הארץ" כי משמעות הדבר שראש הממשלה יעניק או מעניק או העניק לתושבים הערבים בירושלים זכות גם לבחור וגם להיבחר כנציגים למועצה המינהלית. רק קחו מאתנו את עזה.

גם זה לא הספיק. לכן אמרו אנשי אש"ף: הרי אתם הצד החזק, אנחנו הצד החלש, ומה אם תהיה מחלוקת? ויש מחלוקת. הם דורשים 20,000-30,000 אנשי משטרה כביכול. אצלנו, כל משטרת ישראל מונה פחות מ-20,000. הם דורשים חזרתם של 800,000 ערבים אזרחים, אנשים אשר נעקרו מן האזור ב-1967, וצאצאיהם. אנחנו בינתיים לא מסכימים. ואז אמרו אנשי אש"ף: ומה יהיה במקרה של מחלוקת בעניינים החיוניים האלה? וכך נכלל סעיף האומר: אם אין הסכם בין הצדדים יזדקקו לפישור, ואם לא תיפתר הבעיה בפישור על-ידי מישור יזדקקו הצדדים על-פי הסכם לבוררות, לא שלנו, של מישור אחר, בבית-הדין הבין-לאומי בהאג או בקנדה, בעניינים היסודיים החיוניים הנוגעים לביטחון ישראל. וכל זה לא הספיק. רק קחו מאתנו את עזה.

ואש"ף חוזר ודורש ותובע ועכשיו הוא אומר: לא נסכים לקבל מכם את עזה עד אשר לא תכירו, כפי שנכתב בהסכם, "הכרה הדדית בזכויותיהם הלגיטימיות והפוליטיות של הצדדים". משמע, העמדת מדינת ישראל וכנופיית אש"ף על אותה מדרגה.

וגם זה לא הספיק. הממשלה אמרה: אם כך, אם אתם דורשים מאתנו גם הכרה באש"ף כמייצג העם הפלשתיני הזה, אז לפחות תבטלו את האמנה הפלשתינית. ואמר אש"ף: אתם באמת רוצים למסור לנו את עזה, תוותרו על הדרישה הזאת. לא נוכל מהר לבטל את האמנה הזאת, דרוש רוב של שני-שלישים, ניתן לכם מכתב, התחייבות אחרת נמסור במכתב לשר החוץ הנורבגי, שהוא ירוץ אחרינו.

וכך, צעד אחרי צעד, כנראה באי-רצון, נגרר ראש הממשלה ושר הביטחון לאותו מעמד במדשאה של הבית הלבן, שבו הוא העדיף לבדוק את העננים בשמים או את שרוכי נעליו על האדמה.

מה ניתן ללמוד מן ההשתלשלות, מן ההיגררות הזאת. עזה תחילה ותראו לאן הגיעו, למה שקורה. חברי השר שריד בצדק אמר: ריבונות מינוס והמינוס, איך יאמר ראש הממשלה, המינוס הוא ממש צ'ופצ'יק. ריבונות ערבית. ומה שניתן ללמוד מן ההשתלשלות הזאת, מה שניסיתי לומר בהתחלה כשפירשת את דברי, השר שריד, שלא כהלכה, הוא שכאשר פוגעים בעיקרון היסודי של זכותנו לארץ-ישראל, מגיעים לפגיעה בביטחון.

הפגיעה בביטחון השוטף היא בכך, שלנו כבר אין סמכות על השטח. הסמכות על השטח נמסרת למועצה המינהלית, וביטחון הפנים, הלוחמה בטרור – נמסרים למועצה הערבית. וברגע זה נטל ההוכחה הוא על ממשלת ישראל, שהיא עושה פעולה לביטחון ישראל. בכל תחום, בכל אימון צבאי, בכל תרגיל צבאי, בכל ניסיון לסכל באופן פעיל את הטרור, מכיוון שהסמכות לא לנו, נצטרך להוכיח לאש"ף שאנחנו באמת פועלים פעולה ראויה.

בניגוד למה שאומרים ומצטטים עם ניקוד לא נכון, אין לישראל על-פי ההסכם הזה יכולת לטפל בהתארגנויות טרור כנגד אזרחים ישראלים בכפר-סבא ובאשקלון, כי האחריות על-פי ההסכם היא רק לביטחונם ולסדר הציבורי של ישראלים, לא הישראלים אלא ישראלים, ביהודה, בשומרון ובעזה או המבקרים שם, לא בכפר-סבא. וכאשר שואלים איך הצבא יפעל, מגלים סעיף מיוחד שעל-פיו כוחות צבא ישראלים ואזרחים יוכלו להמשיך ולהשתמש באורח חופשי בכבישים בתוך רצועת-עזה ובאזור יריחו. מן ההיתר אתה למד על האיסור. על הכבישים כן, בפרדסים לא. על הכבישים כן, בבונקרים של "חמאס" ואש"ף לצד הדרך לא. הרי זה חלק מן העניין.

שמעתי הבוקר משפטפוטנות ממשלתית, שעל-פיה, באנגלית, בנוסח המקובל, ל"מרדף חם" אחרי מחבלים, יש לנו רשות, על-פי המשפט הבין-לאומי. היא הנותנת: אם צריך להשתמש בטיעון של "מרדף חם", זאת אומרת שאין לך הזכות לסכל מראש פעולה שאחר כך תצטרך לרדוף אחרי מבצעה.

שרת התקשורת, המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

מה אתה רוצה לעשות בעצם בעזה?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

עוד מעט, ברשות היושבת-ראש.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת בגין, עליך לסיים.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

לא אכפת לי שידבר יותר זמן כיוון שהוא בגין, אבל בתנאי שזה יחול על כולם.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני מודה לך על הנדיבות. אני מקווה שאני תורם משהו לדיון.

דן תיכון (הליכוד):

הוא עדיין לא מדבר כמו שולמית אלוני מבחינת אורך הזמן.

שר הבריאות ח' רמון:

היא שרה.

דן תיכון (הליכוד):

זה לא חשוב.

שר הבריאות ח' רמון:

זה חשוב מאוד.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

בעניין הדיון חשבתי שלא, אבל אני מבקש ללא השוואה.

חברים, אני עושה כמיטב יכולתי להביא נימוקים רציניים – – –

בנימין טמקין (מרצ):

— — —

אברהם פורז (מרצ):

אנחנו לא מסכימים לתוכן, אבל נהנים לשמוע אותו.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני מאוד מודה לך, חברי, חבר הכנסת אברהם פורז, ואתה יודע שזה הדדי.

ולכן, קל יהיה מאוד לומר: פלפול משפטי. איך אמרת לי, כבוד שר הבריאות, בריאיון משותף ברדיו: עורכי-דין. מי מכם היה מוכן לקנות או למכור דירה עם יתרונות כאלה לצד השני? מי מכם היה מוכן להכניס זוג לחדר בביתו, להשכרה, על יסוד יתרונות כאלה לצד השני.

אבל מי אני שאשפוט; שבועיים-שלושה שבועות אחרי שקרא את המסמך המזעזע הזה, עדיין בריאיון בערב החג, אומר ראש המטה הכללי את הדברים הבאים: "את המאבק בסיכול הטרור לא יהיה אפשר לקיים באותה צורה, וכאשר הסדר הביניים ייכנס לתוקף, יש כאן הנחה חזקה מאוד על האפקטיביות של המשטרה הפלשתינית, שעדיין לא קיימת, ועל שיתוף פעולה אתה, ואלו דברים לא פשוטים".

אכן, לא פשוטים. ומעבר לביטחון השוטף ראש הממשלה, הרואה בהקמת מדינה ערבית עצמאית, בראשות מאן דהוא, בשומרון, ביהודה ובחבל-עזה סכנה יסודית, מהותית, קיומית לישראל, הביא בהסכם הזה להקמתה של אותה מדינה ולמסירת הריבונות על השטח.

אבל אני מבקש להוסיף, שאולי בבלי דעת – כנראה, בבלי דעת – בהסכם הזה ובלחיצת היד על מדשאת הבית הלבן הוציא ראש הממשלה ושר הביטחון מן הבקבוק שד, שמי יודע איך נכניס אותו חזרה. כי מבחינת מהות הדברים הוא החזיר אותנו – וההסכם מחזיר אותנו – לימי 1947, שעליהם עלצה ועלצה השרה שולמית אלוני. הכול חוזר, הכול פתוח, לא רק מדינה עצמאית בשומרון, ביהודה ובחבל-עזה. כאשר ראש הממשלה מודיע שהוא רואה באש"ף את הנציג של העם הפלשתיני, הוא מהר מאוד ילמד, אם הוא לא יודע, שערבים, המכנים עצמם "פלשתינים", אינם מתגוררים רק בשומרון, ולא רק ביהודה, ולא רק בחבל-עזה, ולא רק בלבנון, ולא רק בסוריה, ולא רק עלולים לגרום לאי-יציבות בירדן; ערבים המגדירים את עצמם "פלשתינים" מתגוררים גם בגליל וגם בוואדי-עארה.

ואני קורא לאזרחי ישראל הלא-יהודים בוואדי-עארה ובגליל ובעכו להבין, שההסכם הזה יוביל את כולנו לאי-יציבות יסודית, לפריעת המרקם שאנחנו עמלים עליו למעלה מ-40 שנה. הייתי יכול לומר את הדברים בתיאוריה. אבל רק בשבת האחרונה, על-פי הדיווח, היה כנס נגד ההסכם, 20,000 איש – כך דווח – אנשי ה"חמאס", והיה אורח כבוד בכנס שגינה את ההסכם ואמר: זוהי בגידה בעניין הפלשתיני. ואורח הכבוד היה ראש העירייה של אום-אל-פחם, אזרח ישראל.

השד יצא מן הבקבוק. איך נחזיר אותו? זו הפגיעה בביטחון, ועל זה או על כגון זה שרו ב"אירוויזיון" לפני שנים אחדות: "כי זה רק ספורט". אומר ראש הממשלה: זה רק ניסוי. נו, ואם הניסוי ייכשל, מה תעשו? איך תעמדו כאשר בבחירות, בעוד תשעה-עשרה חודשים, ה"חמאס" אפילו לא יצטרך לנצח – אם יהיו בחירות. ההנחה היא, שאש"ף לא רוצה בבחירות, אבל נניח שיהיו, ו-40% יקבל ה"חמאס". מה תעשו? תגידו: פוס, לא משחקים? ומה קרה בינתיים? איזו תרומה למעמדו של אש"ף, איזו פגיעה בירושלים.

גדעון שגיא (העבודה):

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני מסביר מה קרה בינתיים.

גדעון שגיא (העבודה):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת גדעון שגיא, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה, ואני גם מודיע לכם שלא אהסס להוציא מהאולם.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

בינתיים פגענו בעצמנו בתביעה יהודית-ישראלית לריבונות בחלק כלשהו של ארץ-ישראל המערבית, לשיטתכם, לא לשיטתנו, בבקעת-הירדן, תיקוני גבול לאורך "הקו הירוק".

חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, דומני שאלה הם דברי היגיון, אבל גם הניתוח ההגיוני לשיטתכם, אדוני שר הבריאות, אינו מועיל.

שר הבריאות ח' רמון:

ולשיטתך?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני כבר הסברתי את שיטתי. כבוד שר הבריאות, אני הסברתי את עיקרי שיטתי כאשר נעדרת מן האולם לעניינים ממלכתיים חשובים.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש להפסיק את קריאות הביניים ולאפשר לדובר לסיים את דבריו.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

זהו ניתוח הגיוני. אינני מתפלא על כך שחברי הממשלה והקואליציה אינם מקבלים אותו, כמעט אינם רוצים לשמוע אותו, ואולי גם חלק גדול מן הציבור.

בתחילת המאה, לפני כ-70 שנה, אמר מקס נורדאו את הדברים הבאים, עוד לפני הכול: "היגיון הוא חוכמת יוון השנואה על עמנו. יהודי אינו לומד בחשיבה הגיונית, הוא לומד מטרגדיה. הוא לא יקנה מטרייה רק בגלל שעננים הופיעו באופק. הוא יחכה עד שיירטב ויחלה בדלקת הריאות".

שרי ממשלת ישראל, בשבועות האלה ובימים האלה, למרות כל המצהלות, נחלתם תבוסה שאין לה ארוכה, והסיכוי לשלום וליציבות, גברתי השרה אלוני, לבנינו ולנכדינו נפגע בשבועות האלה, ספג מהלומה שאולי אין לה מרפא.

מדוע תתמוך אם בישראל בהסכם הזה, שעליו הודיע ראש הממשלה החתום עליו, שיש לו לגביו קרקורי בטן ושבמוחו אינו מסכים לחלק מסעיפיו, ואחרי כל זה הוא אומר: אבל אני לבית הלבן נוסע בלב שלם. אני, כידוע לך, גברתי, אינני מומחה לא באנטומיה ולא בפיסיולוגיה, אבל משהו בפיסיולוגיה של קבלת ההחלטות מוזר: הבטן מקרקרת, המוח מתנגד, אבל הולכים בלב חפץ.

אברהם פורז (מרצ):

בהסכם עם מצרים לא היו קרקורי בטן לכולנו?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת פורז, הוא צריך לסיים.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

חברי הכנסת, ראש הממשלה ושר הביטחון מר יצחק רבין ושר החוץ שמעון פרס הם אנשים בעלי זכויות יסוד בכוונה של מדינת ישראל ובהגנה על ביטחונה, אבל הם טועים יחד עם חבריהם טעות נוראה. ראש הממשלה, למרות כל האזהרות, גם של חבריו, מילכד את עצמו באותה מלכודת של הבטחה לציבור, שהוא יביא הסכם בתוך שישה עד תשעה חודשים – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לקח קצת יותר זמן.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

הוא העדיף לשמור על מה שהוא רואה כאמינותו הציבורית ולמכור את יסודות אמונתו המדינית.

היו"ר ע' עלי:

אתה מסיים?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אנחנו, אוהבי השלום, נתנגד להסכם הנורא הזה. משום שאנחנו יודעים שיסודו של השלום בביטחון – נתנגד להסכם הנורא הזה; משום שאנחנו יודעים שיסוד הביטחון בשמירת זכות העם היהודי לארצו – נתנגד להסכם הנורא הזה; ומשום שאנחנו ציונים, שאיננו מסכימים למסור לריבונות זרים לא את שילה, לא את מערת המכפלה, לא את קבר רחל ולא שום חלק של ירושלים, נתנגד להסכם הנורא הזה.

חברי הממשלה, ביקשתם הסכם בכל מחיר. חתמתם על הסכם – כולנו נשלם את המחיר.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת זאב בנימין בגין. רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים אורון, ואחריו – לחבר הכנסת גדליה גל.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לברך את חבר הכנסת בגין על נאומו ועל דבריו, ואני מקווה שהדיון והוויכוח בבית יתנהלו בתחום ובמסגרות שחבר הכנסת בגין העלה עכשיו.

בנימין טמקין (מרצ):

גם ברמה שבה הוא העלה את הדברים.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני מודה לכבודו.

חיים אורון (מרצ):

אני לא רוצה, חבר הכנסת בגין, שנקיים בינינו תחרות על מידת אהבת השלום של צד זה או צד אחר.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא אמרתי זאת.

חיים אורון (מרצ):

אני לא אומר את זה לשם פולמוס. ומראש אני מניח שבתחרות הזאת לא ניתן לקבוע מי רוצה יותר. שנינו פחות או יותר בני אותו גיל, צמחנו בשני בתי-מדרש שונים. אתה הצבת בשורש קיומך את התפיסה בדבר הזכות של העם היהודי על כל ארץ-ישראל. אני בטוח שאתה ממשיך לשיר במידת נאמנות מלאה את המנון בית"ר: "שתי גדות לירדן, זו שלנו זו גם כן".

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני רוצה לתקן את דבריך, זה לא בהמנון.

חיים אורון (מרצ):

לא בהמנון.

דוד צוקר (מרצ):

חיים אורון (מרצ):

אבל אני בטוח שבהיסטוריה של בית-המדרש שלי אני מעודכן יותר. אני התחנכתי בבית-מדרש, שמאז ראשית המאה, מאז 1927, במצע הקיבוץ הארצי נאמר: זוהי מולדת משותפת לשני העמים. ארץ-ישראל וסביבותיה, אפילו נאמר שם, היא מולדת משותפת לשני עמים. זהו שורשו של הוויכוח.

דן תיכון (הליכוד):

מדינה דו-לאומית.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דן תיכון, אני מבקש ממך להפסיק את קריאות הביניים.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת בני טמקין, אבקש להפסיק.

בנימין טמקין (מרצ):

פעם ראשונה שאני פותח את הפה.

היו"ר ע' עלי:

פעם ראשונה, ופעם ראשונה אני מבקש ממך להפסיק. מותר לי לבקש ממך גם כן? אם מותר לי לבקש מדן תיכון, למה אסור לי לבקש ממך?

חיים אורון (מרצ):

בתפיסה של מולדת משותפת אין ויתור על זכות, אין אי-הכרה בזכות של העם היהודי על חלקים בארץ-ישראל שקרובים ללבך כמו שקרובים ללבי. לא בדיוק ג'באליה ושאטי, אבל כשאתה מדבר על חברון ועל בית-לחם ועל שכם, התפיסה הזו לא חילקה את ארץ-ישראל על-פי הפרמטר של "הקו

הירוק". אבל ביסודה היתה תפיסה שאמרה: מולדת משותפת משמעה פשרה, ופשרה משמעה ויתור; ויתור על דבר שהוא אומנם גם שלי. נכון, הכנסת שני דיירים לבית משותף, כאשר בעצם כל אחד מהדיירים האלה רצה ואולי חלם פעם שהבית הזה יהיה רק שלו.

זה שורשו של הוויכוח שמתנהל בציונות; לא כעזה תחילה. אתה תיארת פה את ההסכם הנוכחי, איך מתוך הרצון להיפטר מעזה צמחו כל הווייתורים. ועומד בפניך חבר כנסת, לא חבר ממשלה, לא ראש ממשלה, גם לא עסק בהסכם, שמבחינתו ויתור על חלק מארץ-ישראל הוא הפתרון היחיד שנראה לו שנים ארוכות, לפני שהמציאו את עזה, לפני שחשבו על עזה תחילה, כדרך היחידה להגשים את הציונות בחלקת אלוהים הקטנה שלנו. ומתוך הגישות השונות הללו נגזרים כל הוויכוחים על השאלות האחרות. משום שמי שאומר כמותי – אני מוכן לקחת את הסיכון משום שזה הפתרון העדיף בעיני, לא כי הוא כפוי עלי, אני בחרתי בו, מאז הייתי ילד בשומר-הצעיר. ראיתי בו פתרון עדיף לפני מלחמת ששת הימים, כאשר לא היה ניתן להגדיר עד הסוף מי הוא אותו עם שני שאנו אני רוצה לחיות ביחד. הוא התגלגל במהלך ההיסטוריה עד כדי – חבר הכנסת תיכון אמר את זה – מחשבות מאוד תמימות שצמחו בראשיתה של המאה, על מדינה דו-לאומית. אבל ביסוד התפיסה היתה ההנחה, שיש פה ויתור על חלק מארץ-ישראל בשביל מטרה, שאם לא תוגשם – לא נוכל להתקיים פה כלל.

כאשר אתה מציג בדברייך את המחלוקת הנוכחית ולא אומר באופן הברור ביותר שהיא לא צמחה בוויכוח על עזה תחילה, היא צמחה בראשיתה של הציונות וליוותה אותה לאורך כל הדרך – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

כך הציגו אותה.

חיים אורון (מרצ):

היא צמחה בראשיתה של הציונות, היא ליוותה אותה לאורך כל ההיסטוריה שלה, בוויכוח על החלוקה, בוויכוח על תוכנית-פיל, בוויכוח על ששת הימים, וביום השביעי של מלחמת ששת הימים פרץ הוויכוח הזה. הוא פרץ בקרב אנשי הרוח, פרץ בקרב אנשי האקדמיה, פרץ בקרב הציבור, שבשום שלב – ואני רואה את עצמי כאחד מהם – לא קיבל את חלום העיוועים של ארץ-ישראל השלמה, והרגיש מה שאתם מרגישים עכשיו יום יום, הרגיש כיצד יום יום, שעה שעה, מנפצים את החלום שלו; לא נותנים לו שום אפשרות להתמודד התמודדות פתוחה על האפשרות להגשים את החלום של חיים זה בצד זה, משום שניצור עובדות ב-61, במיעוט, בסבסטיה, בקריית-ארבע – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא. סבסטיה – שמעון פרס; קריית-ארבע – יגאל אלון המנוח. כל מפלגת העבודה.

חיים קופמן (הליכוד):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת קופמן, אני מבקש ממך.

חיים אורון (מרצ):

אני רוצה לומר באופן מדויק מאוד, חבר הכנסת בני בגין, קריית-ארבע – אלון נגד דיין; סבסטיה – פרס נגד אלון; מעלה-אדומים – עופר נגד מישור אחר. תמיד, אני והציבור שאותו אני מייצג כאן, נגד כל המקומות הללו.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

נכון.

חיים אורון (מרצ):

אני חושב שחשוב שהדבר ייאמר בבית הזה.

רון נחמן (הליכוד):

תגיד לראש הממשלה את הדברים האלה.

חיים אורון (מרצ):

אני לא רוצה להתווכח אתך עכשיו.

רון נחמן (הליכוד):

לפחות הוא הגון שהוא אומר את זה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רון נחמן, אני מבקש ממך, אחרת אקרא אותך לסדר.

חיים אורון (מרצ):

כך אמרנו כל השנים. דבר נוסף אמרנו, והאמן לי, חבר הכנסת בגין, אני לא אומר זאת בשביל לומר: הנה אנחנו היינו חכמים יותר. אני אומר זאת משום שהוויכוח שמתנהל בבית הזה ביומיים האלה הוא ויכוח שמתנהל בתוך הציונות זה 70-80 שנה, במרכיבים המהותיים שלו. אמרנו גם אנחנו לאורך אותן שנים: אנחנו צריכים להידבר עם מי שהאויב שלנו רואה כנציגיו, בתנאי שהם ממלאים תנאים מסוימים, והם היו – ההכרה בזכותנו, להידבר אתנו על עובדת היותנו כאן בחלקת אלוהים הקטנה הזאת. קראו לזה נוסחת יריב-שם-טוב.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

זאת לא הנוסחה.

חיים אורון (מרצ):

אני יודע. נתתי לה את הממד היותר עקרוני ואידיאולוגי. אני חושב שהכללתי אותה והוצאתי ממנה את הפרטיים הנקודתיים שלה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

גמרתם אותה.

חיים אורון (מרצ):

משום שהנוסחה הזאת אמרה: כאשר אותו גורם אומנם יהיה מוכן להידבר אתנו על הנושאים הללו, אנחנו רוצים להידבר אתו. אין לי כל קושי בהכרה באש"ף. לא רק שאין לי קושי, אני לא מאמין שניתן היה וניתן יהיה להתקדם במסלול שאתה לא מתווכח אתו במישור הטכני שלו, לא בוויכוח מי ירדוף במרדף חם או במרדף קר, במארב יום או במארב לילה. גם אם תינתנה תשובות מלאות על כל השאלות הללו, אתה, חבר הכנסת בגין, כאדם ישר תאמר: אינני רוצה את ההסכם הזה, משום שההסכם הזה נוגד את עיקרי אמונתי לגבי ארץ-ישראל.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

נכון. אבל אין פתרון לבעיית הביטחון.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אל תנהג רוחב לב כמו בקודמי, אבל עוד שתי דקות.

היו"ר ע' עלי:

שתי דקות, סיכמנו.

חיים אורון (מרצ):

לכן, אינני אומר שאין משקל לבירור השאלות הללו אחת לאחת, שאין חובה על מנהלי המשא-ומתן לבחון את כל הפרטים שמופיעים בהסכם, כך שחלק מהחששות שמלווים את כולנו, מי יותר ומי פחות, ואם יש פה אדם אחד בבית הזה שאין חששות בלבו, גם כשהוא תומך בלב שלם בהסכם – או שאיננו מבין על מה הוא חי, או שאיננו מסוגל ללמוד שום דבר, או שהוא מוכן לאטום את עיניו בפני סכנות מוחשיות שאנחנו עומדים בפניהן. אבל יש הבדל מהותי בין מי שרוצה לבחון את ההסכם הזה על ציר הזמן של שלוש השנים ומה שיהיה אחריהן ועל השאלות השונות העומדות על הפרק, ובין מי שאומר בעצם – נדמה לי שבאופן הגון אתה אומר את זה – מבחינתי, לא קיים הסכם שיוביל לווייתור על חלקים מארץ-ישראל, שאני אוכל לקבל אותו. היות שהסכם כזה לא קיים, אתה תמצא בכל הסכם אין-סוף פגמים טכניים, אין-סוף פגמים שירתיעו אותך מלתמוך בו, משום שאינך מוכן לעלות על המסלול הזה.

לכן ההכרעה העומדת בפני הכנסת היום היא מעבר לאישור המסמך המונח לפניה. היא הכרעה, ואמרתי את דברי אלה בדיון הראשון לפני כמה שבועות, היא הכרעה על חזרה לדרך המלך של הרוב שהיה בתנועה הציונית, שאמר: אנחנו מוכנים ורוצים לחיות זה בצד זה, לא זה על גבו של זה, לא אחד בתוך השני, מתוך חיים של שלום.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

באיזה גבול?

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אתה אומר את האמת שלך. זו לא עמדת ראש הממשלה. הוא מכחיש את הדברים האלה. אתה מייצג את השומר הצעיר. רבין – – –

חיים אורון (מרצ):

אני מייצג מעל הדוכן הזה, חבר הכנסת בן אלישר, את מרצ על עמדותיה. אני שמח – לא במובן של מי המריץ את מי ומי הלבין את מי – אני שמח שבשלב שבו אנחנו נמצאים היום הפערים בין מרכיבי הקואליציה הם כאלה שאני יכול להביע את עמדתי כפי שהיא. ראש הממשלה, אני מתאר לעצמי, איננו מסכים בוודאי עם חלק מההיבטים העקרוניים בדברים שלי.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

הוא כבר מסכים. הוא רצ.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

חיים אורון (מרצ):

אם הוא מסכים, אני מאוד אשמח.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת גדליה גל, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת מנחם פרוש.

גדליה גל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצהרת העקרונות וחילופי האיגרות עם אש"ף הכניסו אותנו לעידן חדש. המהלך החל, הוא דרמטי מאוד, מפתיע מאוד, נתקבל אצל חלק גדול מאתנו בהלם, אבל לא ניתן לעצור אותו לא על-ידי הפגנות, לא על-ידי משאל ולא על-ידי בחירות.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

מדוע?

גדליה גל (העבודה):

משום שלממשלה הזו יש מנדט לצעד שנקטה, משום שבדיוק לשם כך היא נבחרה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

גדליה גל (העבודה):

משום שאני לא שואל וזה לא רלבנטי בעיני, מדוע דיין ובגין, זיכרונם לברכה, שכולנו יודעים מה הם אמרו ערב הבחירות – כולנו יודעים שמשה דיין, זיכרונם לברכה, כמעט פוצץ את ועידת מפלגת העבודה, או מפא"י דאז, משום שלא הסכימה להכריז שבשום מקרה ובשום תנאי לא עוזבים לא את שארם ולא את סיני, ואנחנו יודעים בדיוק מה הוא עשה על-פי החלטת הבית הזה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אתם מומחה לדיין אבל לא לבגין. בגין אמר – – –

גדליה גל (העבודה):

בגין, זיכרונם לברכה, אמר שהוא מקים את ביתו בסיני, כפי שבן-גוריון הקים את ביתו בשדה-בוקר, וכולם שמעו וכולם ידעו, ועם זה הוא הלך לבחירות.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

– – – על ארץ-ישראל ורבין מוותר עליה.

גדליה גל (העבודה):

משאל-עם צריך להיות חלק מתרבות של שלטון.

דוד צוקר (מרצ):

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

לא אמרנו.

גדליה גל (העבודה):

אני לא אומר אם מותר או אסור שיהיו משאלי עם, אבל משאל עם הוא חלק מתרבות שלטונית, ואי-אפשר להחליט עליו כאשר מישוהו קם בבוקר ואומר: מחר אני רוצה משאל עם. בבקשה, נקיים דיונים, האם אנחנו רוצים להכניס לתרבות השלטונית שלנו משאל עם, על-פי איזה כללים, על-פי איזה עקרונות, מתי עושים אותו, האם אחרי המשאל הזה, שיהיה על העקרונות האלה, יהיה מחרתיים משאל, כאשר יהיה שלב נוסף. אלה דברים לא רציניים, הם דברים שעל-פי דעתי לא מתאימים לוויכוח הרציני שבו אנחנו נתונים עכשיו.

לפי מיטב הכרתי, לאופוזיציה יש שתי חלופות. האחת שבה היא נוהגת כיום, לנסות ולזנב בממשלה, להציג את דרכה של הממשלה בימים אלה כשואה ולהיכנס למסלול של סירוב. ויש לה גם חלופה אחרת, להיות גורם משפיע ומעורב במה שייעשה מהיום והלאה, ואני, על כל פנים, כך הייתי מצפה וכך אני עדיין מקווה שאתם תנהגו, משום שמה שייעשה או לא ייעשה בחמש השנים הקרובות יקבע את דמותה של מדינת ישראל לדורות הבאים.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אתה מזמין אותנו בעצם להיות שותפים לטומאה.

גדליה גל (העבודה):

לפי מיטב הכרתי, אתם מחמיצים הזדמנות היסטורית לקבוע מה תהיה דמותה של מדינת ישראל בדורות הבאים, משום שבאלה הימים הדברים נקבעים, והם ייקבעו על-ידי אלה שעושים ולא על-ידי אלה שמסרבים.

מזדמן לי לאחרונה לפגוש רבים מהבוחרים שלכם, לרבות חברי מרכז. אני לא נמנית עם הצוהלים והחוגגים בימים האחרונים. אני משאיר את החגיגות, אם תהיינה והלוואי שתהיינה, עוד לחמש שנים. אני תומך במהלך הזה בתקווה גדולה ובחששות רבים.

גם אני נקלעתי למצב מוזר, אולי אבסורדי, שאין לי פרפורי בטן מהמשך המצב הקיים, ודווקא המהלך הזה, שנותן סיכוי להפסקת שפיכות הדמים בת למעלה ממאה שנה הוא שגורם לי לפרפורים – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אז למה אתה רוצה שנהיה שותפים לזה?

גדליה גל (העבודה):

– – ואני שואל מדוע. משום שהמצב הנוכחי מוכר לי, ואני חושב שהוא מוכר לכם, ועל כן אנחנו יכולים לחיות אותו, והשלום הוא נעלם. משום שהצלחנו להקים כאן מדינה שהישגיה נפלאים בהתיישבות, בביטחון, במדע וברוח, תוך כדי מצור, במאבק מתמיד, במלחמות ללא סוף, ואולי בגלל זה הצלחנו להגיע למה שהגענו.

כבר בגיל שש ראיתי את אבא בא הביתה ובגדיו מגואלים בדם. את מיטב חברי שיש לי היום רכשתי בשדה הקרב ובתמרוני הצבא. ב-1968 שירתתי עם הגדוד במוצבי בקעת-הירדן והוזהרתי כבר אז להיזהר מאבו-עמר – הוא מסתובב באום-אל-צוץ, הם מנסים לתקוף מוצב, ואכן כעבור יומיים תקפו מוצב והרגו אחד מהבחורים שלנו; בראשית 1968.

אבל אני תומך בהחלטת הממשלה, משום שאינני רואה במאבק מתמיד ובמלחמות דרך חיים. צריך לנסות גם דרך אחרת.

המשא-ומתן רק החל, ותחילתו התבססה על ארבעה עקרונות, שקיבלו ביטוי במה שהוסכם עד כה. ירושלים בירת ישראל, לא עוקרים יישובים יהודיים, לא שולטים בעם זר, וכאן למיטב הכרתי – –

דן תיכון (הליכוד):

תקופה מוגבלת.

גדליה גל (העבודה):

כאן, למיטב הכרתי, הוויכוח היסודי בינינו. אני לא נמנה עם היונים שבמפלגת העבודה, אבל גם לא הצטרפתי לחוג עין-ורד, שהוקם בהתיישבות העובדת, ואני נמנה עמה, משום שכבר אז לא גרסתי את ארץ-ישראל השלמה, כי לא קיבלתי את הדרך של שליטה על עם זר ולא האמנתי שהדבר הזה אפשרי; ולא פוגעים בנושאים חיוניים לביטחון ישראל. ארבעת הדברים האלה מופיעים בטיטות המונחות לפנינו.

אני לא יודע איזה אופי יישא הסדר הקבע, אבל אני מבקש להציג כבר עכשיו, שבקעת-הירדן, להוציא יריחו, לתפיסתי, חייבת להישאר בריבונות מדינת ישראל.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

חבר הכנסת גל, זה כבר לא קיים.

גדליה גל (העבודה):

לפי דעתי, חבר הכנסת בגין, הדבר הזה אפשרי.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני אומר את זה בהערכה רבה לפועלך בשטח.

גדליה גל (העבודה):

הדבר הזה אפשרי משום – – –

דן תיכון (הליכוד):

למה לא תביא לכאן שר מהממשלה? זו הצעת אמון בממשלה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דן תיכון, אני סבור כמון, שזה לגמרי לא תקין שבנושא כל-כך רציני אין כאן אף נציג אחד של הממשלה.

דן תיכון (הליכוד):

והם מבקשים את אמון הבית.

היו"ר ע' עלי:

אתה צודק. קורה שגם אני מסכים אתך.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אפשר לבקש הפסקה בדיון.

היו"ר ע' עלי:

לכן אני מבקש מסגנית מזכיר הכנסת להעביר את בקשתי ליושב-ראש הכנסת, שיבוא לכאן שר מהממשלה, אחרת אפסיק את הדיון.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הכנסת לא מזיזה לראש הממשלה.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, אני מודיע שאם לא יגיעו שרים אני אפסיק את הישיבה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

חבר הכנסת גל, בידידות רבה, מעשי ידיך טובעים בים ואתה אומר תקווה ואשליה. שמע את חבריך. — — — על קרקע המציאות, אתם אומרים: אנחנו לא מציאותיים. צר לי, אני אומר את זה בצער, זה לא כך. זה נגמר.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת בגין, הדברים ברורים.

גדליה גל (העבודה):

קראתי בעיון את המסמכים. יש כל האפשרויות ולא נחסמה אף אחת מהדרכים שמשני צדי יריחו, צפונה עד לבית-שאן ודרומה עד לים המלח, אזורים שאין בהם אוכלוסייה ערבית, שהם בהחלט בקטגוריה של ביטחון, אין שום סיבה בעולם שאם נתעקש – ויכול להיות שלא כל חברי יתעקשו, אבל אם נתעקש יחד, נוכל מחר ומחרתיים, כאשר יעסקו בתוכניות של הסדר הקבע, לעמוד על כך שבקעת-הירדן תהיה חיץ בין עירק וירדן לבין יהודה והשומרון ושפלת החוף שלנו.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

בהסכם עם אש"ף?

גדליה גל (העבודה):

היות שבעיני לא ההסכם עם אש"ף הוא המטרה, אלא המטרה היא ביטחון ישראל ושלום, אני צריך קודם לקבוע מה אני רוצה ולא מה אש"ף רוצה. אם אתם תמשיכו להציג את מה שהושג עד עכשיו כשואה, אם אתם תתמידו בסירוב, במקום להתיישב, לפחות חלק מכם, לא הסיעות שהן בשוליים שלכם, אלא אלה המובילות את האופוזיציה, להיות שותפים למה שיהיה מחר ומחרתיים, אחרי הדיון הזה ואחרי ההצבעה הזו – לפי דעתי, ניתן להשיג אותם דברים שהם בהחלט חיוניים למדינת ישראל. אני לא אישן טוב בלילה אם הדברים האלה לא ייעשו, והדבר הזה הוא אפשרי. תודה רבה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אנחנו לא נלך אתכם עם אש"ף.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת גדליה גל. רשות הדיבור לחבר הכנסת מנחם פרוש, ואחריו – לחבר הכנסת אהוד אולמרט; אם הוא לא יהיה – לחבר הכנסת גון שגב.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, איפה שרי הממשלה?

היו"ר ע' עלי:

בינתיים הגיע שר. חבר הכנסת דן תיכון, אני הודעתי, שאם לא יהיה שר, אכריז על הפסקה. בינתיים הגיע שר והכול תקין.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

חבר הכנסת תיכון, אני מתנצל, הגעתי.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא בלב קל, בלב קשה, אני נושא את דברי; בלב כבד מאוד, כי גדולה האחריות. לפנינו אחת ההכרעות הרציניות ביותר. ללא כל ספק, שאיפתנו היא שיושם קץ לשפיכות הדמים ויאימר לצרותינו די, די.

בפתיחת ארון הקודש אנו משתפכים בתפילה זאת, אנחנו מתפללים גם כעת: אבינו מלכנו, פתח שערי שמים לתפילתנו, שערי רחמים, שערי תפילה, שערי תחנונים, שערי עת רצון. בקשתנו ותחנונינו שיושם קץ וסוף לשפיכות דמים בארץ קודשנו. חנון הביטה ממרומים תשפוכה הדמים, כוס היגונים, לאט, הרפי מעט. בתודעה זו אנחנו מתהלכים תמיד, בכל עת שאנו עומדים בפני בעיות איזה שהן לביטחוננו בארצנו.

החרדה הגדולה ביותר, הדאגה הגדולה ביותר היא, שבהסכם העקרונות שלפנינו יושם קץ וסוף לשפיכות דמים. הלוואי והלוואי שיושם קץ לטרור ולשפיכות דמים. השאלה הנשאלת היא, האומנם יושם קץ לטרור ולשפיכות דמים.

לפנינו הסכם עם ערפאת, עם אש"ף. קשה מאוד לקבל בן לילה שיש לנו אומן שערפאת, שתכנן מבצעי טרור איומים, רציחות נוראות, מסוגל לשנות דרכו בלי שבא על סיפוקו. ואם הוא בא על סיפוקו, אזי לפנינו סכנה גדולה. ערפאת לא מכסה שהוא הגיע על סיפוקו בכינון מדינה פלשתינית. איפה? על צווארה של מדינת ישראל.

ראש הממשלה עצמו הכריז לא פעם אחת על התנגדות נמרצת להקמת מדינה פלשתינית, ומוזר מאוד אם אומנם דעתו ועמדתו של ראש הממשלה היא נגד מדינה פלשתינית, וההתנגדות של ראש הממשלה היא ללא כל ספק מבחינה ביטחונית, למה ומדוע לא עמד על כך שאש"ף יכריז, בין ההצהרות שדרשנו מהם לפני ההסכם, שלא תוקם מדינה פלשתינית? אם אומנם רוצים לשים קץ לשפיכות דמים, הרי ברור שמדינה פלשתינית מסכנת את קיומנו. ולצערנו, ערפאת בכל הופעותיו מכריז על כינון מדינה פלשתינית.

אותו דבר, למה לא עמדו על כך, כתנאי להסכם – לא לפגוע בירושלים. והרי ראש הממשלה מכריז שירושלים המאוחדת נשארת בשלטון ישראל, ואילו ערפאת מכריז ההיפך. למה לא עמדו על נקודות יסוד אלה באותן הצהרות שהצהירו לפני שניגשו להסכם?

מכרסם בנו חשש גדול, האם ההסכם המוצע לפנינו לא נעשה בחופזה והשאיר נושאים חיוניים ביותר ללא סיכום. גדול הוא החשש שאש"ף, אשר העביר את הסכמת הגוף הקובע ברוב זעום – עלולים אנו לעמוד בפני שינויים בתוככי אש"ף, כאשר לא יבואו לקראתם בנושאים של כינון מדינה פלשתינית

ושלמות ירושלים. כך שאנו מסופקים מאוד אם ההסכם שלפנינו מבטיח לנו שיושם קץ לטרור ולשפיכות דמים. נוכח חששות אלה אנחנו ננקוט עמדתנו.

גדולה עד מאוד חרדתנו מיתר ארגוני הטרור, אשר לא הפסיקו להכריז כי יוסיפו במעשי הטרור והרצח. כך שההסכם לא מבטיח לנו קץ לטרור ולשפיכות דמים.

ידועות לכולנו זכויות ראש הממשלה ושר החוץ מאז כינון המדינה לביטחונה ולמדיניותה. אבל גדולה חרדתנו כאשר בממשלה הנוכחית משתתפת מפלגת מרצ, אשר מאז כינונה, מלבד התהום בין מרצ ובין קודשי ישראל, תהום נוראה ביותר, היא מכריזה ואומרת שהיא מצדדת במדינה פלשתינית, וכל כיווניה לא היו אותם כיוונים של מפלגת העבודה – האם שיתופה בממשלה לא הביא לכך שהיא מצליחה להטות את כיווני מפלגת העבודה לכיוון של מרצ בנושאים כמו מדינה פלשתינית ויתר הנושאים?

מה מוזר הדבר, שבעוד ראש הממשלה ושר החוץ קובעים ישיבת ממשלה נגד הקמת מדינה פלשתינית, עומדים נציגי מרצ ומכריזים את ההיפך. כאן, היום בדיון בכנסת, חבר הכנסת רן כהן נתן ביטוי ברור בדבריו על הקמת מדינה פלשתינית, הוא לא היסס להגיד: לחזור לתוכנית החלוקה. חבר הכנסת רן כהן לא השלים, שיחד עם תוכנית החלוקה נקבעה ירושלים כבין-לאומית. אולי גם זה לא מרתיע אותך.

כשמדברים על תוכנית החלוקה הרי ההבדל גדול. אז לא היתה ארץ-ישראל כלל בריבונות ישראל והשאלה היתה, האם לקבל מה שנותנים גם אם זה חלקי, או לדחות כשזה חלקי.

אנחנו עומדים ומתייפחים בבכיות בתפילה: ומפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו. אבל לא להתרחק ולא לתת בידינו את ארצנו לזרים. חקוקים בזיכרוננו הדיונים והוויכוחים הסוערים בעת שהוצעה תוכנית החלוקה. באותה תקופה התקיימה הכנסייה הגדולה של אגודת ישראל, והתנהל ויכוח גדול וסוער, האם לקבל את תוכנית החלוקה. ואז, בסערת הדיון ציטט כבוד קדושת האדמו"ר מגור, בעל "אמרי אמת", זכותו תגן עלינו, ואנחנו זקוקים לזכויות, את דברי יואל הנביא: "כי הנה בימים ההמה ובעת ההיא אשר אשיב את שבות יהודה וירושלם וקבצתי את כל הגוים והורדתיים על עמק יהושפט ונשפטתי עמם שם על עמי ונחלתי ישראל אשר פזרו בגוים ואת ארצי חלקו".

דברי אלוהים חיים ונבואת נביא ה' יואל נתבונן ונראה, הפוך בה והפוך בה דכולי בה: "וקבצתי את כל הגוים והורדתיים על עמק יהושפט ונשפטתי עמם שם על עמי ונחלתי ישראל אשר פזרו בגוים ואת ארצי חלקו" – אז. לא אפרש עוד, כי אין צורך לפרש עוד.

אבל, רבותי, נתבונן. עברנו מה שעברנו. ארץ-ישראל נתחלקה אז, ימים של דם שנשפך אחרי החלוקה ההיא, אחרי שהערבים קיבלו את ארץ-ישראל המחולקת שניתנה להם.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

נכון.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

אבל זכינו לראות במלחמת ששת הימים איך כנפי השכינה טלטלו לידינו את ארץ-ישראל כולה. ומה הוא ההסכם הנוכחי? בידינו להעביר את השלטון לפלשתינים, שלטון עצמאי פלשתיני, להעביר את כל שטחי יהודה ושומרון.

במה – נשאל את עצמנו – אנחנו מבטיחים שבהשתלטותם על שטחים אלה, שהם גדולים מאוד, לא תיווצר מדינה פלשתינית? כאן לפנינו הסכם למסור לשליטת אש"ף שטחים שהם בריבונות ישראל, למסור להם את מה שבידינו, בידינו אנחנו נותנים להם זאת.

תרשה לי, אדוני היושב-ראש, להביא כאן משהו שהוא מאוד אופייני ומאלף. ידוע לכולנו, ששיא השיאים בשנות הטרור הערבי היה שנת תרפ"ט – 1929. הטרוריסטים הערבים השתוללו בירושלים ובכל רחבי הארץ. זכור לכולנו הטבח הנורא בחברון. הציר הסובב לסערת הטרור היה התפילות ליד הכותל המערבי, וממשלת המנדט הבריטי שלחה לכאן ועדה כדי למצוא פתרון. והם הגיעו להצעה, שהיהודים יצהירו שאין להם תביעת ריבונות על הכותל המערבי, והערבים יצהירו שהיהודים יכולים להתפלל ליד הכותל המערבי.

ההצעה הזו התקבלה על-ידי מוסדות היישוב דאז, אולם ממשלת המנדט עמדה על כך שעל זה יחתמו גם הרב קוק והרב זוננפלד. נשלחו משלחות, האחת אל הרב זוננפלד והאחת אל הרב קוק. באה המשלחת אל הרב זוננפלד ואמרה לו: מצאנו פתרון, דרך להביא סוף וקץ לשפיכות הדמים. אתם רק תחתמו שאתם מוותרים על ריבונות על הכותל המערבי, ואז הערבים יצהירו שאתם יכולים להתפלל ליד הכותל המערבי. אמר הרב זוננפלד: אתם מבקשים ממני שאני אחתום שאני מוותר על הכותל המערבי, על ארץ-ישראל? אני לא יכול. איך אתם דורשים זאת ממני? הוא היה מאוד נרגש. אמרו לו: טוב, שלחנו משלחת גם אל הרב קוק.

הרב זוננפלד חשש שמא הרב קוק כן יסכים, אזי שלח מייד את השליח שלו אל הרב קוק, להודיע לו שהוא לא הסכים לחתום על זה.

אותה שעה היתה המשלחת השנייה אצל הרב קוק, והציעה לו אותו דבר. ובלי שהרב קוק ידע את מה שאמר הרב זוננפלד, אמר להם: אני אסכים לחתום על מסמך המוותר על ריבונות יהודית על הכותל המערבי, על חלק מארץ-ישראל? איך אתם דורשים זאת ממני? אמרו לו: טוב, נשאל עכשיו את הרב זוננפלד.

הרב קוק שלח אז את השליח שלו שירוך מייד אל הרב זוננפלד להגיד לו שלא יחתום. שני השליחים נפגשו בדרך ליד מחנה-יהודה, והאחד אמר לאחר: דע לך, שאני הולך בשליחות הרב שלי אל הרב שלך. כך זה היה.

הבה נתבונן בזה, כי זה משהו שצריך ללמוד ממנו. לחתום על ויתור, ולמסור במו ידינו? זה דבר חמור ביותר, בעוד איננו מובטחים כלל שבזה תיפסק שפיכות הדמים.

ועכשיו אני מגיע לנקודה שגם היא נוספת על בעיותינו. הממשלה מבקשת שההצבעה על ההסכם תהא הצבעת אמון בממשלה. סיעתנו, סיעת יהדות התורה, אין לה אמון בממשלה. ההבדלים הם עצומים. זו ממשלה שנשלטת ומונחית על-ידי סיעה אנטי-דתית מובהקת ביותר כמו מרצ, ואין לנו אמון בה.

אנחנו חוששים מאוד שכל המהלכים האלה, שמתגלגלים כמו בסרט נע, יגיעו פתאום לדברים שאיש לא צפה, גם לא המקורבים ביותר. ומי יודע אם זה לא כך בהשפעת מרצ, שממריצה את המהלכים האלה.

גם מהבחינות העקרוניות בנושא דת, וגם משום שאיננו מאמינים שיש לפנינו הפסקת שפיכות דמים, לא ולא, כשבאים ומבקשים מאתנו להצביע אמון בממשלה, אנחנו אומרים: אין לנו אמון בממשלה. אין לנו גם אמון בזה שההסכם הזה הוא הסכם שיביא להפסקת שפיכות דמים.

אני מוכרח להגיד כאן עוד משהו, אני לא אשכח. אני מתייחס במלוא הרצינות לדברים שאני שומע מפי ראש הממשלה. באוזני עדיין מהדהדות ההכרזות הברורות של ראש הממשלה נגד הקמת מדינה פלשתינית. אני חוזר ושואל את השאלה שמכרסמת בנו ולא נותנת לנו מנוחה כל הזמן הזה שבו אנו דנים על ההסכם הזה: איך זה שהוא חתם על ההסכם הזה והושיט ידו למי שעומד על כך שבהסכם הזה הנה הנה הוא בא על סיפוקו עם הקמת מדינה פלשתינית, ומה היא התגובה של ראש הממשלה? הדבר הזה לא נותן לנו מנוחה.

אני רוצה להגיד עוד דבר. ראש הממשלה היה בין אלה שיד להם בזכות הגדולה שזכינו לה במלחמת ששת הימים, להחזיר לנו את שטחי ארץ-ישראל. איך יכול ראש הממשלה עכשיו להיות שלם עם עצמו ולהעביר את השטחים האלה? ואיך הוא יכול לכסות את עצמו בכל הכיסויים השונים כאשר הוא יודע שהוא מחזיר את זה לידיים של שלטון עצמאי פלשתיני? והרי הוא יודע בדיוק – – –

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש לסכם.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

– – – הוא יודע בדיוק מה משמעות הסכנה של מדינה פלשתינית לטווח קצר ולטווח ארוך.

אני רוצה להגיד לכם, שעוד יגיעו לאוזנינו קריאותיהם, בכיים וכאבם של אותם 150,000 יהודים שבמסירות נפש הלכו להתיישב כדי להחזיק בארץ-ישראל. מה מצבם, מה גורלם, מה הביטחון שיש להם תחת שלטון פלשתיני?

לא נשלה את עצמנו ולא נקבל את הדברים שבהם רוצים להשלוח אותנו בדבר שלמותה של ירושלים. שלמותה של ירושלים נמצאת כעת בסכנה. יש סכנה שלא נוכל ללכת בירושלים כפי שהלכנו בה עד עכשיו, כאשר החלק הגדול ביותר של ירושלים העתיקה הוא תחת שלטון פלשתיני עצמאי אש"ף.

חייב אני להגיד עוד משפט. דוברי הממשלה מסתמכים ומשווים את ההסכם שלפנינו עם ההסכם של מר בגין עם מצרים. אני אומר, שהיתה לי הזכות לשוחח לא פעם אחת עם מר בגין, זיכרוננו לברכה, בנושא זה. כרחוק ממערב הוא המרחק שבין ההסכם עם מצרים, עם הוויתור על סיני, שזה לא יהודה ולא שומרון ולא חלק מירושלים, מההסכם שבו מדובר כאן.

אוטונומיה איננה מלה שלקוחה מהמילון העברי. אוטונומיה זו הגדרה במינוח שמובן בכל השפות. אוטונומיה? לא. אנחנו מדברים על שלטון עצמאי פלשתיני. זו לא אוטונומיה. אפשר להסביר שאוטונומיה זו כמו עירייה, אוטונומיה זה מרחב גדול יותר. אבל אם מדברים על שלטון עצמאי פלשתיני, מה ההבדל בין זה לבין מדינה פלשתינית?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

ריבונות מינוס, אומר השר שריד.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

נער הייתי גם זקנתי, עברתי בחיי הרבה הרבה מצבים קשים ושונים. לא תוכלו לתאר לעצמכם באיזה מצב רוח נבוכ אני נמצא. כי אני מלא דאגה. כל מי שמכיר אותי יודע שאני לא מזדהה עם קיצוניות בנושאים מדיניים וביטחוניים. כאן לפנינו הצבעה על הסכם, שאל נשלה את עצמנו להאמין שלטווח הקרוב או הרחוק הוא יביא סוף וקץ לטרור ולשפיכות דמים, גם אם הם מצהירים על כך היום, ומי יודע מה יהיה מחר אם לא ניתן להם את כל מה שהם רוצים לגבי ירושלים.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת פרוש, זה בלתי-אפשרי.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

קשה היה לנו להכריע.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש לסיים.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

קשה היה לנו להכריע איך להצביע, ובייחוד כאשר ההצבעה היא הצבעת אמון בממשלה. לכן העברנו את ההכרעה למועצת גדולי התורה, ונצביע כפי שהיא תקבע לנו.

אנו מלאי דאגה ועלינו להפיל תחינתנו ובקשותינו לפני שוכן מרומים, שירחם על עמנו, ירחם על ארצנו וירחם על שארית פליטתנו. בלבבות רועדים התפללנו ונתפלל. אתה זוכר מעשה עולם ופוקד כל יצורי קדם, ועל המדינות בו ייאמר, איזו לחרב ואיזו לשלום, איזו לרעב ואיזו לשובע, ובריות בו ייפקדו להזכירם, לחיים ולמוות. על זה אנחנו מצביעים.

ואיך אנו אומרים בהמשך? – אשרי איש שלא ישכחך וכן אדם יתאמץ בך, כי דורשיך לעולם לא ייכשלו, לא ייכלמו לנצח כל החוסים בך.

מעומק הלב תתפרץ בקשתנו: חוסה ה' על עמך ואל תיתן נחלתך לחרפה למשול בם גויים.

יבוא היום, יבוא במהרה, ובו נזכה שתקוים תפילתנו: שמחה לארצך, ששון לעירך, וצמיחת קרן לדוד עבדך, ועריכת נר לבן ישי משיחך, במהרה בימינו. אמן.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. רבותי, חברי הכנסת, אני מאוד מבקש, אומנם אנחנו קצת גמישים, בדקה, שתיים, אבל לא להפריז. תמנעו ממני את האי-הנעימות. נא להכין נאום.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

כבר היו גלישות מעבר ל-12-13 דקות.

היו"ר ע' עלי:

נכון, במקרים אחדים זה היה בשל רוחב הלב שלך ושל סגנית היושב-ראש.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

לא, אני בעד, שלא תהיה אי-הבנה. אין לי בעיה עם זה.

היו"ר ע' עלי:

היו פעמים שאני, בשל רוחב הלב שלי, הוספתי דקות אחדות.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אין לי בעיה עם זה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אהוד אולמרט, בבקשה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, לכאורה מדובר בהסכם על אוטונומיה חלקית, זמנית, משהו שעולה בקנה אחד עם המדיניות המוצהרת של ממשלת ישראל, של ממשלות ישראל השונות, זה שנים רבות; רק לכאורה. למעשה, אדוני היושב-ראש, יש כאן הסכם להקמת מדינה פלשתינית – –

רון נחמן (הליכוד):

אש"פיסטית.

אהוד אולמרט (הליכוד):

– – בראשותו של יאסר ערפאת. זוהי המשמעות הפוליטית, המעשית, הבלתי-נמנעת של ההסכם שעליו אנחנו מדברים.

אני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, שלגבי המסקנה הפוליטית הזאת יש שתי דעות. יש דעה אחת של אנשים מקצוות שונים של הבית הזה, אנשים מפוכחים, רציניים, הגונים, ריאליסטים, שאומרים – כמובן, לא כולם באופן גלוי, מטבע הדברים: נו, מובן מאליו שזה ההסכם; אלא מה? האם משהו יכול להבין שזה אחרת? – ברור שזה ההסכם. ויש אחרים, שלכאורה צריכים היו להבין, שלכאורה צריכים היו לעמוד על התוצאה הבלתי-נמנעת הזאת, אבל הם עוד בשלב שבו הם משלים את עצמם, מרמים את עצמם ומנסים להוליר את עצמם, ולא את זולתם, אני אפילו נותן להם קרדיט, מנסים להוליר את עצמם שולל כאילו זה לא זה.

אני שומע את דברי ראש הממשלה. ראש הממשלה הוא איש אמת. הוא לא אומר דבר שקר אף פעם.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הוא רק מרמה את עצמו.

אהוד אולמרט (הליכוד):

מובן שראש ממשלה שמרמה רק את עצמו מרמה את כל העולם. אבל אני רוצה לתת לו – ואני מתאמץ, אני עושה מאמץ עליון – קרדיט, שהוא משלה את עצמו שאולי זה לא כך.

אם היה עוד ספק שזאת המשמעות של ההסכם, אזי ראש הממשלה – בשיטה שהפכה להיות שיטת ניהול המשא-ומתן של הממשלה הזאת, ואגב היא שיטה מיוחדת במינה – עד הרגע האחרון לא יודע מה קורה, לא בעניינים בכלל; וברגע האחרון מביאים לו עניין, והוא אומר בעצם: אני כל הזמן אמרתי ההיפך, אבל אין ברירה, נחתום על ההסכם.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

זו השיטה הנורבגית.

אהוד אולמרט (הליכוד):

זאת נקראת השיטה האנליטית.

אברהם בורג (העבודה):

חבר הכנסת אולמרט, זה עדיף מראש ממשלה שגם אחרי הרגע האחרון לא יודע מה קורה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

בוא, יש לי אליך בקשה, חבר הכנסת בורג.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

חבר הכנסת בורג, זה כבר לא זמן לבדיחות. תהיה רציני.

אהוד אולמרט (הליכוד):

בדיון הזה באמת לכל חבר כנסת יש זכות דיבור מעל הדוכן. אני גם כן לא ניצלתי את זכות קריאות הביניים. העניין הזה הוא רציני ומדאיג. יכולות להיות דעות לגיטימיות שונות, אבל, לפי כל נקודת מבט, העניין הוא עניין רציני מכדי שנתלוצץ עליו.

ובכן, מה עושה ראש הממשלה סמוך לחתימה? אני חשבתי כל הזמן שהוא היה עסוק בתלבושת של ערפאת, ושהוא איים שהוא לא יופיע אם ערפאת יהיה לבוש כך או יהיה לבוש אחרת. לא. בעת שהוא היה עסוק בתלבושת של ערפאת על דשא הבית הלבן, הוא הסכים שכל לשון ההסכם תשונה ובכל מקום שבו כתוב "פלשתינים" יירשם PLO, דהיינו: אש"ף.

סילבן שלום (הליכוד):

ה-PLO TEAM .

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

מה זה?

סילבן שלום (הליכוד):

קבוצת כדורגל.

אהוד אולמרט (הליכוד):

כלומר אין עוד משלחת ירדנית-פלשתינית, אלא יש אש"ף, PLO; זה הסכם בין ישראל לבין ה-PLO.

מה ההבדל בין ההסכם זה, אדוני היושב-ראש, לבין האוטונומיה של הסכמי קמפ-דייוויד? – הדבר המהותי ביותר בקונספט של האוטונומיה בקמפ-דייוויד היה, שזה אמור להיות שלב עצמאי ובלתי-תלוי, שאיננו אמור לגזור אוטומטית את דפוס פתרון הקבע. לאחר שלוש שנים באוטונומיה, יתחילו לדון, איך אומרים בלשון המשפטים – פה מסתבר שכרגיל המשפטים שיחקו תפקיד מכריע –

WITHOUT PREJUDICE; כלומר, בלי שיש איזו התניה לגבי נושא מהנושאים המהותיים שצריכים להכתיב את דפוס הפתרון.

מה מאפיין את הסכם האוטונומיה הזה, אדוני השר שריד, כפי שאתה תודה בהגינות וביושר? ההסכם הזה הוא שלב בנסיגה כוללת, וההתחייבות הישראלית היא התחייבות לנסיגה כוללת בשלבים. זה לא אוטונומיה, זו לא אוטונומיה זמנית. האם יש אדם אחד רציני שמשלה את עצמו, ששטח שאליו ייכנס ערפאת עם אש"ף יוחזר לאחר מכן, והסטטוס שלו ישונה במסגרת הסכם עתידי כלשהו?

קריאה:

אהוד אולמרט (הליכוד):

אמרתי: ציבור המתווכחים, ציבור המדינאים, מתחלק לשניים: אלה שאומרים את זה בגלוי או בחצי גלוי, ואומרים בבירור שהסכם כזה הוא הסכם להקמת מדינה פלשתינית, ואלה שאומרים היום את ההיפך ממה שהם יגידו בעוד שבועיים.

מה היתה הסיבה, ששום ממשלה בישראל, לא ממשלת ליכוד, לא ממשלת המערך, לא הסכימה לקיים משא-ומתן עם אש"ף, מעבר לטענות הפורמליות, הלא-בלתי-חשובות, של האמנה, של אי-הכרה בזכות ישראל להתקיים וכדומה? אלה לא היו הטענות המוסריות, שגם הן חשובות מאוד, כי את הטענות המוסריות הללו אפשר היה להשמיע בדרגות שונות של עוצמה לגבי כל מנהיג ערבי שאנחנו יושבים אתו. הטענה היתה פוליטית: ישיבה עם אש"ף משמעותה קבלת תנאי היסוד, שהוא כל בסיס קיומו של הארגון הזה, זה הדיון בהקמת מדינה פלשתינית. אש"ף זה מדינה פלשתינית. זו זהות חד-ערכית.

עוד פעם, רבותי: אפשר להגיד לא, אבל זה לא רציני. אני עוד שומע את בת-הקול, את ההד, של ה"לא" הנחרץ, הטוטלי של רבין, כשהוא אמר: אני אשב עם אש"ף? – לא בא בחשבון, עד לפני כמה שבועות. אז אני צריך לקחת את ה"לא" שלו ברצינות?

וכאן מתעוררת השאלה: מה הם הגבולות? מה הם הגבולות של התהליך, של הדינמיקה של התהליך? רבותי, אני רוצה שיהיה ברור: מי שחתם על ההסכם הזה לא ויתר רק על יריחו, לא ויתר רק על הבקעה, לא ויתר רק על גב ההר; מי שחותם על ההסכם הזה בעיניים פקוחות, במחשבה צלולה, בידיעה ברורה – שם את ירושלים, לא פחות מזה, על קרן הצבי.

תופיק זיאד (חד"ש):

עכשיו אתה מדבר מתוך אינטרס אישי.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

מה זה אינטרס אישי?

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, לא לנהל סימפוזיון. חבר הכנסת זיאד ואחרים. חבר הכנסת בן-אלישר.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הרי אני רוצה לראות את ההערה הזאת של חבר הכנסת זיאד מהצד החיובי שלה, אז אני אומר, שאני מבין שזו הערה של קולגה לקולגה, של ראש עיר לראש עיר. בצורה הזו אני מוכן לקבל אותה, חבר הכנסת זיאד.

אני רוצה לומר, עכשיו ברצינות.

תופיק זיאד (חד"ש):

ירושלים – – –

אהוד אולמרט (הליכוד):

חבר הכנסת זיאד, אני רוצה לומר עכשיו ברצינות. מי שחותם על ההסכם הזה חייב ביושר להודות, שהוא לפחות מעמיד בסימן שאלה חמור ביותר את מעמדה של ירושלים.

מה אמר ערפאת לאחר חתימת ההסכם, הדבר הראשון? הוא אמר: עכשיו אנחנו נוסעים לקיים את ועידת המועצה הלאומית הפלשתינית בירושלים המזרחית.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

בירושלים, לא המזרחית.

אהוד אולמרט (הליכוד):

נדמה לי שהוא אמר מזרח-ירושלים, אבל זו ירושלים. מזרח-ירושלים היא ירושלים.

ומה אמר אבו-מאזן, האיש שחתם על ההסכם? הוא אמר, שהוא קורא למדינות ערב לא למהר
בנורמליזציה, כי בלי ירושלים לא יהיה שלום. מה משמעות העניין הזה, רבותי?

אומרת לנו הממשלה: אל תיקחו את זה ברצינות, אז מה אם הוא אומר? הממשלה באה אלינו
ואומרת לנו: תראו, ערפאת חתם על הסכם, תתייחסו לחתימה שלו ברצינות, הוא יכבד את החתימה.
נו? לקבל ברצינות את ההתחייבות שלו על חלק אחד ולהתעלם מהודעה שהוא נותן באותו רגע עצמו
על החלק השני? להאמין לו כשהוא אומר על מה הוא יעשה, ולא להאמין לו כשהוא אומר שהוא רוצה
את ירושלים?

עכשיו תראו מה יקרה. הרי כאשר מנהלים את הדיון הזה, את הוויכוח הזה, במרחק של זמן, או הייתי
אומר במרחק גיאוגרפי מיריחו לירושלים, אז אפשר להגיד: יריחו זה יריחו, אבל ירושלים –
השתגעתם? ואומר ראש הממשלה: לא יעלה על הדעת. ואני שומע את דברי הרהב שלו כאשר הוא
מתווכח אתנו: אתם ויתרתם, אני לא ויתרתי, ועוד כל מיני דברים מן הסוג הזה. אני אומר שני דברים,
אדוני היושב-ראש: ראשית, כאשר אני נזכר מה אמר רבין כל החודשים האחרונים ומה קרה למה
שהוא אמר, הרי אדם בר-דעת לא יתעלם מהעובדה שחלו כאן מהפכים דרמטיים. אינני רוצה עכשיו
להעכיר את מצב רוחו של ראש הממשלה על-ידי כך שאומר, שאכן יוסי שריד המריץ אותו, כי יש גבול
לכמה אפשר להעליב אותו, את ראש הממשלה, ואני זוכר איך הוא הגיב אז, כשהושמעה הטענה.
אבל אי-אפשר להתעלם מהעובדה, רבותי, שעד לפני כמה שבועות ראש הממשלה הזה אמר: אש"ף
– לא יעלה על הדעת, כמעט באותו תוקף שהוא אומר עכשיו: ירושלים – לא יעלה על הדעת.

תזכרו את ההכחשות על רמת-הגולן, את המלים התקיפות, הנחרצות, האמיצות, של ראש הממשלה:
רמת-הגולן? והיו אנשים שאמרו: טוב, רבותי, הכול בסדר, אתם משערים שרבין יסכים לסגת מכל
רמת-הגולן? לא יכול להיות. נו, ובכן, מה קרה? רבין מוכן לנסיגה מכל רמת-הגולן.

רבין, מוכן, לא רק היה מוכן, אחרי כל מה שהוא אמר על אש"ף ועל ערפאת, הוא נסע בלב שלם
לעשות את ההסכם וללחוץ את היד על דשא הבית הלבן. שום אמריקני לא היתה לו העוצמה
הפוליטית הדרושה כדי להזמין את ערפאת לבית הלבן של ארצות-הברית. את זה יכול היה לעשות
רק ראש ממשלה ישראלי.

ואני שואל: נניח לשיטתך, יצחק רבין, אתה עושה הסכם עם ערפאת, או לא עושה הסכם, אתה עושה
משא-ומתן עם הפלשתינים, מגיע אתם להקמת אוטונומיה, עוברות שלוש שנים, מנהל משא-ומתן
למסגרת של פתרון קבע, מתנהל המשא-ומתן הזה, אתה גומר את המשא-ומתן הזה בהצלחה,
מגיעים לפתרון קבע, ובסוף כל התהליך הזה, לאחר חמש שנים שבהן הפלשתינים עמדו במבחנים
מסוימים חיוניים לאינטרסים שלנו, אתה מגיע להסכם ואז אתה אומר: עכשיו אני מוכן להכיר בערפאת
ולתת לו את הלגיטימציה החיונית לו כל כך בדעת הקהל העולמית. אדם יכול לא להסכים עם העמדה
הזאת, אבל לפחות את ההיגיון שמסתתר מאחוריה – שאתה אומר: ניסית חמש שנים, ניהלת משא-
ומתן, הגעת לאיזה שלב מסוים בביצוע, ואתה אומר: עכשיו אני בודק אפשרות נוספת, אני מוכן לתת
הכרה.

לפני הכול? לפני שהוא עמד במבחן הראשון ביותר, וכשהוא יוצא מהטקס הוא אומר: ועכשיו את ירושלים, את בירת ישראל, את הגרעין, את הלב של כל התהליך – – –

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש ממך לגמור.

אהוד אולמרט (הליכוד):

כבר.

אני חושב שלא יכול להיות ספק בכך, שברגע זה כבר מתנהל המאבק על כל ארץ-ישראל, שתכליתו מנקודת המבט הפלשתינית, יעדו העיקרי יהיה בירת ישראל – ירושלים.

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ס' טריף:

משפט סיום.

אהוד אולמרט (הליכוד):

כשנגיע לזה – לא נגיע לזה כשכל יתר הבעיות תישארנה פתוחות. נגיע לזה בשלב שבו הממשלה כבר תוותר על יתר השטחים, תוותר על הבקעה, תוותר על גב ההר, תוותר על הכול, אז תישאר רק שאלה קטנה – – –

קריאה:

צ'ופצ'יק.

משה נסים (הליכוד):

זרבובית.

אהוד אולמרט (הליכוד):

מה יגידו? אני יכול לראות – – –

היו"ר ס' טריף:

סליחה – – –

אהוד אולמרט (הליכוד):

אני כבר מסיים.

היו"ר ס' טריף:

הוא מסיים. ממש משפט אחרון, חבר הכנסת נסים.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אני יכול לראות בעיני רוחי ובדמיוני איך עולה השר יוסי שריד ובטון סרקסטי, עשיר בניבים חדשים, בביטויים ובעברית מצוחצחת הוא מסביר לציבור: רבותי, על הגבעה הזאת שם, ועל הגבעה הזאת פה, על זה אנחנו ננהל מאבק כשכל השלום הסופי, הכולל, הקבוע, הנצחי, כבר עומד על הפרק – – –

חיים קופמן (הליכוד):

– – –

היו"ר ס' טריף:

תודה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ס' טריף:

עכשיו אתה מסיים, אדוני. אין ברירה אומנם.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אני לא מאמין שבנושאים כל כך חשובים ומהותיים אדם יכול לאפשר לעצמו את הלוקסוס הזה של התחמקות מנקיטת עמדה ברורה וקבלת אחריות לעמדה שלו. בלקסיקון הפוליטי שלי הימנעות מקבלת החלטה היא בריחה מאחריות, ולכן אין כאן שאלה של הימנעות, יש כאן או תמיכה בסוג המסוים של הפתרון וההסדר הספציפי הזה, או התנגדות להסדר הספציפי הזה. מי שמנסה לטעון שיש כאן התנגדות לתהליך, התנגדות לשלום, התנגדות לפשרה, התנגדות לפיוס – זה קשקוש, זאת טענת כזב. מה זה – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת אולמרט.

אהוד אולמרט (הליכוד):

באנציקלופדיה של הסכמי השלום יש רק סוג אחד של הסדר – – –

וליד חאג' יחיא (מרצ):

– – –

אהוד אולמרט (הליכוד):

– – – שחבר הכנסת וליד צאדק ואברהם בורג ויוסי ביילין יכולים לסדר?

היו"ר ס' טריף:

נו, עכשיו.

אהוד אולמרט (הליכוד):

שום הסדר אחר הוא לא הסדר אפשרי או ריאלי, רק משום שהם הגו אותו בדמיונם הקודח?

היו"ר ס' טריף:

תודה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

מי שלא מקבל אותו הוא שולל את השלום?

אנחנו בעד אוטונומיה, אדוני היושב-ראש, אני נאבקתי שנים רבות בראש הממשלה הזה כשאני אמרתי שצריך לכוון אוטונומיה חד-צדדית – – –

היו"ר ס' טריף:

עכשיו אני נאבק בכך על הבריחה של הזמן. אתה מסיים?

אהוד אולמרט (הליכוד):

ראש הממשלה אמר: אולמרט מציע אוטונומיה חד-צדדית, שתביא להשתלטות אש"ף על שטחי יהודה ושומרון – – –

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת אהוד אולמרט.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אני חושב שחייבים לכוון אוטונומיה, אבל לצערי ההסכם הזה לא יכוון אוטונומיה, הוא יכוון מדינה פלשתינית בכל שטחי ארץ-ישראל, יסכן את עתידה של ירושלים בריבונות ישראלית. ולכן, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ס' טריף:

תודה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

– – – משום כך אצביע נגד.

היו"ר ס' טריף:

תודה. תודה רבה. חבר הכנסת גונן שגב. אני מבקש מכם. אני אומנם נהגתי באורך-רוח כלפי חבר הכנסת אולמרט, הוא גם מועמד למשהו.

חבר הכנסת גונן שגב, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת עמיר פרץ. בבקשה, אדוני. אודה לך אם תהיה תכליתי כמו חבר הכנסת איתן ותקפיד על הזמן.

גונן שגב (צומת):

לא כמו חבר הכנסת איתן אלא כמו חבר הכנסת שגב.

היו"ר ס' טריף:

כמו חבר הכנסת שגב מתנועת צומת.

גונן שגב (צומת):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, לצערי הדיון כאן בכנסת, היום, הוא הצגה תקשורתית אולי טובה, אבל ההסכם כבר חתום, ובמדינה שאמורה להיות מדינה דמוקרטית, מדינת ישראל, לא באו לא אל

הכנסת לשאול אותה לדעתה, לא באו אל העם לשאול אותו לדעתו, אלא בנו איזשהו הסכם – כולם ראו אותו, הוא הונח ונשלח לבתינו – שלצערי, בעצם איננו מכיל בתוכו שום דבר, אבל הוא מכיל בתוכו הכול.

ההסכם הזה, שנחתם על-ידי ראש הממשלה שלנו, מר רבין, או ליתר דיוק על-ידי פרס, לא החל היום. יש כמה עדויות של עיתונאים, שכבר לפני שנה וחצי נפגשו שליחיו של פרס עם אנשי אש"ף, להזכירכם – אז זה היה מחוץ לחוק, ביילין נסע כארבע פעמים לקהיר, פגש את שליחי אש"ף, והובטחו להם הבטחות מהבטחות שונות, אשר דומות מאוד להבטחות באותו הסכם שנחתם עכשיו. ההבטחות האלה הובטחו להם בתמורה קטנה אחת, שאותם אנשי אש"ף יפנו לערביי ארץ-ישראל, שהם, לפי הגדרתם, חלק מהעם הפלשתיני, כדי שהללו יתמכו בהסכם.

לכן, בתור שלב ראשון, לפני העיקר, או לב נאומי אני בא ושוב מבקש, כמו שביקשתי בעבר: ערביי ישראל, גם אלה שנבחרו לכנסת, לא יכולים, אסור לכם, תהיו אבירים, תהיו אבירי הדמוקרטיה אם לא תצביעו על ההסכם. ההסכם בא כדי – – –

וליד חאג' יחיא (מרצ):

— — —

גונן שגב (צומת):

ההסכם בא כדי לסיים איזשהו סכסוך ערבי-פלשתיני-ישראלי. אתם לא יכולים להצביע מהצד היהודי.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

— — —

גונן שגב (צומת):

רבותי, הרי אתם מתבטאים – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

גונן שגב (צומת):

חבר הכנסת דראושה, אתה אמרת היום, צעקת היום פה: אני קודם-כול פלשתיני.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גונן שגב (צומת):

מה שיקרה לי אני יודע, לצערי. מזה אני פוחד, חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גונן שגב (צומת):

אתה אומר ---

נעמי בלומנטל (הליכוד):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

גונן שגב (צומת):

אבל אתה לא יכול לשפוט באופן אובייקטיבי.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת.

קריאות:

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

גונן שגב (צומת):

אתה נציג העם הפלשתיני — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דראושה.

גונן שגב (צומת):

— — ואתה אומר את זה. איך תשפוט באופן אובייקטיבי בהצבעה?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

— — —

גונן שגב (צומת):

רק את זה אני רוצה לדעת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

נעמי בלומנטל (הליכוד):

— — —

גונן שגב (צומת):

תהיה אביר, תהיה אביר הדמוקרטיה הישראלית, תיכנס להיסטוריה.

היו"ר ס' טריף:

רק רגע, רק רגע, רק רגע. חבר הכנסת דראושה וחברת הכנסת בלומנטל.

חיים דיין (צומת):

— — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דיין.

חיים דיין (צומת):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקש להיות קצת סובלני. אני מבקש מכם. הוא אומנם פנה אליכם, אתם השבתם, וזה מספיק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש ממך. אתה השבת. חבר הכנסת דראושה, אתה השבת, וזהו. בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גונן שגב (צומת):

לא דיברתי באופן גזעני ---

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר – – –

גונן שגב (צומת):

חבר הכנסת דראושה, אני ביקשתי ממך בקשה מנומסת, לא להתערב בסכסוך היהודי-הערבי, אלא אם כן אתה רוצה להצביע מהצד השני. זה מה שביקשתי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

גונן שגב (צומת):

לא אמרתי שאין לך זכות. לצערי, יש לך זכות להצביע, וזאת הבעיה שלי היום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה לא מתבייש?

גונן שגב (צומת):

למה שאתבייש?

וליד חאג' יחיא (מרצ):

— — —

היו"ר ס' טריף:

סגן השר וליד צאדק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גונן שגב (צומת):

שאלה מאיזה צד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גונן שגב (צומת):

שאלה מאיזה צד.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

גונן שגב (צומת):

חבר הכנסת וליד צאדק, שאלה מאיזה צד.

חיים דיין (צומת):

קריאות:

היו"ר ס' טריף:

רק רגע, רק רגע. חברי הכנסת דיין, צאדק ודראושה.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

— — —

היו"ר ס' טריף:

סגן השר וליד צאדק. סגן השר, אני מבקש ממך. אני מבקש להירגע — — —

וליד חאג' יחיא (מרצ):

— — —

היו"ר ס' טריף:

תסלח לי, תסלח לי, אני מדבר עכשיו.

משה פלד (צומת):

הוא לא אמר את זה. הוא הציע — — —

היו"ר ס' טריף:

תסלח לי, אני מדבר. בחי"ך.

משה פלד (צומת):

הוא לא אמר את זה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת פלד, חבר הכנסת וליד צאדק, אל תאלצו אותי לקרוא אתכם לסדר.

גונן שגב (צומת):

ביקשתי בקשה – – –

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש, אני מדבר עכשיו.

גונן שגב (צומת):

טוב.

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש מכם, אני אתן לו לדבר כמה שהוא רוצה אם תמשיכו להפריע.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

— — —

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש ממך. תנו לו לומר את דברו. בבקשה, אדוני.

גונן שגב (צומת):

אחת הבעיות הקשות של ההסכם הזה, שלי אישית, כרגע, ואני מקווה של עוד חברי הבית הזה – אינני יודע למי להאמין. קמים שר החוץ מר פרס וראש הממשלה ואומרים: על ירושלים אין מה לדבר. קם ראש הממשלה ואומר: הגשרים, גם כאשר הצ'ופצ'יק של יריחו יעבור לידי יאסר ערפאת, הגשרים

בידינו. למחרת קם יאסר ערפאת ואומר: ירושלים, או-טו-טו אנחנו מקבלים אותה חזרה כבירה, כל השטחים שנכבשו לפי דבריו ב-1967 יהיו שטחי פלשתינ, תהיה מדינה פלשתינית וירושלים בירתה, והגשרים שלנו.

אני, לצערי, לפי האמינות בתקופה האחרונה, צריך להאמין ליאסר ערפאת, כיוון שרבין, כל דבר שהוא אמר עד היום, כמו שציין חבר הכנסת אולמרט, נתגלה אחרי שבוע-שבועיים, לפעמים חודש, לפעמים חודשיים, כאי-אמת, אם נהיה עדינים, בעוד כל מה שיאסר ערפאת אמר עד היום התגלה כאמת צרופה – – –

וליד חאג' יחיא (מרצ):

אז תאמין – – –

גונן שגב (צומת):

עכשיו אני רוצה לדבר עם חברי הבית היהודים, הישראלים, ולתאר להם רק מה נאמר לפני חצי שעה ב-CNN. בריאיון עם יאסר ערפאת – סליחה, מה נראה ב-CNN?

היו"ר ס' טריף:

תדבר עם כל חברי הבית, אני מבקש ממך.

גונן שגב (צומת):

עם כל חברי הבית.

היו"ר ס' טריף:

זהו.

גונן שגב (צומת):

מה נאמר או מה נראה ב-CNN, לפני כחצי שעה או שעה ביריחו, ומה נכתב ב"טיים מגזין" שיצא היום? ב"טיים מגזין", בריאיון עם יאסר ערפאת, הוא אומר: זאת רק ההתחלה. ההסכם הזה הוא רק ההתחלה; אל תדאגו. כל שטחי פלשתינ ישוחררו. הוא אפילו לא מזכיר שם שזה 1967 או 1948. כל

שטחי פלשתיין ישוחררו. יאסר ערפאת, לא אני, לא רבין, לא אחד מחברי הבית הזה. יאסר ערפאת, שחתם על ההסכם לא מזמן.

חיים דיין (צומת):

הרי זה שם הארגון שלו – אש"ף.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דיין, אתה חבר סיעתו.

גון שגב (צומת):

לא ארחיק לכת. ב-CNN, צילומים מיריחו, היום, בטלוויזיה, מפת ארץ-ישראל השלמה, אבל לא כתוב: ISRAEL, כתוב: PALESTINE, והם אומרים שזאת רק ההתחלה, זאת המפה של PALESTINE. אז איך אני יכול היום לעמוד פה ולהתייחס ברצינות להסכם המזורז הזה שנחתם על-ידי פרס בעזרתו של ראש הממשלה, מר רבין, ולהיות שקט ולהגיד: לא, זאת רק אוטונומיה, זה שלום? המלה הנהדרת. השמאל – שלום, אבל מה גורר אתו השלום הזה? איפה הוא מפסיק? היכן האוטונומיה הזאת מפסיקה? ביריחו ובעזה או ביריחו, בעזה, כל בקעת-הירדן, כל רמת-הגולן, כל יהודה ושומרון, ואולי חלקים, מאוחר יותר, מגבולות החלוקה? אולי יפו, אולי הגליל, שעד היום לא הוחל עליו החוק הישראלי הבין-לאומי.

לכן אני חושב, שמן הראוי היה היום לא להציג את החוזה הזה כפשוטו, אלא את עתידו של החוזה הזה, או מה הוא צופן בקרבו לעתיד, וללכת אל העם, למשאל עם, לבחירות, אבל לפחות להגיד לעם הזה: אנחנו מדינה דמוקרטית, יש כאן שינוי כיוון. יכול להיות שהעם הזה יגיד: טוב, שינוי הכיוון הזה מקובל עלי. ואז אני, כתומך נלהב בדמוקרטיה, כמי שמכיר את המגרעות של הדמוקרטיה, אבל עדיין לא מצאתי שיטה יותר טובה ממנה, אגיד: אם העם החליט והעם קיבל, אם הוא קיבל את כל הנתונים ולמרות זאת החליט החלטה שהיא לא לפי דעתי, אני אקבל את זה בהכנעה.

אבל מה קרה פה בעצם? פעולת הונאה מתמשכת. היא מתחילה במצע מפלגת העבודה: לא בקעת-הירדן, לא משא-ומתן עם אש"ף, לא מדינה פלשתינית, לא משא-ומתן על ירושלים. ולאן זה מגיע? למשא-ומתן עם אש"ף, למדינה פלשתינית שבדרך, לירושלים בירת פלשתיין שבדרך, ועוד כהנה וכהנה.

עכשיו אני רוצה לנסות ולהיות נייטרלי. אבל לי קשה, ואני מתאר לעצמי שגם לאנשי הצד השמאלי של הבית הזה קשה, אבל יש מדינאי שהוא לכל הדעות מדינאי בעל שיעור קומה, הנרי קיסינג'ר, מדינאי שמכיר את המזרח התיכון לפני ולפנים, הוא מכיר את העולם הערבי לפני ולפנים. יש פה ציטוט קטן שלו, אף אחד לא מתייחס אליו.

קיסנינג'ר אומר, שאין כל דרך לחזור מההסכם, גם אם יתברר כמיקח טעות. נראה שקיסנינג'ר לא מבין כלום, כי גם פרס וגם רבין אמרו לעם ולנו: מה אתם דואגים? נראה שהם לא עומדים בהסכם, ישר "חותכים" הצדה והכול מסתדר. אבל ברור שזה לא כך. ואני ממשיך לצטט, כי הוא גם מסביר למה זה לא כך. "ההכרה הישראלית בישות הפלשתינית אינה ניתנת לחזרה, כמו גם הנסיגה של כוחות צבא ישראליים"; זה כבר תרגום, ציטוט הדברים שלו. "פוליטיקאים ישראלים המדברים על ביטול ההסכם או על כיבוש מחדש של אזורים שייעזבו על-ידי צה"ל, משלים את עצמם. הבידוד הבין-לאומי שיווצר מפעולה כזאת יהיה מחיר יקר מדי, ואפילו אם ישראל תיסוג בה מההכרה באש"ף, הרי שאר העולם לא ילך בעקבותיה"; "לגבי הקמת המדינה הפלשתינית כותב קיסנינג'ר, כי אחרי שערפאת התקבל בבית הלבן לצד רבין, ואחרי שיתקיימו בחירות בשטחים הכבושים" – אני הייתי קורא להם משוחררים – "הקמת מדינה פלשתינית היא בלתי נמנעת במוקדם או במאוחר, ומנהיגיה יצמחו מהבחירות".

אני הייתי נותן לקיסנינג'ר משקל כבד קצת יותר אפילו מאשר לכמה מדינאים דגולים שלנו, שהם כנראה צד יותר משמעותי בעניין, או אינטרסנטים.

חיים אורון (מרצ):

לכל מה שהוא אמר.

גונן שגב (צומת):

לכל מה שהוא אמר בנושא הזה, חבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מרצ):

אהה, בנושא הזה.

גונן שגב (צומת):

פה הוא לוקח הסכם קיים ומנתח אותו בצורה ריאליסטית. אינני מדבר על דעותיו. הוא לא מביע פה דעות פוליטיות. זה בדיוק מה שאתה לא מסוגל להפריד. הוא לא מביע פה דעות פוליטיות. הוא לוקח פה הסכם ומנתח אותו, מנתח למה הוא יביא בעתיד. זה הכול. הוא לא מביע את דעתו, האם זה טוב או רע. אולי הוא אומר בכלל שמדינה פלשתינית זה מצוין, אבל הוא לא מתייחס לזה פה. הוא מנתח הסכם בצורה ישרה.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

רק הבוקר הבין ראש האופוזיציה – – –

גונן שגב (צומת):

כבוד השר יוסי שריד, אני בטוח שראש הממשלה, שאתה היום שר בממשלתו, עשה כמה דברים יותר קיצוניים, שהם פחות על דעתך, אפילו בארבע השנים האחרונות, בתוך האינתיפאדה. אני לא מבין את ההקשר שלך לדברים שאמרתי פה. אמרתי שלקחתי ניתוח של ההסכם של קיסינג'ר – – –

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אבל קיסינג'ר, שניתח כל כך טוב, חתם על הסכם – – –

גונן שגב (צומת):

לא מדובר פה על חתימת הסכם טוב או רע. הבנתי מה אמרת. שמעתי את דבריך.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

מדובר בהערכתו.

גונן שגב (צומת):

אני חושב שהוא צודק בהערכתו.

חיים אורון (מרצ):

זו לא הערכה. זה ניתוח. בניתוח הוא צודק.

גונן שגב (צומת):

השר שריד, הבנתי אותך. אני מתייחס לקיסינג'ר בכבוד המגיע לו, למרות מה שנאמר, ואני חושב שהניתוח שלו בנושא הזה הוא ניתוח ענייני ופשוט. הוא לא מביע פה דעות פוליטיות, ואני חושב שהניתוח הוא טוב ונכון. יכול להיות שאני טועה, יכול להיות שהוא טועה, יכול להיות שראש האופוזיציה טעה.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, לצערי שוב הכנסת עומדת בפני הכרעה קשה מאוד, ולצערי הכנסת שוב לא תציג את הדמוקרטיה בתפארתה, כאשר תוך כדי דיון על כן להצביע בעד ההסכם או לא להצביע בעד ההסכם נכנסים שיקולים כמו שהזכרתי, של חברי כנסת לא-יהודים, נכנסים שיקולים של כן קואליציה, לא קואליציה.

וגרוע מכול – ההסכם הזה הובא בצורה חפוזה, ההסכם הזה הובא לכנסת – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

מה זה? יש חברי כנסת א' וב'?

גונן שגב (צומת):

לא. לא היית פה כשדיברנו על זה. כבר סיכמנו את העניין.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת גונן שגב, אני אומנם יושב-ראש, אבל ברגע שאתה מחלק חברי כנסת ליהודים וללא-יהודים, זה נוגע גם בי, כמי שיש לו חלק במדינה – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

היו"ר ס' טריף:

סליחה, אני מדבר עכשיו. אני חושב שחבל שאתה מזכיר את זה בצורה זו.

גונן שגב (צומת):

הסברתי קודם את כוונתי. ביקשתי קודם בצורה ג'נטלמנית, כמו ששמעת. אין פה שום גזענות – – –

היו"ר ס' טריף:

אני לא יהודי. אין לי זכות להביע דעה על המדינה הזאת?

גון שגב (צומת):

לא אמרתי דבר כזה. סליחה. אל תערב מין בשאינו מינו, כי שעה לפני זה אמר חבר הכנסת דראושה, שאיננו פה כרגע: אני קודם-כול פלשתיני. וזה הבדל גדול מאוד. תסלח לי מאוד. אל תשווה אותך לעניין הזה. אני נורא מבקש.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אבל זה לא פוסל אותו בתור אזרח, בתור חבר כנסת. הלאומיות שלו לא פוסלת אותו.

גון שגב (צומת):

לא היית כאן קודם — — —

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אני מבקש לתת לחבר הכנסת שגב לסיים. אומנם אני חולק על דעתו, אבל יש לו הזכות לומר את מה שהוא רוצה. אני מצטער על דעתו.

טלב אלסאנע (מד"ע):

הוא אומר דברים מאוד חמורים.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

הוא חייב להגיד את זה כל פעם.

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני קורא אותך לסדר.

טלב אלסאנע (מד"ע):

קרא אותו לסדר.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

הוא העיר לו. לא שמעת שהוא העיר לו? מה אתה רוצה?

גונן שגב (צומת):

חברי הכנסת, דיברתי על זה קודם, פניתי בצורה ג'נטלמנית לחברי הכנסת אשר מגדירים את עצמם כפלשתינים. יכול להיות שיש גם יהודים כאלה. אני מקווה שלא. וביקשתי שבתור אבירי הדמוקרטיה, כיוון שמדובר פה על סכסוך יהודי-ערבי, הם לא ישתתפו בהצבעה הזאת, כיוון שהם לא יכולים להיות אובייקטיביים. זה מה שביקשתי בצורה ג'נטלמנית, לא גזענית. זה מה שאמרתי. ואינני יודע למה אתה קופץ עכשיו שוב.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

דיברת על חברי הכנסת הלא-יהודים.

גונן שגב (צומת):

לא אמרתי דבר כזה. אם אמרתי דבר כזה, אני מבקש למחוק את זה מהפרוטוקול. דיברתי על מי שמגדיר את עצמו כפלשתיני. ביקשתי קודם, וגם הסברתי, להערתו של היושב-ראש המכובד, למה אני חושב שהערתו היתה בטעות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקש ממך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זה השכן שלי. אני מתבייש בשכן הזה, באמת.

גונן שגב (צומת):

אז תעבור. אם אתה מתבייש, תעבור דירה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גזענות כזאת מופגנת? עמק-יזרעאל מגדל גידולים כאלה?

גונן שגב (צומת):

למה גזענות?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דראושה, שמענו אותך. אני מבקש ממך. חברי הכנסת, אני מבקש שקט. חבר הכנסת שגב יסיים את הדברים שלו, וזהו.

גונן שגב (צומת):

אני חושב ומקווה, שכדי שהדמוקרטיה בארץ לא רק תיראה, אלא גם תישמע, ראש הממשלה יחליט לחזור אל העם עם הסכם קצת יותר מפורט, עם הצגת העתיד כמו שהוא באמת נראה, ולא עם הסכם מעורפל כזה, וייתן לעם להחליט באמת מה טוב לו ולעתידו.

היו"ר ס' טריף:

תודה לך. חבר הכנסת עמיר פרץ, בבקשה; ואחריו – חבר הכנסת דב שילנסקי.

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לא אחת שואל חבר כנסת את עצמו כאיש ציבור וכנבחר, איפה המבחן האמיתי שלו. אני יודע שייתכן שיש חברי כנסת בבית הזה שהיו מעדיפים שתחלוף להם הקדנציה שלהם בלי שהשאלות המרכזיות, אשר תקבענה את עתידה וגורלה של מדינת ישראל, תעמודנה למבחן בבית הזה. אני מוכרח לומר, שאם יש משהו שאני מאחל לעצמי כנבחר ציבור, הרי זה שהשאלות הקשות ביותר, אשר דורשות הכרעה לא פשוטה, תבואנה לידי ביטוי בימים שבהם אני מכהן.

אני אומר לחברי: ההסכם הזה הוא הסכם שהפתיע את כולנו, התחושה היום היא תחושה של הלם, הלם השלום. זו התחושה שאנו נמצאים בה. אנחנו נכנסים לתהליך של יציאה מההלם. התהליך הזה מלווה בהפגנות, במחאות ובויכוחים מצדה של האופוזיציה, אבל גם בהסברים והבהרות מצדה של הקואליציה.

דבר אחד בטוח: הגענו לרגע האמת. הוויכוח הוא, האם ארץ-ישראל מקודשת, או האם שלום אמת מקודש יותר. זהו הוויכוח האמיתי, אין פה ויכוח על פסיק או על נקודה, יש פה ויכוח אחר: כולם יודעים שהתחיל התהליך, תהליך שכרוך בקורבן קשה. ייתכן מאוד שעם ישראל יצטרך להיפרד מחלק מהאדמות שנכבשו ב-1967, כדי להבטיח שלום אמת ועתיד לבניו.

חיים דיין (צומת):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דיין.

האשם מחאמיד (חד"ש):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, אני קורא את שניכם יחד לסדר.

עמיר פרץ (העבודה):

מותר לעם לשאול שאלות, מותר לעם לבקש הבהרות, מותר לעם לדרוש ממנהיגי המדינה הערכת מצב שתאמר לו מה עומד להתרחש בעתיד, וחובתה של האופוזיציה לבוא ולהתריע על הסכנות שהיא רואה בתהליך המדיני. להתריע כן, לדרוש ביטחונות כן, אבל להסית – בשום פנים ואופן לא; להלך אימים – בשום פנים ואופן לא. מה חושבים להם מנהיגי הימין? שאם יצבעו את ההסכם ההיסטורי הזה רק בשחור, צביעת ההסכם בצורה כל כך קשה, כאילו רק סיכונים יש בו, תביא את העם לקנות את ההסברים שלהם?

שיסתובבו קצת, שיצאו קצת מן התחושה של להיות בתוך הפגנות סוערות ולחשוב שהעם תומך בהם, שיסמכו קצת על חיילי צבא-הגנה לישראל ולא על חייליו של הרבי מלובביץ', ומי שרוצה ביטחונות לשלום ומדבר על צבא חזק שיבטיח שלום, שידע קצת להתנתק מהטנקים המזויפים של חב"ד ויחזור אל הישראלים שהיו על הטנקים ורוצים לחיות בשלום של אמת.

משה פלד (צומת):

אתה מדבר?

עמיר פרץ (העבודה):

תסלח לי, תהיה אתה שותף לאלה שמטיפים לי מוסר מברוקלין.

משה פלד (צומת):

תן כבוד לטנקים.

עמיר פרץ (העבודה):

לא לטנקים של חב"ד.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת פלד רצה להגיד לך שהוא שריונר.

עמיר פרץ (העבודה):

לא לאלה שקיבלו כסף כדי להסית את העם. שיבואו אנשי ברוקלין לשטחים ולעזה, ויטיפו לי מוסר מכאן. אתה תקבל את הכסף שלהם, שיסיעו לך אנשים להפגנות, ולא אני.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

ומאיפה קיבלה "שלום עכשיו" את הכסף?

עמיר פרץ (העבודה):

אני לא יודע מאיפה קיבלה "שלום עכשיו" כסף, אני יודע שאנשיה קיימו תמיד כל החלטת ממשלה, גם אם אלו היו החלטות של ממשלות שלא מצאו חן בעיניהם. הם היו חלק מביצועה של הדמוקרטיה, גם כאשר ההחלטות לא נראו להם, ולא נתנו גיבוי לחברה מברוקלין להסית ולקרוא למרד. הם יקראו לנו למרד בעם וילכו לשם לקבל את ברכת הרב. הגיע הזמן שנעשה את החלוקה גם בלגיטימציה – – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אתה גם בעד ערפאת?

עמיר פרץ (העבודה):

אני בעד מדינת ישראל. אתם יכולים להמשיך להסית, אך מי שהקריב את הקורבן האמיתי בהסכם השלום הזה הוא יצחק רבין. ללחוץ את ידו של ערפאת, זה לא תענוג גדול, זהו קורבן למען עתידה של מדינת ישראל.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

למה הוא עשה זאת?

עמיר פרץ (העבודה):

כדי לשבור את מסכת האימה, את חומות האיבה הקיימות בינינו לבין הערבים.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אני נורא מרחם על רבין.

עמיר פרץ (העבודה):

ייתכן שזו אינה דרכך. אני חושב שהוא לא זקוק לרחמים שלך, הוא לא זקוק לגיבוי שלך.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אני גם לא מזיז לו.

עמיר פרץ (העבודה):

אתה תראה, שביום מבחן אמיתי, העם הזה ייתן לו את התמיכה שהוא ראוי לה. הוא עשה את מה שנדרש ממנהיג בשעת מבחן, אבל לכם נוח לבחון את הדברים כאשר אתם מחלקים את המוסר, מוסר כפול: מה שהיה מותר לראש הממשלה שלכם, מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, כאשר עשה את הסכם השלום, אסור בשום פנים ואופן לאחרים.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

מנחם בגין נפגש עם האויב ולא עם רוצח, לא עם פושע. זה ההבדל.

עמיר פרץ (העבודה):

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת בן-אלישר, אתם בליכוד – – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

פגישה בין רבין לאסד – בבקשה; פגישה בין רבין לסדאם חוסיין – בבקשה.

עמיר פרץ (העבודה):

אתם, בליכוד, ניסיתם להמציא לנו פלשתינים ציונים. ניסיתם להמציא את אגודות הכפרים. אמרתם שהמקומיים יהיו תחליף לאש"ף. תראה מה יצא מהמקומיים שלכם – "חמאס" מסוכן יותר ומאיים יותר. זה נולד בתקופתכם, אתם המצאתם אותם.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

רבין לא מפחד מ"חמאס".

עמיר פרץ (העבודה):

יש לך אלטרנטיבות אחרות להציע? אתם רוצים להלך אימים על העם, אבל שכחתם רק דבר אחד: העם הזה מורכב רובו ככולו מאנשים אשר הולכים לשרת במילואים. גם הם נמצאים בעזה, גם הם יודעים מה נותנת לנו אותה עזה, גם הם יודעים איזה מצבור של שנאה ואימה יש במקום הזה, שבו איבדה מדינת ישראל את רמת המוסר שלה ושל בניה. משם רוצים כולנו לצאת.

דב שילנסקי (הליכוד):

עכשיו אתה רוצה לתת לשנאה להתארגן, להפוך לכוח מאורגן עם נשק ועם טנקים.

עמיר פרץ (העבודה):

אני רוצה לתת לשנאה הזו סיכוי לבנות בתים משלה, לנסות לתת חיים ועתיד גם לבנים שלהם, אולי אם מתוך אותם פחונים עלובים יצמחו בתים, אולי אם מתוך אותם רעב ומצוקה תצמח תעשייה – אולי אלו תהיינה הערביות לשלום. אין ערביות אחרות לשלום.

דב שילנסקי (הליכוד):

תלך ותבקש מיהודי אמריקה כסף למען המדינה הפלשתינית.

היו"ר ס' טריף:

אדוני, סגן יושב-ראש הכנסת, אני מבקש ממך.

דב שילנסקי (הליכוד):

קריאת ביניים היא לגיטימית.

עמיר פרץ (העבודה):

אני רוצה לומר, שלו היה בא אדם מבחוץ ומביט על הנעשה כאן, שומע את הקולות ורואה את האנשים, היה חושב שמדובר במדינה שהכול היה שקט בה קודם. בכלל, היה לנו צבא של מתנדבים, כולם הרגישו ביטחון מוחלט. הרי רק לפני כמה חודשים, לפני שהיה הסגר, היתה כאן תחושה שאולי אפילו מסוכן להלך ברחוב. אם יעמוד כאן אדם שאינו ישראלי, הוא יחשוב שמדובר כאן בממשלה של יאפים מנותקים או חברי תנועה של ירוקים הומניסטים, אשר באו לכאן בהתנדבות ומבקשים מהעם הפלשתיני: קחו לעצמכם ממשל עצמי.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אפילו גרועים יותר.

רחבעם זאבי (מולדת):

התיאור שלך נכון.

עמיר פרץ (העבודה):

לא יעזור לכם. מדובר בממשלה שמורכבת מאנשים שידעו מה זה דם, לצערם הרב, שהקריבו לא פחות מכל אחד מכם – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

שמעון פרס ראה דם?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זאבי, קריאת ביניים כן, הפרעה לא.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא אומר שהם יודעים מה זה דם. שמעון פרס ראה דם? הוא שלח אותנו להילחם.

עמיר פרץ (העבודה):

חבר הכנסת זאבי, אני בוודאי לא אעשה את החלוקה בתוך הימין מי עשה מה.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא חילקנו לך ציונים, אל תחלק לנו ציונים.

עמיר פרץ (העבודה):

גם אתה כאיש צבא יודע ששמעון פרס, בפעולותיו למען ביטחון ישראל, נתן לך מטרייה לא פחות חשובה מאשר ההליכה על הגבעות.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זאבי, אני מבקש לא להפריע.

עמיר פרץ (העבודה):

אני חושב שבלתי הוגן לחלק את זה בין מי הלך על הגבעה ומי בנה לנו תשתית שיכולת להילחם אתה. אני חושב שהגיע הזמן שניפטר, כבר לא קונים את זה. תראה מה קרה. אתה, חבר הכנסת זאבי, יצאת בשלום מהבחירות האלה, אבל תראה מה הציבור עשה לקיצונים האחרים, תראה מה הוא עשה לגאולה כהן, תראה מה הוא עשה ללוינגר, תראה מה הוא עשה להעצני, הוא עוד מלטף לו חתול שחור על אותו קיר אבן וממשיך להלך עלינו אימים שם, כשהציבור שלו אמר לו "לא".

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

תראה מה שעשו לך כמעט. אתה על הסף.

עמיר פרץ (העבודה):

לא חשוב, אבל המפלגה שלי, בדרכה קיבלה את מה שמגיע לה. בדרכים שהם הציעו לא קיבלו את האמון.

לכן אני מציע לחברים מהימין, יש לכם הרבה מאוד לתרום. אני לא חושב שאין מקום לאופוזיציה בתהליך מסובך וקשה כל כך. להיפך, אני חושב שיש מקום לזה שתבואו ותתריעו על כל דבר ודבר, כדי שאם יש משהו, נוכל לקחת מכם ולשפר. אבל אין לנו ברירה, התהליך החל, ואתם צריכים לחשוב כיצד להצטרף ולהיות חלק ממנו.

אני גם כן אחד שהולך לחיות על גבול האוטונומיה – – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

עוד תצטער.

עמיר פרץ (העבודה):

גדלתי כילד גם בימים שבהם נכנסו "פדאיונים" לכל בית ובית.

רחבעם זאבי (מולדת):

וזה יחזור.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זאבי, תן לו לסיים, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

צריך לפקוח לו את העיניים.

היו"ר ס' טריף:

הוא מאוד מפוקח, בדיוק כמוך. תן לו להגיד את דעתו. אתה פרלמנטר, תן לו.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — הוא מתגעגע

משה פלד (צומת):

— — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת פלד, לא ביקשתי את חוות דעתך. בבקשה, אדוני, סיים.

משה פלד (צומת):

בשביל מה אתם דורשים גדר אם יהיה שלום?

האשם מחאמיד (חד"ש):

— — —

משה פלד (צומת):

הוא דורש.

האשם מחאמיד (חד"ש):

לא צריך גדר.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת פלד, אומנם קשה לי מאז החברות בצבא.

תופיק זיאד (חד"ש):

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת פלד וזיאד, אני קורא אתכם לסדר.

עמיר פרץ (העבודה):

הלואי שיגיעו הימים שנוריד גם את הגדר. עכשיו צריך גדר.

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת זאבי, אחרי ה"פדאיונים" באו לנו 23 שנים שקטות, ואני כילד יכולתי להלך בפרדסים בניר-עם לבד.

רחבעם זאבי (מולדת):

מפני ששלטנו שם.

עמיר פרץ (העבודה):

אחרי 1967, אחרי הניצחון הגדול ואחרי שהחלה האינתיפאדה, אתה יודע ששום ילד מאותם יישובים לא היה מעז לצאת, אפילו לא לטרמפיאדה הסמוכה. לכן אנחנו חייבים לצאת מן המצב הזה. הסטטוס-קוו הוא הסכנה הגדולה ביותר למדינת ישראל. לכל אחד מאתנו יש תקווה ויש יום שבו רואים את ניצני התקווה. היום אני רואה את ניצן תקוות השלום, ואני מתכוון לתת לו לצאת לדרך.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת דב שילנסקי, בבקשה. אחריו – השר יוסי שריד, ואחריו – חבר הכנסת אפרים סנה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, אני רוצה להבהיר את עצמי, שלא אכניס מאן דהוא בטעות. נקודת המוצא שלי היא: ארץ-ישראל שייכת לעם ישראל.

רחבעם זאבי (מולדת):

ורק לנו.

דב שילנסקי (הליכוד):

זו ארצנו, זו מולדתנו. אין לנו ארץ אחרת, אין לנו מולדת אחרת. אם פעם היו יהודים שחשבו כך, באה המציאות המרה ולימדה אותנו: רק ארץ-ישראל.

קטנה היא ארצנו, קטנה מאוד. יש כאלה שאומרים על אנשי ארץ-ישראל, על נאמני ארץ-ישראל: הם רוצים ארץ-ישראל גדולה. איזו גדולה? ארץ-ישראל מן הים ועד הירדן, פצפונת היא. אם אנחנו, חס וחלילה, נחזור והתוכנית הזו תתגשם, הרי המותניים של המדינה באזור נתניה, כל הרוחב יהיה בערך 12 קילומטר.

אבל עכשיו דברי לא יהיו מבחינת חזון, מבחינת ארץ-ישראל בשלמותה, כפי שאני מאמין שזכותנו היא עליה, אני אדבר מנקודת מבט פרגמטית וביטחוניסטית, כפי שמתנהל פה הדיון.

אמש צפיתי בטלוויזיה וראיתי את מלחמת הגבורה של חטיבת "גולני" במלחמת יום כיפור, אותו יום כיפור המר, וראיתי באיזה עוז, באיזה אומץ לחמו חיילינו, שמענו על הקורבנות היקרים, והלב בכה. ועכשיו, הלב בוכה שוב, שעומדים לוותר על כל ההישגים שבנינו במלחמתם – השיגו בתמצית דם לבנו את הביטחון לישראל, את העתיד לישראל.

ראש הממשלה דיבר, נדמה לי הבוקר – האירועים הולכים פה כה מהר שלפעמים מערבבים מה היה אתמול, שלשום והיום, אבל נראה לי שהבוקר ראש הממשלה דיבר על דמעה אחת של אם שכולה. אני שמעתי ומאוד כיבדתי את ההערכה שלו לגבי דמעה אחת של אם שכולה. אני אומר את זה לא באירוניה, אני אומר את זה בכל הרצינות. אבל מה ביחס לסכנה האיומה שיכולה לבוא עלינו כתוצאה מההסכם הזה של הרבה הרבה דמעות, חס וחלילה, של הרבה נחלי דם שיישפכו, חס וחלילה, כתוצאה מההסכם הזה? עומדת בפנינו דמעה אחת של אם שכולה, דמעה שנשפכה, מול הסכנה של הרבה דמעות שעלולות, חס וחלילה, להישפך. הרי אנחנו צריכים לעשות הכול על מנת שדמעות לא תישפכנה, על מנת שדם לא יישפך.

במלחמת יום כיפור, אותו יום כיפור השחור משחור, הטרגדיה הגדולה, אומנם היה חוסר עירנות, לא אכנס לזה, היתה ההפתעה. הפתעה יכולה לקרות פעם נוספת, אנחנו לא מלאכים. אנחנו למדנו ממלחמת יום כיפור שאנחנו לא מלאכים. זה יכול לקרות לנו, ותדמיינו לעצמכם שהם עומדים, חס וחלילה, ליד נתניה ושם מפתיעים אותנו. בתוך רבע שעה הם נמצאים על שפת הים, חוצים את המדינה. מה קורה לנו? איפה ההיגיון שלנו? איפה התבונה שלנו? איפה השכל שלנו? ומה עם הדרום?

מדברים ואומרים: רק עזה, מי צריך את עזה? נדמה לי שראש הממשלה אמר: להטביע את עזה בים. אבל המלה "ים" מעוררת אצלי אסוציאציה. לעזה יש ים, ובים הזה אפשר להביא אוניות, ובאונות יכול להיות נשק, ולא אקדח או רובה שאפשר להגניב אותם גם היום; אפשר להגניב תותחים וטנקים וכל כלי משחית אחר בכמויות עצומות. אפשר – "קטיושות", כל דבר אפשרי. האם אנחנו חושבים על כך?

ראש הממשלה לא אישר שהולכים להקים פה מדינה פלשתינית. דבר משונה. כל העולם מדבר על כך שהנה מקימים מדינה פלשתינית, ורק הממשלה אצלנו אומרת "לא", הקואליציה אומרת "לא". על הדוכן הזה עמד חבר קואליציה מאוד נכבד, שמו רן כהן, ואני אמרתי בקריאת ביניים, שאני מכבד אותו על האמת שהוא אמר, והוא הודה שזו התחלה, שזה גרעין למדינה פלשתינית. והוא לא סתם חבר קואליציה, הוא יושב-ראש הסיעה השנייה בגודלה בקואליציה, סיעת רצ.

דן תיכון (הליכוד):

כמה סיעות יש בקואליציה? שתי סיעות.

דב שילנסקי (הליכוד):

שתיים. אז אני מדבר על הסיעה הגדולה והחשובה. הוא הודה, ואני מכבד את זה שהוא הודה.

דן תיכון (הליכוד):

הנה הוא בא לשמוע אותך.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני חוזר ואומר שאני מכבד זאת, רן.

רן כהן (מרצ):

לא רן, מרצ.

דב שילנסקי (הליכוד):

אתה אמרת את האמת, אתה לא הטעית את העם. אבל מטעים את העם, ולצערי, העם נכנס לאופוריה. אמר לי יהודי אחד: אני כבר הרווחתי מזה, יש לי מניות והרווחתי. מספרים לו לעם איזה "פרוספריטי" יהיה פה. רבותי, אילו חיים יהיו פה? את זה תשאלו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

יהיה שלום.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני אומר תמיד, ואני חוזר ואומר: אין דבר שדומה לשואה, וכשמשווים משהו לשואה, כשאומרים "שואה כלכלית" וכדומה, אני מבקש מהנואם, כאשר אני מנהל ישיבה: תחזור מהביטוי הזה. אבל מה אני יכול לעשות? אני עברתי בית-ספר מסוים, ואתמול אמר לי חבר שהיה אתי בימים ההם, והוא דווקא לא חבר מפלגה שלי: אתה אומר ששום דבר לא צריך להשוות לשואה. אבל לפחות צריך ללמוד מהשואה. והוא מזכיר לי ואומר: אתה זוכר מקרה זה וזה? עמדנו אנשי המחתרת ואמרנו: יהודים, אל תחיו באשליה; יהודים, אל תאמינו.

דן תיכון (הליכוד):

יודנראט.

דב שילנסקי (הליכוד):

אבל היה להם קשה, היה להם רע, לא היתה להם ברירה. הם רצו להאמין שאולי – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת שילנסקי, אתה עושה מה שאתה מבקש מכולם לא לעשות.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הוא מדבר במר לבו, תן לו לדבר. זו השנה הראשונה שלך בכנסת – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

מה הסיפור שלך?

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הוא יותר ותיק ממך.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני יודע ואני מכבד אותו, ולכן אני אומר לו את זה. הוא לא צריך לעשות השוואה כזאת. הוא האדם האחרון שצריך לעשות השוואה כזאת, וגם אם אתה – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת גולדשמידט, תודה. בבקשה, אדוני.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני רוצה להגיד לך, אני חוזר ואומר: אין דבר הדומה לשואה. גם הדבר הזה לא דומה לשואה, כי היום יש לנו מדינה, אנחנו על אדמתנו, אבל ללמוד צריכים וחייבים.

הייתי נער ואני זוכר את התמונה, אחרי שצ'מברליין חזר ממינכן, אחרי שבחזון, באוטופיה של שלום, מכר את צ'כוסלובקיה, ואני זוכר את התמונה שבה הוא מנפנף עם הנייר ואומר שהביא שלום לדורות, וההמון מריע לו, ושם בצד עומדת לה קבוצה של אנגלים, והם צועקים ואומרים: לא שלום הבאת. והמאסה הגדולה של "שלום עכשיו" דאז צועקת עליהם: מלחמות אתם רוצים, קרבות אתם רוצים, שפיכות דמים אתם רוצים – בדיוק כפי שאתם אומרים לנו, בדיוק כפי שאתם אומרים עלינו.

אנחנו לא רוצים מלחמות. אנחנו רוצים חיים, חיים בראש ובראשונה, חיים של כבוד. שלום הוא חשוב, שלום לפני הכול, אבל החיים הם לפני השלום, כי אם, כפי שביאליק אמר, אחרי מותי הצדק יופיע, ארור הוא לעד. את הקיום אנחנו רוצים, ואני בא ואומר פה היום, כאותם אנגלים שעמדו בפינה וצעקו לעומת צ'מברליין – והאמת היא שאתם כאילו העמדתם אותנו בפינה – ואנחנו צועקים בדיוק כמוהם: יהודים, תפקחו עיניים, אל תחיו באשליה, אל תהיו מסוממים מזה שהמניות עלו, אל תהיו מסוממים מזה שאומרים לכם שתהיה רווחה ושפה הדולרים ייזרקו ברחובות ותקטפו אותם מהעצים ושיהיה פרוספריטי. אל תהיו מסונוורים מהדברים האלה.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

חבר הכנסת שילנסקי, אותם דברים אמרת על הסכם קמפ-דייוויד.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני מצטער, אתה לא שמעת אותי מדבר על הסכם קמפ-דייוויד אם אתה אומר שאותם דברים אמרתי, ואין דומה הסכם קמפ-דייוויד להסכם הזה. זה הבדל של יום ולילה, ואם יהיה לי זמן, אני אסביר גם זאת.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת שילנסקי, עם אותם דברים הצדקתם את ההתנחלויות.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני רוצה להגיד עוד מלים מספר בקשר להתנחלויות. אתם מתפארים: לא כמו בגין, אנחנו לא נוריד את ההתנחלויות; אף התנחלות אחת לא נוריד. ואני שמעתי מפי אחד החברים שלכם, שהסביר לי בשיחה פרטית את ההיגיון – הוא מהצד הזה, כרגע הוא איננו – ואמר: זה לא 3,000 או 4,000 איש שהיו בסיני, זה כ-150,000 איש. לפנות את האנשים מסיני כשהיתה הסכמה גדולה בעם, אוי כמה קשה ומר היה. 150,000 איש שעליהם מדובר היום, זה בלתי אפשרי להוריד אותם. ועוד לתת פיצויים ל-150,000 איש? הרי המדינה שלחה אותם, הרי הממשלה שלכם היתה הראשונה ששלחה אותם.

ואז מגיע מה שאתם אמרתם תיכף כשעליתם לשלטון. הלכתם ואמרתם: אנחנו נייבש אותן, וזה מה שאתם מתכוונים לעשות. אתם לא תורידו אף יישוב. אתם תשאירו אותם אי יהודי קטן בים ערבי גדול.

רחבעם זאבי (מולדת):

גטו.

דב שילנסקי (הליכוד):

שהם לא יוכלו להתקיים, שהם יהיו כאילו בתוך גטו, כי יש קונוטציה מסוימת. הם יעזבו בעצמם, הם לא יוכלו להתקיים. אתם תביאו אותם לידי מצב, שהם לא יוכלו להתקיים. אתם לא תפנו שום התנחלות. אתם הולכים לעשות רשעות.

אתם הייתם הראשונים ששלחתם אותם. הם טובי בני העם היהודי, הם החלוצים של דורנו. אתם הולכים גם כלפיהם לעשות פשע, אבל תדעו לכם, זו לא בעיה של אריאל, זו בעיה גם של תל-אביב, ואלה שיושבים בתל-אביב ומשלים את עצמם "מה זה נוגע לי, אלה הפנאטים" – בדברם על טובי הילדים החלוצים שהלכו – "מה זה נוגע לי", אתה היושב בדיזנגוף, אם לא יהיה לך אותו חלוץ של אריאל, אתה תרגיש את זה על בשרך.

אדוני ראש הממשלה מר רבין, אני אישית תמיד כיבדתי אותך ואני מכבד אותך. אתה לוחם. אני מכבד את עורך הפלמ"ח ובצה"ל. אני מכבד את כל דרכך, ואני לא מבין איך, איך אתה, יצחק רבין, נתת שיוליכו אותך שולל. איך אתה נתת שיוגשם מה שאמר מי שהוא היום שר בממשלת ישראל – "אנחנו נמריץ את רבין"? איך נתת שהיונים בעבודה יחד עם מרצ המריצו אותך עד כדי כך?

אני רוצה להגיד עוד דבר, ואני מבקש, יושב פה ידידי נואף מסאלחה, חבל שאיננו פה תופיק זיאד. אני רוצה להגיד, קבלו את זה ברוח טובה ובהבנה ואל תקבלו את זה, בפרט אתה, ידידי הטוב נואף מסאלחה, היות שאתה יושב פה, ואל תקבלו את זה כגזענות.

נואף מסאלחה (העבודה):

אם אתה תפגע בערבים, אני מציע שלא תפנה אלי, כי אין ערבי א' ואין ערבי ב'.

דב שילנסקי (הליכוד):

אתה עוד לא יודע מה שאני רוצה להגיד. אמרתי נואף מסאלחה היות שאתה יושב פה מולי, ואני רוצה לצטט את תופיק זיאד.

קבלו את זה ברוח טובה, רבותי. כשהחברים שלנו אומרים רוב יהודי, יש פה חברי כנסת ערבים שחשים את עצמם נפגעים, ואין כל סיבה לכך. אני רוצה להסביר. יש מלחמה בין יהודים לערבים כ-100 שנה בארץ-ישראל. הרוב שיצחק רבין בונה עליו – חבל שתופיק זיאד איננו, התלבטתי אם להגיד או לא – – –

בנימין טמקין (מרצ):

הליכוד רוצה לוותר על המנדט שלכם? תבקש מאחרון החברים שלכם לוותר.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אתה מוותר על אסעד הדרוזי? הדרוזים הם יהודים או לא?

דב שילנסקי (הליכוד):

אתם עוד לא שמעתם מה שאני רוצה להגיד.

יש ויכוח ויש לי מסמך בכתב על הוויכוח בין חבר הכנסת תופיק זיאד לבין חבר כנסת אחר, שהיה אז ממפא"י. חבר הכנסת ההוא ציטט את תופיק זיאד, שכתב "ברוח ובדם נשחרר את הגליל". שאלתי את חבר הכנסת תופיק זיאד האם זה נכון, ותופיק זיאד כתב לי בכתב, המכתב אצלי, וכתב לי בהגינות וביושר ואמר: "חבר הכנסת אמנון לין סילף את דברי. אני כתבתי: ברוח ובדם נפדה את הגליל". רבותי, ברוח ובדם. אתה לא מאמין לי? תוכל להגיע, תראה, הנה חתימתו, כתוב "לכבוד חבר הכנסת דב שילנסקי".

רבותי, אני לא רוצה להגיד שהוא התכוון להגיד, והוא גם מסביר לי שהוא לא התכוון להגיד: תשפכו דמים. אבל באותה ססמה הלכו ברחובות ושאגו.

הקול של חבר הכנסת הזה צריך להכריע בסכסוך שיש בין העם היהודי לבין העם הערבי. האם מבחינת הצדק – – –

סאלח טריף (העבודה):

היו במשולש חברים בתנועת ז'בוטינסקי.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת מסאלחה, אני מבקשת ממך.

דב שילנסקי (הליכוד):

האם מבחינת הצדק ההיסטורי יש בזה היגיון?

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת שילנסקי, 65% תומכים בהסכם בציבור היהודי. אתה יודע את זה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני בעד זכויות מלאות.

תופיק זיאד (חד"ש):

זו לא בעיה יהודית, זו בעיה ישראלית.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זיאד.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני בעד זכויות מלאות, זכויות אנוש וזכויות אזרח לכל ערבי. אם אזרח ערבי יקופח במדינה הזו משום שהוא ערבי – אני יצאתי לא אחת ואצא להגן על זכותו אפילו יותר מאשר על זכותו לו היה יהודי, כדי שלא יהיה כל חשד שהוא. אבל בין זה לבין הבעיה של קביעת עתיד העם היהודי בארץ-ישראל יש הבדל.

סאלח טריף (העבודה):

מה עם חבר הכנסת אסעד?

דב שילנסקי (הליכוד):

העובדה היא שרוב העם בארץ-ישראל – באנו לפתור את בעיות העם היהודי. והעובדה היא, וההצבעה הזו גם תראה, שהיהודים שבאו לפתור את בעיות העם היהודי בארץ-ישראל אומרים לא, לא ולא להסכם הזה.

אני חוזר לדברים שהתחלתי בהם. רבותי, אם אינכם מאמינים שארץ-ישראל שייכת לעם ישראל, מה אתם עושים בארץ הזו?

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא פחות ממך.

דב שילנסקי (הליכוד):

אילו הייתי חושב כמכם שאני פה לא משחרר, שאני פה לא על אדמתי, ואני רואה את עצמי כאדם הגון, הייתי לוקח את ה"פעקאלע" שלי והולך. ארץ-ישראל שייכת לעם ישראל. זו נקודת היסוד. אחרי שאתם הצלחתם להוליך את ראש הממשלה רבין, להטעות אותו – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לא למחוא כפיים ביציע.

דב שילנסקי (הליכוד):

– – להוביל אותו בדרך האיומה והמסוכנת הזו, ואינני רואה פתרון איך אפשר לצאת מזה, כי יש פה בעיה. נניח, תיאורטית, אני מבקש מהמשפטים לחשוב, יש פה הרבה משפטים, גם חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אתה משפטן. יש פה מצב משפטי כזה: נניח, תיאורטית, הלוואי שזה יקרה, שהאופוזיציה באה ומעלה הצעה שההסכם הזה הוא אסון לישראל, שהוא יביא חורבן לישראל, את כל הדברים הרעים, כל הסכנות שציטטתי, ויש לברוח ממנו, והנה קורה נס, וכל המפלגות הדתיות, והנה גם 20 איש מהצד הזה, מהקואליציה, משתכנעים מדברי, קרה נס כזה, והם מצביעים נגד ההסכם. מה קורה, רבותי? שום דבר. שום דבר. אם 119 איש יצביעו נגד ההסכם, ההסכם הוא הסכם והוא לא מבטל.

חיים אורון (מרצ):

הממשלה נופלת כי זו הצבעת אמון.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

הממשלה נופלת.

דב שילנסקי (הליכוד):

ההסכם הוא הסכם, וגם אם הממשלה תיפול ההסכם הוא הסכם.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אורון. חבר הכנסת טמקין.

דב שילנסקי (הליכוד):

לכן אני פונה לראש הממשלה יצחק רבין, שאמרתי ואני חוזר ואומר שאני מקבל אותו כאדם ישר ואני מכבד את עברו, והוא תרם ולחם למען עם ישראל, ואני מאמין שטובת עם ישראל נגד עיניו, שיאזור את אומץ הלב שהיה לו בקרב ועם אומץ הלב הזה ילך גם לקראת העתיד – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

ויעשה שלום.

דב שילנסקי (הליכוד):

– – וייקח את מקל הנדודים וילך לנשיא. ואולי על-ידי זה הוא יקטין במשהו את הסכנה שאליה הוא הביא את עם ישראל בארץ-ישראל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

ימשיך בדרך השלום.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דב שילנסקי. אני מזמינה את כבוד השר יוסי שריד; בבקשה.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, אין לי שום יתרון על פניכם, לבד מהיתרון האחד והיחיד, שישבתי כאן במשך רוב הדיון, שמעתי את דברי רוב האנשים. אני חושב שנאמרו כאן דברים חשובים. לי היה חשוב לשמוע את הדברים האלה. לא הפרעתי לאיש, קראתי קריאת ביניים אחת, ברשות, ואם אפשר, זה לא הכרחי, אם אפשר לגמול לי כגמולי, אני מאוד אעריך את זה.

יהושע מצא (הליכוד):

מה, בקריאות ביניים?

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אף שנאמרו כאן דברים חשובים מאוד, לי בכל זאת יש אכזבה מסוימת, והאכזבה היא כתוצאה מכך שהדיון הזה וההכרעה הצפויה בעקבותיו בכל זאת שונים במידה רבה מן הדיון שהתנהל כאן כאשר הביא מנחם בגין, נוחו עדן, את הסכמי קמפ-דייוויד, את הסכמי השלום עם מצרים לבית הזה לאישורו. אז לא היה בהכרח רפלקס מותנה, אז היתה התלבטות אמיתית בשני המחנות.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אצלכם אין התלבטות.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

בשני המחנות, אני אומר את זה לגבי כולם, גם מכאן וגם מכאן.

נדמה לי שבמקרה שלפנינו הלבנה נקרשה, כולם בחפירות, איש בעצם לא העז לחשוב מחשבה עצמאית, כל אחד מנגן את התקליטים הישנים, ומבחינה זו ואולי מהבחינה הזו בלבד הדיון היה מאכזב משהו.

אני עליתי אל הדוכן כדי לומר כמה דברים בעקבות דברים שנאמרו ואני חושב שהם אינם צריכים להישאר תלויים ועומדים. קודם כול, אני רוצה לומר משהו לגבי דברי חבר הכנסת בני בגין, שאמר שהוא איננו מומחה לפיסיונמיה, אבל בכל זאת הוא תהה איך אפשר שראש ממשלה נוסע לווינגטון לעשות מעשה היסטורי, והוא מעיד על עצמו שיש לו קרקורי בטן ויש לו לב מלא ספקות, ובכל זאת הוא עושה את המעשה והוא חותם והוא מסכים, אם כי הוא במקרה זה באופן אישי לא חתם. תמיהה

של חבר הכנסת בגין, שמחייבת תמיהה על תמיהה. מה זאת אומרת, זה עניין פשוט? זה עניין קל? זה עניין קל ערך שאפשר להתייחס אליו בראש קל? אני מאוד מקווה שכאשר אביו המנוח של חבר הכנסת בני בגין עשה את מעשה השלום עם מצרים היו לו קרקורי בטן. למען האמת, אני בטוח שהיו לו קרקורי בטן ואני בטוח שלבו היה מלא ספקות. אבל קרקורי בטן אינם תוכנית וספקות אינם תוכנית, ובסופו של דבר ממשלה, ובעיקר ראש ממשלה צריכים להחליט לעשות מעשה, מעבר לקרקורי הבטן, לאחר קרקורי הבטן ולפני קרקורי הבטן.

אני רוצה לומר, שמנוי וגמור עם הממשלה הזאת, חרף קרקורי הבטן – ולא יכול להיות אחרת, אחרת היינו אנשים בלתי אחראיים לחלוטין – מנוי וגמור אתה שיאושר ההסכם הזה ויתקדם תהליך השלום, וזו רק החלטה ראשונה.

אינני סניגור של ראש הממשלה. קודם כול הוא לא הסמיך אותי, אז גם אם אהיה סניגור אני סניגור בלתי מוסמך. נאמר כאן שמדובר בהונאה. סהדי במרומים, אינני מבין כלל ועיקר באיזו הונאה מדובר. אני מכיר, עוד מן הזמנים שהייתי שם, ואחר כך אני מתעניין, אני קורא, אני אפילו זוכר כמעט בעל-פה, ולא חלו שינויים של מי-יודע-מה, אני זוכר היטב למה מפלגת העבודה התחייבה כאשר היא הלכה לבחירות האחרונות.

קודם כול, היא התחייבה על סדרי עדיפויות אחרים, חדשים, סדרי עדיפויות לאומיים אחרים, והיא לא הסתירה את דעתה שלא עוד התנחלויות, והיא לא הסתירה את דעתה שלא עוד השקעות מסיביות בהתנחלויות. אותן התנחלויות שהיו התנחלויות פוליטיות, חברים יקרים, אנשי הליכוד ואנשי הימין, הרי כאשר אתם הלכתם להקים את כל ההתנחלויות האלה, אתם לא השמתם את עצמכם כאילו אתם עושים אך ורק למען הביטחון.

הדובר לפני אמר דברי יושר והגינות. הוא אמר, וזה נכון, וזה חל על כולכם, בכל הכבוד, ואני מעריך את זה. הוא אמר: אנחנו אנשי שלמות הארץ, כן ביטחון, לא ביטחון, גם לא שייך לביטחון. ההתנחלויות שאתם בניתם לא שייכות לביטחון, ואתם העדתם על עצמכם שהן לא שייכות לביטחון. אתם בעצמכם אמרתם שמדובר בהתנחלויות פוליטיות, שאתם מבקשים להקים את ההתנחלויות האלה כי אתם רוצים לסכל את האופציה הפוליטית של היריב הפוליטי שלכם, בכל הכבוד. הייתם בשלטון, ולא הלכתם למשאל עם. אני דווקא הייתי רוצה לראות אתכם הולכים למשאל עם. שאלה אחת בלבד, האם אזרחי מדינת ישראל, גם כאשר אתם הייתם בשלטון, מאשרים מדיניות שבה את כל מה שיש לנו ואת כל מה שאין לנו אנחנו משקיעים בהתנחלויות, כפי שאתם עשיתם. אז מה הטענה שלכם, ריבוננו של עולם?

דן תיכון (הליכוד):

— — קופת-חולים.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

מה הטענה שלכם? אתם הקמתם התנחלויות פוליטיות, רציתם לסכל את האופציה הפוליטית של היריב הפוליטי שלכם, ועכשיו יותר משאתם רואים סכנות אתם רואים את מעשי ידיכם טובעים בים.

אני יכול להרגיש אמפתיה למה שאתם מרגישים. אני אפילו מוכן שלא לומר שירה בהזדמנות חגיגית זאת. אבל אינני מבין את הטענה שלכם. היו לכם מעשי ידיים, זה שלכם, זה לא בקונסרטס הלאומי. לו היה משאל עם, העם לא היה מאשר את זה. בגלל זה הופלתם מן השלטון, קודם כול בגלל זה, ועכשיו מעשי ידיכם טובעים בים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר א' סלמוביץ:

לא עכשיו, חבר הכנסת לנדאו.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אני לא אומר שירה. אבל מה הטענה, מה אתם רוצים מאתנו – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה?

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

– – שאותן התנחלויות שאתם הקמתם לצרכים פוליטיים, אנחנו נאמר עליהן אמן? אז תגידו תודה, חשבתי שתגידו תודה. חשבתי שהמתנחלים יגידו תודה, אף שאלו התנחלויות שאין לכם חפץ בהן, אף שאלו התנחלויות שאינן משרתות את הביטחון; על אף הכול ולמרות הכול שמרתם על כל ההתנחלויות. חשבתי שתאמרו תודה, ובמקום תודה יש לכם טענה.

רון נחמן (הליכוד):

האם אתה שומע מה אתה מדבר?

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אני מסתפק בזה שאתה שומע.

רון נחמן (הליכוד):

לא, מחר זה קיבוצים, מחרתיים – מושבים. בוש והיכלם.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

למה, בכל זאת, היה מותר למנחם בגין מה שאסור ליצחק רבין? שמעתי את ההבדל ותיכף אתייחס אליו. זה הבדל באמת מאוד רציני, כי מדובר באנשים רציניים שמצביעים על הבדל רציני.

למנחם בגין, זיכרונו לברכה, מותר היה לשלוח את משה דיין, זיכרונו לברכה, גם הוא, למרוקו, בסתר, בחשאי, לשוחח ולוותר עם סגן ראש ממשלת מצרים. מותר היה לו לחתום על הסכם בראשי תיבות, בעיקר מותר היה לו לוותר על כל סיני, ולחתום על הסכם אוטונומיה, שבו כתוב במפורש, שחור על גבי לבן: PALESTINAN PEOPLE – הזכויות הלגיטימיות של העם הפלשטיני. ובעיקר היה מותר לו להרוס את כל היישובים ולקרקע אותם עד היסוד. במלים אחרות, נסיגה על המילימטר האחרון, עקירת כל היישובים ממקומם והריסתם עד היסוד. זה היה מותר למנחם בגין.

אני אומר, יצחק רבין שעושה את מה שהוא עושה עכשיו, הרי אין כל השוואה בכלל מבחינה זו. הרי מדובר בדברים הרבה יותר מתונים, הרבה יותר מאופקים, הרבה יותר מבוקרים, הרבה יותר בטוחים.

אבל אומרים, יש טענה מעניינת, אומרים: מה אתה משווה? מבלבלים עניין בעניין ואומרים: מה אתה משווה, פה מדובר בטרוריסט ובמרצח, ופה מדובר בראשי מדינה. קודם כול, אני שמח שבדיעבד –

דוד מגן (הליכוד):

פה מדובר באל-עריש, ופה מדובר בירושלים.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אני שמח שבדיעבד סאדאת, נוחו עדן, הפך להיות חסיד אומות העולם. אני רוצה לומר כאן, שבעיני יאסר ערפאת הוא טרוריסט מן הסוג הנחות ביותר, שאני נאלץ לעשות אתו שלום. אבל מילא סאדאת, שעשה אתנו שלום, עליו השלום, שהוא חסיד אומות העולם, כידוע, אבל אסד גם הוא חסיד אומות

העולם, רק משום שהוא עומד בראש מדינה? ידיו לא מגואלות בדם? נאמר כאן: עם אסד דברו, אין לכם על מה לדבר אתו, אבל זה כבר עניין אחר, דברו אתו. ידיו לא מגואלות בדם? אמרו כאן מספסלי האופוזיציה: דברו עם קדאפי. ידיו של קדאפי לא מגואלות בדם? הרי אסד וקדאפי הם שניים מן המממנים הגדולים של הטרור הבין-לאומי.

אני שואל אתכם, הרי אתם אנשי מוסר, אני אינני יותר מוסרי מכם, אתם אנשי מוסר, העובדה שאדם עומד בראש מדינה, העובדה הזאת מלבינה את הדם? מלבינה את הפשעים? האם לא הכרנו בהיסטוריה העולמית מדינות רצחניות, מדינות טרור? האם הטרור יכול היה לחיות בעולם בלי המדינות האלה? אז מה הסיפור הזה?

אלא מה, ודאי שמדובר באנשים שקשה מאוד ללחוץ להם את היד. אני הייתי מתקשה ללחוץ לערפאת את היד, אבל אני חייב ללחוץ לו את היד, ואגיד למה אני חייב ללחוץ לו את היד.

דוד מגן (הליכוד):

מתי אתם מזמינים אותו לנאום בכנסת?

דוד צוקר (מרצ):

גם זה יהיה.

דוד מגן (הליכוד):

אתה משווה את סאדאת לערפאת? תביאו הנה את ערפאת, שישכנע אותנו.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

חבר הכנסת דוד מגן, לא היית כאן בראשית דברי – – –

דוד מגן (הליכוד):

הייתי ביציע ושמעתי את הדברים.

חגי מירום (העבודה):

אם אסד יבוא, זה בסדר בעיניך?

דוד מנע (הליכוד):

אסד הוא ראש מדינה.

דוד מגן (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דוד מגן, אני מבקשת.

חגי מירום (העבודה):

תביא קודם את אסד, אחר כך את חוסיין ---

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת חגי מירום, אני מבקשת.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

חבר הכנסת חגי מירום, עשה לי טובה, אתה יודע שאני מסתדר עם קריאות ביניים.

רחבעם זאבי (מולדת):

רן כהן (מרצ):

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אם אדם ירד מן היציע כדי לקרוא קריאת ביניים, האם אני אשלול ממנו את הזכות הזאת?

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני, זמנך תם כבר לפני חמש דקות.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אני יודע, כך קורה לכל הנואמים היום שזמנם תם.

עכשיו אני רוצה לומר כך. אני מעולם לא השווייתי וגם לא אשווה היום את הסרבנים או את אלה שאינם מוכנים לתמוך בהסכמים האלה, אני אפילו מוותר על המלה סרבנים, במחנה הישראלי ובמחנה הערבי ובמחנה הפלשתיני בפרט. גם זו לשון של הכללה, כי לו שאלו אותי על יהודה עציון, אולי הייתי כן משווה. מכל בחינה הייתי משווה. אותו אני יכול להשוות, אבל אני לא משווה אף אחד מן היושבים כאן לשוללי ההסכם במחנה הפלשתיני, כי אני יודע במי מדובר.

חבר הכנסת בני בגין תיאר לנו איך הרצון של הממשלה הזאת ושל רוב רובו של העם להתפטר מעזה הביא לווייתורים מופלגים של הממשלה. מבחינה אחת בלבד יש דמיון בין המתנגדים כאן ובין המתנגדים אצלם. ההשוואה היא בכך שגם המתנגדים כאן מאשימים את הממשלה בתבוסות ובווייתורים, ואני רוצה שנאזין לרגע מה אומרים שם, במחנה הפלשתיני. מבחינה זו סדנא דארעא חד הוא, ומבחינה זו אתם דומים. במחנה הפלשתיני אומרים ליאסר ערפאת: אתה מכרת את האינטרס של העם הערבי הפלשתיני. בדיוק הדברים שנשמעים כאן. מדוע מכרת, יאסר ערפאת, את האינטרס של העם הערבי הפלשתיני? קיבלת על עצמך את 242 ואת 338, ורק אותן. יש הרבה החלטות של האו"ם ושל מועצת הביטחון, והישראלים הכריחו אותך לקבל אך ורק את שתי ההחלטות האלה ואין בלתן, ואתה מכרת את העם הערבי הפלשתיני. כשאני שומע אותם, אני נזכר בכם. כשאני שומע אתכם, אני נזכר בהם.

דוד מגן (הליכוד):

מה הוא עונה להם?

יהושע מצא (הליכוד):

מה הוא משיב להם?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דוד מגן. חבר הכנסת יהושע מצא.

יהושע מצא (הליכוד):

— — — על ירושלים ועל דגל פלשתין. זה לא נוח לך.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אחר כך אומרים לו: איך אתה יכולת לוותר על זכותנו לקיים את האינתיפאדה כאשר אתה חייב — א. לגנות את הטרור; ב. להתנער מן הטרור — —

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אתם תמיד מדברים בשם העם הפלשתיני. דברו קצת גם בשם העם שלנו.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברת הכנסת בלומנטל.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

— — ג. לקבל על עצמך להיאבק בטרור. אתה, יאסר ערפאת, מכרת את האינטרס של העם הערבי הפלשתיני. בדיוק מה שאתם אומרים לנו. מבחינה זו אתם דומים.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

— — —

דוד צוקר (מרצ):

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אומרים ליאסר ערפאת: מכרת את ירושלים. בדיוק מה שאתם אומרים לרבין. יש דמיון ביניכם. וטראו כמה הדמיון הזה הוא מוצק.

יהושע מצא (הליכוד):

מה הוא משיב להם?

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אתה לא יודע שתצטרכו להתפשר על ירושלים? אתה לא יודע מה אומר חבר הכנסת גור, אתה לא יודע מה אומר סגן השר ביילין, אתה לא יודע מה אומר השר פרס, אתה לא יודע מה אומר השר רמון? אתה לא יודע את האמת.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בן-אלישר, אני מבקשת.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

חברת הכנסת נעמי בלומנטל. אדוני השר מדבר כבר כמעט זמן כפול.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

יש לי עוד נקודה אחת ובזה אני מסיים.

דוד מנע (הליכוד):

מה דעתך על מה שאמר סגן השר ביילין על ירושלים?

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אומרים ליאסר ערפאת: אתה מכרת את ירושלים. ואומרים ליאסר ערפאת: איך יכולת להסכים להסכם שמשאיר את כל ההתנחלויות על מקומן? אומרים לו: הרי זו המכירה הגדולה ביותר של האינטרס של העם הערבי הפלשתיני. מה הם לא מבינים שם ומה אתם לא מבינים כאן? שאם אין ויתורים, אני אומר גם ויתורים מכאיבים, ועוד לא הגענו לויתורים המכאיבים – – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

כבר הגענו. אנחנו יודעים מה הם.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

ויתורים מכאיבים לשני הצדדים. זה לא יהיה קל, משום שבמשך 27 שנים, ואם אתם רוצים יותר מ-27 שנים, אתם ורק אתם השליתם את העם שאפשר להמשיך כך.

דוד מנע (הליכוד):

אנחנו הבאנו שלום לעם הזה ב-1977, אנחנו הבאנו את מדריד.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אני רוצה לשאול אתכם שאלה, כאנשים תבוניים, האם בכל זאת פעם אפשר לשמוע מכם איך התכוונתם לעשות שלום בלי שום ויתור? אפשר פעם לשמוע מכם, או שאתם חושבים שאפשר לעשות שלום בלי שום ויתור? אולי תאמרו לנו את זה פעם.

רחבעם זאבי (מולדת):

ויתרנו על עבר הירדן.

שר הבריאות ח' רמון:

לא ויתור – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתה דובר של תנועת חרות?

שר הבריאות ח' רמון:

אני מומחה לתנועת חרות.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

– – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת. כבוד השר רמון, כבוד השר רובינשטיין, אני מבקשת.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אני מוכרח פעם אחת, ואני מוכן ברגע זה לפנות בשביל זה את הבמה, לשמוע שמישהו מכם יקום, יעלה על הבמה ויאמר, האם הוא חושב שאפשר להשיג שלום בלי ויתורים. ואם הוא לא חושב כך, שיגלה לנו סוף סוף את הסוד הכמוס הזה, איזה ויתור אתם מוכנים לעשות.

דוד מנע (הליכוד):

אוטונומיה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

עוזי לנדאו (הליכוד):

הנואם הציע שיפנה את הבמה כדי שיסבירו לו. אנחנו מוכנים להסביר. כבוד השר שריד, אתה רוצה לקבל הסברים? תקבל.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אני רוצה לסיים בדבר הבא.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הגיע הזמן.

עוזי לנדאו (הליכוד):

את התרגילים האלה אל תעשה, אם אינך מוכן לכך.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

עוזי, שב. אני אצמין אותך מייד. מייד אני מזמין אותך.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת. חבר הכנסת לנדאו.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

חבר הכנסת דן תיכון דיבר על הנכד שלו, ואני מוכרח לומר שהדברים מאוד ריגשו אותי, איך הוא יסתכל בעיניו של נכדו בעוד כך וכך שנים ויצטרך להסביר לו איך הוא תמך, ולכן הוא לא יתמוך, בהסכם מן הסוג הזה. וזה ריגש אותי.

חבר הכנסת דן תיכון, לך יש נכדים, לך יש ילדים, לנו יש ילדים, לצערי עדיין אין לי נכדים, וגם אני צריך לתת להם תשובות. איך אני יודע שאני צריך או אצטרך לתת להם תשובות? הרבה מאוד מן הנואמים, מן המשתתפים בוויכוח היום, הזכירו את מלחמת יום הכיפורים. אני רוצה לומר דבר מפתיע. בניגוד למקובל, במלחמת יום הכיפורים לא היתה שום הפתעה. אם היתה הפתעה במלחמת יום הכיפורים, היתה הפתעה טקטית בלבד. מלחמת יום הכיפורים היתה כמעט בלתי נמנעת. ולא כחכם בלילה, ולא כחכם לאחר מעשה אני בא ואומר – ואני רוצה להיות מאוד אחראי – שאינני בטוח שאפשר היה למנוע את מלחמת יום הכיפורים. אבל איש מן היושבים כאן איננו יכול לומר שהוא בטוח שלא היה אפשר למנוע את מלחמת יום הכיפורים.

האמינו לי, די שכשאני אומר את המשפט הזה בשירי נעשה חידודין חידודין עד עצם היום הזה. משום שהיו סימנים ברורים לפני מלחמת יום הכיפורים שאפשר אולי לדבר עם המצרים. ואז ניטשו ויכוחים עצומים גם בבית הזה, ואנשים מאוד חשובים, כמו גולדה מאיר, ישראל גלילי ומשה דיין, כולם זיכרונם לברכה, הטעו את העם להאמין שהנושאים שמדובר בהם הם נושאים חשובים.

דוד מגן (הליכוד):

מי היה שר ההסברה? שמעון פרס, אדריכל – – –

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

למשל, היה ויכוח – ואני בטוח שאני יודע מה אנשי הליכוד אמרו בוויכוח הזה – היה ויכוח, האם אפשר לסגת על-פי הצעתו של דיין 15 או 12 או 18 קילומטרים מהתעלה. ואתם אמרתם, דיברתם באותם מושגים: חורבן הבית, התחלת הנסיגה ובגידה – – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

מה אמרה גולדה מאיר?

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אחר כך אמרה אותן שטויות גולדה מאיר, אותן שטויות, אותן אבנים שבאה המלחמה ושטפה את כולן, כפי שתבוא פעם בעתיד מלחמה ותשטוף את כל האבנים שלכם.

אבל לא תבוא מלחמה, כי אנחנו מנסים לעשות הכול כדי שלא תהיה מלחמה. וזו ההתחייבות שלי לילד שלי ולנכד שלך. זו הסיבה לכך שאני יודע שאני צריך לתת להם תשובות. משום שיש כאלה שלחמו במלחמת יום הכיפורים שאני כבר לא יכול לתת להם תשובות, ואני לא יכול להסביר להם למה גולדה מאיר וישראל גלילי ומשה דיין התווכחו אז האם מי שיעבור את התעלה זו תהיה משטרה, ז'נדרמריה, או צבא; אילו מדים הם ילבשו, והאם יהיו 400, 600 או 800. ואחר כך באה המלחמה והיא עושה את כל הדברים האלה לעפר ואפר, ושמה את כל האנשים החשובים האלה ללעג ולקלס.

אז התווכחו על זה, ואני רוצה לומר לכם עכשיו כקונטרה-פונקט, באופן כאילו מפתיע, שכאשר ייבחן הדיון הזה בפרספקטיבה היסטורית, למרבה האכזבה הוא לא ייחשב לדיון חשוב. הוא לא ייחשב לדיון חשוב, משום שלא נפלו כאן היום – ייפלו עוד – אבל לא נפלות כאן היום הכרעות גורליות. עזה זו לא החלטה גורלית, יריחו זו לא החלטה גורלית, וחס וחלילה וחס אילו שעו לדבריהם, ובעוד כך וכך שנים היתה פורצת מלחמה, והיא היתה פורצת כי במזרח התיכון תמיד פורצות מלחמות פעם בחמש, פעם בעשר, פעם בחמש-עשרה שנה, ואז הילד שלך והילד שלי, ואז יהיה לי נכד כנראה, ישאלו אותי: תגיד, אבל אומרים שב-1993 היתה לכם איזו הזדמנות לדבר עם האויב, כן, שידי מגואלות בדם; אומרים שנפתחה איזו הזדמנות, והייתם צריכים לוותר על עזה זו ועל יריחו, ובגלל זה אתם לא ויתרתם, ובגלל זה אתם לא בדקתם ולא ניצלתם את ההזדמנות הזו, ובאה המלחמה. ועכשיו תסביר לי.

בין שני ההסברים, זה ההסבר היותר קשה. זו החובה היחידה שלנו, אין חובה אחרת, להסביר למי שעוד אפשר יהיה להסביר, כי יש כאלה שההסברים מבחינתם באים כבר במאוחר.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר שריד.

אני רוצה להודיע, ששיבת הכנסת היום תימשך עד אחרי השעה 22:00.

משה קצב (הליכוד):

הלואי שתצדק, הלואי שלא תתבדה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מזמינה את חבר הכנסת אפרים סנה. אחריו – חבר הכנסת תופיק זיאד. בבקשה.

אפרים סנה (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, מעל הדוכן הזה אני מבקש לפנות אל ציבור חשוב של ישראלים, ציבור הנמצא בימים אלה בחרדה קשה מפני הבאות. כוונתי לציבור המתיישבים ביהודה, בשומרון ובעזה.

מפחידים אתכם, מסיתים אתכם למרד, רוצים להשתמש בכם כגייסות להכשלת ההסכם.

מה אומר ההסכם הזה מבחינתה של ההתיישבות הישראלית בשטחים? שני דברים עיקריים. 1. ביטחונכם הכולל בכל אתר ואתר נתון באופן מוחלט בידי צה"ל, משטרת ישראל וזרועות הביטחון האחרות; 2. לממשל העצמאי הפלשתיני, לכשיקום, אין כל נגיעה בכם.

אכן, את שתי הקביעות האלה צריך עוד לעגן היטב בפרטי ההסכם, כאשר יעובד. זו אחריות הממשלה, ושלוחיה במשא-ומתן יעשו זאת בכל הנאמנות, כי ממשלת ישראל אחראית לביטחון אזרחיה באשר הם שם.

מטרתו של הסכם הביניים היא לעצב מציאות חדשה בארץ-ישראל, מציאות של דו-קיום בין פלשתינים לבין ישראלים, בין כל הפלשתינים לבין כל הישראלים.

אתם, המתיישבים, צריכים להיות חלק מהדו-קיום הזה, להשתלב בו, להפיק ממנו את מלוא יתרונותיו, ולא לנסות למרוד בו, לשווא. אני אומר לשווא, כי הניסיון להפר באלימות את ההסכם הזה לא יצלח. אויבי ההסכם משני הצדדים לא יצליחו, כי שני העמים – הפלשתיני והישראלי – הגיעו לנקודה שבה, עם כל החשדות ועם כל משקעי האיבה, הם רוצים לתת לשלום לפחות הזדמנות אחת.

אני מבין את דאגתכם.

היו"ר א' סלמוביץ:

אפשר לבקש שם שקט, בבקשה?

אפרים סנה (העבודה):

אני חושב שיש בזה מן החוצפה, שאנשים שאינם חברי כנסת מרעישים בתוך האולם.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מאוד מבקשת להפסיק שם את הרעשים. בבקשה.

אפרים סנה (העבודה):

אלי, אולי תוציא את ה"סטאף" שלך החוצה, כדי שלא יפריע לדבר? – עם כל הכבוד והידידות.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הם לא ה"סטאף" שלי. אני ה"סטאף" שלהם. מה אתך?

אפרים סנה (העבודה):

אני אומר למתיישבים: אני מבין את דאגתכם, היא מוצדקת. אבל עליכם לעבוד ביחד עם הממשלה, כדי למצוא את הפתרונות הנכונים בשטח. ואם כך תנהגו – תמצאו לב פתוח ואוזן קשבת.

אני פונה אל המתיישבים: אל תתנכרו לרצון העם שהניסיון הזה יצליח; היו לשלום גשר ולא מכשול. מי שרואה את עתיד היישובים ואת תושביהם באופן רציני ואחראי, חייב לחפש דרך כיצד להשתלב במציאות החדשה ולא כיצד לערער אותה.

מי שאוהב את ארץ-ישראל חייב למצוא דרך להציל אותה מ-100 שנים נוספות של מלחמה, מגורלה של יוגוסלביה. ארץ-ישראל החצויה בין שני עמים נצים איננה ארץ-ישראל השלמה. רק במצב של שלום עמים, של פשרה ופיוס היסטורי, יוכלו יהודים ופלשתינים לגור זה לצד זה בכל חלקיה של ארץ-ישראל.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת סנה. אני מזמינה את חבר הכנסת תופיק זיאד, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת משה קצב, ואחריו – חבר הכנסת מאיר שטרית.

קריאה:

שינו את הרשימה?

היו"ר א' סלמוביץ:

כן, יש שינויים מדי פעם. נעשתה פה החלפה.

תופיק זיאד (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, סוף סוף מתברר שיש במזרח התיכון דבר אחר חוץ מהמלחמות, השנאה הלאומית ושפיכות הדמים. הדבר האחר הזה הוא התפנית הזאת בכיוון השלום בין שני העמים שלנו ובאזורנו. סוף סוף מתברר שבמקום החרב שממנה ניגר דם אפשר לנופף בעלה הזית, בארץ של השלום והזית, ואפשר להחליף את הדמעות של השכול בחיכים שמקרינים אור מפניהם של האנשים הפשוטים.

ההכרה ההדדית ומסמך העקרונות היו כמו הברק והרעם של השלום. האדמה הצמאה והסדוקה מחכה היום לגשם בשביל לחיות מחדש. מי מאתנו לא זוכר את האמרה, ואני מצטט: "אנחנו יכולים לראות אותם רק דרך קנה הרובה"? – הימים ההם עברו, התקופה הזאת עברה, ובמקום זה בשני הצדדים אפשרי שצד זה יראה את הצד השני רק דרך לחיצת היד של יצחק רבין ויאסר ערפאת.

כולנו היום שואפים לפריצת דרך גם עם סוריה, שתהא דומה לפריצת הדרך עם הפלשתינים. כולנו שואפים לפגישה, ללחיצת היד בין רבין לאסד. זאת על בסיס האמרה: מה שלקיסר – לקיסר, ומה שלא להים הוא לאלוהים.

בקשר לעבר ולהיסטוריה של הסכסוך, סכסוך הדמים – אנחנו צריכים להשאיר את זה להיסטוריונים. הדבר החשוב בימים האלה ובתקופה הזאת הוא, איך לצאת מהבוץ שאנחנו נמשכים לתוכו כבר יותר מ-45 שנים, שעברו.

הימין הקיצוני מצטיין בזמנים האלה בבכיינות דמגוגית. הוא רוצה להפוך את קיר הכנסת הזה לכותל, כותל מערבי. אין צורך בשני כתלים מערביים בירושלים. אחד, הנמצא במקום אחר, מספיק. מי שרוצה ללכת ולבכות – יש לו, הוא יכול למצוא מקום רחב שם.

הימין הקיצוני נכשל בבחירות האחרונות. הוא עדיין לא תופס זאת. הוא מתנהג כאילו הוא עדיין בשלטון. הוא לא הבין, הוא לא תפס את המסר של הבוחרים, המסר הזה שאמר: נמאסתם עלינו, תלכו הצדה.

הימין הקיצוני בימים האלה מורט את שערותיו ויוצא בדמגוגיות אופייניות לו, שההסכם הוא הרס של המדינה, שהוא ויתור על קיום המדינה, ושלממשלה אין מנדט. שמעתי את חבר הכנסת ביבי נתניהו ואת חבריו; אם תרצו – שמעתי את חבר הכנסת ביבי חמסיהו. שמעתי את הנאום המבולבל, הרדוד, הקטנוני, המאבד את עצמו לדעת בין פרטי הפרטים.

והס מלהוסיף על זה גם את האיומים שאנחנו שומעים יום יום, האיומים של הימין הקיצוני לנהוג באלימות, ואפילו קריאות להמרדה. לפני כמה רגעים ראיתי אותם יוצאים מבניין הכנסת להשתתף בהפגנה, אחת מהפגנות ה"נינג'ות", הפגנות האלות, האזיקים, השרשרות. אפילו המתנגדים הפלשתינים בשטחים הכבושים דוחים את האלימות ודוחים את הקריאות להמרדה.

אבל הסרבנים שם והסרבנים פה, הם לא יכולים לעצור את ההתפתחות ההכרחית. הם לא יכולים לעצור את השלום. האבן הזאת הגדולה, שהיא אבן השלום, כבר התגלגלה מראש ההר, ואין כוח שיכול לעצור בעדה.

חברי הכנסת, אנחנו עדיין רק בהתחלה. אנחנו עדיין בתוך המנהרה, אבל אנחנו בטוחים שהאור נמצא בקצה המנהרה, גם אם אנחנו עדיין לא רואים אותו. אבל אנחנו בטוחים שכבר התחלנו את הצעד הראשון בכיוון הנכון. יש מכשולים ויהיו גם מכשולים בעתיד, בדרך, אבל המכשולים האלה, יש להתגבר עליהם.

יש המכשול שקוראים לו ירושלים. יש להגיע לפתרון שיכול להבטיח את זכויות שני הצדדים, הזכויות הלאומיות של שני הצדדים. האמת היא שאין ירושלים אחת. יש שתי ערים, שכל אחת מהן היא ירושלים. זאת המציאות. אבל שתי הערים האלה ביכולתן להיות שתי בירות לשתי מדינות אחייניות החיות זו על-יד זו בשלום ובביטחון ובהבנה ובשיתוף פעולה בכל התחומים.

מכשול שני – בעיית הפליטים של 1948. אפשר ויש לפתור את זה על בסיס הזכות שלהם לחזרה למולדת שלהם.

יש עוד מכשול – המדינה הפלשתינית, זכות הקיום שלה והגבולות הסופיים. הפלשתינים צריכים מדינה. זה הכרח אובייקטיבי. כמו כל עם אחר, העם הערבי הפלשתיני, יש לו זכות ההגדרה העצמית וזכות למדינה משלו.

בעיית הגבולות – אנחנו רואים שגבולות השלום צריכים להיות גבולות 1967. מה הביאו הגבולות הרחבים מאז 1967 ועד היום, חוץ מיותר קורבנות ויותר הרס?

חברים יקרים, למצב של מלחמה יש דינמיקה משלו, והדינמיקה של מצב מלחמה היא יותר מלחמות, כפי שראינו, יותר שנאה, יותר שפיכות דמים. ולמצב של שלום יש גם כן דינמיקה משלו – שיהיה יותר שלום, יהיו יותר הבנה ויותר שיתוף פעולה.

אנחנו גאים גם כמפלגה, כחזית, כחד"ש, כתנועה פוליטית, מכיוון שההישג הזה, ההישג הכביר הזה, אנחנו האמא והאבא שלו, מאז מלחמת 1948. אתם יודעים את המימרה: אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה. ככה היא הפרוגרמה הפוליטית שלנו, שדגלה בזכויות ההגדרה העצמית הריבונית והלאומית לשני הצדדים. גם עמדתנו, עמדת סיעתנו כגוש חוסם, הוכיחה את צדקת דרכנו ואת צדקת עמדתנו.

אנחנו נמשיך להיות גם בעתיד גוש חוסם ואנחנו נתמוך בכל צעד שהמשלה הזאת נוקטת אותו ותנקוט אותו לדחוף את עניין השלום הצודק קדימה.

אנחנו, כאוכלוסייה הערבית, כאזרחיה הערבים של מדינת ישראל, אנחנו מברכים על ההישג הזה. ואם כל צד, הצד הישראלי או הצד הפלשתיני, מעוניין פעם אחת בשלום במזרח התיכון – אנחנו,

האוכלוסייה הערבית במדינת ישראל – מעוניינים פעמיים: כחלק מהמדינה פעם אחת ופעם שנייה כחלק מהעם הערבי הפלשתיני.

חברי הכנסת הנכבדים, בשבת, זאת אומרת יומיים לפני המאורע ההיסטורי בושינגטון, התקיימה בנצרת הפגנה של האוכלוסייה הערבית, הפגנה רבת משתתפים. בהפגנה הזאת הורמו שני הדגלים, שניהם, זה בצד זה, הדגל הישראלי והדגל הפלשתיני, זה בצד זה, ובזה הרמז לעתיד, הסמל לעתיד, המצביע על הפתרון הצודק, שאין ממנו מנוס.

תרשו לי עוד דקה אחת לקרוא קטע משיר שכתבתי לאייבי נתן לפני כמעט שנתיים, כשנשפט לשישה חודשי מאסר משום שהוא נפגש עם יאסר ערפאת. קטע: תנו לפרח/ לדבורה/ לנשיקה/ לחיוך המנצנץ בעיניים/ את זכות הדיבור. תנו לשמש/ לראש ההר המוריק/ לאילנות/ את זכות הדיבור. תנו לים/ לגלי הים/ לאלמוגים/ ליער/ לזמיר/ את זכות הדיבור. תנו לבית-הספר/ לשדה המזרע/ לבית-החרושת/ את זכות הדיבור. תנו לטל-השחר/ לירח המאוהב/ לציפור/ את זכות הדיבור. תנו לעתיד הנישא על כנפי שחפים/ על משבי ריח הלילך/ את זכות הדיבור. תנו לשלום עכשיו/ את זכות הדיבור.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת תופיק זיאד. אני מזמינה את חבר הכנסת משה קצב, אחריו – את חבר הכנסת מאיר שטרית, ואחריו – את כבוד השר ישראל קיסר.

משה קצב (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בנושאים לאומיים, שעניינם חיים וקיום, אסור שיהיו ספקות והיסוסים. ראש הממשלה, מאז קיבל את ההחלטה להכיר באש"ף הוא משדר לעם ישראל חוסר נחישות, חוסר ביטחון ואי-ודאות. גם היום, בדיון במליאת הכנסת, העדיף ראש הממשלה לתת הצהרות כלליות, לדבר על חזון, על דברים שהכול מסכימים, שואפים, משתוקקים ומתפללים להגשמתם, אבל לא שמעתי בדברי ראש הממשלה – וציפיתי לכך – אף לא מלת הגנה אחת על הנימוקים, על המניעים, על השיקולים שהובילו אותו לקבל החלטות כל כך דרסטיות, היסטוריות, ויש בתוכן רבים – ואני בתוכם – שרואים בהן החלטות המסכנות את קיומה של מדינת ישראל.

יצחק רבין עומד בראש מדינה שעדיין נאבקת על קיומה. טעות אחת של ראש ממשלת ישראל בתחום הלאומי עלולה להמיט עלינו אסון. הלוקסוס שיש לנשיאי ארצות-הברית, צרפת, לראש ממשלת אנגליה, אין לראש ממשלת ישראל. שם מותר לראשי המדינה לטעות. אם נשיא ארצות-הברית יקבל החלטה מוטעית, קיומה של ארצות-הברית לא יהיה נתון בסכנה. מדינת ישראל היא המדינה היחידה בעולם, שאם הממשלה וראש הממשלה שלה יקבלו החלטה מוטעית ברמה הלאומית, הם מסכנים את קיומה של המדינה היהודית. סוריה איננה נאבקת על קיומה, מצרים, ירדן, אף לא מדינה ערבית אחת. מדינת ישראל היא המדינה היחידה שמנהלת מאבק קיומי.

אני אכן שואל את עצמי, מה הניע את ראש הממשלה להביא, לקבל, החלטות קשות כל כך כמו נסיגת צה"ל מרחבי יהודה ושומרון? מה הניע אותו, גם אם איננו מודה בכך, להביא להקמת מדינה

פלשתינית ביהודה ובשומרון? מה דוחף את ראש הממשלה להשלים עם מימוש זכות השיבה? מה דוחף את ראש הממשלה להעמיד בספק את הריבונות הישראלית על ירושלים המאוחדת?

יש רגעים, אדוני היושב-ראש, בהכרעות בחיי עם, שבהם אין לאיש מאתנו הסמכות להחליט עליהן. במקרה הזה אין לממשלת ישראל המנדט והסמכות להחליט החלטות שיש להן משמעויות קיומיות. הסמכות הזאת נתונה לאזרחי ישראל.

חמור מכך. את המדינה כולה, את הכנסת כולה, את הממשלה כולה, מובילים שני אנשים וחצי, שני אנשים וחצי שקיבלו החלטות ללא שום התייעצויות עם חבריהם לממשלה, קיבלו החלטות ללא התייעצות עם חבריהם בכנסת, לא עם מומחים, לא עם אנשים מיומנים ועתירי ניסיון, והרי להחלטות שהם קיבלו יש משמעויות והשלכות אדירות.

המשמעויות של אותן החלטות לא נבדקו. לא נבדקו, למשל, ההשלכה של ההחלטה הזאת והשפעותיה על ערביי ישראל לטווח הארוך. מה תהיינה המשמעויות של הקמת מדינה פלשתינית בתנאים שבגליל יש עדיין רוב לא יהודי? בתנאים שיש תופעות של הקצנה בקרב חלק מערביי ישראל?

הממשלה פעלה בפזיזות, במסע של הטעיה והולכת שולל, ואני חושש שהיא גם מסתירה את האמת מן העם. היא לא בדקה את כל המשמעויות וההשלכות להתחייבויות שהיא נטלה על עצמה. הממשלה, ראש הממשלה ושר החוץ העדיפו ללכת בדרך הקלה. נסחפתם לאשליות מתוקות. התהליכים כפו עליכם את המהלכים. מין חולשה השתלטה עליכם במין פתאומיות, אתם מגלים יותר ויותר חוסר אונים, ופתחתם במסע הטעיה ושטיפת מוח.

כבר עשרות שנים משתוקקים, כולנו, כל חברי הבית, מחפשים דרך להשיג את השלום, מתישים את הכוח, מאמצים את המוח – –

שלמה בוחבוט (העבודה):

יש לך הזדמנות עכשיו.

משה קצב (הליכוד):

– מהי הדרך הטובה ביותר? הרי לא הנחתם הסכם שלום על שולחן הבית, הבאתם הסכם שלום? על מה אתה מדבר?

שלמה בוחבוט (העבודה):

יש לך הזדמנות.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שלמה בוחבוט, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

הוא שאל שאלה ואני עניתי לו.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת בוחבוט, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

בפעם השנייה?

היו"ר ע' עלי:

בפעם הראשונה. בינתיים ראשונה. סליחה רגע, אני מבקש להפסיק את הדיבורים. חבר הכנסת אלסאנע, אני מבקש להפסיק.

קריאה:

— — —

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש שיתקיים כאן דיון מסודר; זה הכול. קריאת ביניים אחת – בסדר, אבל אי-אפשר להפריע בצורה סדירה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

— — —

משה קצב (הליכוד):

אנחנו מתישים את כוחנו — — —

היו"ר ע' עלי:

סליחה, גמרנו.

משה קצב (הליכוד):

אנחנו מתישים את כוחנו כבר עשרות שנים בחיפוש אמיתי אחר שלום אמיתי, שלום קבוע, שלום יציב, שלא מעמיד את צאצאינו בסכנה. השר יוסי שריד, בגילוי לב כמעט מרגש, דיבר על הדאגה לעתיד נכדיו שעדיין לא נולדו. מה יקרה אם, חלילה וחס, נכדיו של השר יוסי שריד והדור הבא יהיו נתונים בסכנה קיומית? האם אז תהיה לנו אפשרות לסגת, לומר: לפני עשר שנים קיבלנו, ב-20 בספטמבר, החלטות מוטעות בכנסת, בממשלה? האם יש דרך נסיגה? זהו הלוקסוס שיש לעמים אחרים ולמדינות אחרות, ואין למדינת ישראל. לנו אסור לטעות. מדובר בנושאים קיומיים.

מי שרוצה להתרשם ממלת הקסם: שלום, לא צריך ללכת רחוק. אפשר, מחר בבוקר, לחתום על חוזה שלום עם סוריה, עם ירדן ועם לבנון בלי קושי. רוצים שלום? – בבקשה. למה אתם מדברים גבוהה גבוהה? אפשר מחר בבוקר להזמין את נשיא סוריה, את מלך ירדן ואת ראש ממשלת לבנון לחתום על הסכם שלום. קבלו את התנאים שלהם. זה בדיוק מה שעשה ראש הממשלה יצחק רבין. הוא קיבל את התנאים של אש"ף, ולא קיבלנו שלום. אין הסכם שלום.

היו ויכוחים אמיתיים. יש מישהו מאתנו שלא רצה שלום? הממשלה הקודמת לא רצתה שלום? אתם מאמינים שבאמת אנחנו מלאכי המוות, לא רוצים שלום? ודאי שגם אנחנו רצינו שלום — — —

יורם לס (העבודה):

אבל לא יכולתם.

משה קצב (הליכוד):

האמנו — — —

יורם לס (העבודה):

אתם לא יכולים.

משה קצב (הליכוד):

יכולנו. אתם שיבשתם את הסיכוי שהיה להשיג את השלום – – –

יורם לס (העבודה):

— — —

משה קצב (הליכוד):

אנחנו רצינו שלום אמיתי – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה, חבר הכנסת יורם לס, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

משה קצב (הליכוד):

אנחנו רצינו שלום אמיתי. רצינו שלום קבוע, שלום ממשי. אין שום קושי לחתום על שלום מזויף, והשלום הזה הולך להיות שלום מזויף. הטרור לא ייפסק. למעלה מעשרה ארגוני טרור ערביים הכריזו מלחמה ואמרו: אנחנו נמשיך להילחם נגד מדינת ישראל, נחבל בה, ונמשיך לפעול כדי להשמיד את מדינת ישראל; עשרה ארגוני טרור. לא מביאים שלום עם העולם הערבי. אדרבה, הלואי שאתם תצדקו. אין דבר שאני האמנתי בו יותר מאשר התנגדות להחלטות הללו של הממשלה.

עכשיו העליתם את אש"ף מדרגה של שפל וחולשה למעמד של ארגון שזוכה במעמד של מדינה עצמאית, הכרה בין-לאומית ומשאבים כספיים אדירים. רציתם להכיר באש"ף? תנהלו אתו משא-ומתן, ולאחר שסיכמתם אתו הסכם שלום תכירו בו. איזה מין תבונה זאת ללכת להכיר באש"ף עוד לפני שיש אתו הסכם שלום? לשיטתכם אני אומר, לא לשיטתנו. אם אתם רוצים כל כך להכיר באש"ף, תעשו זאת אחרי משא-ומתן. מדוע? מה היתה הבהלה? מה היתה הפזיזות למהר ולהכיר באש"ף? מה קיבלנו בתמורה, ריבוננו של עולם? הרי יכולנו לחתום אתם חוזה שלום. במסגרת חוזה שלום רוצים להכיר באש"ף? – תכירו באש"ף. רוצים לתת להם מדינה פלשתינית, אבל במסגרת חוזה שלום. מה עשיתם היום? נתתם ראש גשר לארגון אש"ף ביהודה ובשומרון, להרחיב את ראש הגשר

הזה, ומתוכו לפעול כדי לפגוע בביטחון ישראל, כדי לסכן את קיומנו, את ביטחוננו, ואל תשלו את עצמכם ואל תובילו את העם הזה באף.

הארגונים הערביים וארצות ערב עוד לא השלימו עם קיומה של מדינת ישראל. הרי יכולים להיות המון מצבים שאין לנו שליטה עליהם. מה יכול היה להיות, רבותי, אילו במקום מובארק, ראש המרצחים היה תופס את מקומו של סאדאת? הרי הוא היה מבטל את הסכם השלום אתנו מייד. על כך חשבה ממשלת הליכוד בשעתה. אמרנו שנקבע ערבויות כאלה, שאם אי-פעם יירצח הנשיא המצרי ויבוא במקומו משטר אחר, יש לנו ערבויות וקיומה של מדינת ישראל לא יהיה נתון בסכנה. אתם נקטתם את הערבויות האלה הפעם? נקטתם אמצעים כלשהם כדי לשמור על ביטחוננו? מה יקרה אם יתברר שכל המסע הזה של ערפאת הוא מסע שקר? מה יקרה אם מחר המחבלים יפגעו בנו בתוך ירושלים ובתוכי "הקו הירוק" ויסתתרו ביריחו? מה תעשו? מה האפשרויות שעומדות לרשות צה"ל, השב"כ? יש לנו בכלל אמצעים? אין לנו. רוששתם אותנו מכל האמצעים והנכסים שעמדו כדי לשמור על קיומנו וביטחוננו.

כל התיאוריה שלכם יכולה להיות נכונה רק על בסיס הנחה אחת, שאנחנו מדברים עם מלאכים, מדברים עם אנשים דוברי אמת. אולי אתם צודקים. אבל מה יקרה אם יתברר שהם רמאים והם שקרנים והם ניצלו את התמימות, את העיוורון, את הבלוק שחסם את מוחו של ראש ממשלת ישראל? מה יקרה אם יתברר שזאת המציאות? יש לכם תשובה על כך?

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לסכם ולומר: ההסכם כבר נחתם. לצערי הרב, אין שום ערך לדיון שמתקיים פה במליאת הכנסת. אני, כל כולי, בכל נימי נפשי, מתנגד להחלטות הממשלה, ואני שלם עם אמונתי זו לחלוטין, ללא שום פקפוק והיסוס. אין בי שמץ של פקפוק והיסוס לגבי עמדתי.

ממשלה זאת כבר החליטה למעשה והתחייבה להכיר באש"ף, להביא לנסיגת צה"ל מיהודה, משומרון ומעזה. היא הסכימה למעשה להציף את יהודה ושומרון במיליון פליטים. היא הסכימה לקיים דיון על מעמד ירושלים. למעשה היא נתנה אור ירוק לסיכון מעמדה הריבוני של ישראל בירושלים המאוחדת.

למרות הספקות שיש לי, אדוני היושב-ראש, כלפי ראש הממשלה וכלפי מפלגת העבודה, שבכנסת הם נהנים מרוב – ואני חוזר ואומר, בבחירות האחרונות לא היה למפלגות השמאל רוב בעם, למחנה הלאומי היה רוב – אף שיש לי ספקות לגבי יכולתו, כוונותיו, תבונתו של ראש הממשלה, אף שאני ער לכך שיכול להיות שהוא נכנע לאיזה תהליך שנכפה עליו, בלי שהוא רצה – הבה נתלכד לפחות על מה שהכריז ראש הממשלה בימים האחרונים, לאחר שחתם על ההסכם עם אש"ף. הבה לפחות נתלכד, תנו לנו ביטחון, אנחנו נציגי ציבור, תנו לנו ביטחון שלמרות מה שעשה ראש הממשלה – הוא מוכן לנקוט צעדים משלימים כדי לשמור על ביטחוננו.

ראש הממשלה הכריז בימים האחרונים שהוא מתנגד להקמת מדינה פלשתינית בכל תנאי. הוא הכריז שהוא מתנגד לפגיעה בריבונות ישראל על ירושלים המאוחדת. הוא הכריז שהוא מתנגד לזכות השיבה. שלושה אלמנטים חשובים; שלוש אמיתות יסודיות בחיים הלאומיים שלנו, לצערנו הרב. הבה נתלכד, שני חלקי הבית, שתי המפלגות הגדולות, נעמיד את זה במבחן המציאות, ואז יתברר אם אתם דוברי אמת או שאתם חובשים מסכה על הפנים ואינכם רוצים להוריד אותה. אתם מתעתעים בעם, לא רק בכנסת. זהו מבחן האמת שלכם.

הבה נקבל החלטה, בתום הדיון במליאת הכנסת, לא נצביע בעד ההסכמים, נתנגד, אבל נביא הצעת החלטה משותפת, אתם ואנחנו.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הצעת חוק. מדוע הצעת החלטה?

משה קצב (הליכוד):

אני מוכן שלפחות תהיה החלטת כנסת, משותפת למפלגת העבודה ולליכוד.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הצעת חוק.

משה קצב (הליכוד):

נגבה אותה מאוחר יותר.

היו"ר ע' עלי:

חברי הכנסת, נא לאפשר לדובר לסיים את דבריו ולא להפריע לו.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

זה שיפור.

היו"ר ע' עלי:

אני מציע שאחר כך תשב עם ראש הסיעה שלנו ותציע לו שיפורים.

משה קצב (הליכוד):

אין שום בעיה להבטיח לעגן את זה, לתת לזה יסודות מוצקים.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הם כבר ויתרו על הכול.

משה קצב (הליכוד):

לפחות נסכים על כך, הכנסת תחליט החלטה משותפת לשתי המפלגות הגדולות, בתום דיון שקיימנו שלושה ימים רצופים: מתנגדים להקמת מדינה פלשתינית בכל תנאי ביהודה ובשומרון – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

מה פתאום?

משה קצב (הליכוד):

– – מתנגדים לפגוע בריבונות ישראל על ירושלים המאוחדת; מתנגדים לזכות השיבה.

אברהם בורג (העבודה):

למה כן מסכימים?

שלמה בוחבוט (העבודה):

ותצביע בשביל ההסכם?

משה קצב (הליכוד):

ואז, רבותי, יתברר אם כוונתיכם אמיתיות. הרי אתם לא רוצים כרגע להשיג רווחים פוליטיים. הנושא הוא נושא לאומי ממדרגה ראשונה. וזה גם המבחן שלכם, חברי הכנסת של אגודת ישראל.

אם מפלגת העבודה תסכים להצביע עבור הצעות ההחלטה הללו, נתלכד כולנו, למרות ההתנגדות שלנו להסכם שכבר נחתם, ונראה בכך צעדים משלימים כדי לשמור על קיומה ועל ביטחונה של מדינת ישראל. אם הם יסרבו, זו תהיה הוכחה שזאת מערכת מתוכננת, מושלמת, של צביעות, של העמדת פנים, של הולכת שולל, שבמסתרים, בכחש ובמרמה, נועדו להוביל לנסיגת צה"ל, להקמת מדינה אש"פית ביהודה ובשומרון, לסיכון מעמדה של ירושלים המאוחדת, ולהצפת יהודה ושומרון במיליון פליטים נוספים שיסכנו את קיומה ואת ביטחונה של מדינת ישראל. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת משה קצב. חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה, ואחריו – שר התחבורה ישראל קיסר.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

חבר הכנסת קצב, האם אתה מסכים להחזיר את כל השטחים לירדן?

קריאה:

וליד חאג' יחיא (מרצ):

הוא מדבר על חלק, הוא לא מדבר על הכול. שיגיד: אני מוותר על העיקרון של ארץ-ישראל השלמה. את זה הוא לא אמר.

משה קצב (הליכוד):

ברשותך, אדוני היושב-ראש, אף שהזמן דוחק, אני מוכן לומר לך: אני מוכן להסכים שתוקם מדינה פלשתינית, במסגרת הסדר שלום בעבר הירדן.

קריאה:

תודה רבה.

משה קצב (הליכוד):

ניתן אוטונומיה מלאה לערביי יהודה ושומרון. ואתה ואני ניהנה משוויון זכויות מלא במדינת ישראל.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מודה שאני מלא קנאה בעמיתי חברי הכנסת שכבר יש להם דעה מגובשת נגד ההסכם ובעמיתי חברי הכנסת שיש להם דעה מגובשת בעד ההסכם. אני מודה שבעניין הזה – – –

שר החקלאות י' צור:

עוד יש לך אפשרות לשקול.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מודה ומתוודה, שמאז פורסם ההסכם הזה ומאז קיבלנו את תוכנו של ההסכם, אני מתחבט קשות בסוגיה הזאת. בעיני, זו אולי אחת הדילמות החריפות ביותר שעמדתי בפניה במערכת הפוליטית, בכנסת, מזמן שאני חבר הכנסת.

מצד אחד, הרי אנחנו דנים בהסכם שהממשלה בעצם חתמה, אישרה, הפכה אותו לעובדה בלי לשאול אותו כלל; גם בלי לשאול אתכם, חברי הקואליציה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

במפלגת העבודה אין צדיק כמוך.

מאיר שטרית (הליכוד):

כל אחד, כמו שאומרים, צדיק בדורו. כל אחד ועמדתו ותפיסת עולמו.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת בן-אלישר, אני מבקש, עומד כאן נואם, באמת מתחבט עם עצמו. נא לשמוע עד הסוף. אם יש לכם הערות, תעירו לו. אבל תנו לו להשלים את דבריו. אני מתאר לעצמי שהוא גם מתרגש. אלה החלטות לא קלות. הוא אומר דברים קשים. נא לשמוע בקשב, וללא הפרעות.

מאיר שטרית (הליכוד):

ההסכם הרי לא הוצג בפנינו, לא בפני האופוזיציה ולא בפני הקואליציה. גם לא קיים דיון בין הממשלה לבין האופוזיציה על העקרונות של ההסכם לפני חתימתו. אולי ניתן היה לשרר בהסכם הזה דברים מסוימים. ואני מודה שההסכם באמת מציב בעיות קשות ביותר, בעיות מרכזיות, שאין עליהן תשובות. ותאמינו לי שגם ניסיתי לברר את התשובות. ולא על כל שאלה יש תשובה, גם לא לאלה שצריכים להשיב. אינני חושב שיש להם תשובות על השאלות. בחלק מהדברים גם לא קיבלתי תשובות מספקות, כי גם הם נמצאים באיזשהו מקום בערפל, ובלי תשובות מספקות על חלק מהדברים.

ראשית צריך לזכור על מה אנחנו מדברים. זה איננו באמת הסכם שלום. לא מובא בפני הכנסת הסכם גמור ועשוי שמגדיר את כל הבעיות שמתהוות בתנאי שלום, בין הפלשתינים לבין ישראל, או בין אחרים. מובא הסכם שבעצם רק מתחיל את המשא-ומתן, ושרק בעקבותיו יתחיל עכשיו הוויכוח, שלדעתי יהיה ארוך מאוד וקשה מאוד, על אלף ואחד נושאים, ואיש מאתנו, לרבות הממשלה, לא יודעים איך הוא ייגמר.

גם את זאת צריך לזכור, כי אילו היה מונח בפני הכנסת מסמך גמור ועשוי, כמו מסמך קמפ-דייוויד בזמנו, אנשים היו יודעים על מה הם מצביעים. כאשר אתה בא להצביע בעד או נגד ההסכם הזה, אתה לא יודע בעצם עבור מה אתה מצביע. אתה מצביע על איזו מסגרת שעדיין היא ריקה ואיך יודע מה יהיה העתיד שלה.

מה הן הבעיות המרכזיות שאני רואה בעניין הזה? ראשית, לאור ההסכם, למרות עמדתם של ראש הממשלה ושל הממשלה, אשר אומרת כי היא מתנגדת להקמתה של מדינה פלשתינית, ההסכם יוצר במידה רבה סיכוי סביר ביותר – אני מגדיר זאת בכוונה ב-UNDERSTATEMENT – של יצירתה או הקמתה של מדינה פלשתינית, דבר שאני חושב שאינו מקובל על רוב חלקי הבית הזה. לדברי הממשלה וראש הממשלה, גם עליהם אין זה מקובל. אין ביטחון שזה לא יקרה.

הדבר השני הוא הביטחון הגלובלי והאסטרטגי של מדינת ישראל. מה קורה אם ההסכם הזה לא יעבוד, אם השטחים יימסרו לאוטונומיה עם מועצה מחוקקת, אך העסק הזה יתמוטט אחרי שלוש שנים, אחרי ארבע שנים? האם תהיה מדינת ישראל מסוגלת בתנאים החדשים להגן על עצמה? אילו כלים ואילו אפשרויות יש לה?

הדבר השלישי – גורל המתיישבים: אני חושב שהמתיישבים הם היחידים הנמצאים במצוקה קשה וגדולה ביותר. אנו צריכים לזכור, שהם אולי קורבן השלום האמיתי, הם יישארו תקועים בתוך אוטונומיה שהם עצמם אינם יודעים מה יהיה טבעה וכיצד היא תעבוד, כי זה עוד לא מוגדר.

אני מבין את החרדה לא רק של הילדים אלא גם של האבות, של המתיישבים, מעבר לתפיסת העולם האידיאולוגית שלהם. הבית שלהם שם, הם גדלו שם, הם נולדו שם, ואולי בגללם הגענו להסכם השלום הזה. אני מאמין שאילולא היתה התיישבות ביהודה ובשומרון, אילולא היתה התיישבות בבקעה ובעזה, אולי הפלשתינים לא היו מגיעים לעולם לשולחן המשא-ומתן, אולי הם היו אומרים: הזמן משחק לטובתנו, כדאי להשאיר את זה פתוח. מפעל ההתיישבות גרם לכך שהפלשתינים הגיעו למסקנה שהזמן משחק לרעתם, ואם הם לא ימהרו להגיע לשולחן המשא-ומתן, לא יישאר על מה לדבר. לכן, לבי לבי למתיישבים הנמצאים היום במצב זה. הם בעצם נשלחו לשם על-ידי שתי הממשלות, על-ידי ממשלת המערך בזמנה – מייד אחרי 1967. חברון ככל שאני זוכר, הוקמה על-ידי מפלגת העבודה.

דן תיכון (הליכוד):

קריית-ארבע הוקמה על-ידי השר ספיר.

מאיר שטרית (הליכוד):

והיום הם נתונים במצב מאוד-מאוד בלתי ברור. גם העתיד אינו ברור, לא ברור מה יהיה בהסכם הקבע אתם.

הדבר הרביעי הוא מידת המחויבות של הפלשתינים ושל אש"ף לקיום ההסכם וסייג לשאיפות הטריטוריאליות שלהם. צר היה לי מאוד לראות, שלמרות התחייבותו של יאסר ערפאת ואף שחתם על ההסכם, הוא נמנע מלגנות את הטרור. הוא עדיין מדבר על ירושלים כעל בירתה של המדינה הפלשתינית. הוא מדבר במונחים שאין לגביהם שום מלה בהסכם הזה. אני מודה שזה מפריע לי מאוד-מאוד, ואני לא שומע תשובות מצדנו.

הדבר החמישי הוא ירושלים: צריך להבהיר בצורה שאיננה משתמעת לשתי פנים, שירושלים איננה נושא למשא-ומתן, וצר לי שירושלים נכנסה להסכם הזה כנושא למשא-ומתן במסגרת הסדר הקבע. זה דבר שאינו נותן לי מנוחה, ואני מניח שכך גם לרוב חברי הבית הזה.

זכות השיבה: אם באמת ויתרו הפלשתינים על תביעתם, ואין הם מדברים על זכות השיבה אל תוך "הקו הירוק" – על עכו, על רמלה, על לוד ועל יפו – אני רוצה לשמוע זאת במפורש מהם. הם אינם אומרים זאת.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הם אומרים שלא ויתרו.

מאיר שטרית (הליכוד):

הם אומרים את ההיפך. אני רוצה לשמוע מממשלת ישראל דבר ברור: על זה לא מדברים ולא נדבר. זה לא נאמר.

הדבר השביעי הוא הנושאים הכלכליים. אביא דוגמה קצרה אחת כדי להבהיר: בתוך חודשיים צריכה הממשלה לסכם את המשא-ומתן על עזה ויריחו, ולהחליט מה יהיה גורל הגבולות בין עזה ויריחו לבין מדינת ישראל. האם הגבולות יהיו פתוחים או סגורים? אנחנו שואפים כמובן לגבולות פתוחים. כדי שיהיו גבולות פתוחים, הפלשתינים צריכים להסכים לכך שהמסים יהיו זהים בשתי המדינות. אם המסים לא יהיו זהים, אם לא יהיה שם מכס ומס ערך מוסף או מסים אחרים, איש לא יקנה כאן שום דבר. את כל הציווד החשמלי והמכוניות אפשר יהיה לקנות שם בחצי מחיר.

דן תיכון (הליכוד):

זה מה שיקרה.

אברהם בורג (העבודה):

בוננזה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אם אין הסכם כזה, זאת אומרת שהמדינה צריכה להקים גדרות לאורך הגבולות שעליהם יוחלט, וזאת בתוך חודשיים, ולהקים תחנות מעבר של מכס. זאת אומרת שאתה מקים מדינה מלכתחילה. אני שואל את השאלה הבסיסית, מה קורה אם הפלשתינים אינם מסכימים לכך, אם אין מגיעים אתם להסכם?

דן תיכון (הליכוד):

יהיה אזור סחר חופשי.

מאיר שטרית (הליכוד):

האם ההסכם נופל? האם ההסכם מתקיים? האם הממשלה נסוגה ממנו? אני מודה שלא שמעתי תשובה מהממשלה בעניין זה.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

יהיה הסכם שלום, אתה עצמך אמרת זאת.

מאיר שטרית (הליכוד):

דבר שמיני הוא ש"ס; אני מודה שזה מפריע לי, ואיני מבין איך זה לא מפריע לכם. אני לא מבין למה ראש הממשלה, הרמטכ"ל, סגנו וסגן שר הביטחון הולכים לרב עובדיה יוסף, לאסטרטג הגדול, כדי להסביר לו את המדיניות של הממשלה ואת גבולות הביטחון, אבל לי כחבר הכנסת אשר צריך להצביע, אף אחד לא בא להסביר. אני רוצה שיסבירו לי, יש לי אותה זכות כמו לעובדיה יוסף.

אם ש"ס אומרת משאל עם, אהלן וסהלן, אני רוצה משאל עם על גיוס בחורי ישיבות לצבא. יש בעניין זה הצעת חוק שלי, האם ש"ס מוכנה לקבל את תוצאות משאל העם על גיוס בחורי הישיבות לצבא ולנהוג על-פיה, או רק בעניין זה, משום שעכשיו יש קוניונקטורה אשר נוחה לה.

נראה לי שהממשלה קצת מתבזה בעניין הזה עם ש"ס, העסק הזה לא כשר, ואיני מגן על ש"ס. אינני רוצה להגן עליהם, אני רוצה שהדברים יאמרו באמת ובתמים, אני רוצה שנשמע מה אנשים אומרים, שנשמע מה אתם אומרים על העניין. אם ש"ס אינה מוכנה לתמוך בהסכם השלום, תזרקו אותה החוצה. תהיו גברים עד הסוף, כמו שאומרים. תהיו אריה עד הסוף. אל תתקפלו באמצע הדרך.

מול כל המגבלות האלה, אני מודה שניצב הפיתוי הגדול שאני מתחבט בו: האם אחרי 45 שנות מלחמה נסגור את הדלת על ההסכם? נניח שהכנסת צריכה לבטל את ההסכם ולהגיד שאין שלום –

--

דן תיכון (הליכוד):

אתה מציע שהליכוד יבצע את ההסכם.

מאיר שטרית (הליכוד):

בדיוק, חכה. מה האלטרנטיבה? נסגור את הדלת ונגיד שאין שלום? נגיע חזרה לאינתיפאדה ולמלחמה. אני אומר לליכוד ולמערך: שתי הממשלות לא הצליחו להשתלט על האינתיפאדה, ארץ-ישראל בעצם לא היתה בידינו, אזרחים ישראלים פחדו להסתובב בשכם, בחברון, בג'נין, בעזה וגם במזרח-ירושלים, ולאיש לא היה האומץ ליצור את החוק והסדר ולתת פקודה לצבא לחסל את האינתיפאדה, ולא חשוב מה המחיר. איפה האומץ הזה? אם רוצים לשמור על ארץ-ישראל, נשמור אותה ונעשה אותה חופשית וזמינה לכל ישראלי. היא לא היתה כזו. אם היא לא היתה כזו, על מה אנחנו שומרים? על מה אנחנו שומרים? אולי בגלל דבקותו בתפיסת העולם הזו ובגלל חוסר הגמישות, איבד הליכוד את השלטון. על מה אנחנו שומרים?

אולי עכשיו נפתחת דלת לשלום כולל במזרח התיכון. אולי עכשיו נפתחת דלת, כאשר מצב העולם כולו משתנה, ויהיה הסכם עם כל מדינות ערב. יהיה הסכם שבו מעמדה של מדינת ישראל ישתנה מקצה אל קצה, ואולי הנטל הביטחוני ירד בצורה דרסטית. אולי ייווצר סוף סוף שינוי סדר העדיפויות הלאומי, ונתחיל לטפל ברצינות בבעיות החברה ובמצוקתה. שמינית מהעם הזה נמצאת מתחת לקו העוני ומשלמת את המחיר יום-יום, ואנחנו משתמשים תמיד בתירוץ הביטחוני ואומרים שאנו לא יכולים לתת ולא יכולים לעשות, לא יום לימודים ארוך ולא כלום, כי אין כסף. אם יהיה שלום, אולי יהיה כסף. קשה לי לסגור את הדלת הזו ולומר שאיני רואה, אני טומן את הראש בחול.

אברהם בורג (העבודה):

נכון.

מאיר שטרית (הליכוד):

לכן אני מתלבט. אני חושב שהממשלה היתה יכולה לנקוט פעולה שהיתה מביאה לקונסנסוס של הבית הזה. צריך לומר מה הם הקווים האדומים, צריך להגיד שלא נדבר על ירושלים, לא נדבר על זכות השיבה, צה"ל לא ייסוג מהירדן גם בהסדר הקבע, והגבול יישאר באחריותנו גם במסגרת הסדר הקבע. צריך לדבר על הביטחון של היישובים ולהחליט מה הם הקווים האדומים. צריך לומר לא למדינה פלשתינית. על כך אני חושב שאפשר למצוא אחדות בבית הזה, ואז לא תהיה לי בעיה לתמוך בהסכם כזה. אבל אני לא שומע אתכם מדברים, אני לא שומע את הממשלה הזו מדברת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתם תהיו מוכנים?

מאיר שטרית (הליכוד):

אני אהיה מוכן; אני לא יודע מה עם האחרים, אני מדבר בשמי. חבר הכנסת אלי גולדשמידט, עוד לא ראיתי אותך אף פעם אחת מצביע נגד הממשלה שלך בשום נושא; אפילו הצבעתם נגד יום חינוך ארוך, למרות המחויבות של הממשלה שלכם. אז אל תטיף לי מוסר. אני יכול להראות לך ברקורד שלי, שהצבעתי לא אחת נגד עמדת הליכוד. בעניין הזה, לא לי אתה צריך להטיף מוסר, אני מבטיח לך. אני מדבר בשמי, לא בשם אף אחד אחר.

הייתי הרבה יותר שקט אילו שמעתי מה הם הקווים האדומים שהממשלה עומדת עליהם. הרי הסדר הקבע יגיע בעוד שלוש שנים, אחרי הבחירות הבאות. ההסכם הזה עשוי וגמור. אני נמנה עם מי שמאמינים, שהליכוד יכול להגיע להסכם הרבה יותר טוב ממה שהמערך מסוגל, מסיבה אחת פשוטה. מי לידי יתקע שראש הממשלה יצחק רבין, שהתחייב על כמה וכמה דברים לפני שנכנס להיות ראש ממשלה ואינו עומד בהם בגלל הגריפה שלו שמאלה, שמחר הוא לא יוותר? אגב, אני מסתייג מהקריאות "בוגד", אני מסתייג מהעניין הזה של מרי אזרחי, אבל מי לידי יתקע, כמי שמאמין

בממשלה ובראש הממשלה שלה, שמחר ראש הממשלה לא ייגרף יותר שמאלה, יקים מדינה פלשתינית ויוותר על ירושלים? הרי גם את זה הוא אמר שהוא לא יעשה. אני רוצה שתתקעו לידי שנעביר חוק שמחייב גם אתכם וגם אותנו על הקונסנזוס שאנחנו מסכימים לו.

שלמה בוחבוט (העבודה):

ותצביע בעד?

מאיר שטרית (הליכוד):

כן. אם תעשו את זה, אני מוכן להצביע בעד.

אברהם בורג (העבודה):

איזה חוק?

מאיר שטרית (הליכוד):

חוק שיבטיח את מה שאמרתי, את חמשת הלאווים.

אני אמרתי ואני מודע לכך, שבהתלבטות הזאת עוד לא הכרעתי. אם מותר לרב עובדיה יוסף להחליט מחר בלילה לפני ההצבעה, גם לי מותר, ואני עוד לא החלטתי בעניין.

אברהם בורג (העבודה):

אבל הוא מקבל על זה משהו ואתה לא.

מאיר שטרית (הליכוד):

זה ההבדל בינינו. אני לא עושה את התורה קרדום לחפור בה. אינני מבקש שום דבר ואינני רוצה שום דבר. אני מודע למשמעות הפוליטית של ההצבעה, ובכל זאת אני אומר לך, שבאמת לא החלטתי. אני מודה ומתוודה, אני אומר את האמת, אולי זה חסרוני בפוליטיקה. יכול להיות שזה חיסרון, אבל אני אומר את האמת כיהודי שחי פה, שגדל פה, שנמצא במפלגה ואוהב אותה, שגדל בתפיסת עולם מסוימת ובכל זאת תמיד היו לו ספקות ודרכים; תמיד חשבתי אולי טיפה שונה ואחרת, ומעולם לא פחדתי לבטא את דעתי, אפילו כשזו היתה ממשלה שלי.

אני חושב באמת ובכנות, שבמצב הנוכחי שאנחנו נתונים בו, מי שלא מתלבט משקר לעצמו קודם כול
ולא לאחרים. אני מקווה שעד מחר בערב אגיע לשלמות עצמית ואעשה מה שמתחייב.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. שר התחבורה ישראל קיסר, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, ואחריו
– חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

שר התחבורה י' קיסר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, המתבונן וסוקר את תהפוכות מערכת היחסים וניסיונות ההידברות
עם שכנינו מאז הקמת המדינה ועד היום מוצא, כי עמדתה הבסיסית של המנהיגות הערבית היתה
שלא להכיר בזכות קיומה של מדינת ישראל. הם אימצו לעצמם במשך שנים את מדיניות הסיור, או
מדיניות הקרויה הלאווים; הזמן חולף ומלחמה רודפת מלחמה, וכך הם החמיצו תמיד את השעה
לשלום ושילמו מחיר על כך.

גם כאשר שינה הנשיא סאדאת באומץ לב את הכיוון והופיע על בימת הכנסת, פה, לדבר שלום עם
ישראל, המשיכו מנהיגי מדינות ערב האחרות ונציגי הפלשתינים להחזיק בעמדתם ובדעתם שלא
להכיר בזכות קיומה של ישראל, נלחמו בנו במעשי טרור וחבלה וסירבו לדבר עמנו שלום.

לעומתם, חברי, חברי הכנסת, ישראל מעולם לא נשאה עיניה לניצחונות לשם דיכוי וכיבוש. מלחמתנו
היתה תמיד להגן על עצמנו, על יישובינו ועל עמנו, לחיות כשווים בין שווים ובני חורין במדינתנו.

אולם, בכל מלחמותינו וניצחונותינו לא פסקנו להושיט יד לשלום לשכנינו הערבים, בידענו שהערבים
הם חלק בלתי נפרד מהאזור ומהמציאות הפוליטית, הדתית והכלכלית של המזרח התיכון, אף שהם,
או חלקים גדולים מהם, לא רצו במשך שנים להכיר ולהודות בקיומנו, והיינו צריכים לעבור ולחוות
מלחמות, פעולות טרור, מוות ושכול, עד שהגענו להסכם הזה. והיום, עם ההסכם, גם הם מבינים
ומודים, כי למדינת ישראל יש זכות לחיות בשלום ובביטחון, היא מסוגלת לקבץ בנים אל חיקה מכל
קצוות תבל ובונה את כלכלתה ומשקיה.

ואכן, הסכם זה יכול להיות נקודת מפנה. אני מדבר בזהירות, וצדק חבר הכנסת מאיר שטרית, יש
הרבה שאלות, אבל צריך לראות את העיקר, יכול להיות מפנה בחיי האזור ובקרבת הפלשתינים. זוהי
הפעם הראשונה שאש"ף והעומד בראשו מתחייבים ומצהירים כי הם מכירים במדינת ישראל ובכל
הכרוך בכך, ואכן זהו שינוי.

אש"ף, לאחר חתימת ההסכם, שונה מאש"ף של אתמול, שדגל בטרור ובמעשי חבלה. היום הוא מכיר
בזכותה של ישראל לחיות בשלום ובביטחון, להינתק מפעולות טרור או תמיכה בהן וליישב סכסוכים
בדרכי שלום.

היום, לאחר שהוא שינה את עמדותיו, את יחסו למדינת ישראל ולטרור, הוא אש"ף שונה, שניתן להידבר עמו ולהתקדם אתו לממשל עצמי ולשלום.

מתבקשת השאלה, בצדק, מה הביא לשינוי זה בעמדותיו של אש"ף? ואני הייתי בין אלה שהתנגדו לדיבור עם אש"ף בטרם שינה את עמדותיו. יש להניח שגורמים רבים הביאו לשינוי זה, אך אין ספק שנחישות עמדתנו ועוצמתו של צה"ל מצד אחד, ומצד שני האווירה הבין-לאומית, במיוחד לאחר התמוטטותה של ברית-המועצות, מנהיגותה של ארצות-הברית, שפועלת במרץ לקידום השלום, ואולי גם חולשתו של אש"ף, כל אלה הביאו לשינוי באש"ף, שגם הוא יכיר בזכותה של ישראל לחיות בשלום ובביטחון ובעובדה שמדינת ישראל היא חלק בלתי נפרד מהאזור ומארץ-ישראל, שיכיר בזכותנו לחיות בשלום ובביטחון, כפי שאנו מכירים בזכותם של הפלשתינים לחיות בשלום, ולנהל את ענייניהם בעצמם.

אני רוצה להזכיר לחברי, חברי הכנסת, במגילת העצמאות של מדינת ישראל נאמר: "ביום סיום המנדט הבריטי ובתוקף זכותנו הטבעית וההיסטורית ועל יסוד החלטת האומות המאוחדות, אנו מכריזים על הקמת מדינה יהודית" – ואני שם דגש במלה "יהודית" – "בארץ-ישראל היא מדינת ישראל"; מדינה עם רוב יהודי ולא מדינה דו-לאומית, מדינה שאינה שולטת על עם אחר.

ולכן נקבע גם בהסכם קמפ-דייוויד, שממשלת ישראל, בראשותו של מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, הסכימה לאוטונומיה בשלב מעבר, שפירושה לאפשר להם ממשל עצמי, לתת להם לנהל את ענייניהם בעצמם עד להסדר הקבע, שמבחינתנו אנו הסדר הקבע יהיה מבוסס על פשרה תוך הבטחת גבולות שלום וביטחון למדינת ישראל.

חברי הכנסת, הסכם זה עם הפלשתינים, שמתנגדות לו מפלגות הליכוד והימין, מבוסס על הסכם האוטונומיה שנחתם על-ידי ממשלת ישראל בראשותו של מנחם בגין, זיכרוננו לברכה. רעיון האוטונומיה בא כנראה כתחליף לרעיון הפשרה הטריטוריאלית, כיוון שהליכוד ודומיו אינם מעוניינים כלל בפשרה טריטוריאלית.

ואף-על-פי שאני מאמין, שאין אדם בבית הזה שאינו מעוניין בשלום, אין הליכוד נותן תשובה לעצמו ולאזרחי מדינת ישראל, איך הוא מתכוון להגיע לשלום באין פשרה, ובאין אפילו ממשל עצמי, שעליו התחייבה הממשלה בראשותו של הליכוד. כן אין הם אומרים מה יעשה ב-2 מיליונים ויותר אזרחים ערבים היושבים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה. ואם יסופחו – מה יהיה על אופיה של הדמוקרטיה בישראל, שהיא נכס ייחודי של ישראל באזור זה? ומה עם הסכמתנו ל-242 ו-338? ומה עם היסודות והמסמכים שהביאו לוועידת-מדריד, פרי הסכמתו של הליכוד?

ממשלה זו, עם הקמתה, ראתה כמטרה המרכזית שלה את קידום השלום, והיא אכן הגיעה להסכם על היסודות, שאותם יצקה הממשלה בראשות הליכוד, הסכם שהביא, לשמחתנו, לפריצה במערכת היחסים בינינו לבין שכנינו ולראשיתו של הסדר שלום באזור.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, החששות המקננים בלבותיהם של אזרחי ישראל בכללם, ואזרחי ישראל ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה בפרט, מובנים הם, ויש להתייחס אליהם בכובד ראש, במיוחד

בשאלה, האם הסדר זה אכן יבטיח את הביטחון האישי והכללי של אזרחי ישראל, ובמיוחד של תושבי יהודה, שומרון ועזה.

ועל כן, בהסכם הזה שמרה הממשלה לעצמה את סמכותה וזכותה להגן על כל יהודי ועל כל תושב ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה, כפי שהיא מבטיחה ותבטיח את ביטחונם של כלל אזרחי ישראל ומדינת ישראל, שהרי שלום שאין בו ביטחון אין הוא שלום, ושלום הוא בהחלט מרכיב מרכזי בהבטחת הביטחון, אבל המבחן של ההסכם שהושג הוא ללא כל ספק בביצועו.

אנו מצדנו צריכים ללכת לקראתו בלב פתוח, וזה חרף המשקעים שנצטברו בלבנו ובלבותיהם של רבים וטובים, במיוחד של אלה שהיו קורבנות הטרור, הסכינאות והחבלה, שהביאו שכול ויתמות לבתים רבים בישראל.

הסכם זה, חברי חברי הכנסת, זוכה לתמיכה רבה בקרב חלקים רבים של האוכלוסייה, ללא הבדל מפלגות, גם בקרב אזרחים שבבחירות האחרונות תמכו בליכוד ובמפלגות הימין. ועל כן אין זה פלא שאתם, חברי חברי הליכוד והמפלגות היותר קיצוניות, מתקשים לגייס תמיכה רחבה נגד ההסכם אף בקרב חבריהם. לכן אתם אפילו מתקשים להבין את התלבטותו של חבר הכנסת מאיר שטרית. אני הייתי מייעץ לכם לצאת ולראות מה אומר העם, בבחינת מה שנאמר בתלמוד: "פוק חזי מאי עמא דבר", והייתם מגיעים למסקנה אחרת מזו שאתם מדברים עליה מעל במה זו.

אסור לנו לקבוע את עמדתנו על-פי הקיצונים בתוכנו, שלצערנו, גם הם אימצו לעצמם את מדיניות הלאומים, המנוגדים לישותנו ולמורשתנו, המורשת של "עושה שלום במרומיו". יושב פה הרב שפירא, ואני רוצה להזכיר לכולם, כאשר אנו מתפללים ומגיעים ל"עושה שלום במרומיו", אנחנו צועדים שלושה צעדים אחורה, הווי אומר: באין פשרה אין שלום. אם אתה תעמוד במקומך, לא יהיה שלום.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אתה מגן על – – –

שר התחבורה י' קיסר:

והעיקר, מדיניות זו של הלאומים הובילה אצל הערבים – והיתה מובילה גם אצלנו, אם היינו הולכים בה – לשום מקום ולשום תכלית.

הממשלה, ובראשה ראש הממשלה ושר החוץ, עשתה צעד אמיץ והיסטורי, שהוביל להסכם שפותח סיכוי לעידן חדש באזור, צעד אמיץ דומה לצעד שעשה ראש הממשלה מנחם בגין, זכרו לברכה, שחתם על ההסכם עם המצרים חרף המדיניות שלו, המדיניות של "אף שעל", ולא הותיר לנו שעל כאשר עשה את ההסכם עם המצרים, ובזה היתה גדולתו, שחתם על ההסכם על אף ההתנגדות, לרבות התנגדות אלימה במחנה שלו.

לכן, חברי, לדעתי, הסכם זה נותן סיכוי לחיים אחרים באזור, לחיים שאנו מקווים שיהיו ללא שפיכות דמים, לתנופה כלכלית וחברתית ולשנה טובה.

היו"ר ע' עלי:

ובא לציון גואל.

חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בבקשה; ואחריו – חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

אני מבקש להודיע כאן, שבהתאם להחלטת נשיאות הכנסת הדיון אמור להסתיים היום בשעה 22:00, אבל כעת יושב-ראש הכנסת בוחן שנית את הסוגיה הזאת, וייתכן שהדיון יתמשך גם מעבר לשעה 22:00. הדברים האלה בוודאי יוכרעו בדקות הקרובות. אני מבקש להביא זאת לתשומת לבם של חברי הכנסת שאמורים לנאום עוד היום. רצוי שיישארו במשכן הכנסת, כדי שלא יאבדו את תורם, וידברו היום.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אבל בשום מקרה הישיבה לא תקוצר.

היו"ר ע' עלי:

לא, לא מדובר על סיום הישיבה לפני השעה 22:00. כרגע מדובר על כך שהדיון יתקיים עד השעה 22:00, וייתכן שהוא יוארך מעבר לשעה הזאת. אני מבקש להביא זאת לתשומת לבם של חברי הכנסת, שלא תהיה תקלה וחברים יקבעו להם תוכניות אחרות. בבקשה, חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, סיירתי בשבוע האחרון בגדה המערבית, ברצועת-עזה, והשתתפתי בתהלוכות של שמחה, שהמחנה המתון, הזרם המרכזי הפלשתיני, קיים כתמיכה בהסכם השלום הישראלי-הפלשתיני, הסכם העקרונות וההכרה ההדדית. ראיתי שיש תמיכה רחבה, אבל גם נפגשתי עם רבים אחרים שמתנגדים להסכם. יש להם חששות, יש להם האשמות כלפי ההנהגה הפלשתינית, ובראשה מנהיג אש"ף, יאסר ערפאת, שהם בגדו בעניין הפלשתיני, שהם ויתרו על הכול, על פלשתיין, על ירושלים המזרחית, שהם נתנו את הכול לציונים. ולא אחת מצאתי את עצמי מגן על ההסכם, מגן על יאסר ערפאת וחבריו אשר חתמו על ההסכם, בתוך המחנה הפלשתיני.

ראינו שבתהלוכות שונות שרפו את תמונתו של ערפאת, תוך הדבקת הכינוי "בוגד" לאיש שמנהיג את התנועה הלאומית הפלשתינית.

וכאן, בתוך מדינת ישראל, אני נפגש עם רבים רבים בתוך העם היהודי וכמעט עם כל האוכלוסייה הערבית במדינת ישראל, אני נפגש עם רוב שתומך בהסכם הזה, ואני מקווה שהוא יביא לפריצת דרך אמיתית שתבטיח הסכם של שלום עם הפלשתינים ועם העולם הערבי כולו. אבל אני נפגש גם עם רוב רחב של אנשים, כולל מפלגות פוליטיות, חברי כנסת ששמענו אותם גם היום ולפני כן, שמתנגדים טוטלית להסכם שנחתם בין אש"ף לבין מדינת ישראל, וגם הם מכתימים את הממשלה בתוארי גנאי, ולא אחת משתמשים גם בכינוי "בוגד" כלפי ראש הממשלה ושר החוץ. ושמעתי אחד מחברי הכנסת מהימין שכינה אותם היום בתואר "בוגדים".

אני חושב ששני "הבוגדים", יצחק רבין ויאסר ערפאת, זכאים, ובצדק, לפרס נובל לשלום, אנשים שהקריבו למען השלום, אנשים שידעו להוביל את המחנה הפרגמטי המתון, השפוי, בתוך שני העמים, להסכם עקרונות ולהכרה הדדית שתפתח אפיק אמיתי להשגת שלום צודק באזור.

כי ממה יכול ההסכם הזה להציל אותנו? – ממלחמות נמשכות, משפיכות דמים, מהרס טוטלי, ששני העמים סובלים ממנו, שכתוצאה ממנו העולם הערבי ימשיך להיאבק נגד מדינת ישראל.

לכן אני תומך תמיכה מלאה בהסכם הזה, ומאמין שההסכם הזה יכול ליצור אווירה אחרת באזור כולו, בתוך העם הפלשתיני, בתוך מדינת ישראל; יכול ליצור אווירה שתאפשר הבנה אחרת בין יהודים לערבים, בין ישראלים לפלשתינים. זה יכול לחזק את הקשרים גם בתוך מדינת ישראל בין המיעוט הערבי ובין הרוב היהודי, המיעוט הערבי, ששואף להשגת שלום. אני אומר זאת כאזרח המדינה החפץ בטובתה, ורוצה לשמור על האינטרסים של המדינה, ובו בזמן כבן של העם הפלשתיני שרוצה בטובתו, ולכן התמיכה שלי בלתי מסויגת, ללא היסוס וללא תהיות.

שמענו היום נאומים שבהם חלק מהדוברים ניסו לזרוע בהלה, להפחיד מההסכם, להפחיד מההבנה הכוללת ומהגעה להסכם של שלום עם העולם הערבי, עם הפלשתינים במיוחד. אני לא יכול להרגיע אותם דוברים, אבל לפחות אני רוצה לפנות לשני העמים, לישראלים ולפלשתינים, לאותם אנשים שמתנגדים להסכם הזה ולומר להם, הרי ניסינו את דרך המלחמה, את דרך הטרור, את דרך שפיכות הדמים. האם זה שירת את האינטרסים של איזה צד מהצדדים? האם יש עירבון שאם לא נגיע להסכם מישהו ירוויח מהמשך הסכסוך? האם הימין יכול להבטיח היום, שהעולם הערבי והפלשתינים יקבלו את העיקרון של ארץ-ישראל השלמה עם שלום? של הגולן עם שלום? הגדה המערבית עם שלום? רצועת-עזה עם שלום? על איזה שלום אתם מדברים? למה אתם מרמים את עצמכם ומנסים לרמות את העם?

אי-אפשר להגיע לשלום עם המשך הכיבוש של השטחים הערביים הכבושים. לכן צריך להגיע לפשרה, ואני יודע ששני המנהיגים שאזרו אומץ לב – יאסר ערפאת ויצחק רבין – ולחצו ידיים, עשו זאת לא בלב קל, לא בהרגשה קלה. שני אויבים שלחצו ידיים כדי לפתוח אפיק להשגת שלום, כדי לסיים את סכסוך הדמים באזור הזה, ולהם מגיע כל הכבוד. כל הכבוד ליצחק רבין וכל הכבוד ליאסר ערפאת. אני גם מברך מכאן את כל הגורמים הבין-לאומיים, היהודים והערבים, שפעלו כדי לקרב את העמדות ולאפשר השגת הסכם עקרונות, הסכם חשוב, שיפתח דף חדש בהיסטוריה של האזור כולו.

אני מאמין שכבר יש דינמיקה אחרת. תצאו לשטחים ותראו את האווירה. הלואי שהיה כאן חבר הכנסת ביבי נתניהו, מנהיג הליכוד, מנהיג האופוזיציה. כי אני רוצה להזמין אותו כבר מחר לצאת לקסבה של שכם, מקום שהיום הוא אינו יכול להיכנס אליו, ואני מבטיח לו ולחברי הכנסת האחרים

שמוכנים להצטרף לביקור בקסבה של שכם, או בעזה, ולהיפגש עם הפלשתינים, עם אותם אנשים שנלחמו עד היום במדינת ישראל, והיו הרבה שנים בבתי-הכלא, ונשאו נשק ועדיין נושאים נשק, שיתקבלו בקבלת פנים של שכן, של אדם שמוכנים להגיע אתו להסכם של שלום. אני מציע את ההצעה הזאת באופן מעשי, ומציע לביבי נתניהו, ואני מוכן להיות אתו מחר בקסבה של שכם ולפגוש את האנשים ולחוש את השינוי שחל מאז החתימה על ההסכם בתוך העם הפלשתיני. הרצון הכביר להגיע להסכם של שלום, להגיע להבנה עם העם היהודי – זאת ההרגשה של הרוב הגדול בין הפלשתינים, וזאת ההרגשה הגדולה, אני מאמין, בקרב הרוב של העם היהודי.

אין להבהיל את האנשים מהסכם של שלום. השלום יביא לשיתוף פעולה כלכלי אדיר. יזרמו לכאן משאבים שכל האזור הזה ייהנה מהם, וקודם כול הישראלים והפלשתינים.

אני מאמין שהממשלה הזאת תמשיך בתהליך השלום, ואנחנו נתמוך בה, ללא שום תנאים, רק תנאי אחד: להגיע להסכמי שלום עם הסורים, עם הירדנים ועם הלבנונים, דוגמת הסכם השלום עם הפלשתינים, ולהמשיך בתהליך. אני מאחל לכולנו שאכן ייחתמו הסכמים בקרוב עם מדינות ערב האחרות, ונזכה לראות בעוד שנה 21 שגרירים ערבים במדינת ישראל, ו-21 שגרירים ישראלים במדינות ערב, ובהם שגריר פלשתיני, השגריר של המדינה הפלשתינית העצמאית שתקום ליד מדינת ישראל בגדה המערבית וברצועת-עזה, ואין להיבהל מכך. מדינה פלשתינית עצמאית מפורזת מנשק כבד תהיה עירבון הכי טוב, ביטחון חזק ביותר, גם לביטחונה של מדינת ישראל. אין להיבהל מהפתרון הזה שמנסים להבהיל בו את הציבור. העם הפלשתיני הוא עם ככל העמים. יש לו גם זכות להגדרה עצמית, יש לו זכות להקים את מדינתו העצמאית ליד מדינת ישראל. ושני העמים יחיו בשלום, בהבנה ובדו-קיום.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת אליהו בן-אלישר, ואחריו – חבר הכנסת דוד מגן.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מי שצפה בחתימת ההסכם בווישינגטון ובלחיצת היד שבין מר רבין לבין ערפאת וצפה במה שנעשה באותה שעה ובאותן דקות ברחבי הארץ בכל חלקיה, לא יכול היה שלא לחוש בתופעה מוזרה: בעוד הרחוב הפלשתיני צהל, שמח, הניף דגלים וכבר ראה לפניו גרעינה של מדינת פלשתינית, הרחוב היהודי, הישראלי, לא גילה אותה שמחה; להיפך, הרבה סימני דאגה והרבה סימני חרדה.

אני רוצה לומר מה טבעה ומה טיבה של חרדה זו. החרדה הזאת נובעת מכך, שאותו ערפאת, אשר לכאורה הגיע להסכם עם ישראל, הסכם שלום, הסכם אוטונומיה, הסכם להסדר ביניים, ואשר לכאורה אמור היה להכריז כלפי עולם ומלואו שהוא מפסיק את הטרור, שהוא מפסיק את הרצח והפיגועים, ושהוא מבטל את סעיפי התועבה באמנה הגזענית הידועה כאמנת אש"ף, לא זו בלבד שלא אמר משפט אחר בנאומו בווישינגטון בכיוון זה, אלא שמאז כל נאומיו בכל מקום שהוא – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה, מי הבחור הזה עם החולצה הצהובה? מה אתה עושה במליאה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא מזכיר סיעה.

היו"ר ע' עלי:

נא להוציא אותו מהמליאה. זאת הפעם האחרונה שאתה נכנס כאן. יש כאן מקום, פינה, תשב שם.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

ערפאת, מאז החתימה של ההסכם, לא אמר מלה אחת בגנות הטרור, לא קרא לבני עמו בנאומיו בוושינגטון, בניו-יורק ובתוניס כשחזר, ובראיונותיו בטלוויזיה וברדיו, לא חזר ולא אמר משפט אחד בגנותו של הטרור. והרי כל ההסכם בא לעולם כתוצאה מאיזו התחייבות להפסקת הטרור, שהיא הסיבה והיא העילה להסכם.

מי אינו רוצה שלום? מי אינו חולם שלום? חלום השלום הוא חלומם של כל הישראלים, ללא הבדל מפלגה והשתייכות. אבל, למרבה הצער, לכל אלה המתנגדים להסכם אין אמון בערפאת, ואין אמון בערפאת כי הוא הוכיח כבר בשבוע הראשון לאחר החתימה שהוא אינו ראוי לאמון זה.

האמנה המתועבת הזאת, השוללת מן היהודים את זכותם למדינה משלהם, השואפת להשמדת ישראל, אמנה זו, שהתואר היחיד היא לה הוא: נאצית-גזענית-אנטישמית, ואשר במכתב בינו לבין מר רבין הוא מודיע שהוא מתנגד לזה, לא שמענו אותו חוזר על מלה אחת ברוח זו, בכיוון זה, בנאומיו בקהיר לפני 21 שרי החוץ הערבים. מכאן החשש, מכאן החרדה, מכאן הפחד.

לעומת זאת, הוא אמר דברים שאין להם זכר בהסכם. הוא מדבר על מדינה פלשתינית, והרי ראש הממשלה, שותפו להסכם, אומר: לא מדינה פלשתינית. אז מי מהם דובר אמת? מי מהם מייצג את ההסכם האמיתי? הוא אומר: כל פלשתיני יחזור. אל-עודה, החזרה, השיבה. והרי מר רבין אינו מודה בזה. הוא אומר שירושלים תהיה בירת פלשתינ, ומר רבין מודיע שירושלים אינה עומדת למיקוח ולדיון. מי משניהם מספר לנו את האמת ומי מטשטש אותה?

טלב אלסאנע (מד"ע):

שניהם – – – אותנו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

במקרה הזה אני מאמין, לצערי, לערפאת, שהוא באמת רוצה מדינה פלשתינית, והוא אומר זאת. הוא רוצה בשיבה המונית של מאות אלפים, אם לא מיליונים, של פלשתינים, ואני משוכנע בכך, והוא רואה את מזרח-ירושלים כבירתו, ללא צל של ספק.

לכן, אם ממשלת ישראל בראשות מר רבין רוצה לשכנע אותנו, חברי הכנסת, ואת העם בישראל כי ירושלים לא תהיה נושא לדיון, היא צריכה לומר דברים ברורים – לא בהסדר הביניים ולא בהסדר הקבע. מולדת אינה ניתנת למיקוח. ירושלים היא בירה. אין היום בעולם כולו בירה חצויה. ברלין היתה חצויה, וכשנפלו החומות העם הגרמני התאחד, כי לא ייתכן שבירה אחת תהיה בירה לשתי מדינות, לשני עמים. זו תופעה לא בריאה, לא נכונה, לא ידועה בהיסטוריה, ומעט הדוגמאות – אבדו, בטלו מן העולם.

טלב אלסאנע (מד"ע):

למה הפלשתינים מסכימים, אם זה לא בריא?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

כי הם לוקחים בירה של עם אחר. מעולם לא היתה ירושלים בירה לשום עם חוץ מאשר לעם ישראל. הייתכן שהיום, אחרי כל הקורבנות, אחרי כל המאבק, אחרי 46 שנים אנחנו נחצה את ירושלים ונהפוך אותה לבירת שני עמים?

טלב אלסאנע (מד"ע):

צא וראה, היא חצויה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

היא חצויה מפני שהממשלות, לצערי, לא טיפלו כיאות. נאמרו כאן דברים שאני מסכים אתם. צריך לתקן זאת. אבל ירושלים היא בירת ישראל הנצחית, זה סעיף בחוק-יסוד. יש חוק-יסוד בישראל, ובסעיפו הראשון נאמר: ירושלים היא בירת ישראל השלמה והמאוחדת, ולא ייתכן שהכנסת, מישהו מחברי הכנסת ידבר על ירושלים במושגים המתנגדים או סותרים סעיף בחוק-יסוד של ישראל, אם אנחנו מכבדים את חוקי היסוד של מדינת ישראל.

אין סרבני שלום, אין פחדני שלום בתוכנו. מי יכול לשנוא שלום, ההורים השכולים? אחיהם של הנופלים? בניהם של הנופלים? קרוביהם של הנופלים? יש בית שאין שם מת? 18,000 הרוגים. אלא שאנחנו לא מאמינים שיש לנו ביטחון שמתחזק.

מדובר כל השנים על ביטחון ושלום. מר רבין חזר חזר והצהר, מנאמו הראשון כשהציג את ממשלתו, עבור דרך כל נאומיו, וכן כל שאר השרים, שביטחון קודם לשלום. והנה, 140,000 יהודים מתיישבים ביש"ע ובגוש-קטיף, ואין שום ביטחון שביטחונם הובטח.

מי שקורא את סעיפי ההסכם, לצערי אין לנו זמן לנתח אותו, אבל יש בו סטיות רבות וחמורות מהסכמי קמפ-דיוויד, מן האוטונומיה. מכאן הסכנות שבו, מכאן החרדה של הציבור. לא מובטח ביטחונם, לא מובטחים חייהם ולא מובטח שלומם של המתיישבים ביהודה, בשומרון ובעזה, בנסיעות בצירים ברחבי יהודה, שומרון ועזה, וחובתה של ממשלה לדאוג לביטחון זה ולהעמיד אותו מעל לשלום. אוי לו לשלום שאינו מביא אתו ביטחון בפני עצמו. שלום שאין בו ביטחון אינו שלום. לשם מה לחתום? לשם מה לוותר אפילו על סנטימטר אחד, אם התוצאה היא החמרת הביטחון במקום העמקת הביטחון והגדלתו?

צר מאוד שהתמוטטה ההסכמה הלאומית בדברים שהיו בגדר קודש בכל ממשלות ישראל. היה קודש – לא אש"ף, מפני שהוא ארגון טרור, אפילו השם שלו לא נשתנה: ארגון לשחרור פלשתינאי. איך חותמים הסכם עם אדם ועם קבוצה המוסיפה להיקרא ארגון לשחרור פלשתינאי, שפירושו שערפאת רוצה לשחרר את ארץ-ישראל מרבין ומאנשיו? מדוע לא שינו את השם לשם של שלום? מדוע לא הספיק ערפאת, במשך 14 חודשים, לזמן את המועצה הלאומית שלו כדי לבטל את סעיפי ההשמדה של ישראל, סעיפי תועבה שכולם אנטישמיות ושנאת ישראל? האם כדאי להרוס את שלום הפנים בתוך העם, לחצות אותו, לקרוע אותו, לפלג אותו, לחלק אותו לשניים, לטובת שלום מדומה, מזויף, אם מישהו לא משמיע את המלה שלום בשום נאום מנאומיו?

האמינות של הממשלה נתערערה. האמינות של הממשלה נתערערה, כי הרבה הבטחות שהובטחו לנו על-ידי מר רבין לא קוימו. הוא לא הזכיר במלה אחת את רצונו לשנות את כל המדיניות של כל ממשלות ישראל, ומכאן חוסר הביטחון של רבים מאזרחי ישראל וחוסר יכולתם להאמין להבטחות הניתנות על-ידו. הוויתור שלנו, הקיים – אוטונומיה, אוטונומיה מכובדת, מפני שכפי שאמרנו חזר ואמר, מדינה פלשתינית אחת יש בחלק גדול של ארץ-ישראל, הקרוי משום-מה ירדן. מה שקרוי ירדן, זה 77% מארץ-ישראל המקורית, מן המפה שהצהרת בלפור התכוונה אליה כשדיברה על הקמת הבית הלאומי היהודי. לא די במדינה פלשתינית אחת, צריכים שתי מדינות? לא די בחלוקת ארץ-ישראל אחת, צריך לחלק אותה פעמיים?

מדוע אנחנו עדים לכך שכל עוזריו לא אומרים מלה מה יהיה עם "חמאס"? איך אפשר למנוע טרור ביהודה, בשומרון ובעזה, אם יש חלוקת תפקידים, שאש"ף אומר: אני אשתדל למנוע טרור, עד כמה שהוא אומר זאת באותו מכתב, אבל הוא לא אומר: אני אעשה הכול כדי שאחרים לא יעשו טרור? איזו תשובה תהיה זו, אם חלילה ימשיך "חמאס" במעשי הרצח שלו, והתשובה תהיה "זה לא אש"ף"? הרי הוא טוען למרות, הוא טוען לסמכות, הוא טוען להיותו הקבוצה החזקה ביותר בקרב ערביי ארץ-ישראל, ולכן הוא צריך להראות זאת בזה שהוא יבטיח וגם יקיים – מלחמה בטרור הזה. במקום זאת הוא עומד להיפגש אתם בתימן, כך הוא הודיע, ואז הוא יסדיר את היחסים ביניהם, אבל הוא לא אמר: אני אדאג שלא יהיה שם טרור "חמאסי", וכל זמן שהוא לא אומר זאת אין לנו אמן במלתו, אין לנו אמן בכך שאומנם יהיה שלום ואומנם יהיה ביטחון.

עכשיו, כלפי עצמנו. אני פונה לממשלת ישראל ולמר רבין בראשה להימנע מן הסגנון הלעגני, העוקצני, הפוגעני במתיישבים, אשר מקצים להם את המונח מתנחלים, כדי לציין שזה פחות ממתישבים, כאילו עשו את המעשה הזה כגנבים בלילה, ללא רשות. הרי כל ממשלות ישראל אישרו את העלייה על הקרקע בכל היישובים הקיימים. צריך להצדיע לאנשים הללו. מי היה מתייחס היום לדיון על יהודה, שומרון ועזה ועתידם אם לא היתה התיישבות? והרי רק ההתנחלויות, ההתיישבות הנהדרת הזו היא שעוררה את ערפאת ואנשיו לבקש לשבת עם הישראלים, כי הם הבינו שבתוך שנים מעטות נחזור לשלוט גם במספרים ובאוכלוסייה בארץ האבות הזאת ששמה יהודה, שומרון ועזה.

מה שמובטח בהסכם הזה חורג לחלוטין מהסכמי קמפ-דיוויד. אין זכר בהסכמי קמפ-דיוויד לסמכות חקיקה. סמכות חקיקה היא אביזר מובהק של ריבונות. איך שינו והסכימו לתת להם סמכות חקיקה, שהרי רק לפרלמנטים סוברניים יש סמכות חקיקה, נוסף על סמכות השיפוט, נוסף על סמכות המינהל, נוסף על סמכות המיסוי הישיר. כל הדברים הללו באו לעשות את האוטונומיה פלסטר, באו לעשות את הסכמי קמפ-דיוויד כאילו לא היו ולא נבראו. זהו הסכם אחר, שונה לחלוטין, שאין לו זכר לא בקמפ-דיוויד ולא במדריד ולא בושינגטון בשנה הראשונה של ממשלת רבין. זוהי סטייה חמורה. זאת הכשרת הקרקע להקמת מדינה פלשתינית ביהודה, בשומרון ובעזה.

ואתה עומד תמה ושואל: איך, מר רבין, לא שיתפת את הציבור בזה? לא את הממשלה, לא את הכנסת, בוודאי לא את העם. ללא הכשרת לבבות, ללא ניסיונות שכנוע, איך אפשר לקום בוקר אחד ולומר: בואו נכיר בערפאת, נכיר בזכויותיו, ניתן לו את יריחו ואת עזה תחילה, כשהסוף אפילו אינו ידוע.

כל הדברים הללו מביאים למסקנה חד-משמעית. ראשית, עלינו לבקש מהממשלה הזו לבדוק מחדש את דרכיה. בעשרת ימי התשובה, בין כסה לעשור, זה הזמן להרהר ולשנות ולתקן ולבדוק, ויש מה לבדוק, כי החרדות משותפות לנו ולממשלה, אין לי ספק.

אבל, מה שחשוב יותר, אם יש ביטחון גדול שזה רצונו של העם, אם יש ביטחון שזה רצונו של רוב העם, מה החשש מללכת אל העם לבחירות? יאמר העם את דברו. אם העם אינו אומר את דברו בבחירות, ההסכם הזה נכפה על העם, והסכם כפוי הוא חסר ערך מוסרי, אם כי יש לו ערך משפטי – אבל לא ערך מוסרי. והרי אנחנו איננו רוצים לקרוע את העם. וכן הפנייה האחרונה דווקא בימים אלו אל הממשלה, כפי שחבר הכנסת עוזי ברעם כתב היום: אין מה לחשוש, בואו נלך לבחירות. אם הממשלה הזאת בטוחה שיש לה רוב מאחוריה, שרוב העם מקבל את ההסכם על מגרעותיו, על חסרונותיו, על פגמיו, על סכנותיו, על סיכויי הרבים מאוד מסיכוייו, היא צריכה להוכיח זאת בזה שתיתן לעם הזדמנות להביע דעתו.

אם יכריע רוב העם, חלילה, לטובת ההסכם הזה, לא נוכל אלא לומר, למרבה הצער, שכנעו את הרוב בטעות איומה. אבל גם ללא הכרעת העם, רק על סמך החלטה של כמה שרים לבוא ולכפות על העם הסכם מסוכן כל כך, הסכם שאינו מבטיח את הביטחון, הסכם שהורס לחלוטין את הסכמי קמפ-דיוויד, את האוטונומיה, את כל הרעיון שמאחורי האוטונומיה כפי שהגו אותו בגין, זיכרוננו לברכה, וחבריו – זאת לא תיתכן.

אברהם בורג (העבודה):

אתה הצבעת בעד הסכמי קמפ-דייוויד?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני לא הייתי אז בכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה לחבר הכנסת שאקי. רשות הדיבור חבר הכנסת אליהו בן-אלישר, ואחריו – לחבר הכנסת דוד מגן. אני כבר מודיע לחבר הכנסת יורם לס על מנת שיוכל להתכונן. אודה אם יודיעו לחבר הכנסת משה פלד בדרך כלשהי, ראיתיו בהפגנה בחוץ, שהוא יכול להתכונן ולחזור לכאן. אינני יודע איך להודיע, אבל רצוי שהוא ידע.

חבר הכנסת בן-אלישר, הבמה שלך.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

תודה. אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה מעט, ממשלה נכבדה עוד פחות, הייתי אומר. כדאי לציין את זה, ביום כזה, בדיון כזה, מילא חברי הכנסת, אבל ממשלה... כנראה בכל אתר ואתר היא פועלת באותה מידה של חוסר אחריות ושל זלזול.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, חבר הכנסת בן-אלישר, אני נכנסתי מההפגנה ולא הייתי ער ולכן לא – – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אתה לא אשם, אדוני היושב-ראש, אבל אין חבר ממשלה ליד שולחן הממשלה, וזה לא מעט זמן.

היו"ר ד' שילנסקי:

לכן לא שמתי לב, ואני מודה לך על שהפנית את תשומת לבי.

אדוני סגן מזכיר הכנסת, אני אנהג כפי שנהגתי תמיד במקרים כאלה. חבר הכנסת בן-אלישר הפנה את תשומת לבי לכך ששולחן הממשלה ריק, ותמיד במקרים כאלה נהגתי לבקש ממזכיר הכנסת, במקרה זה סגן מזכיר הכנסת, להפנות את תשומת לב לכך ששולחן הממשלה ריק. תודה רבה.

אני רוצה להוסיף, אם יהיה שולחן הממשלה ריק עד תום דברי חבר הכנסת בן-אלישר, אכריז על הפסקה עד שיהיה כאן שר.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

וכדי ביזיון וקצף.

אני אהיה פחות נדיב עם הממשלה מכפי שהיה קודמי, חבר הכנסת אבנר שאקי. ברשותך, אדוני היושב-ראש, אזכיר מעמד מסוים בפרלמנט הבריטי, בשנת 1938, אוקטובר; כאשר חזר נוויל צ'מברליין ממינכן והגיש אותו הסכם ידוע לפרלמנט הבריטי, קם חבר מפלגה שלו, המפלגה השמרנית, שמו וינסטון צ'רצ'יל, ובמשפט אחד נדמה לי שמיצה את כל מה שהיה צריך לומר אז. צ'רצ'יל היה במיעוט. נחלנו תבוסה מוחלטת וללא עוררין – אמר צ'רצ'יל לראש מפלגתו, לראש ממשלתו, לראש ממשלת בריטניה. בריטניה נחלה תבוסה מוחלטת וללא עוררין. ואני חייב לומר את זה, אינני צ'רצ'יל, אבל אני חייב לומר את זה ליצחק רבין: כן, מדינת ישראל תחת ראשותו נחלה תבוסה מוחלטת וללא עוררין. זה ניצחון לאש"ף, זו תבוסה למדינת ישראל.

אם יש מי שציטט בעל-פה את ערפאת, הרי אני טרחתי ולקחתי את הדבר האחרון שהוא אמר. יש לי כאן הטקסט המלא. יש כמה טקסטים, כמה נוסחים. בחרתי את האחרון, יכולתי לבחור כל אחד אחר. הוא אמר את זה לפני כנס הליגה הערבית, בפומבי, כולם ראו, כולם שמעו. המטרה: "אנו נושאים את עינינו למימוש מטרותינו הלאומיות הכוללות את שחרור כל השטחים הערביים והפלשתיניים הכבושים, החזרת כל הזכויות הלאומיות של עמנו, הכוללות שיבה, הגדרה עצמית וכינון מדינה עצמאית ובירתה – ירושלים". זה מובן למי שאיננו כאן, לרבות הממשלה? "ההסכם שהשגנו הוא צעד התחלה ותו לא. הוא מניח את היסודות ופתרון המעבר וקובע את כותרות הפתרון הסופי" – אגב, אוי למלה – "אש"ף חייב להיות מבוסס על הסתלקות הכיבוש ונסיגתו המוחלטת מאדמתנו וקודשינו ומירושלים הקדושה שלנו – – הדבר החשוב בהסכם איננו קביעת הנסיגה מעזה ויריחו בלבד אלא הכרה בכך שהשלטון הפלשתיני ותחום השיפוט שלו כוללים את כל השטחים הפלשתיניים הכבושים". ועוד כהנה וכהנה, ללא סוף.

למי שאולי תוהה, עוד ציטוט אחד: "אנו עומדים בפני שלב חדש, כאשר אנו עדים להכרה ישראלית רשמית ראשונה מאז תחילת הסכסוך בסוף המאה שעברה בעם הפלשתיני ובזכויותיו הלגיטימיות ובאש"ף כנציגו היחיד" – דברי ערפאת. אדוני היושב-ראש, אינני רוצה לומר דברי אלוהים חיים, כי אלה דברי שטן חיים. אבל זהו זה.

מי כאן עייף? העם עייף, העם לא מבין את האמת? הממשלה עייפה. ראש הממשלה עייף. ראש הממשלה הזה היה שר הביטחון כאשר פרצה האינתיפאדה. הוא לא השכיל לסיים אותה, לא השכיל אפילו להפסיק אותה.

יש לי בקשה אל חברי הכנסת עמיתי, שהם כמובן בעד ההסכם הזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

מנין אתה יודע? עוד לא הצביעו.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

שניים מהם היו באופן מוצהר בעד המשא-ומתן עם אש"ף. אחד מהם, חבר הכנסת בורג, אמר קבל עם ועולם: בל נשלה את עצמנו, זה לא יסתיים בפחות ממדינה פלשתינית; אני מצטט. השניים, אני יודע מה הם חושבים. אני חושב שאני יודע גם מה השניים האחרים חושבים. אנא, אל תפריעו. לפחות אל תפריעו לי. אני מדבר, אני מודה, במר לבי.

אני יודע שיש לכם רוב כאן, רוב של קול אחד; אני יודע זאת. ואתם, עם הרוב הזה של קול אחד תעשו את זה, ואתם מסתמכים כל הזמן על מורי ורבי מנחם בגין, שקיבל, בהביאו לכנסת את הסכם קמפ-דייוויד, 85 קולות, מתוך 120; בהביאו את חוזה השלום עם מצרים – 94 קולות, מתוך 120. בגין לא רמס את הכנסת בבולשביזם, לא היה זקוק למשאל עם, לא היה זקוק לבחירות, מפני שעובדה היא שהוא קיבל את הרוב המכריע הזה. אתם מסתמכים על רוב של קול אחד, שהוא באמת רוב בדמוקרטיה, נכון. אם כי מעטות מאוד הממשלות, ואני לא מכיר אפילו דוגמה אחת של ממשלה שהגישה הצעה כזאת, כל כך מרחיקה לכת, כל כך מכרעת בתולדות העם, בהסתמכה על רוב של קול אחד. אבל זו כמובן זכותכם המלאה. תנו לפחות לקול המחאה להתבטא.

כן, ראש הממשלה הזה, שלא השכיל, כאשר היה שר הביטחון, לסיים את האינתיפאדה, להביס אותה, הובס על-ידי האינתיפאדה. בפשטות, הוא פשוט הובס על-ידי האינתיפאדה, וגרר את מדינת ישראל לתבוסה. אני אומר את זה בצורה הפשוטה ביותר, בלי הצטעעויות וכלי הרבה פלפולים, כפי שאמרתי כאן.

המסמך הזה מוביל בהכרח למדינה פלשתינית. הרי זה כבר שם. מבינים את זה אנשי מרצ שרצו בכך, מבינים את זה כל כך הרבה מאנשי מפלגת העבודה שרצו בכך, מתעלמים מכך אנשים אחרים ממפלגת העבודה שרצו בכך פחות, אבל מוכנים להיות מובלים, כמו שרבין מובל.

מה, אני אשים אותו בכך שהוא רוצה מדינה פלשתינית? הוא לא רוצה מדינה פלשתינית. הוא לא רצה להיפגש עם ערפאת, אז הוא לא הובא לשם? הובא לשם. אנחנו לא ראינו אותו בטלוויזיה עושה את "שטיק" הזה, עם התנועה הזאת: מה, אני אסע לווינגטון? מה, אני אפגוש את ערפאת? נסע לווינגטון, הובל. ראה את ערפאת, הובל. נתן לו יד, הובל. הובל על-ידי מישהו אחר. הובל על-ידי אותו רוב במפלגת העבודה ומרצ והמפלגות שמייצגות את אש"ף בכנסת, שהובילו אותו לאן שהובילו אותו. והוא גרר אותנו לשם.

אדוני היושב-ראש, הרבה מאוד נאמר כאן בניסיון נואל לעטוף את הגלולה המרה הזאת, את כוס התרעלה הזאת, בכל מיני כיסויים, עטיפות, כגון: זה המשך של קמפ-דייוויד, גם בגין עשה את זה.

בגין רצה להציל את ארץ-ישראל וקבע שאנחנו נתבע את קיום זכותנו ותביעתנו הצודקת על ארץ-ישראל. רבין מפקיר את ארץ-ישראל, והדבר הזה חייב להיות ברור. אני אומר את זה עכשיו למען הפרוטוקול, כי איש לא מקשיב. אני בטוח שאת כולם זה מעניין, אבל מאחר שאנחנו כך עושים את המשחק הפרלמנטרי, נמשיך לעשות אותו.

אנחנו חוזרים, אדוני היושב-ראש, ב-1993, למשבצת הראשונה, ל-1949. הרי זאת האמת. יצחק רבין ושמעון פרס ומפלגת העבודה מחזירים אותנו ל-1949, לגבולות החלוקה של 1949. וטועים ושוגים אלה שאומרים שהחלוקה הביאה שלום. החלוקה תמיד הביאה מלחמה. ב-1937 היא הביאה למאורעות, או המשיכה אותם; ב-1947 החלוקה הביאה למלחמה, בוודאי לא הביאה לשלום. 1948 ו-1949, כל הנכונויות שלנו לחלוקה לא הביאו לשלום; בשום פנים ואופן לא.

זה גם יהיה גורל החלוקה הזאת, אם אכן היא תתממש, אם אכן המפלגה הזאת תמשיך להיות בשלטון. וזה יכול לקרות. אינני בא לומר שהעם אשם. העם איננו אשם. העם הונהג, העם מובל. עם ישראל, אנחנו יודעים זאת מן ההיסטוריה, לפעמים, לצערנו הגדול, גם סוגד לבעל ורוקד מסביב לעגל הזהב, ועל כך הוא משלם מחיר אחרי זה.

ואני אגיד לכם מה יקרה, כי לי אין שום ספק, שום פקפוקים. רבין לא רצה את אש"ף, וחתם על הסכם עם אש"ף. רבין לא רצה את ערפאת, ודיבר עם ערפאת, ואמר שלום לערפאת. רבין לא רוצה מדינה פלשתינית, ואנחנו נקבל מדינה פלשתינית. רבין לא רוצה פשרה בירושלים, וכבר היום נושאים ונותנים על פשרה כזאת או אחרת בירושלים; כבר היום. אני אומר את זה במלוא האחריות. יש היום ישראלים כאלה שממלאים תפקידים רשמיים, או שליחיהם, שכבר מתכננים וגם משדרים רעיונות של פשרה לגבי ירושלים.

רבין מוכן לחזור בצפון לקו המנדטורי, בין המנדט הצרפתי על סוריה למנדט הבריטי על ארץ-ישראל, 10 מטרים מן הכינרת. ומספיק שאסד יאמר שהוא מוכן לחתום על חוזה שלום דוגמת חוזה השלום שיש לנו עם מצרים, ואנחנו, עם סידורי ביטחון מסוימים, חוזרים לאותו קו מנדטורי: 10 מטרים מן הכינרת. אנחנו כבר שם, אדוני היושב-ראש.

ומאחר ששר החקלאות נכנס לאולם, והוא מייצג את מה שבעבר היה קרוי במפלגתו "האגף האקטיביסטי" – – –

שר החקלאות י' צור:

בכבוד.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

בכבוד. אני חייב לומר לך, אדוני השר צור, אתה כבר נמצא על הכורסי ו-10 מטרים מהכינרת צפונה לעין-גב. אתה כבר נמצא בפשרה בירושלים. לא היית פה, לא שמעת אותי. ירדן מוכנה לחתום אתנו

על חוזה שלום בנסיבות מסוימות ללא שום ויתור טריטוריאלי שלנו. ממשלתך, ואתה בתוכה, כבר מסרתם לירדנים, מסרה לירדנים 350 קילומטרים רבועים בערבה, שטח גדול יותר מחבל-עזה. זה כבר שם. הכול כבר שם.

אנחנו בחזרה בקווי 1949. ואל תסתמכו על המודל של בגין. קודם אמרתי שבצורה הזו אתם רוצים לעטוף את קובעת התרעלה, כי אתם חושבים שברגע שתגידו "בגין" יגידו: נו טוב, בגין לא יכול היה לעשות דבר רע לעם ישראל, ואז יקבלו את זה. לא. בגין לא חילק את ארץ-ישראל. אתם מחלקים.

אין לי שום ברירה, אדוני היושב-ראש, אלא קודם כול לומר מלה אחת, ואני יודע שאני חייב להתחיל לחשוב על סיום – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

בדיוק. יש לך עוד חצי דקה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

יפה.

אני נותן קרדיט לחברי מפלגת העבודה: אינני חושב שהם לא יודעים לאן הם מובילים אותנו, הם רק מקווים שהם יהיו מסוגלים למנוע את זה. אין בהיסטוריה דוגמה של ממשלה שמנסה לרכוב על נמר, ומצליחה בכך. אני כאן רק מצטט. יש ממשלות שניסו לרכוב על נמרים. אף אחת מהן לא הצליחה. תמיד הנמר הצליח.

אתם לא תמנעו את מה שאתם עושים. זה כבר בפנים. זה כבר שם. אתם לא יכולים לחזור בכם מאותה הכרה של העולם הגדול, של משפחת האומות, של ארצות-הברית, לא רק בערפאת, שאתם הכנסתם לבית הלבן על שטיח אדום, ולא רק בזכויות הלגיטימיות של העם הפלשטיני, שעליהן אנחנו חתמנו בקמפ-דיוויד לפי הפרשנות הישראלית. אתם חתמתם על הזכויות הלגיטימיות הפוליטיות, ההדדיות, אתנו, עם ישראל. זה כבר שם. הכול שם. אתם יודעים את זה.

אתם מקווים שתוכלו למנוע את זה. לא תוכלו למנוע את זה. אנחנו בחזרה לגבולות 1949. ואז, במזרח התיכון, בזירה שאיננה הולכת לכיוון של יציבות אלא להיפך, מדינת ישראל בלי סיני היא יותר חלשה מאשר עם סיני; בלי הגולן היא יותר חלשה מאשר עם הגולן; בלי יהודה ושומרון, עזה, סיני והגולן בוודאי היא יותר חלשה. אז, אותו עם שסגד לבעל, שרקד לעגל, ישלם את המחיר. הוא ישלם את המחיר.

כל זה קרה מפני שהאדם שיושב כאן במרכז השולחן הזה, ראש הממשלה יצחק רבין, נשחק, עייף.

מאחר שציטטתי את צ'רצ'יל, את מה שהוא אמר לצ'מברליין ב-1938, המשפט הלפני אחרון שלי יהיה ציטוט של ראש מפלגת העבודה הבריטית לאותו צ'מברליין – וראש מפלגת העבודה אז היה קלמנט אטלי – ב-1940, כאשר היה ברור לכולם לאן הובילה מדיניות הכניעה והפיוס של צ'מברליין. אמר אטלי בסגנון האופייני מאוד לבריטים: ראש ממשלה עייף חייב ללכת לנוח. אינני קלמנט אטלי, אינני ראש מפלגת העבודה, אבל אני חושב שראש ממשלה עייף חייב ללכת לנוח. הוא המיט אסון על ישראל.

מאחר שאנחנו נמצאים בימי תשובה, יש לי תפילה לשוכן במרומים, אדוני היושב-ראש, שיעביר את ממשלת הזדון הזאת מן הארץ. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אתם רואים, חברי הכנסת, אני איימתי שאם לא יגיע שר עד תום דברי חבר הכנסת בן-אלישר אעשה הפסקה. הקול הגיע לשר.

שר החקלאות י' צור:

זה לא אומר שכל האיומים שלך ייענו. שמעתי גם את נאומך.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, אתה צריך להפריד בין שני דברים, בין הנאום שלי כחבר הכנסת – – –

שר החקלאות י' צור:

לבין הפרוצדורה.

היו"ר ד' שילנסקי:

– – – לבין האיום שלי כמי שמנהל ישיבה. אני רוצה לגלות לכם סוד: כשזה נודע ליושב-ראש הכנסת, הוא העביר אלי פנייה בטלפון, שלא אפסיק את הישיבה, כי הוא עושה מאמצים לגייס שר שיגיע. מייד כשהגיעה אלי הידיעה, כבר הגיע השר הראשון. אתם רואים?

שר החקלאות י' צור:

כמו שעון.

היו"ר ד' שילנסקי:

הדיון הוא קשה, ארוך ומייגע, וטוב, אם גם הלב לפעמים קשה, להכניס קצת רוח קלה יותר.

אני מזמין את חבר הכנסת דוד מגן ומעמיד לרשותו את הבמה.

שר החקלאות י' צור:

ואחריו?

היו"ר ד' שילנסקי:

אחריו – חבר הכנסת יורם לס. כבר הודעתי והוא כבר הופיע. אני חוזר ואומר לגבי חבר הכנסת משה פלד, שהוא אחרי חבר הכנסת יורם לס. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, ואני פונה בעיקר לחברי מפלגת העבודה, כי בעיקר בכם תלוי הדבר. הימים הנוראים, שבין ראש השנה התשנ"ד לבין יום הכיפורים, עשויים להירשם בדברי הימים של הכנסת כשעתה הטובה ביותר של הכנסת, אם אך תשיתו לבכם לסכנות שעליהן אנחנו מצביעים, תעמיקו חשוב ותהרהרו במעשיכם ובמעשי מנהיגיכם. זו יכולה להירשם, חלילה, גם כהחמצה הגדולה ביותר של הכנסת, אם למרות הדיונים המעמיקים, אם למרות ההוכחות והכתובות הרשומות על הקיר יעצמו חברי מפלגת העבודה את עיניהם, יצביעו, יאשררו את ההסכם ויתרמו לכך שרוב של קול אחד, של 61 חברי כנסת, יאשרר את ההסכמים הנוראיים אשר עליהם נתבשרנו ואשר הונחו על-ידי מזכירות הממשלה על שולחן הכנסת.

חברי מפלגת העבודה, אני מדבר עמכם ואני לא מדבר עם אנשי מרצ. הם אמרו במערכת הבחירות ב-1992 בדיוק את מה שהם התכוונו. הם מגשימים היום את המצע שלהם כרוחו וכלשונו, באדיקות רבה. אבל המצע שלהם לא היה עד אתמול-שלשום המצע שלכם. אתם נגררים אחריהם ומבצעים בדיוק לפי הבטחתם את הססמה הידועה: יומרץ רבין ללא עוררין, ללא תהיות, ללא שהיות, ללא שאלות, והיום גם ללא חרדות.

אם הדברים הללו נופלים על אוזניים קשובות, טוב יהיה כי עד מחר בשעת הלילה, שעת ההצבעה, תתעשתו, תתבוננו, תביטו היטב במעשי מנהיגיכם ותתקנו את הנזקים. ויפה שעה אחת קודם.

אנו עוסקים בסוגיה שהיא בנפשנו. שמענו את הוויכוח ברחוב. יש הטוענים: אין לרבין מנדט. יש הטוענים: אין לממשלה מנדט. במקום להמשיך את הוויכוח הזה, האם יש למישהו מנדט לויתורים על ארץ-ישראל, אני מרשה לעצמי לפנות אליכם, תלמידיו של דוד בן-גוריון, ולצטט את דבריו מלפני למעלה מיובל שנים, בבזל, ב-1937, בקונגרס הציוני. ובין היתר הוא אמר, בסוגיה הזאת של המנדט, למי יש מנדט: "אין רשות לשום יהודי לוותר על זכות העם היהודי בארץ. אין זו סמכות של שום יהודי. אין זו סמכות של שום גוף יהודי. אין זו אפילו סמכותו של העם היהודי כולו החי אתנו היום לוותר על איזה חלק שהוא בארץ. זוהי זכות האומה היהודית לדורותיה, זכות שאינה ניתנת להפקעה בשום תנאי. אילו גם היו יהודים באיזה זמן שהוא מכריזים על הסתלקותם מזכות זו – אין בכוחם ובסמכותם להפקיע זכות זו מהדורות הבאים. שום ויתור ממין זה אינו מחייב ואינו קושר את העם היהודי. זכותנו על הארץ, על הארץ כולה, קיימת ועומדת לעם. ועד ביצוע הגאולה המלאה והשלמה לא נזוז מזכותנו ההיסטורית, ובכל זמן ובכל שעה נעמוד על זכות זו בכל האמצעים הכשרים והמוסריים שבידינו".

שר החקלאות י' צור:

הוא הסכים לחלוקה.

דוד מגן (הליכוד):

אתם תלמידיו של בן-גוריון, אשר מצטטים את דבריו, אשר מכבדים את דבריו, האם אתם עדיין סבורים שיש לכם מנדט לגזור את גורלו של הדור הבא, לשבט? יש לכם מנדט כזה? מי ייתן את הדין בימים הבאים על השגיאה הגסה המבוצעת על-ידי הצוות המוביל ב-20 השנים האחרונות, פרס ורבין?

אפשר לנתח ולחשוב גם מה יכתוב ההיסטוריון בפרספקטיבה של זמן, אם חס וחלילה לא נעצור היום ומחר את הסחף. ראש הממשלה הזכיר את הימים הנוראים של התשל"ד, לפני 20 שנה – מלחמת יום הכיפורים. אני רוצה להזכיר, כי לפני 20 שנה, כך עלול חלילה ההיסטוריון לכתוב, ביום הכיפורים, ב-1973, עמד העם היהודי על סף חורבן הבית השלישי, כדברי אחד ממנהיגיו, משה דיין. מחדלי ממשלת המערך, שנודעה בכינויה כממשלת המחדל, כמעט שהובילו את מדינת ישראל לאבדון.

שמעון פרס, שר ההסברה של אותה ממשלה, המשיך להחזיק בעמדות המפתח השלטוניות גם ב-20 השנה שלאחר מלחמת אוקטובר 1973. גם לאחר אותה מלחמה נוראה הוא כיהן בתפקידים – שר הביטחון, ראש הממשלה, שר החוץ, שר האוצר ושוב שר החוץ, ובתפקידו זה הוא גורר ב-1993, 20 שנה לאחר המלחמה הנוראה הזאת, את ראש ממשלתו רבין להיכנע לארגון הטרור PLO, אש"ף, ושניהם מניחים – כך יראה זאת ההיסטוריון – את היסודות למדינה הפלשתינית. זאת אומנם היתה שעה טרגית, שבה נכנע רבין לטרור בלחץ חבר מרעיו בממשלה, נציגי השמאל הקיצוני. היה זה אותו רבין שירש את גולדה בראשות הממשלה ב-1974.

בשונה מהרושם שאתם מנסים לטעת, כאילו 20 שנה הייתם במדבר האופוזיציוני, הייתם בשלטון. כל 20 השנים הללו, למעט הפסקה קלה של שבע שנים. נשאתם בתפקידי מפתח, ולאחר כמה שנים – אני חוזר שוב ל-1977, כך יסקור את העניינים, חלילה, ההיסטוריון – הודח רבין מתפקידו כראש הממשלה, ומנחם בגין נבחר לתפקיד הרם הזה. ומנחם בגין הביא שלום כבר בשנה הראשונה לשלטונו.

מנחם בגין חותם על הסכם שלום עם מצרים, הגדולה במדינות ערב, וקובע את העיקרון לפתרון בעיית ערביי ארץ-ישראל – עקרון האוטונומיה לתושבים. בגין ידע, כי חשוב שהשלום ייכון תוך שמירת הקונסנזוס והאחדות בעם, ובהצבעה בכנסת הצליח לשכנע בפעם הראשונה 85 חברי הכנסת, ובהמשך – 94 חברי הכנסת – לתמוך בהסכמים.

רבין, ואני עורך את ההשוואה עם מי שקדם לבגין והחמיץ הזדמנויות לשלום – רבין באותה שעה, כאשר היה כמה שנים באופוזיציה, עמד נדהם מול הצלחת בגין יורשו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הוא לא היה באופוזיציה.

דוד מגן (הליכוד):

אני מדבר על 1978.

הוא מצטרף לממשלות פרס ושמיר בתפקיד שר הביטחון, תוך שהוא חותר אובססיבית לחזור לתפקיד ראש הממשלה. בימיו כשר הביטחון פרצה "ההתנערות", האינתיפאדה, של ארגון המרצחים אש"ף. רבין כשר הביטחון מבטיח – – –

אברהם בורג (העבודה):

מי היה ראש הממשלה אז?

דוד מגן (הליכוד):

ב-1987 שר הביטחון היה רבין, רבין, שהעדיף לנסוע לקבור את פרויקט ה"לביא" במקום לעצור את כל הסחף הקשור באינתיפאדה.

אברהם בורג (העבודה):

מי היה – – –

דוד מגן (הליכוד):

הדברים יותר רציניים ממה שאתם חושבים. צריך לראות את זה בפרספקטיבה הנכונה, ואני מקווה שלא נקרא את מה שאני חושש שההיסטוריון עלול, חלילה, לרשום.

רבין מבטיח לשבור את העצמות, והוא אומר, כי מי שיחזיק מעמד באינתיפאדה הזו הוא שינצח. הוא מעודד – ואת זאת כאן נוטים לשכוח – בראשית האינתיפאדה, בשנים הראשונות, בסוף 1987, ב-1988, ב-1989 – הוא מעודד הקמתו ומיסודו של ארגון הטרור ה"חמאס", רבין, שר הביטחון.

חיים אורון (מרצ):

יצחק רבין?

דוד מגן (הליכוד):

רבין שר הביטחון היה האיש הדומיננטי ביותר במדיניות הביטחון. הוא מעודד את הקמת ה"חמאס" כארגון "מאזן" מול אש"ף, עד שמתבררת הטעות האיומה.

אברהם בורג (העבודה):

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש הגנה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אלו קריאות ביניים לגיטימיות, אבל אני אוריד לך את זה מהזמן.

דוד מגן (הליכוד):

חברי הכנסת, בניגוד לדברי דוברי הממשלה, כאילו ממשלת רבין נבחרה ביוני 1992 על רקע הכמיהה לשלום – ממשלת רבין נבחרה על רקע הססמה "מושחתים, נמאסתם". הליכוד הלך

לאופוזיציה בגלל מחדלים בתחום החברתי, ומותר להגיד: ובצדק. אבל בתחום המדיני-הביטחוני, רבין השתמש בקווי היסוד של הליכוד. הוא חיזר אחרי מי שכיניתם במערכת הבחירות "מאוכזבי הליכוד". מצד אחד הוא פנה כאיש אשר בוודאי לא ינהל משא-ומתן עם אש"ף, בוודאי לא יגיע לווייתורים המסוכנים הללו, ומצד שני – אחרי תקופה קצרה מאוד, אחרי שנה, אחרי 13 חודש, הוא נגרר אחרי המצע של מרצ.

רבין נבחר על רקע בעיות תעסוקה שהחריפו בגין עליית כחצי מיליון עולים בתקופה קצרה. רבין מבטיח שלום בתוך שישה-תשעה חודשים. המציאות טופחת על פניו, הזמן נוקף והממשלה נכשלת בתחומי הפעילות החשובים בשנה השנייה לשלטונו כראש הממשלה בפעם השנייה. הוא – ואני מאשים אותו מול המציאות הזו, לרבות הפרסום היום, שאתם מנסים לדחוק לשוליים, שמעגל העוני בישראל גדל, לצערנו, בשנה האחרונה עוד ב-45,000 איש; קרוב ל-600,000 עניים בישראל. זה לא מעניין אתכם. מעניין אתכם להסיט את הכול לאפיק של שלום-כביכול עם רב-המרצחים ערפאת. נטשתם את הבעיות החברתיות, ואתם מנסים להיאחז במקסם שווא, הקרוי בפיכם שלום, אותו שלום שלום, שאינו שלום. הוא שם את נפשו בכפו ונגרר אחרי עמיתו שמעון פרס. הוא כורת "ברית שלום" עם אש"ף, ומודה דה-פקטו בניצחון האינתיפאדה ובכישלונו במלחמתו בה.

ההכרה הנוראה הזאת באותו ארגון טרור היא ניצחון ברור של הטרור. היא מניחה את היסוד להקמת מדינת אש"ף ביהודה ובשומרון ומערערת את מעמדה של ירושלים כבירתה השלמה והמאוחדת של ישראל.

צו השעה נוכח האירועים הללו, אם בכל זאת יושג רוב בכנסת – וראינו גם את גודלו, בוודאי לא יהיו יותר מ-60 – –

קריאה:

אתה עוד לא יודע.

דוד מגן (הליכוד):

תרשה לי להעריך. בוודאי לא בדמות האישור של מבצעי שלום אחרים, בהיקפים של 85 ו-94 חברי הכנסת, של הסכמה מקיר אל קיר.

אם אתם תגרמו, חלילה, לאשרור ההסכמים הללו ברוב המפוקפק הזה, אתם חייבים להמשיך להיות אמיצים, לפי ההכרזות שלכם כאן היום, ולהודיע כי צו השעה, במקביל לאשרור, ללכת למשפט העם. אתם טוענים שהכנסת אינה מייצגת, המיעוט הוא עצום כאן, אבל ברוב המיעוט הוא מבוטל. מה פשוט יותר מאשר במקביל – –

חיים אורון (מרצ):

משאל עם?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מגן, אם אני אשאל אותך: דקה וחצי על ההפרעות, זה יהיה הוגן?

דוד מגן (הליכוד):

אם תסכים, שאני אענה על השאלה, וזו היתה שאלה חשובה – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

נעשה פשרה – שתי דקות.

דוד מגן (הליכוד):

חבר הכנסת חיים אורון, רבין בהיותו בוושינגטון אמר שהוא בעד משאל עם.

חיים אורון (מרצ):

אתם בעד משאל עם?

דוד מגן (הליכוד):

אנחנו בעד משאל עם, אם רק אפשר היה לערוך משאל עם. אתה יודע שאין לנו חוק. הכנסת הזאת לא הספיקה לחוקק חוק בדבר משאל עם. לעומת זאת, אני רוצה להזכיר לך, כי בשלהי המושב הקודם, בדיון פה עם שר המשפטים, הגענו להסכמה שבחירות מוקדמות אפשר לקיים בתוך 75 יום לכל היותר. היו אמיצים היום ותסכימו ליוזמה לבוא למשפט העם בבחירות, ונבדוק אם יש לכם מנדט לערוך ולאשרר אותם הסכמים נוראים.

צו השעה הוא פיזור הכנסת, בחירות חדשות, ואני מקווה שבעקבותיהם תקום ממשלה שתספיק אולי לתקן את הנזקים של ממשלת השמאל.

ראש הממשלה, אדוני היושב-ראש, בנאום הבוקר, סקר את האירועים ב-20 השנים האחרונות, כאשר הוא השתדל להימנע מלדבר ברורות על פירוש של ההסכם הנקרא "עזה ויריחו תחילה". הוא ציטט פסוקים רבים מן התפילה, אבל יש פסוק, פסוק ידוע – – –

משה נסים (הליכוד):

איפה יש הסכם כזה על עזה ויריחו תחילה?

דוד מגן (הליכוד):

עזה ויריחו תחילה, והשאר – ירחם השם.

משה נסים (הליכוד):

איפה – – –

דוד מגן (הליכוד):

איך הדברים הללו מפורשים בקרב תועמלני המערך, חבר הכנסת נסים? אני אגיד לך איך הם מפורשים. עזה ויריחו תחילה, תנו צ'אנס ונראה מה יהיה הלאה. איפה הפסוק היסודי, אדוני השר צור, המדבר על סוף מעשה במחשבה תחילה?

שר החקלאות י' צור:

– – –

דוד מגן (הליכוד):

הרי חבריך בממשלה, במפלגתך וממרצ, חבריך לספסלים פה, לא כולם, קמים ואומרים ותובעים מראש הממשלה להפסיק להונות את הציבור, ואני מרשה לעצמי לתבוע ממך, עכשיו: תפסיקו להונות את הציבור, תאמרו: אכן פירוש ההסכמים הללו הוא הקמתה של מדינת אש"ף – – –

שר החקלאות י' צור:

— — — הפחדים שלכם לא מצליחים לשכנע אותנו.

דוד מגן (הליכוד):

מה אתם אומרים בעניין הזה?

שר החקלאות י' צור:

הפחדים שלכם לא מצליחים לשכנע אותנו.

דוד מגן (הליכוד):

מה אתם אומרים? מדוע ראש הממשלה נמנע מלהצהיר הצהרה בעניין הזה? משום שהוא יודע שהתוצאה, כאשר דגלי אש"ף מתנופפים, מתבדרים, ומבודרים ברוח ברחבי יהודה, שומרון, וחבל-עזה, על חומות העיר העתיקה בירושלים, ובגליל – אתם מדברים עכשיו על עזה ויריחו תחילה, על כל השומרון, על כל יהודה בהמשך, על ירושלים, ומי שדיבר כאן היום על הגליל יודע בדיוק מפני מה הוא מזהיר. חבל מאוד שאתה לא הקשבת גם לנאום של חבר הכנסת תופיק זיאד. תקשיב לנאומים של חברי הקואליציה שלכם, למה הם חותרים.

שר החקלאות י' צור:

אתה מתכוון למה – — —

דוד מגן (הליכוד):

אדוני השר, ההסכם הזה הוא נורא. הוא פרי הבאושים של החיפזון, קיהות החושים וחולשת הדעת. ישראל, אמרתם במערכת הבחירות, מחכה לרבין. ציפינו שתפעלו לצמיחה כלכלית, ציפינו שתצמצמו את מספר המשפחות הנמצאות מתחת לקו העוני, וציפינו כי תגבירו את העלייה. לצערנו, הכול קרה להיפך.

גם הערך של אחדות העם הוא ערך שצריך להעמיד אותו בראש סדר החשיבות. אין מצב כזה ואין לנו מסורת בכנסת ישראל של חוסר התחשבות במיעוט. תמיד, בנושאים חשובים, גויס מאמץ ליצירת קונסנסוס. אני רוצה לומר לשבחו של רבין כראש הממשלה, שהוא לא יצא ל"מבצע אנטבה" לפני שהוא התייעץ עם ראש האופוזיציה.

אני רוצה להזכיר לכם, בהסכמי קמפ-דייוויד, שאתם מנסים להשוות אותם עם ההסכם האומלל הזה, עם הסכם החורבן הזה, כאשר הגיע סאדאת לכאן, הדבר הראשון שדאגו שהוא יבצע היה פגישה עם מפלגת העבודה, שהיתה באופוזיציה – – –

שר החקלאות י' צור:

המתנגדים היו אצלכם.

יורם לס (העבודה):

— — —

דוד מגן (הליכוד):

אני דיברתי על הקונסנסוס, אני מדבר על הקונסנסוס.

שר החקלאות י' צור:

— — —

יורם לס (העבודה):

— — —

קריאות:

— — —

דוד מגן (הליכוד):

כאשר ב-1981 – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת.

גדעון שגיא (העבודה):

יש לו עוד שתי דקות.

היו"ר ד' שילנסקי:

היה צלצול, הארכתי, ובעוד שתי שניות הזמן שלו ייגמר, כך שהוא לא יכול לענות לכם על קריאות הביניים. חבר הכנסת דוד מגן – – –

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מדבר במהירות.

היו"ר ד' שילנסקי:

רבע דקה.

דוד מגן (הליכוד):

כאשר החליט מנחם בגין על הפצצת הכור הגרעיני בעירק, הוא לא יצא להפצצה לפני שהוא נפגש עם ראש האופוזיציה, מר פרס. גם במלחמת "שלום הגליל", שהדעות לגביה חלוקות, לא היתה יציאה למלחמה ללא תיאום עם האופוזיציה. ואתם, עכשיו, קובעים הסכמים – – –

שר החקלאות י' צור:

תיאום הוא הסכמה?

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, תנו לו לסיים.

משה נסים (הליכוד):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי משני הצדדים, גם חבר הכנסת נסים. חבר הכנסת משה נסים.

משה נסים (הליכוד):

— — — את רבין ואת מוטה גור.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת משה נסים ואדוני השר צור, הייתם יכולים להתווכח עם הנואם לו היה לו זמן, אבל יש לך שתי שניות לסיים, לומר בדיוק מה שאתה רוצה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מוחה מול ניסיונות הדחף-לגיטימציה של חלק מהציבור, כפי שהוא נעשה על-ידי ראש הממשלה. במקום לדאוג לאחדות העם ולגיוס מאמץ ליצירת קונסנזוס כלשהו, הוא מסית ומשסה כלפי חלק מהאוכלוסייה, תוך הטחת כינויי גנאי. חובתו של ראש הממשלה להאזין לאזהרות, להתחשב גם בדעת המיעוט, במיוחד שהמיעוט בכנסת היום הוא מיעוט שאפשר לכנותו מיעוט עצום.

שאלתם, מה הליכוד רוצה? הליכוד — — —

גדעון שגיא (העבודה):

עוד שתי שניות.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא, לא.

יורם לס (העבודה):

— — —

דוד מגן (הליכוד):

הליכוד — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דוד מגן — — —

דוד מגן (הליכוד):

אדוני, בדיוק שורה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שורה.

דוד מגן (הליכוד):

אנחנו מדברים על חיים ושלוש, על ביטחון ושלוש, ולא על שלום והפקרות, שלום במרכאות, והפקרות
בסימן קריאה. וכפי שידידי הזכיר כאן — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא, לא, חבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

תפילה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אמרת: משפט אחד.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ערב יום הכיפורים אסור לומר תפילה?

שר החקלאות י' צור:

חובה, מה זה אסור?

דוד מגן (הליכוד):

חלק אמרו: עושה שלום במרומיו, ואני אומר: עושה שלום. עכשיו אני אומר, שהיתה הקבלה – למי שהאזין – ב-20 השנים האחרונות בין שתי ממשלות שפרס היה בשתייהן ורבין היה הדמות הדומיננטית בשתייהן – באחת כשגריר, ובאחת כמובן כראש הממשלה. 1973 היתה ממשלת המחדל – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

מה התפילה?

דוד מגן (הליכוד):

– – – ו-1993 היתה ממשלת הזדון. ביום הכיפורים, כאשר נתפלל ונבקש להעביר ממשלת זדון מן הארץ, אני מתפלל בכל לבי שתפילותי תתקבלנה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת יורם לס. אני מבקש מהחברים לא לעזור. חבר הכנסת שפי, אולי תלווה לי את השעון שלך, כדי שאתה כל רגע לא תזכיר לי – – –

גדעון שגיא (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, חברי הכנסת שגיא ושפי הולכים לפעמים בערבוביה.

יעקב שפי (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

הסטופר שלי, שמצלצל, פועל בצורה שונה מהשעון שלך. אתה רוצה – בוא נתחלף, אבל אצלך עם צלצל.

גדעון שגיא (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

טוב. אני מודיע לך, שגם במקרה של הדובר, אם זה יהיה חצי דקה פה, חצי דקה שם – איננו עושים מזה עניין גדול. אדוני, בבקשה.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, במשך שנות דור היינו מחובקים בחיבוק של מוות עם הערבים שמסביבנו. עומד לפניכם מי שדרך הידיים שלו עברו, בכל מלחמות ישראל, בשדה הקרב, עשרות הרוגים ומאות פצועים. היום יש לנו הזדמנות להצביע נגד המלחמה ובעד השלום – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

היתה לך פליטת פה. עד כמה שאני זוכר, הבר-מצווה שלך היתה אחרי מלחמת העצמאות, כך שלא יכולת – – –

יורם לס (העבודה):

בכל המלחמות שהיו בשנותי הבוגרות.

אני מבקש לפנות מכאן אל חברי הכנסת מיהדות התורה, לחבר הכנסת שפירא, לחבר הכנסת פרוש. יש בינינו הבדלים רבים מאוד, אבל מעבודתי ברפואה הציבורית אני יודע עד כמה עניין פיקוח נפש, חיי אדם, חשוב לכם, עד כמה אתם נאמנים לערכים האלה, וזה משותף לנו. כמו שאנחנו מקווים שהרפואה תהיה גשר לשלום, אני מקווה שזה יהיה גשר גם בינינו, החילונים, לבין החרדים. אני פונה אליכם בשם המתים: תצביעו בעד השלום.

כל האנשים שאפשר לסמוך עליהם, בראשם ראש הממשלה משחרר ירושלים, מבטיחים לנו את הביטחון. אם לא תצביעו בעד השלום, תהיה פה מלחמה, מלחמה נוראה, כי האזור הזה מלא באמצעי השמדה המונית, וזה, בין השאר, על המצפון שלכם, שיש לכם, ואני מקווה שתצביעו ביחד אתנו.

עם ישראל נמצא, בחלקו, בחרדה מסוימת. יש הסכם שלא ברור לאן הוא יוליך, ואני מציע לממשלה שלי, שיחד עם אותה יד שבה היא הולכת להסכם, היא תגיש יד שנייה של חיזוק הביטחון, בעיקר בשדרה המזרחית של ארץ-ישראל.

הסכם השלום הזה, אל ניתמם, יוביל בעוד שנתיים-שלוש שנים לדבר שיקראו לו ישות פלשתינית בקשר עם ירדן, בקשר עם עצמו. אבל המחיר שהפלשתינים ישלמו בשביל אותה ישות צריך להיות הכרה בריבונות של מדינת ישראל על צפון מדבר יהודה, על מדבר השומרון ועל בקעת-הירדן. אנחנו ניאחז בחלקי הארץ האלה, שיבטיחו את הביטחון שלנו. ואני קורא לממשלה לסלול את כביש ערד-מעלה-אדומים, להפוך את מעלה-אפרים לעיר, ולעשות את זה עכשיו, כדי להוכיח לכל החרדים בעם שבבוא השלום הסופי, עם הישות הפלשתינית שתקום, השדרה המזרחית של מדינת ישראל תישאר כדי להגן עלינו מפני כל צר וצור שיבואו ממזרח.

אני מקווה שבמסגרת השלום, הרפואה תהיה גשר לשלום. לפני כחודשיים נסעתי לקהיר ונפגשתי שם עם רופא, שהוא במקרה האח של יאסר ערפאת. זה לא מפלצת. קוראים לו ד"ר פתחי ערפאת. הוא רופא ילדים, יש לו בית-חולים, והוא מטפל בילדים. הוא יהיה אולי שר הבריאות שלהם. לכל מי שמפחד, הוא לא מפלצת. דיברנו איך אפשר באמצעות הבריאות לחבר בין עמים, שהיו גם נושאים – מפני שגם גדולי הגזענים שיושבים בצד הזה של האולם, שמדברים על אנשים מהגזע הלא-יהודי, יסכימו שבחולים צריך לטפל, גם אם הם ערבים. ואין הבדל בין מחלה על ערבי למחלה של יהודי. ואין הבדל בין רופא ערבי לרופא יהודי. כל הרופאים מדברים אותה שפה, וכל החולים חולים באותן מחלות.

אני מבקש להתייחס לתוכנית של הליכוד. מה התוכנית של הליכוד? בחירות. הרי כל מי שישב פה כל היום ומי ששמע את הנאום הרדוד, את אופרת הסבון של יושב-ראש הליכוד, יודע שאין להם תוכנית, שאין להם הצעה, שהם לא יודעים מה לעשות עם הבעיה. אז מה הם מציעים לנו? בחירות. והרי יהיו פה הרבה משברים, ויהיו פה הרבה מאוד שלבים. האם אנחנו נלך לבחירות בכל שלב, בכל דיון, לקראת כל ועדה? האם זה רציני?

רק אנשים לא רציניים, שאין להם תוכנית, אין להם פתרון לבני אדם, יש להם פתרון רק על שטחים ואבנים. אבל מה הם יעשו עם שלושת-רבעי מיליון ערבים בעזה, שמתרבים, עם הרפואה היהודית שעוזרת להם, ב-4%-5% כל שנה? מי שהיה לו כסף בבנק, בריבית דריבית, ב-4%-5% כל שנה, יודע שהכסף מכפיל את עצמו בבנק ב-15 שנים. אני רואה על כך נענוע ראש מצדו של מי שהיה פעם יושב-ראש ועדת הכספים. זה אותו דבר. האם אנחנו יכולים להכיל את השרץ הזה? מה הפתרון שלכם לעניין הזה, שבעוד 15 שנים, במקום שלושת-רבעי מיליון יהיו מיליון וחצי? מיליון וחצי בני אדם שצריך להאכיל אותם, להזין אותם, לתת להם חינוך ובריאות. האם אנחנו יכולים להרים את הדבר הזה?

לאופוזיציה אין תשובות על השאלות האלה. וזה מראה, וחוזר ומראה, בכל הדברים שאנחנו שומעים מכיוון האופוזיציה. בחירות לא יפתרו את הבעיה של עזה. אנחנו צריכים להסתלק מהשרץ הזה, לתת לו אולי – אולי, אני מודה – לנהל את עצמו. יצליח – טוב. לא יצליח – מקסימום נחזור לזוועה שאנחנו שרויים בה עכשיו בנושא של עזה. שום דבר אחר לא ישתנה.

אני מציע לאופוזיציה להירפא ממחלה שנקראת פרנויה, שיגעון הרדיפה. מפחידים פה את העם, שמי יודע איזה אסון יהיה עלינו. אנחנו מדינה, שלפי העיתונות הזרה יש לה 200 פצצות אטום. לפני שיבואו לעשות את הטבח-כביכול בעם ישראל – אנחנו מזוינים עד עור שינינו לטפל במצב הזה. את מי אתם מפחידים פה?

לפנינו, רבותי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, שנה חדשה, סיכויים חדשים. ממשלת ישראל תמצה עד תום את הסיכוי שנפתח. היא תשמור על הביטחון, והיא תביא את השלום.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת משה פלד, אחריו – את חבר הכנסת אלי גולדשמידט, ואחריו – את חבר הכנסת אברהם פורז.

משה פלד (צומת):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, "שואל טיפ אוניל, יושב-ראש בית-הנבחרים האמריקני: מדוע לא תנהלו משא-ומתן עם אש"ף? מדוע איננו יכולים לבקש מכם לעשות את מה שאנחנו עשינו? אנחנו דיברנו עם הווייטקונג. מדוע מה שהיה מותר לנו כמעצמה אסור לכם? מדוע יכלו הצרפתים לנהל משא-ומתן עם ה-FLN ולהגיע אתם להסכם? מדוע ניהלו האנגלים משא-ומתן עם כל המחתרות? מהו המפתח – שיטות הטרור של ארגוני הטרור או הגישה הבסיסית לעניין?".

חגי מירום (העבודה):

רק תלמדו מהצרפתים. זה יספיק.

משה פלד (צומת):

"הגישה הבסיסית לעניין, השבתי. האם הווייטקונג קרא להשמיד את ארצות-הברית? האם במגילת היסוד של הווייטקונג היתה אמנת וייטקונג, שבמקום ארצות-הברית צריכה לקום מדינה של וייטנאמים? היכן כאן ההשוואה, שאלתי. האם ה-FLN ביקש להשמיד את צרפת? האם ארגוני המחתרת בישראל קראו תיגר על קיומה של בריטניה הגדולה?"

חגי מירום (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש מקיבוץ יפעת, מקיבוץ נתיב-הל"ה ומקיבוץ להב לא להפריע לקיבוץ בית-השיטה.

חיים אורון (מרצ):

יש פה יותר מדי קיבוצניקים. אני יוצא.

משה פלד (צומת):

"איזה בסיס יש למשא-ומתן עם אש"ף, שתכלית קיומו המוצהרת היא להשמיד את ישראל ולהקים במקומה מדינה פלשתינית? נשתררה דומייה. הנשיא אמר לילה טוב לנוכחים והזמיני לעלות לקומה השנייה." זהו ציטוט מספרו של רבין, "פנקס שירות", כרך ב', עמ' 511.

ואכן, בתשובתו ליושב-ראש בית-הנבחרים האמריקני ענה רבין בבהירות ובפשטות את התשובה המלאה. הוויכוח בין המחנות בפוליטיקה הישראלית איננו השלום, שהרי השלום הוא משאת נפש ורצון כולנו. הוויכוח המר והנוקב מתנהל בין אלה האומרים כי בקרב הערבים חל שינוי מהותי, שינוי קיצוני בתפיסת עולמם, לבין אלה הטוענים כי השינוי שחל אצל הערבים הינו זמני וטקטי בלבד. זה כל ההבדל, וזו בעצם מהותו של הוויכוח.

אבל קיים יכוח נוסף, והוא לעתים אף חוצה מחנות. הוויכוח הנוסף הוא על הטקטיקה, על דרכי הפעולה והתגובה שצריך לנקוט. יש כאלה האומרים: ההוריקן עבר, כעת יש להתקין סכרים, לסתום פרצות, על מנת להקטין נזקים למינימום. אולם יש כאלה שאינם מקבלים את הגזירה כמוגמרת, כאלה שאינם מוכנים להצטרף לכניעה ולהתאבדות הללו, שכן אלו הן כניעה והתאבדות בהתנדבות. אש"ף בשיא חולשתו והטרור המציק הם אלה שהכניעו את ממשלת ישראל התבוסתנית, הם אלה שהביאו אל קצן 100 שנות פריחה ומעש של ציונות מתחדשת בארץ-ישראל.

שר החקלאות י' צור:

אם אש"ף בשיא חולשתו, מה מפחיד אותך?

משה פלד (צומת):

ואכן, 100 השנים הבאות, אם יתקבל הסכם ערפאת-רבין, תהיינה השנים של הפלשתינים, אשר יאמרו: עלה נעלה וירשנו אותה, כי יכול נוכל לה. ומדוע בעצם שלא יאמרו כך, כאשר שרת התרבות של ממשלת ישראל מבשרת לאומה, כי ההסכם הכושל הזה הוא כ"ט בנובמבר של הפלשתינים, וכאשר חבריה לסייעת מרצ מרימים כוסית שמפניה למראה דגלי אש"ף המונפים על חומות העיר העתיקה בירושלים? מדוע בעצם לא, כשכל אומות העולם, ובעיקר הממשל האמריקני, שמחו כל כך על ההסכם, כיוון שעצם החתימה עליו מאשר השקפת עולם שהחזיקו בה שנים, האומרת שהפתרון בארץ-ישראל הוא אך ורק על-ידי חלוקתה והקמתה של מדינה פלשתינית חדשה? מדוע בעצם לא, כשמדינת תל-אביב ויתרה על גב ההר, כאשר מדינת תל-אביב, בראייה אגואיסטית וקצרת טווח רוצה רק לחם ושעשועים, כאשר את מחנה השמאל מעניין רק הוא עצמו, עכשיו ומהר, ועתיד עם ישראל בארץ-ישראל איננו מעניינו?

אליהו בן-מנחם (העבודה):

מה אתה רוצה מתל-אביב?

משה פלד (צומת):

זו מדינת תל-אביב, אשר ויתרה על גב ההר. כאשר הנשיא מובארק מקיים שבועתו מלפני שנתיים, כאשר אמר בפני מאות סטודנטים בקהיר שלא יבוא לירושלים עד שתהיה בירת פלשתיין, רבין רץ אליו ומתרפס; כאשר כל המנהיגים הערבים מתבטאים בזכות האינתיפאדה שתימשך, בזכות המדינה הפלשתינית ובעיקר בזכות ירושלים כבירת פלשתיין.

ההסכם הזה הוא כשל חינוכי בסיסי. מחוללי הציונות, בחלומותיהם השחורים ביותר לא חלמו על כישלון כזה ועל תבוסה שכזאת. במושגים של נצח ישראל וקיום הבית הלאומי בארץ-ישראל, זוהי קריסת הציונות, זוהי ירידה לוודוז. אם בירידה עסקין, מחנה השמאל הוא-הוא הנפולת של הנמושות. זו הירידה לוודוז – למדינת תל-אביב.

ההתארגנויות הפוליטיות הקיימות הן גופים המקיימים את עצמם בלבד, ואין ביכולתם לשנות את התהליך המסוכן. לכן יש להתארגן מחדש למחנה ציוני לאומי גדול אחד, שירכז את כל הציבור הרוצה שלום, אולם לא לפי ההסכם המביש הזה; לבנות מחנה חדש וגדול מהציבור הציוני-הלאומי האדיר. צאו החוצה ותראו מה מחכה לכם בחוץ. צריך להביא להתארגנות מחודשת של הציבור הזה, המוכן לצאת מביתו, לעשות מעשה ולהיאבק למען עם ישראל בארץ-ישראל.

עכשיו אני רוצה לומר לך משהו, כבוד סגן השר בן-מנחם: שר החוץ מר שמעון פרס מדבר על עולם שהשתנה. אינני יודע אם שמעת חדשות בשעה או בשעתיים האחרונות, אינני יודע אם שמעת מה קרה ברוסיה הערב. זה העולם שהשתנה.

היו"ר ש' וייס:

מה קרה?

משה פלד (צומת):

הפיכה.

יורם לס (העבודה):

גם בכך שמעון פרס אשם?

משה פלד (צומת):

לא, הוא מדבר על עולם שהשתנה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לס, זה קודם כול מעניין.

משה פלד (צומת):

הוא מדבר על עולם שהשתנה. איפה השתנה העולם, ברוסיה? בבוסניה? בסומליה? בממשלת ישראל העולם השתנה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

היתר יבורר במרכז התק"ם.

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, בבקשה. גם מה שאתה לא תספיק לומר, נברר במרכז התק"ם. אחריו – חבר הכנסת אברהם פורז. סוף-סוף מישוהו יגן על התל-אביבים.

לשם אינפורמציה, האם חזבולטוב ניצח ברוסיה? הוא יושב-ראש הפרלמנט שם.

אלי גולדשמידט (העבודה):

פיזרו את הפרלמנט ותהיינה בחירות מחדש.

משה פלד (צומת):

שניהם אומרים: כולה שלי.

היו"ר ש' וייס:

כמה דקות אתה צריך, חבר הכנסת גולדשמידט?

אלי גולדשמידט (העבודה):

כמה שתיתן לי, יהיה בסדר.

היו"ר ש' וייס:

שבע דקות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא הייתי רוצה להתפלמס.

אברהם פורז (מרצ):

צא מתוך הנחה שזהו זמן "מבט", ובכל רגע אתה עלול להיכנס לחדשות. דבר דברי טעם.

אלי גולדשמידט (העבודה):

זה יהיה קשה, לא כל אחד יכול לומר דברי טעם.

היו"ר ש' וייס:

אם תמשיכו כך, הוא ייכנס לחדשות של חצות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא הייתי רוצה להתפלמס עם אנשי הליכוד או עם אנשי הימין. אני מאמין באופן האמיתי ביותר, שאין אדם אחד במדינת ישראל שאין לו בימים אלה וברגעים אלה מה שראש הממשלה קרא בשם "קרקורי בטן", תחושות של ספק ותחושות של שינוי. בכל שינוי יש מן המפחיד ומן החשש. אני מאמין שגם בתוך הבית הזה, אצל כולנו זה קיים. אבל בה במידה אני מאמין שבספסלי הימין, קרי בתוך ציבור חברי הכנסת של הליכוד – אני לא רוצה לדבר על הימין היותר קיצוני – יש יותר משלושה חברים מתלבטים. אני מאמין בשכל הישר גם של חברי הליכוד.

אני יודע שכולם רוצים שלום. היה לי פעם ויכוח עם אליקים העצני, לאחר שסיים את כהונתו כחבר כנסת, והוא אמר בצורה מאוד גלויה: אני לא מאמין שיהיה פה אי-פעם שלום. לא יהיה שלום, עם הערבים אי-אפשר לעשות שלום. כך אמר אליקים העצני, ואני מכבד אותו. הוא לא מאמין בכך שיהיה כאן פעם שלום, הוא יודע שנתניהו לעד על חרבנו, הוא יודע שתמיד ניאבק עם הערבים על פיסת הקרקע הזו, וזוהי דרכו.

לעומת זאת, הליכוד לא אומר שלא יהיה כאן לעולם שלום, הוא אומר שדרכו תוביל לשלום. מאז שעות הבוקר שמעתי את רוב הנואמים מטעם הליכוד, ושמעתי הקשב היטב את דבריו של חבר הכנסת ביבי נתניהו. הוא לא הסביר ולו במלה אחת איך הליכוד מביא שלום. הוא לא אמר זאת, הוא רק הפחיד. אמרתי בקריאת ביניים, כי את הקלטת של ביבי נתניהו אסור להסריט ב-24:00, כי אז כולם ייבהלו ולא יוכלו לישון בלילה.

הוא רק מפחיד ממדינה פלשתינית, עם כל ההצגות של הטלוויזיה האמריקנית, מדינה פלשתינית, ירושלים, הכבישים לירושלים, המחבלים ירוצו לכבישים, איך זה "ל יחזור – קשקוש, בלבול מוח. מלה אחת, איך הוא עושה שלום, הוא לא מסוגל להגיד. אז הוא אומר: אנחנו הבאנו לכם שלום, הליכוד הביא שלום. איך הוא הביא שלום? על-ידי זה שהוא מסר את כל סיני, עד הגרגיר האחרון. זה הניסיון של הליכוד. אותו ביבי נתניהו מביא לנו את הדוגמה של צ'מברליין.

אברהם בורג (העבודה):

עד שיש לנו נכס אלקטורלי, אתה פוגע בו?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אם הייתי חושב שאני זה שפוגע בו, לא הייתי עושה את זה. הוא נפגע ממילא, גם בלי העזרה שלי, והוא הולך ומתקרב לרגע הפיצוץ.

היו"ר ש' וייס:

יש כאן יותר מדי הסכמה במיליה הזה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת ביבי נתניהו הפך להיות חוקר היסטוריון של מלחמת העולם השנייה. לא רק הוא, דובר אחרי דובר, באים, עומדים פה על הדוכן ומזכירים את המטרייה של צ'מברליין.

אני רוצה לומר משהו ברצינות לחבר הכנסת ביבי נתניהו. גם אני למדתי היסטוריה.

אברהם בורג (העבודה):

רק אתה למדת היסטוריה?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אמרתי: גם אני.

אברהם בורג (העבודה):

אם כן, אז רק אתה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אם ירשה לי היושב-ראש עוד שתי מלים באווירה האינטימית הזו. אחרי מלחמת העולם הראשונה היה צד מנוצח, גרמניה ובעלות בריתה, והיה צד מנוצח. במסגרת חוזה ורסאי ובמסגרת כל התנאים של הכניעה של גרמניה באותה עת, יצרו מצב שגרמניה התדרדרה מבחינה כלכלית, השפילו את כבודה בצורה כזו, שאני לא יודע אם המפלצת הנאצית היתה יכולה לצמוח, אלמלא היתה הקרקע קרקע של נבלות ושל אובדן חברתי וכלכלי.

מההיסטוריה צריכים ללמוד לא רק פן אחד שלה. גם חבר הכנסת בנימין נתניהו וחברי הכנסת של הליכוד – לא בוחרי הליכוד, בשום פנים ואופן לא, גם אלה שמשתתפים בהפגנה, רובם לא בוחרי הליכוד, אלא בוחרי התחיה זיכרונה לברכה כמפלגה – צריכים להבין, שאם היינו ממשיכים לא לתת פתרון לבעיה הפלשתינית, לא בשביל הפלשתינים, אלא מבחינתנו, מבחינת האינטרס של מדינת ישראל, היתה מגיעה הנה מלחמה מוקדם הרבה יותר מכפי שאנחנו חושבים, ומלחמה כזו, שאני לא יודע אם היינו יכולים לצאת ממנה בשן ועין.

מה שממשלת ישראל עשתה כאן זה הדבר הכי אפשרי, ואני באמת פונה אליכם, חברי הכנסת אברהם שפירא ומנחם פרוש. זאת לא שאלה של יונים ונצים. מה שאנחנו עשינו פה זה המקסימום האפשרי במסגרת הנתונה, עם מקסימום רצועות הביטחון. יכול להיות שזה לא יצליח. אני לא חותם שזה יצליח. איש לא חותם שזה יצליח. אבל ראש הממשלה אמר, שאם נראה במשך תקופה של שנה-שנתיים שהעסק לא עובד, יש ברוך השם כוח לצה"ל ולמערכת לחזור למצב הקודם. עזה לא בורחת. לעומת זאת, איש לא יוכל לדעת, ולא יהיה צ'אנס להסביר מה היה קורה אם היינו מפספסים את הצ'אנס, אם היינו מחמיצים את ההזדמנות ההיסטורית הזו.

ממשלת ישראל ומפלגת העבודה לא מורכבות מאנשים שהביטחון איננו יקר להם. הביטחון יקר ליצחק רבין לא פחות מאשר לאריק שרון, לא אמרתי יותר. הביטחון יקר למוטה גור לא פחות מאשר לחבר הכנסת ביבי נתניהו, לא אמרתי יותר. אל תשעו למסע ההפחדה שמובילים אנשי הימין. הם טועים והם מטעים אתכם. בעוד 10 שנים, בעוד 20 שנה יהיה מי שיבדוק מי הצביע בכנסת הזו בעד הסכמי השלום ונתן את הצ'אנס לשלום ולרגיעה ולרווחה במזרח התיכון ומי פחד עד כדי כך שלא נתן את הצ'אנס הזה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת אלי גולדשמידט. חבר הכנסת פורז, בהנחה שאתה אומר רק דברי טעם, אני מבין שחמש דקות יספיקו לך.

אברהם פורז (מרצ):

אומנם אלה מחמאות, אבל הן כדי לקצר את הזמן.

היו"ר ש' וייס:

אחרי שתל-אביב כל כך הותקפה, אנחנו מצפים להגנה מסוימת שלך ושל סגן השר אלי בן-מנחם.

אברהם פורז (מרצ):

המקום הכי גבוה בתל-אביב עדיין גבוה יותר מכמה גבעות.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ההסכם הזה הוא הסכם של אין-ברירה. ההסכם הזה הוא הסכם שמשיגים ריאליסטים המבינים שאין מנוס מפשרה ושלא ניתן להשיג שלום אלא במסגרת של פשרה. אומנם הליכוד מבקר היום את מהלכיה של הממשלה, אבל האם בתקופת קמפ-דייוויד והסכמי השלום עם מצרים לא הגיע הליכוד לשלום במחיר של פשרות כאובות מאוד?

אינני מבוגר מאוד, אבל אני זוכר את ההפגנות, הייתי אומר האלימות, שהליכוד חולל בשעתו בתקופת הסכמי ההפרדה שהיו אחרי מלחמת יום הכיפורים. אני זוכר את חסימת צומת הקאונטרי-קלאב. ועל מה היה מדובר אז? היה מדובר בממשלת רבין של אז, שהסכימה לסגת ממעברי הגידי והמיתלה וגם לוותר על קונייטרה ברמת-הגולן. אמרו לנו אז אנשים בליכוד, שזה מסכן את ביטחון ישראל. לא עברו שנים מספר, ומנחם בגין ויתר על כל סיני.

אני מניח, שאילו נשאר הליכוד בשלטון, גם הוא היה נגרר בלית ברירה לווייתורים כאובים מאוד, ושלא יספרו לנו סיפורים. כשיצחק שמיר נסע למדריד, הוא ידע טוב מאוד שהוא הולך לפגוש שם נציגים פלשתינים שאינם אלא נציגי אש"ף, בדיוק אותם אנשים שממשלת ישראל הנוכחית מוכנה לעשות אתם הסדרים. ועברה תקופה מסוימת, אפילו לגבי יצחק רבין, כדי להבין שבעצם אין לו דרך אלא לדבר עם ערפאת. שלא יהיו שום אי-הבנות, לא אנחנו, לא אני ולא חברי במרצ חסידים נלהבים מדי של ערפאת, של דרכו ושל הארגון שהוא עומד בראשו, ונאמר על זה מספיק. אבל מאחר שאנחנו מנסים לפתוח דף חדש – אנחנו פשוט קצת מדחיקים עבר מאוד מאוד לא מפואר של הארגון הזה.

בתום מלחמת ששת הימים לא היתה מנוסה המונית מיהודה, משומרון ומעזה, דבר שקרה בתקופת מלחמת השחרור. לכן, מלכתחילה הרצון לארץ-ישראל השלמה היה חזון תעתועים. אילו היה הליכוד פה, הייתי אומר להם כמה דברים על הדבר הזה. אבל מאחר שהם אינם, אני רוצה לומר לכם, נציגי מפלגת העבודה, שאתם אומנם, לא באופן אישי, נושאים באחריות כבדה מאוד לתהליך הזה שקרה אחרי מלחמת ששת הימים, משום שאת קריית-ארבע, ימית וקדומים מפלגת העבודה הקימה.

גדעון שגיא (העבודה):

זה תהליך השלום שמתקיים היום.

אברהם פורז (מרצ):

לא, לא. לחזון התעתועים הזה, שבעצם ארץ-ישראל השלמה היא דבר שניתן להשגה, ושנחנו יכולים לסמוך על כוחנו – היתה תקופה ארוכה מאוד שלחזון זה הובילו גולדה וגלילי, ובמידה מסוימת דיין וגם אחרים.

היו"ר ש' וייס:

מה שהוא העיר לך, אם הבנתי נכון, שבלי זה לא היה בא זה.

אברהם פורז (מרצ):

זה נכון. אני רק אומר, שאילו היה הליכוד פה הייתי מניח לכם, אבל אתם קורבן נוח לדבר הזה.

יורם לס (העבודה):

אם אני לא מניח לך, מה עמדתך בנושא בקעת-הירדן?

אברהם פורז (מרצ):

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת לס, שבעיני, חזון שלפיו אנחנו נשמור על בקעת-הירדן בשליטה צבאית ישראלית או בריבונות ישראלית גם הוא חזון תעתועים. אני אומר לכם גם מדוע. אחת מן השתיים, או שאנחנו מאמינים שפני הפלשתינים לשלום, ואז אנחנו הולכים אתם לויתור כמעט מלא על שטחי יהודה, שומרון וחבל-עזה, עם תיקוני גבול פה ושם, או שאנחנו לא מאמינים להם. אם אנחנו מאמינים להם, אין חשיבות לבקעת-הירדן. אם אנחנו לא מאמינים להם, אז ההסכם שנחתם לפני שבוע ימים הוא טעות חמורה.

גדעון שגיא (העבודה):

אברהם פורז (מרצ):

אבל זו לא בעיה של פלשתינים. בסך הכול, אתה צריך להבין שאתה לא יכול לעשות הסכם עם עצמך. מבחינתי, אתך אני יכול לעשות הסכם שבקעת-הירדן תישאר בידינו. הצד הפלשתיני יסכים לזה?

האם יש סיכוי שהדבר הזה יקרה? הרי למה ויתרנו על כל סיני? זה לא נכון להציג את מנחם בגין ולומר שהוא לא ידע לנהל משא-ומתן. אילו ניהלה מפלגת העבודה אז משא-ומתן, גם היא היתה נאלצת לוותר על כל סיני. אם אתם משלים את עצמכם שמדינה פלשתינית לא תקום, ואנחנו מדברים רק על אוטונומיה מוגבלת, גם זאת אשליה. זה ייקח זמן עד שתבינו זאת, אבל גם זאת אשליה. אבל הדברים האלה לא חשובים, אם אנחנו מאמינים שפני העם הפלשתיני לשלום אתנו. אם אלה פני הדברים, אנחנו לא צריכים לא גבולות ביטחון ולא את כל הסידורים הללו, משום שפניהם לשלום. כמובן, אני לא מציע לחסל את צה"ל ולסגור את מה שיש לנו. כוח הרתעה צריך להיות.

אני תומך בהסכם הזה, לא משום שהוא הפיך או לא הפיך.

חברים מספר ממפלגת העבודה אמרו פה לליכוד: זה שאתם חושבים שזה מוביל למדינה פלשתינית, אתם טועים. רבותי, בואו נהיה גלויי לב. זה כן מוביל למדינה פלשתינית. אולי המדינה הפלשתינית הזאת, בסופו של דבר תהיה קשורה עם ירדן בקשר קונפדרטיבי. אולי המדינה הפלשתינית הזו תשתלט על ירדן, והגורמים הפלשתיניים ישתלטו על ירדן. אבל זה בהכרח מוביל לקראת מדינה פלשתינית.

תראו, סכסוכים בהיסטוריה היו. היו מלחמות לאין ספור בין גרמניה לצרפת. אם אתם שואלים אותי, אין היום גבולות ביטחון בתוך אירופה, וערים נמצאות זו ליד זו בלי שום ערבות צבאית. אגב, אילת שלנו, אין לה גבול ביטחון. היא נמצאת על-יד עקבה הרבה מאוד שנים, בלי שום גבול ביטחון, ובכל זאת אילת היא אחד המקומות השקטים ביותר שיש לנו.

אנחנו הולכים לפתוח דף חדש, ולכן אני, כמובן, תומך.

אני רק רוצה לומר לאנשי יהדות התורה שנמצאים פה – הרי זה שוב קורבן קל, אתם נמצאים פה – יכול להיות שיש לכם חשבון עם מרצ ועם אחרים ממפלגת העבודה על עניינים של דת ומדינה, על תביעות שלנו לשינוי במעמד האישי. אינני מבין את הרלבנטיות לדברים הללו. אתם אמרתם שאתם לא מוכנים להיכנס לקואליציה שבה שולמית אלוני היא שרת החינוך, או בכלל לקואליציה שבה מרצ נמצאת, אבל מה זה משנה בעצם? האם אתם לא תתמכו בהסכם כזה מהטעם הזה? הטעם הזה הוא לא טעם ענייני.

ולכן, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר, שעם כל הפרפורים ועם כל החששות – והחששות האלה ליוו גם את הסכם קמפ-דיוויד, ואפילו ביתר חומרה – אני רוצה לומר שאני בטוח שההסכם הזה יעבור מבחינה לאומית קל יותר מהסכם קמפ-דיוויד, אף שהוא אולי קשה יותר לעיכול. אתם יודעים למה? כי יש ניסיון היסטורי שמוכיח לנו, שיש צד ערבי שאתו אפשר לעשות הסכם, וההסכם מקוים ומכובד, ואחרי שהליכוד עשה את ההסכם בקמפ-דיוויד יהיה להם מאוד מאוד קשה לסחוב את הציבור אחריהם בהתנגדות להסכם המוצע.

נכון, יש פה בחוץ הפגנה עם רמקולים, ואולי יש שם גם כמה אלפי אנשים, רובם, הרוב הגדול, הם אותם מתנחלים, כיפות סרוגות, שהם מפגינים מקצועיים. הרוב הגדול של הציבור בישראל, לרבות חלק גדול ממצביעי הליכוד, תומך בצעד הזה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת גדעון שגיא, ואחריו – לחבר הכנסת אברהם שפירא.

גדעון שגיא (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ההסכם שנחתם בווינגטון בין ישראל לבין אש"ף מרתק את תשומת הלב של עמי העולם. כל עמי העולם מתבוננים בנו גם ברגע הזה ומבינים שההסכם שנחתם שם וההכרעה הצפויה כאן הם שעה גדולה ליחסים שבין העמים בארץ הזו, באזורנו ובעולם. בעיקר כאן נכבש הציבור על-ידי הניסיון הנועז, ששבר באחת את השורש והעילה לעוינות שגילו כל מדינות ערב ומרבית מדינות האסלאם כלפי מדינת ישראל מאז הקמתה.

ראש הממשלה יצחק רבין ושר החוץ שמעון פרס ראויים לכל ההערכה וההוקרה, והציבור הרחב מכיר בכך.

הציבור הרחב, לרבות חברים ופעילים מרכזיים בליכוד, מעריך את המהלך הנוכחי כניסיון נועז ומבריק. פעילים מרכזיים בליכוד טענו בפני, שהנהגת הליכוד היושבת כאן שגתה שגיא חמורה בחוסר נכונותה לנסות ולתת הזדמנות לשלום ובהתעקשותה לשלול שלילה טוטלית את ההסכם שהושג.

מדיניות הסירוב של הנהגת הליכוד מובנת רק על רקע התחושה, שנפער פער הולך וגדל בינה לבין הציבור. מסע ההפחדה שעורר חבר הכנסת ביבי נתניהו מובן רק על רקע הניסיון לכנס את מחנהו מחדש לנוכח הסכנה ש"האויב הנורא" הולך ונעלם, רחמנא ליצלין. אלא שהחשש המובן של מנהיג הליכוד לאבד את מעמדו הפוליטי איננו מעניינו של איש. עבור כל גבר ואשה, בוגר וילד, חשוב השלום, חשוב עתיד המדינה ואזרחיה, חשוב מעמדה המוסרי והחומרי פי אלף ממעמדו הפוליטי של חבר הכנסת ביבי וממעמדה של החבורה האומללה, שבחלקה נגררת אחריו כמי שכפאו שד.

ההסכם שהושג בין ישראל לאש"ף הוא ההסכם הטוב ביותר שניתן היה להשיג בתנאים הנוכחיים, והוא הסכם שבתנאים אחרים לא ניתן היה להשיגו כלל.

אילו הצגתם בפנינו אלטרנטיבה ריאלית להסכם, היה לנו בסיס לוויכוח, אבל אם אתם סבורים שהמצב הקיים עדיף ואם התשובה שלכם היא הסטטוס-קוו, יש לכם, לדאבוני הרב, בעיה קשה, וביניכם לבינינו אין מכנה משותף ואין ויכוח.

מזמן שישראל שולטת בשטחים שילמנו, לדאבוני, מחיר דמים יקר. הסטטוס-קוו, שאתם כל כך מאוהבים בו, היה מבחינתנו מציאות של שיתוק מדיני וביטחוני. אבל אצל אויבינו, שמשום מה לא השלימו עם הסטטוס-קוו, חלו שינויים רבים. אירן הפכה למדינה אסלאמית קיצונית, העומדת מאחורי כל הארגונים הפונדמנטליסטיים ודוחפת אותם לעימות ולטרור נגד ישראל. בא לעולם ארגון ה"חיזבאללה", נולד ה"חמאס", ולדאבוני, הוא הלך והפך לארגון המאיים להיות הארגון הדומיננטי בקרב ערביי פלשתיין. הסטטוס-קוו, שאתם מקדשים אותו כל כך, אם הוא בכלל קיים, הוא נמצא רק

במוחכם. המציאות בשטח דינמית, ולדאבוננו, היא פעלה במשך כל השנים, עד לחתימת ההסכם, רק לרעתנו, ואלמלא ההסכם, מי יודע עד היכן היינו מגיעים.

כאמור, אילו הציעו דוברי האופוזיציה אלטרנטיבה להסכם המונח כאן, ניחא, אבל אין להם אלטרנטיבה. אתם יודעים שההסכם, כמו כל הסכם, כרוך בתן וקח, ואתם, שוחרי "אף שעל", הדבקים בהשקפתכם, אינכם מוכנים להודות שהמשמעות היחידה של גישתכם היא: לא לשלום. אין לכם דרך אחרת לשלום. ולכן צדק חבר הכנסת מיקי איתן כאשר הוא דיבר על תוצאות ההסכם בלשון עבר. אכן ההסכם הוא עובדה קיימת, כי קיומו הוא האינטרס המשותף שלנו ושל אויבנו עד היום.

לכן הכרת מדינות ערב בישראל היא בלתי נמנעת. ביטול החרם הערבי על ישראל הוא רק שאלה של זמן, והגברת ההשקעות הזרות בישראל והפיתוח הכלכלי נראים בעין. צמצום האבטלה וחידוש גלי העלייה הם מטרות ריאליות ובנות השגה. מדינה החיה בשלום עם שכנותיה, שבניה אינם עסוקים במרדפים אחרי התושבים בעזה ובג'באליה, מדינה שלבניה הזדמנות טובה יותר לרכוש את מיטב ההשכלה – זוהי המדינה שבה אני רוצה שבני יגדלו, וזוהי המדינה שאני מאחל לכם, חברי הכנסת, שבניכם יגדלו בה, וזו המדינה שאני מאחל לכל בית ישראל לקראת השנה החדשה הבאה עלינו לטובה, שבנינו ונכדינו יגדלו בה.

אחרי תבוסת גרמניה במלחמת העולם הראשונה נכפו עליה הסכמי ורסאי על-ידי המעצמות המנצחות. ההסכם שבא לבסס את עליונות המעצמות על גרמניה ואת נחיתות אזוריה הוליד את השנאה, שהיתה בין הגורמים שהציתו את האש הנוראה, ששרפה מיליונים במלחמת העולם השנייה.

לכן אני לא פוחד משלום של כבוד הדדי בינינו לבין הפלשתינים ובינינו לבין יתר מדינות ערב. לכן אני לא נבהל מההכרה ההדדית בינינו לבין הפלשתינים, ההכרה שראש הליכוד עמד כאן שעה שלמה והתריע מפניה.

לעומת זה, אני בהחלט פוחד מהסטטוס-קוו המזויף, אני פוחד ממציאות של דרך ללא מוצא, אני פוחד מהשיתוק ומחוסר התקווה.

לכן, אדוני היושב-ראש, עם כל הדאגות, עם כל השאלות המחייבות הסכמה ופתרון, היום אינני פוחד, כי היום, כמו בה' באייר התש"ח, על אף כל הספקות, חזרה ונולדה מחדש התקווה.

שנה טובה לך, אדוני היושב-ראש, ולחברי הכנסת, וגמר חתימה טובה לכם ולכל בית ישראל.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת שגיא. ועכשיו ינאם חבר הכנסת אברהם שפירא, ואחריו, אם אני לא טועה – חבר הכנסת אברהם בורג.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לבקש ממך, היושב-ראש, כמעט כל החברים התייחסו פה ליהדות התורה, הזכירו את שמי ואת הרב פרוש, וחשוב, כיוון שאנחנו יושבים פה מעט חברי כנסת, שאוכל להסביר בכנות מה קורה אצלנו.

קודם כול, דעו לכם, גם אני וגם הרב פרוש במציאות חולים. הגעתי לכאן לאחר שאתמול בלילה היה לי חום של 39 מעלות. תשימו לב, לא יצאתי מהמליאה פה לרגע. שמעתי את כולם. בעת שמר רבין דיבר, הצטערתי מאוד שלא יכולתי להיות, כי הוזמנתי לגדולי התורה לדבר על הסוגיה הזאת, כי הם הם המכריעים. אבל היות שאנחנו נמצאים בעשרת ימי תשובה, בין כסה לעשור, ואני פה, שיושב אתכם, עם כל אחד, מרגיש ידיד, וחלילה וחס, לא שנאה – ראש השנה ויום הכיפורים, בניגוד לכל החגים והמועדים האחרים שאנו חוגגים, אינם קשורים לאירוע היסטורי בחיי העם. הימים האלה הם ימי חשבון נפש לכלל העולם. כפי שהמשנה קובעת במסכתא ראש השנה, שבארבעה פרקים נידון העולם, וכך אומרים אנו גם בתפילת "ונתנה תוקף", ועל המדינות בו יאמר איזו לחרב ואיזו לשלום.

אווירת הימים הנוראים מן הדין שתשפיע על רצינות הדיון בנושא העומד לפנינו. אני חושב שעשרות שנים לא היה דיון כמו הנושא שהממשלה עכשיו הביאה. פה בעצם הולך להיות הניתוח, ניתוח קשה כמו כל ניתוח שיש לו סיכויים וסיכונים. אני מתפלא, דווקא הממשלה, אלה שהביאו את ההצעה, אני שם לב שכל היום לא יושב פה שר. על מה מדברים? לא מדברים פה על כסף ייחודי, לא מדברים פה אם לתת למישהו תקציב או לא. בדיון כזה, זו פשוט בושה וחרפה. זה דיון שאף אחד לא היה צריך לצאת ממנו. זה דיון שאסור להגביל בו אנשים, כי אם אנשים לא יכולים להוציא מלבם מה שהם רוצים להגיד, לא קיימת דמוקרטיה במדינת ישראל. אני שמעתי לא רק את יורם לס, אין אחד מכל חברי מפלגת העבודה והליכוד שלא שמעתי אותו.

ממשלת ישראל רוצה להבליט את גודל ההישג בהסכם בין ישראל לאש"ף. אני רוצה להגיד לכם את האמת: העניין לא פשוט. כי רבין הצהיר לא אחת: "עם אש"ף לא נשב". זה הוא אמר לפני הבחירות, וזה הוא אמר אחרי הבחירות. זה לא כמו ששר האוצר, לפני פייחות, אומר בלילה שאין פייחות ולמחרת יש. פה משחקים עם גורל של עם.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

מנחם בגין, זיכרונו לברכה, אמר שלא יחזירו אף גרגר של חול.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

תסלח לי, אני מאוד הערתי את מנחם בגין, זיכרונו לברכה, עבדתי אתו, יהודי גדול. אבל לא מקובל עלי כל דבר שעשה מנחם בגין. בשבילי זה לא עשרת הדיברות. אתה צריך להבין: אמרו, עם אש"ף לא נדבר.

יורם לס (העבודה):

זה אש"ף חדש, מתנער מהטרור, מכיר במדינת ישראל.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

תסלח לי, תשמע אותי ותגיע למה שחושבים גדולי התורה. אני רוצה להגיד לך כך: מר רבין אמר שמדינה פלשתינית לא תהיה. על ירושלים אין דיון. את זה הוציאו. אני רוצה להגיד לכם, בכלל כל ההסכם הזה הוא לא הסכם. זה רק עקרונות בשביל ההסכם שיבוא.

אברהם בורג (העבודה):

נכון.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

תאמינו לי, לא חשוב לכם ברגע זה איך יהדות התורה תצביע. חשוב לכם יותר להסכם שהוא איך אנחנו נצביע, כי עכשיו זה לא חשוב.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

תלמיד חכם, אדוני.

אברהם פורז (מרצ):

אם עכשיו זה לא יעבור, ההסכם הבא לא יהיה.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

קודם כול זה יעבור, כי יש לכם רוב. זה לא חשוב.

אברהם פורז (מרצ):

אתה צריך להתייחס לעניין כאילו בקולך הכול תלוי.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

תשמע אותי. אני אומר לך כך: קראתי הרבה את הסעיפים של הסכם העקרונות, ואני רוצה להגיד לך, שהכול פתוח וכל אחד יכול להגיד מה שהוא רוצה. בהסכם יתחילו להקיז דם.

גדעון שגיא (העבודה):

אנחנו מאשרים לתת הזדמנות להסכם שלום. זה אנחנו הולכים לאשר.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

כי עכשיו זה לא הסכם שלום.

חז"ל קבעו שפיקוח נפש אצלנו עומד לפני הכול. בשביל חיי אדם אין עקרונות אצלנו. אלה הם גדולי התורה.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

פיקוח נפש דוחה שטחים.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אבל פה אני רוצה לבוא ולהגיד: אילו היינו משוכנעים שכאן יש הסכם שבו ערפאת באמת מתכוון להפסיק את הטרור, הרי יש חוץ מערפאת עוד הזב והטמא, כל מיני "חמאס", שממאס, כל אלה שאומרים שזה לא מחייב אותם. אבל לפחות הוא, וכאן חברים אמרו, הוא לא הצהיר, והיתה לו הזדמנות. בינינו, מי שעשה אותו כשר, כזה שיכול להיכנס לארצות-הברית, זו ממשלת ישראל. עד אז אסור היה לו לבוא, עשינו לו ז'סטה גדולה. לא היתה פעם אחת שמיישהו ממפלגת העבודה – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שפירא, אם אתם תצביעו זה יהיה ממש גלאט כשר.

אברהם בורג (העבודה):

אבל חלק זה לא יהיה.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

לא היתה פעם אחת שמישהו ממפלגת העבודה אמר שהוא ייסע ויארגן כסף לעולם התורה ולא להגיע לתקציב.

אברהם בורג (העבודה):

אני מוכן לנסוע.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אבל לאש"ף ולשטחים נוסע מר פרס עכשיו ודואג שיהיה להם גם שולחן, גם פרנסה, גם מדינה.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

גם מדינה הוא לא אמר.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

מה זה מרצ? שמעתי היום את שולמית אלוני, שמעתי את חיים אורון. דבר אחד אני אומר: הם לא מנסים לטייח.

אני מבקש ממך, אף-על-פי שלא קוראים לי ביבי, ואני לא אדבר שעה, אל תעמוד אתי על דקות, כי חשוב לי שהיהודים ידעו מה חושבים רבנים ואיך אנחנו עומדים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שפירא, חבר הכנסת נתניהו קיבל זמן בתור דובר עיקרי של האופוזיציה.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

גם אני מהאופוזיציה.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו מאותה עיירה, אז אני אתן לך עוד שתי דקות.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אתה צריך לראות, ב"שולחן ערוך" קבעו, שמי שחולה ויש ספק אם הוא יכול לצום ביום הכיפורים, מי קובע? לא הרבנים, הרופאים. הרופאים קובעים. אם זה מסוכן, העסק נגמר, אסור לו לצום. זאת אומרת, יש דברים שהם פיקוח נפש – מסרו את הדברים לא לרבנים אלא לרופאים.

בהסכם העקרונות יש כמה דברים, ועל זה שאלו אותי הרבנים.

חיים אורון (מרצ):

— — מאוד חשוב לי לשמוע מה אתה חושב.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אני אגיד לך. אתם אומרים פה כל הזמן: תראו, אם זה לא ילך, אין פחד, צה"ל ייכנס, חוזרים. זה לא נכון, כי עכשיו אין סעיף בהסכם העקרונות – אם זה לא ילך, חוזרים. ואתה צריך לדעת, שבעולם הגדול של הגויים, אצלם יש: על חרבך תחיה, לא אצלנו. אחרי שאתה חותם הסכם ולא הכנסת סעיף כזה, לא פשוט להגיד מחר: אויס חתונה.

גדעון שגיא (העבודה):

אלא אם כן צד אחד איננו מקיים את ההסכם.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

לא כתוב, וזה אחד הדברים שהרבנים אומרים שזה אכפת להם מאוד. היה צריך להיות סעיף — —

אברהם פורז (מרצ):

אחרי מבצע סיני אנחנו נסוגונו מסיני, נכנס כוח או"ם, ומצרי טיראן היו פתוחים, ולא כתבו בשום מקום שאם יסגרו עוד הפעם את מצרי טיראן ויגרשו את האו"ם נוכל להיכנס עוד הפעם. לפני מלחמת ששת הימים זה קרה, ונכנסנו.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

ההבדל הוא, שאז עשית הסכם עם מדינה כמו עם מצרים, ולמדינה יש תמיד הרצינות, זה שונה מאשר קבוצה של טרוריסטים.

יורם לס (העבודה):

קל וחומר.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אבל אני רוצה להגיד לכם משהו. חשוב מאוד שתדעו, שחברים במפלגת העבודה אמרו אתמול: אם הם לא יצביעו אתנו, נטפל בגיוס בני ישיבות. אם הם לא יבואו אתנו – כאילו אמרו לש"ס, לא לנו, כי אנחנו לא בקואליציה – אמרו: אנחנו נביא את חוק-יסוד: זכויות האדם בתוך 30 יום.

יורם לס (העבודה):

היום בישיבת סיעה גיינו.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אני רוצה שתדע, שבזה עשו שירות דוב.

אתם לא מכירים את הרבנים. הם לא מפחדים. בדיוק ההיפך. תאמין לי, בעת שרבין נאם, הסתובבתי בין הרבנים. שתי העצרות האלה הביאו את ההיפך ממה שאתם רוצים. כי אומרים: או, אתה רואה? וכדי לאזן את זה, אחד הוא ממפלגת העבודה ושני הוא ממרצ. אמרתי: לא נכון. ותאמין לי, הרב פרוש הוא עד שלי. בישיבת מועצת גדולי התורה, מישוהו סיפר ששולמית אלוני כתבה אלי מכתב ואמרה: אם אתם לא תצביעו, אנחנו נטפל בבני הישיבות. אז הבאתי את המכתב אתי, כדי להוכיח שהיא לא כתבה את זה.

אבל מה שנאמר, ושמעו את זה בכלי התקשורת, מביאים את זה מייד לרבנים, יש תמיד אנשים שדואגים להביא את מה שצריך. אני רוצה להגיד לכם, פיקוח נפש. אם היינו יודעים היום, בעיקר גדולי התורה, שבחתימה הזאת נגמר הטרור ולא ייפול עוד יהודי, אנחנו היינו הראשונים שהיינו מצביעים בעד. יש פה פחד, יש בכל זאת 150,000 מתנחלים – בזמנו של מנחם בגין, בקמפ-דייוויד, היו 17,000 או 15,000 – 140 יישובים. היישובים מקבלים ביטחון, אבל לא האזורים. יש פחד, והאנשים האלה באים לא אלינו, אלא אל הרבנים, ואומרים: אנחנו חייבים לברוח משם. זה יהיה סיפור ימית.

לכן, אתם צריכים לדעת. אם הייתם יכולים להבטיח, אותו ערפאת לא היה מוכן בכל ההצהרות שלו להגיד מלה שהוא פונה להפסיק את הטרור. מה הוא מסכן?

יורם לס (העבודה):

כתוב.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

כתוב שבעת שההסכם יהיה, רק כשתגמור את ההסכם.

יורם לס (העבודה):

אבל הוא חתם לפני שרבין חתם.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

הוא לא חתם. הוא כתב – – –

יורם לס (העבודה):

ב-9 בספטמבר הוא חתם, ורבין חתם יום אחריו, ב-10 בספטמבר.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

הוא כתב מכתב לשר החוץ הנורבגי, שהוא ידאג לעשות הכול להפסיק את הטרור.

יורם לס (העבודה):

הוא קורא לאנשים שלו להפסיק את הטרור.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

הוא לא אמר את זה.

יורם לס (העבודה):

הוא כותב את זה.

היו"ר ש' וייס:

איזה נוסח זה, אנגלי או עברי?

יורם לס (העבודה):

אנגלי. הוא חתם רק על הנוסח האנגלי.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אף אחד מציבור הרוצחים האלה לא קורא את ההסכמים. אם בנאום שלו הוא היה אומר: תיתנו צ'אנס; מקסימום, אם בתוך כמה חודשים ההסכם לא ייגמר, הוא תמיד יכול להתחיל מחדש. אבל הוא לא אמר את זה. הוא לא הצהיר את זה בשום מקום.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

הוא אמר אתמול בטלוויזיה הצרפתית: להפסיק את הטרור, והטלוויזיה הצרפתית היא טלוויזיה של מדינה נאורה.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

סליחה, הוא אומר דבר אחד, שתהיה מדינה פלשתינית, ושבירת המדינה הפלשתינית תהיה ירושלים. נתתי קומפלימנט למרצ, שהם אומרים שייתכן שזה יהיה.

אברהם פורז (מרצ):

לא, לא.

דב שילנסקי (הליכוד):

יושב-ראש הסיעה אמר שזה פתח למדינה פלשתינית.

חיים אורון (מרצ):

אבל הוא דיבר על ירושלים, חבר הכנסת שילנסקי. הוא אמר – – –

אברהם שפירא (יהדות התורה):

יוסי ביילין לא אמר שיהיה להם רובע שלהם?

דב שילנסקי (הליכוד):

יוסי שריד אמר את זה בכנסת, ושולמית אלוני אמרה – – –

היו"ר ש' וייס:

זה היה בקדנציה הקודמת, זה לא נחשב.

אברהם בורג (העבודה):

אין חוק רציפות על טעויות.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

בקיצור, הרבנים חושבים שעד שלא יראו את ההסכם הרציני, הסכנה בהסכם הזה גדולה מאוד, כי הכול פתוח, הכול לוז, כל אחד מפרש כמו שהוא רוצה, וכל אחד באיזה מקום מוצא תמיד בית-דין שמתיר את נדו.

חיים אורון (מרצ):

אתם, כרגיל, הרב שפירא, מחכים שאנחנו נעשה את ההסכם הראשון. אם הוא יצליח – תבואו, אם לא יצליח – לא תבואו. זו לא פעם ראשונה.

אברהם בורג (העבודה):

חבר הכנסת שפירא, אולי תדאג לפי זה שבמקביל לנוסח העברי והאנגלי יהיה גם נוסח מחייב בידיש?

אברהם שפירא (יהדות התורה):

לא.

דב שילנסקי (הליכוד):

אל תדבר בזלזול על יידיש.

אברהם בורג (העבודה):

אני מדבר בזלזול על יידיש?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בורג, למען הסדר הטוב נוסיף גם לאדינו, ושלום על ישראל.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אני לא הצעתי משאל עם. אני לא מאמין בזה. אני מאמין בדבר אחד: הסכם ברור. כל עוד אין הסכם ברור, על תקוות... אנחנו רואים שממשלה זו כבר התירה את נדרה 20 פעם. לא לדבר עם אש"ף – מדברים אם אש"ף. לא תהיה מדינה פלשתינית – כן תהיה מדינה פלשתינית. מה אנחנו יודעים מה עוד יכול להיות. נראה הסכם סגור.

החוכמה של היהודים תמיד היתה: IF YOU CANNOT BEAT THEM, JOIN THEM.

חיים אורון (מרצ):

זה בין יהודים ליהודים.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אני מדבר בין יהודים ליהודים.

במלחמת לבנון קרא מר רבין לכל ראשי האופוזיציה באמצע ישיבת הממשלה – – –

אברהם בורג (העבודה):

מנחם בגין.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

מר רבין.

אברהם בורג (העבודה):

במבצע דין-וחשבון.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

כן. ראינו שהוא קיבל תמיכה מלאה מכולם, בלי יוצא מן הכלל. לדעתי, בדבר כזה, כשהולכים להוציא לבן אדם את המעיים ואת הקרביים – הרי אפילו אתם אומרים שיש סיכון בהסכם הזה, אתם אומרים שהסיכוי עולה על הסיכון, אבל אתם לא אומרים שאין סיכון – צריך היה לקרוא לאופוזיציה להסכמה לאומית רחבה ולדבר אתם, ואז היתה אחריות לכל אותם אנשים והיחס שלהם היה שונה. לא יכול

להיות ש-50% מהעם – ראש הממשלה הוא ראש ממשלה לכל עם ישראל, הוא לא ראש ממשלה
למפלגת העבודה ולמרצ – – –

אברהם בורג (העבודה):

— — —

אליהו בן-מנחם (העבודה):

חבר הכנסת שפירא, זה לא 50%. יש 60% בעד ו-40% נגד. יש רוב מוצק בעם.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

40% או 50%, יש חלק גדול בעם שלא מסכים עם זה. אם אתם רוצים לעשות שלום ואחדות עם
ערפאת – לפחות עם היהודים להגיע לשפה משותפת. אי-אפשר? אי-אפשר לדבר? אפשר רק להביא
דבר מוגמר ולהגיד: זהו, לנו יש כוח של 61. ניתוח כזה אי-אפשר לעשות בצורה כזאת, אני מאוד
מצטער.

היות שהיושב-ראש שבח וייס הוא ידיד שלי והוא אומר לי לגמור, אני אומר שעוד עכשיו אפשר לעשות
משהו. ידעתם למצוא את ערפאת בשקט, תמצאו את האופוזיציה בגלוי ותתחילו לדבר אתם כמו עם
שותפים לנושא.

אני מאחל לכולם שנה טובה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. לא קופחת, קיבלת 22 דקות.

חברי הכנסת, מישהו מכם עוד רוצה להתנדב לרשות דיבור או שנסיים?

אברהם בורג (העבודה):

דין נדחה.

היו"ר ש' וייס:

דין נדחה. טוב.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להפנות את תשומת לבך לכך שהטלוויזיה הודיעה, שאתה החלטת להמשיך את הישיבה היום עד 23:00 על מנת שמחר אפשר יהיה להספיק לחתונת הבת של חבר הכנסת דראושה.

היו"ר ש' וייס:

מה, את זה הודיעו בשמי?

דב שילנסקי (הליכוד):

כך הודיעה הטלוויזיה.

היו"ר ש' וייס:

מופרך לגמרי.

דב שילנסקי (הליכוד):

עם כל החברות לכל אחד ועם כל החשיבות של חתונה במשפחתו של חבר כנסת, יהיה כל מי שיהיה, הרי כשמדברים על גורל ארץ-ישראל אי-אפשר לקחת את הדבר הזה כנימוק וכחישוב.

היו"ר ש' וייס:

נכון. רבותי, אני חייב תגובה.

דב שילנסקי (הליכוד):

ועוד נאמר בטלוויזיה – אתה לא שמעת, אני מביא לך אינפורמציה.

היו"ר ש' וייס:

אני לא יודע מה הודיעו.

דב שילנסקי (הליכוד):

תרשה לי לגמור את האינפורמציה. עוד הודיעה הטלוויזיה, שמאותה סיבה, כדי שאפשר יהיה להספיק להגיע לחתונה של הבת של חבר הכנסת דראושה, אתה מקדים את הישיבה מחר לשעה 09:00.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך על האינפורמציה. בזמן שניהלתי את הישיבה קיבלתי שתי אינפורמציות חשובות. האחת, שיש הפיכה ברוסיה. זה חשוב מאוד. והשנייה, שהטלוויזיה הודיעה משהו שאני אפילו לא יודע איפה השורש שלו. הרי תגובתי. על המהפכה אני לא רוצה להגיב, כי עשו את זה נגד יושב-ראש הפרלמנט של רוסיה ולכן אני צד לעניין.

אני לא יודע מה הם המקורות של האינפורמציה, והרי העובדות: א. אנחנו קבענו אתמול בנשיאות כהצעת מסגרת, שהישיבה היום תימשך עד 22:00, ואני מקיים את זה. אתה היית יושב-ראש הכנסת ואתה יודע שהנשיאות לא קובעת דברים כאלה, אלא יושב-ראש הכנסת. אבל אני מכבד את הנשיאות.

ב. היה לי רעיון, כשראיתי שהעניין נסחב, בישיבה של הנשיאות היום, שנחליט להאריך קצת היום כי מחר יש לנו עוד יום עמוס. בסופו של דבר לא עשיתי את זה כי הגעתי למסקנה, בהתייעצות קצרה בזמן שאתה ניהלת את הישיבה, בהתייעצות עם חבר הכנסת עובדיה עלי, כי לא היו חברי נשיאות אחרים, ועכשיו זו אינפורמציה מוסמכת. טוב שתדעו את זה, חברי הכנסת. מחר נתחיל בשעה

09:00. זו החלטה שקיבלנו אתמול ואנחנו מקיימים אותה, אתה היית שותף לה. אינני יודע באיזו שעה נסיים מחר, נראה תוך כדי הישיבה. אנחנו התכוונו לתת לכל חבר כנסת עשר דקות. חברי כנסת גלשו, שרים גלשו מאוד. אנחנו לא רוצים ללחוץ. אנחנו מתכוונים לקיים מחר את הדיון עד השעות המאוחרות מאוד, וכנראה נצטרך עוד ביום חמישי לקיים דיון לפני הצהריים. על זה נחליט מחר. זו האינפורמציה היחידה.

בקשר לחתונה של בתו של חבר הכנסת דראושה, אני כבר בפעם השנייה מברך אותו מעל במת הכנסת, אבל אין כל קשר לדברים. אנחנו רוצים שהוא ישמח ויהיה אבא מאושר בבתו.

אברהם פורז (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

בשמכם, אני מברך את בתו. כל היתר – פולקלור.

יוסף בא-גד (מולדת):

מתי תהיה ההצבעה?

היו"ר ש' וייס:

אינני יודע. ברור לגמרי שהצבעה לא תהיה במפתיע וחברי כנסת ידעו מראש.

יוסף בא-גד (מולדת):

אומרים שהיות שחמישה חברי כנסת לא יוכלו להשתתף, דחית את ההצבעה ליום חמישי.

היו"ר ש' וייס:

כל אלה אגדות, פולקלור. אנחנו אוהבים אגדות וגם פולקלור. עדיין לא יודעים מתי תהיה ההצבעה. נראה.

דב שילנסקי (הליכוד):

זאת אומרת שלא צריך להאמין לטלוויזיה...

היו"ר ש' וייס:

לא, צריך תמיד להאמין. אבל זה נחמד, הסיפור בסדר. אין לי שום טענה לטלוויזיה. לי ודאי שלא, תאמין לי שלא, רק דברי שבח.

חברי הכנסת, תמה הישיבה היום. הישיבה מתחדשת מחר ב-09:00. מחר לפני הצהריים נוכל למסור לכם יותר אינפורמציה בדבר שעת סיום הדיון מחר. ייתכן שזה יהיה בשעות הקטנות של הלילה, או בשעות הקטנות של הבוקר.

לילה טוב. תודה לכם על ההשתתפות.

הישיבה ננעלה בשעה 22:08.